



รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การจัดการความรู้เพื่อการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
ในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

เสนอ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ และคณะ

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต และวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กันยายน 2557

สัญญาเลขที่ RDG5640048



รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การจัดการความรู้เพื่อการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

คณะผู้วิจัย

1. ผศ. (พิเศษ) พล.ต.ท.ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ
2. พ.ต.อ.สมศักดิ์ หนองพงษ์
3. ดร.ศรีปริญญา รูปกระจ่าง
4. นางสาวณิชา วงศ์ส่องจำ

สังกัด

ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
และวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้กำกับการฝ่ายอำนวยการกองบังคับ
การปราบปรามการกระทำความผิด
เกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี
กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคดีพิเศษ
สำนักผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคดีพิเศษ
กรมสอบสวนคดีพิเศษ
นักวิจัยหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
และวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันปัญหายาเสพติดถือได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญของโลกเนื่องจากปัญหายาเสพติดเกี่ยวพันทั้งในระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค หรือแม้กระทั่งระดับประเทศ ปัญหายาเสพติดได้ก่อให้เกิดผลกระทบในแทบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความมั่นคง การแพทย์ และการสาธารณสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยที่มีแนวชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 3 ประเทศ อาทิสหพันธรัฐเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐกัมพูชา ซึ่งทั้ง 3 ประเทศนี้ถือได้ว่าเป็นแหล่งผลิต แหล่งค้าและแหล่งแพร่ระบาดที่สำคัญของโลก (พรรณพัตร์ ศิริพันธ์, 2550, หน้า 1-2)

ภายหลังจากนโยบายประกาศสงครามกับยาเสพติดที่ได้ดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2546 – 2547 และการประกาศชัยชนะสงครามยาเสพติด เมื่อปี 2547 สิ้นสุดลงอันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาล สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดจากช่วงปี 2548 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกพื้นที่ ทุกภาคของประเทศไทย โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสำคัญ นอกจากนี้ ยังพบการจับกุมคดียาเสพติดที่ผู้ต้องหาเคยกระทำความผิดคดียาเสพติดและถูกจับกุมมาก่อนแต่กลับมามีพฤติการณ์กระทำความผิดซ้ำในหลายพื้นที่ หรือประมาณร้อยละ 20 ของจำนวนผู้ที่เข้าสู่ระบบ

การเจริญเติบโตของกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นศูนย์กลางความเจริญในด้านต่างๆ จึงเป็นเมืองที่ดึงดูดให้คนอพยพเข้ามาทั้งเพื่อการศึกษาและเพื่อการหางานทำ รวมทั้งยังเป็นเมืองที่มีชาวต่างชาตินิยมเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากกว่า 10 ล้านคนต่อปี ซึ่งกรุงเทพมหานครได้รับการจัดอันดับเป็นเมืองที่ดีที่สุดในโลกจากการดึงดูดประชากรเข้ามาในกรุงเทพมหานคร และดึงดูดใจให้อาชนุกรเข้ามาใช้กรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งประกอบอาชญากรรมในความผิดประเภทต่างๆ อย่างมากมาย

เมื่อกรุงเทพมหานคร มีการพัฒนาความเจริญมากขึ้นเท่าใด ปัญหาอาชญากรรมก็มีพัฒนาการควบคู่ความเจริญมากขึ้นเรื่อยๆ ดังจะเห็นได้จากที่ผ่านมากรุงเทพมหานครต้องเผชิญกับปัญหาอาชญากรรมประเภทอาชญากรรมพื้นฐาน อาทิ การลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์บนท้องถนน และในปัจจุบันนี้ อาชญากรรมในกรุงเทพมหานครได้มีพัฒนาการตามความเปลี่ยนแปลงของความเจริญที่กำลังมีอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยมีอาชญากรรมที่มีรูปแบบที่มีความสลับซับซ้อนทวีความรุนแรงมากขึ้น ในขณะเดียวกันปัญหาอาชญากรรมพื้นฐาน ก็ยังไม่หมดไปจากกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เป็นปัญหาที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน

กองบัญชาการตำรวจนครบาล ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการดูแลความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในกรุงเทพมหานคร สถานการณ์อาชญากรรมที่เป็นปัญหาเกิดขึ้น ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการ หรือสถานบันเทิง ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่เข้ามาก่ออาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร ปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเด็กหรือเยาวชน ขับซึ่งจักรยานยนต์ ก่อความเดือดร้อนรำคาญและก่อเหตุ ปัญหาเกี่ยวกับเด็กนักเรียนติดกัน ปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการพนัน โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จึงจำเป็นต้องมีการจัดการความรู้จะเป็นการสกัด

ความรู้จากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับคดีเหล่านี้ เพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติที่ดี และคู่มือเพื่อใช้เพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร

จากความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาการแก้ปัญหา ยาเสพติด โดยการจัดการความรู้จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ รวมทั้งจากประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงานทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในแต่ละหน่วยงาน ผ่านการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลลัพธ์ รวมทั้งรูปแบบที่ดี (Best Practice) ตลอดจนปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อนำมาพัฒนางานทางด้านดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินงานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเกิดผลสำเร็จอันเป็นหนทางให้ยาเสพติดหมดสิ้นไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของกองบัญชาการตำรวจนครบาลในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- 2) เพื่อสร้างคู่มือในการจัดการความรู้ทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อใช้ในการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตกองบัญชาการตำรวจนครบาล
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตกองบัญชาการตำรวจนครบาล

3. ขอบเขตของการวิจัย

1) ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยภาคสนามที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมและลงมือวิจัยด้วยตนเองเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล และค้นหาวิธีการปฏิบัติงาน นโยบายในการบริหารจัดการ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสร้างคู่มือการจัดการความรู้ทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และสร้างการจัดการฐานความรู้ด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จากกฎหมายและระเบียบ รายงานการสืบสวน สำนวนการสอบสวน และจากการศึกษาเชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถอดบทเรียน โดยเฉพาะที่สำคัญคือการป้องกันปัญหา ยาเสพติดไม่ให้เกิด ตลอดจนการจัดการความสัมพันธ์ (connection management) ระหว่างตำรวจและชุมชน รวมทั้งมวลชนในพื้นที่ การ

เลือกตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Best practice) เป็นการเลือกตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของรูปแบบการป้องกัน (Prevention Program) การค้ายาเสพติด โดยวางกรอบอย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้องค์กรเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมถอดบทเรียน และได้แนวคิดใหม่ที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานต่อไป

2) ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย / พื้นที่

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานีตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทั้งระดับสัญญาบัตร และชั้นประทวนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยศึกษาเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล โดยทำการคัดเลือกเข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) หรือการสัมภาษณ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะคัดเลือกจากเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ เพื่อให้ได้กลุ่มเป้าหมายที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริง ซึ่งประกอบด้วย

2.1) ผู้แทนของสถานีตำรวจในพื้นที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9 ที่มีผลงานการปราบปรามยาเสพติด

2.2) กลุ่มผู้พิพากษาและอัยการ

2.3) ผู้แทนจากกองกำกับการสืบสวนสอบสวนนครบาล 1-9

2.4) ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

2.5) ผู้แทนจากกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด

2.6) ผู้แทนจากกรมราชทัณฑ์

2.7) ผู้แทนจากกลุ่มงานตรวจยาเสพติด กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

2.8) ผู้นำของชุมชนในพื้นที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9

3) ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาดำเนินการ 12 เดือน

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) ทำให้เกิดองค์ความรู้และความเข้าใจในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร

2) ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร

3) ทำให้เกิดแนวความคิดและมาตรฐานของรูปแบบในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร

4) ทำให้ได้พัฒนาประสิทธิภาพทางด้านยาเสพติดของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

5. กระบวนการผลักดันผลงานดังกล่าวออกสู่การใช้ประโยชน์

1) การประชุมเพื่อทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประชุมร่วมกันระหว่างทีมถอดบทเรียน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อปรับปรุงและเสนอแนะงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยจัดขึ้น ณ กรุงเทพมหานคร รวม 4 ครั้ง โดยมีรายละเอียด ได้แก่ ครั้งที่ 1 ระเบียบและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ครั้งที่ 2 ถอดบทเรียนเพื่อค้นหาอุปสรรคและแนวการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ครั้งที่ 3 สร้างคู่มือการจัดการความรู้ และครั้งที่ 4 มอบคู่มือการจัดการความรู้

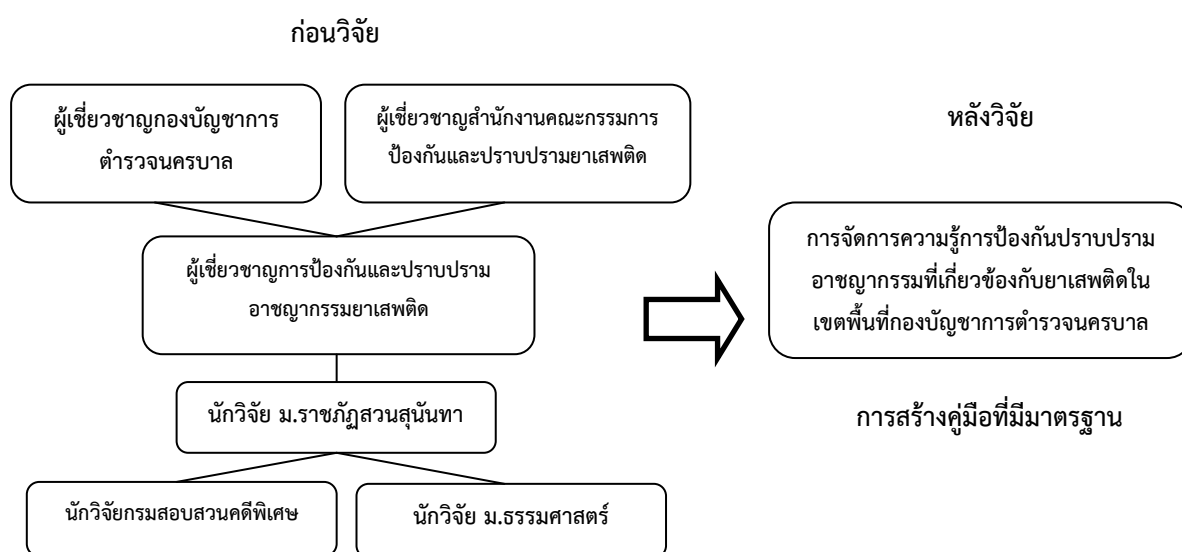
2) การนำบทความตีพิมพ์ในวารสารต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ผลงานการวิจัยสู่สาธารณชน

3) การจัดทำคู่มือการจัดการความรู้ทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

4) จัดทำเว็บไซต์เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนางานทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

6. กรอบแนวคิดก่อนและหลังการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเรียนรู้ผสมผสาน โดยนำเอาความรู้เชิงทฤษฎีทางด้านการป้องกันอาชญากรรม ระเบียบวิธีวิจัย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการวิจัยพัฒนาระบบงานเพื่อป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล รวมทั้งจัดทำคู่มือการจัดการความรู้เพื่อป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยบูรณาการแนวความคิดและร่วมมือกันระหว่างองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการวิจัย ซึ่งบุคลากรทั้ง 6 องค์กรจะมี “โลกทัศน์ร่วม” (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543) ซึ่งถือเป็นรากฐานที่สำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้และการพัฒนา โดยลักษณะการทำงานแสดงได้ดังภาพ



ภาพ 1-1 กรอบแนวคิดก่อนการวิจัยและหลังการวิจัย

7. ผลการวิจัย

7.1 กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (สั ก กอแสงเรือง, 2530)

ผู้วิจัยได้รวบรวมกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่สำคัญ เช่น

- 1) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519
- 2) พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534
- 3) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญา พ.ศ. 2550
- 4) พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522
- 5) พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518
- 6) พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533
- 7) พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

7.2 สรุปแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

7.2.1 แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(1) การป้องกันยาเสพติดเป็นภารกิจหลักที่ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นต้องรับผิดชอบและให้ความสำคัญเป็นกรณีพิเศษ และผู้ปฏิบัติต้องดำเนินงานในเชิงรุกอย่างจริงจัง ต่อเนื่องและให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็วที่สุด และการปฏิบัติหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยเด็ดขาด ทั้งนี้ผู้บังคับบัญชา ทุกระดับจักต้องเอาใจใส่ กำกับดูแล โดยใกล้ชิด และให้ดำเนินการทั้งทางวินัย และทางอาญาต่อข้าราชการตำรวจที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างเด็ดขาดและรวดเร็ว ส่วนผู้ที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ให้พิจารณาความดีความชอบเป็นลำดับแรก

(2) แนวทางการป้องกันยาเสพติด เป็นการดำเนินงานเพื่อจัดหรือควบคุมปริมาณยาเสพติดและการกระทำใดๆ ที่ผิดต่อกฎหมายยาเสพติดให้หมดสิ้นไป หรือลดลงจนอยู่ในระดับต่ำสุดภายใต้เงื่อนไขความเป็นไปได้ตามข้อเท็จจริงของสถานะแวดล้อม โดยการดำเนินงานป้องกันมีลักษณะเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกันของระบบงานต่างๆ ได้แก่ ระบบการข่าว ระบบการสืบสวนจับกุม ระบบการสอบสวน ดำเนินคดี ตลอดจนมาตรการทั้งปวงในการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย นอกจากนี้ การป้องกันยังหมายถึงความรวมถึงการดำเนินงานในส่วนของการป้องปรามในอันที่จะขจัดสาเหตุและโอกาสที่จะเกิดการกระทำผิดกฎหมายยาเสพติดด้วย

การป้องกันการผลิตยาเสพติด มิติแรกของปัญหายาเสพติด คือ การลักลอบผลิตยาเสพติด โดยมุ่งเน้นการสกัดกั้นตัวยาตั้งแต่ต้นแหล่งกำเนิด มิให้มีโอกาสแพร่กระจายออกไปสู่กระบวนการค้าโดยอาศัยแนวคิดในเชิงอาชญาวิทยาที่กำหนดกลยุทธ์ ทั้งในแง่ของการป้องกัน ประกอบด้วย การลดมูลเหตุจูงใจในการผลิตด้วยการปฏิบัติการจิตวิทยาการตัดโอกาสในการผลิตด้วยการสกัดกั้นวัตถุดิบ การเพ่งเล็งบุคคล และสถานที่เป้าหมายและการจัดการผลิตด้วยการสืบสวนปราบปรามทำลายแหล่งผลิตยาเสพติด

การปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด กลุ่มการค้ายาเสพติด ทั้งที่เป็นองค์กรในลักษณะชายางาน และกลุ่มการค้าอิสระต่างๆ เป็นชนวนสำคัญในการผลักดันวงจรการค้ายาเสพติดให้ดำเนินไป กระบวนการต่างๆ เหล่านี้เป็นเครือข่ายของพฤติกรรมที่เชื่อมโยงความเคลื่อนไหวตั้งแต่แหล่งผลิต ไปจนกระทั่งถึงแหล่งแพร่ระบาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ แนวคิดนี้จึงมุ่งทำลายขบวนการการค้ายาเสพติด ที่ก่อให้เกิดผลกระทบ ต่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ ในด้านการสร้างและขยายอิทธิพลในทางที่ผิดกฎหมาย การก่อให้เกิดการทุจริตแสวงหาประโยชน์ในทางมิชอบ และการเป็นกลจักรสำคัญต่อปริมาณยาเสพติดในตลาดการค้าที่ส่งผลร้าย ต่อประชาชนทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ

(3) โครงสร้างปัญหายาเสพติดจะถูกทำลายด้วยการดำเนินกลยุทธ์ 5 แนวทาง ประสานการปฏิบัติ ลงสู่ 4 แนวเขตพื้นที่ กล่าวคือ ตัดวงจรปัญหา 3 ด้านให้ออกจากกัน โดยการควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด (Supply) การลดความต้องการในกลุ่มผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด (Demand) การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ ยาเสพติด (Potential Demand) ด้วยการสร้างพลังแผ่นดินและชุมชนเข้มแข็ง และการบริหารจัดการเชิง บูรณาการ

โดยมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินแนวทางแต่ละด้าน ดังนี้

1) การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด ด้วยการกดดันไม่ให้ผู้ค้ากลับมามีพฤติกรรมค้ายาเสพติดและ ไม่ให้เกิดรายใหม่ ดำเนินมาตรการ/แนวทางในการควบคุมสกัดกั้นตลอดจนการประสานความร่วมมือไม่ให้ยา เสพติดเข้ามาในประเทศไทย ควบคุมปัจจัยที่จะมีส่วนทำให้เกิดการกระทำผิด

2) การลดความต้องการในกลุ่มผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด ด้วยการดูแลผู้เสพผู้ติดให้กลับมาดำรงชีวิตใน สังคมอย่างปกติสุข และป้องกันไม่ให้วนกลับมาใช้ยาเสพติดซ้ำ

3) การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติดด้วยการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กลุ่มผู้มีโอกาส เข้า ไปใช้ยาเสพติดโดยมุ่งเน้นกลุ่มเด็กและเยาวชน และพัฒนาปัจจัยแวดล้อมทางบวกและควบคุมปัจจัยลบที่เอื้อ ต่อการแพร่ระบาด

4) การสร้างพลังแผ่นดินและชุมชนเข้มแข็ง ด้วยการสร้างกระแสพลังขับเคลื่อนทางสังคมเพื่อเป็นพลัง แผ่นดิน และสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน ให้มีศักยภาพต่อสู้เอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน

5) การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ ด้วยการบูรณาการมาตรการ แนวทาง แผนปฏิบัติการทุกระดับ ให้ประสานสอดคล้องกัน

7.2.2 แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

มีข้อสรุปดังนี้

1. บริบทชุมชนมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ปัญหาเสพติดและระดับความสำเร็จในการดำเนินงาน ป้องกันยาเสพติด กล่าวคือ สถานการณ์ปัญหาเสพติดในพื้นที่ชุมชนที่มีความเป็นเมืองสูงจะมีขนาดและ ความซับซ้อนของปัญหาสูงมาก การติดตาม ตรวจสอบและการเข้าถึงกลุ่มประชากรเป้าหมายทำได้ยาก ส่งผลให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่สามารถครอบคลุมได้ทั้งพื้นที่ ประสิทธิภาพหรือ

ความสำเร็จในการดำเนินงานในเขตเมืองจะเกิดขึ้นบางพื้นที่ หรือบางชุมชนที่คนในชุมชนรวมกลุ่มกันได้อย่างเข้มแข็ง

2. กระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนทุกแห่งที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงาน คือ การประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในชุมชน (หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ภาคธุรกิจ องค์กรอิสระ และเครือข่ายภาคประชาชน) โดยกระบวนการดำเนินงานที่สำคัญที่สุด คือ การร่วมกันค้นหา และทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และวิธีดำเนินงานที่ส่งผลให้กิจกรรมที่จัดทำประสบความสำเร็จ คือ การทำงานเป็นทีมเดียวกันโดยมีการแบ่งหน้าที่ดำเนินงานโดยไม่แบ่งส่วนงาน และการใช้ทุนทางสังคมในชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงาน

3. กลไกการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การใช้ศักยภาพของทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของทุกภาคส่วน ภาคประชาชนและองค์กรเครือข่าย ทำหน้าที่เฝ้าระวังป้องกันปัญหาในชุมชน และติดตามผลการดำเนินงาน โดยกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน คือ การเปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็น และการเปิดโอกาสให้เยาวชนมีบทบาทในการดำเนินงาน

4. ความยั่งยืนของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนจะเกิดขึ้น ได้โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น การสร้างการรับรู้ให้คนในชุมชนเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงผลกระทบที่คนในชุมชนจะได้รับทั้งต่อชีวิต ทรัพย์สิน ครอบครัว เครือญาติ ชุมชนและสังคม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความเข้าใจ ความสำนึก และความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและความสำคัญของการเข้ามามีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกันในฐานะเจ้าของปัญหา ซึ่งจะส่งผลให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเกิดขึ้นได้และเกิดผลอย่างยั่งยืน

7.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

7.3.1 ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) ควรมีการพัฒนาข้อมูลเครือข่ายการค้ายาเสพติดระดับประเทศให้ถูกต้องเป็นปัจจุบันและเป็นระบบโดยผู้บังคับบัญชาสามารถนำไปใช้ในการอำนวยการ และผู้ปฏิบัติสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้

2) ควรกำหนด และแบ่งมอบเป้าหมายให้หน่วยปฏิบัติดำเนินการสืบสวนปราบปราม มุ่งเน้นการนำมาตรการรับทรัพย์สินตาม พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 และ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาบังคับใช้ พร้อมกับสืบสวนสอบสวนขยายผลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ทราบถึงผู้ที่อยู่เบื้องหลังและผู้ที่ทำให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการค้ายาเสพติด

3) ควรจัดตั้งชุดปฏิบัติการสืบสวนหาข่าว และชุดปฏิบัติการปราบปรามเพื่อสืบสวนติดตามความเคลื่อนไหวและป้องกันเครือข่ายการค้ายาเสพติดระดับประเทศและกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด

4) ทำการรวบรวม และจัดทำระบบหมายจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีประกันชั้นศาลในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อดำเนินการออกหมายจับใหม่แล้วเร่งรัดการสืบสวนจับกุม กรณีเป็นผู้ค้ายาเสพติดรายสำคัญและปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่น่าจะยึดหรืออายัดได้ให้พิจารณานำมาตรวจการรับทรัพย์สินตาม พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 และ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาบังคับใช้ตามกรณี

5) การนำเสนอปรับปรุงข้อกฎหมายให้มีความทันสมัยกับปัจจุบัน โดยเฉพาะเรื่องการดักฟัง (Wire Tap) ซึ่งในปัจจุบันทางเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถดักฟังได้ แต่หน่วยงานอื่น ๆ เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษที่ปฏิบัติหน้าที่สามารถทำการดักฟังผู้ต้องหาได้

6) ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลติดตามแนวโน้ม และการเปลี่ยนแปลงเส้นทางลักลอบลำเลียงยาเสพติด เพื่อแจ้งหน่วยปฏิบัติของตำรวจทราบและปรับแผนการตั้งจุดตรวจจุดสกัดให้ทันต่อสถานการณ์อยู่เสมอ

7) ควรพัฒนาสนับสนุนการข่าวและการตรวจสอบข้อมูล รวมถึงการวิเคราะห์เครือข่ายยาเสพติด เมื่อได้รับการร้องขอ

8) สนับสนุนการปิดล้อมตรวจค้นเป้าหมายที่เป็นแหล่งผลิต แหล่งพักยา แหล่งอบายมุขที่มีการแพร่กระจายยาเสพติด เมื่อได้รับการร้องขอ โดยมุ่งเน้นการจับกุมและการรวบรวมหลักฐานข้อมูล เอกสารบัญชีทางการเงิน การติดต่อสื่อสาร เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนขยายผลไปถึงเครือข่ายและผู้ที่อยู่เบื้องหลังการค้ายาเสพติด

9) สนับสนุนการสุ่มตรวจสารเสพติดในปัสสาวะของผู้ที่ไปใช้บริการในสถานบริการที่เป็นแหล่งแพร่กระจายยาเสพติด เมื่อได้รับการร้องขอ

10) สนับสนุนตำรวจ D.A.R.E. (Drug Abuse Resistance Education) ทำหน้าที่เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้และฝึกทักษะการปฏิเสธใช้ยาเสพติดให้แก่เด็กนักเรียน

11) ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานให้ประชาชนและหน่วยงานอื่นได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง โดยใช้สื่อสถานีวิทยุของตำรวจ และขอความร่วมมือสื่อมวลชนทุกแขนง

12) ควรนำรูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในชุมชนไปใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงาน เช่น การดักฟัง (Wire Tap) การใช้เจ้าหน้าที่อำพราง (Undercover Operations) การควบคุมการส่งมอบ (Controlled Delivery) การล่อให้กระทำความผิด (Entrapment) การสะกดรอยด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Surveillance) และการถ่ายภาพสะกดรอยติดตาม (Photograph Surveillance) แต่สิ่งสำคัญที่สุด คือ การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน (Public Participation) คือ ต้องทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและเข้ามาให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ให้มากที่สุด

13) การไปล่อซื้อโดยกระตุ้นให้กระทำความผิด ต้องไม่ไปกระตุ้นให้เขากระทำความผิด เป็นรูปแบบการสืบสวนปราบปรามยาเสพติดที่ไม่ถูกต้อง

14) ควรให้ความสำคัญเรื่องความปลอดภัยของสายลับ เพราะการหาสายลับเข้าไปล่อซื้อยาเสพติดในชุมชนยากมาก เพราะอันตราย หากผู้ค้ายาเสพติดทราบ ไม่เฉพาะสายลับที่ได้รับอันตราย แต่หมายถึงครอบครัว ญาติพี่น้องของสายลับด้วย

15) ควรยึดหลักให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย เนื่องจากองค์การสิทธิมนุษยชน จะคอยตรวจสอบหน่วยงานต่างๆ ที่เป็นหน่วยบังคับใช้กฎหมาย แต่จากการถอดบทเรียนจากชุมชนมีความเห็นว่าการปราบปรามยาเสพติดไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

16) ควรปรับปรุง และพัฒนาอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่สืบสวนปราบปรามยาเสพติด จำเป็นต้องมีความรู้ โดยเฉพาะอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสืบสวน เป็นเรื่องที่สำคัญ

17) เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอภาค และเป็นธรรมในการดำเนินคดียาเสพติด อย่างล้นเกล้าประชาชนผู้บริสุทธิ์ รวมทั้งไม่สมรู้ร่วมคิดกับผู้ค้ายาเสพติด หรือจำหน่ายยาเสพติดเสียเอง

18) การสืบสวนปราบปรามควรมีแนวทางการสืบสวนที่ไม่ซ้ำแบบเดิม เพราะการเข้าไปล่อซื้อแล้วจับกุมทันทีนั้น ก่อนตำรวจชุดจับกุมจะเข้าไปถึงจุดที่จำหน่าย ต้องใช้เวลาพอสมควร ผู้จำหน่ายก็จะหลบหนีได้ทันหรืออาจหายากหลักฐานไม่ได้ จึงควรรวบรวมพยานหลักฐานก่อน แล้วออกหมายจับ

19) สายล่อซื้อยาเสพติดส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่เสพยาเสพติดหรือค้ายามาก่อนเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงควรควบคุมสายล่อซื้อให้ดี ไม่ให้สายล่อซื้อทำเกินกว่าเหตุ เช่น สายล่อซื้อไปยึดยาเสพติดเป้าหมายหรือไปค้นโกดังเป้าหมายและขโมยเอาทรัพย์สินของเป้าหมายไป

20) เจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดมีส่วนได้เสียกับผู้ค้ายาเสพติด ทำตัวเป็นสายลับคอยแจ้งข่าวให้พ่อค้ายาเสพติด กรณีที่มีเจ้าหน้าที่นอกหน่วยงานเข้ามาทำการปราบปราม จึงต้องระวังในเรื่องนี้ให้มาก

21) มูลค่าการค้ายาเสพติดสูงมากจนผู้ค้าไม่สนใจโทษที่จะได้รับ ดังนั้น จึงต้องช่วยกันในทุกๆ หน่วยงาน ในการส่งนโยบายต่างๆ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

7.3.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของชุมชน

1) การสร้างเครือข่ายและกลไกการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ เพื่อให้ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาและการวางแผนงานและโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ควรเปลี่ยนมุมมองการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยยอมรับและเชื่อมั่นในการดำเนินงานของภาคประชาสังคม และทำความเข้าใจว่า ประชาชนและชุมชน รวมทั้งหน่วยงานของรัฐบาลเป็นเจ้าของปัญหาร่วมกัน

3) ทุกหน่วยงานควรทำความเข้าใจให้ชัดเจนร่วมกันกับชุมชน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการและประสานการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4) ชุมชนต้องการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันภัยยาเสพติด และเข้าตรวจค้นจับกุมผู้ค้ายาเสพติดอย่างรวดเร็ว แน่นนอน และสม่ำเสมอ

5) รัฐบาลควรสนับสนุนเกี่ยวกับอุปกรณ์กีฬา หรือกิจกรรมของชุมชน เพราะการแก้ปัญหายาเสพติดอีกทางหนึ่ง

6) ควรแก้ไขโดยปลูกฝังจิตสำนึก ในเรื่องภัยของยาเสพติด ตั้งแต่เด็กและควรให้โอกาสทางสังคมแก่ผู้เสพยาเสพติด ไม่ตีตรา ให้โอกาสในการกลับตัว

7) การมีส่วนร่วมกับชุมชน ซึ่งชุมชนต้องการให้เจ้าหน้าที่สืบสวนปราบปรามยาเสพติดสร้างเครือข่ายกับผู้นำชุมชนหรือคนในชุมชน ในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด รวมทั้งมีการออกพบประชาชนหาข่าวการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่เสมอ

กิตติกรรมประกาศ

การดำเนินโครงการวิจัย “การจัดการความรู้เพื่อการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล” ครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์งบประมาณสนับสนุนในการวิจัยจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) พลตำรวจตรี ดร. อดุลย์ ณรงค์ศักดิ์ รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ที่ให้โอกาสและคำแนะนำทางวิชาการอันเป็นประโยชน์แก่หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต และวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ขอขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ ผู้พิพากษาและอัยการ กองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9 กองกำกับการสืบสวนสอบสวนนครบาล 1-9 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด กรมราชทัณฑ์ กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้นำของชุมชนในพื้นที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9 ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ไม่ได้เอ่ยนามมา ณ ที่นี้ ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการดำเนินกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้ และทำให้การดำเนินโครงการสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ฤเดช เกิดวิชัย อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นที่ปรึกษาโครงการ จนทำให้โครงการวิจัยบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์จนเสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี

คุณประโยชน์และความดีอันพึงมีจากการทำงานวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดามารดา ญาติพี่น้อง บุรพคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนชี้แนะแนวทางที่ดีและหวังว่าโครงการวิจัยฉบับนี้ จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ และคณะ

กันยายน 2557

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย “การจัดการความรู้เพื่อการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล” มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างคู่มือในการจัดการความรู้ทางด้านการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตกองบัญชาการตำรวจนครบาล โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling) โดยใช้กระบวนการ “การจัดการความรู้” โดยการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคล และเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้พิพากษาและอัยการ ตำรวจจากกองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด กรมราชทัณฑ์ สำนักงานพิสูจน์หลักฐาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้นำของชุมชนในพื้นที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9

ผลการวิจัย พบว่า

1. แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

การป้องกันยาเสพติดเป็นภารกิจหลักที่ต้องรับผิดชอบและให้ความสำคัญ และผู้ปฏิบัติต้องดำเนินงานอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็วที่สุด และการปฏิบัติหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยเด็ดขาด โดยต้องมีรูปแบบการดำเนินงานป้องกันของระบบงานต่างๆ ได้แก่ ระบบการข่าว ระบบการสืบสวนจับกุม ระบบการสอบสวนดำเนินคดี ตลอดจนมาตรการทั้งปวงในการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย

2. แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน สรุปเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

กระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนทุกแห่งที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงาน คือ การประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในชุมชน การร่วมกันค้นหา และทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน การสร้างการรับรู้ให้คนในชุมชนเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน จะช่วยกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความเข้าใจ ความสำนึก และความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา และการเข้ามามีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกันในฐานะเจ้าของปัญหา ซึ่งจะส่งผลให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเกิดขึ้นได้และเกิดผลอย่างยั่งยืน

Abstract

The research topic of Knowledge management for Prevention Offend of Narcotics Border of Metropolitan Police Bureau. There is an objective to enhance and guidelines for improvement and development for Prevention Offend of Narcotics used for create the handbook of Prevention Offend of Narcotics Border of Metropolitan Police Bureau. In the study are used Qualitative and Action Research. Tools used in the study are the meeting for knowledge exchanging (Storytelling) by using the process “Knowledge Management” by Gathering of knowledge, which is scattered in the individual and document to develop system. The target groups are judge and prosecutor, police in Metropolitan Police Bureau 1-9, Office of the Narcotics Control Board, Narcotics Suppression Bureau, Department of corrections, Office Of forensic Science Police Royal Thai Police and Community Leaders in border of Metropolitan Police Bureau.

The results showed that:

1. Guidelines for Improving and development of Prevention Offend of Narcotics for Police and Related Organizations. The as follows an important is:

Prevention Offend of Narcotics is the main responsibility and featured. And practitioners must operate continuously and to seriously concrete results as soon as possible, honest, And Do not gets involved Narcotics. The format for operating protection of system such as System of the news, System of the investigation and arrest, System of prosecute. As well as all measures to force in accordance with law.

2. Guidelines for Improving and development of Prevention Offend of Narcotics for Participation of people in the community. The as follows an important is:

The process of preventing and solving of Narcotics is coordination with all sectors of the community. Find and understanding the problems in the community. Create recognition to in the community about the problem of Narcotics in the community to stimulate the community to understand the consciousness and awareness of the importance of problem of Narcotics. And have a role in preventing and solving problems of Narcotics together. As a result, the driving force for the prevention of Narcotics in the community and achieve sustainable results occur.

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(1)
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
Abstract	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1-1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1-8
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	1-8
1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	1-9
1.5 กระบวนการผลักดันดังกล่าวออกสู่การใช้ประโยชน์	1-10
1.6 เป้าหมายของผลผลิต (Output) และตัวชี้วัด	1-10
1.7 เป้าหมายของผลลัพธ์ (Outcome) ปละตัวชี้วัด	1-11
1.8 กรอบแนวคิดก่อนและหลังการวิจัย	1-11
1.9 นิยามศัพท์เฉพาะ	1-12
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	2-1
2.1 แนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	2-1
2.1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้	2-1
2.1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับยาเสพติด	2-20
2.1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติด	2-29
2.1.4 กองบัญชาการตำรวจนครบาล	2-33
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	2-39
2.3 กรอบแนวคิดการวิจัย	2-44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการความรู้เพื่อการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล	3-1
3.1 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling)	3-1
3.2 การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling)	3-3
3.3 การถอดบทเรียนจากกรณีศึกษา	3-35
บทที่ 4 ผลที่ได้จากการดำเนินการจัดการความรู้เพื่อการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล	4-1
4.1 สภาพการณ์ปัจจุบันของการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	4-1
4.2 กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	4-6
4.3 แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	4-12
บทที่ 5 สรุปผลการดำเนินการวิจัย และข้อเสนอแนะ	5-1
5.1 สรุปแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	5-1
5.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	5-2
เอกสารอ้างอิง	6-1
ภาคผนวก ก กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด	7-1
ภาคผนวก ข ตัวอย่างรายละเอียดโครงการป้องกันยาเสพติด	7-11
ผู้มีคุณูปการ	8-1

สารบัญญัตราง

		หน้า
ตาราง		
1-1	สถิติจำนวนและร้อยละของผู้ป่วยยาเสพติดทั้งหมดของสถาบันธัญญารักษ์ พ.ศ. 2552-2556	1-3
1-2	สถิติคดียาเสพติดในเขตกองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9	1-7
1-3	ผลผลิตและตัวชี้วัดของแผนงานวิจัย	1-10
1-4	ผลลัพธ์และตัวชี้วัดของแผนงานวิจัย	1-11

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
2-1 กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process)	2-13
2-2 Model ปลาทุ	2-15
2-3 โครงสร้างหน่วยงานกองบัญชาการตำรวจนครบาล	2-34
2-4 เขตในกรุงเทพมหานคร	2-37
2-5 กรอบแนวคิดการวิจัย	2-44
3-1 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ครั้งที่ 1/2557	3-11
3-2 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อค้นหาและพิสูจน์ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันยาเสพติด ครั้งที่ 2/2557	3-17
3-3 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อค้นหาและพิสูจน์ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันยาเสพติด ครั้งที่ 3/2557	3-24
3-4 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อค้นหาและพิสูจน์ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันยาเสพติด ครั้งที่ 3/2557	3-25
3-5 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อค้นหาและพิสูจน์ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันยาเสพติด ครั้งที่ 4/2557	3-33
3-6 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อค้นหาและพิสูจน์ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันยาเสพติด ครั้งที่ 4/2557	3-34
3-7 สภาพรถยนต์ของผู้เสียชีวิตในที่เกิดเหตุ	3-37
3-8 ตำรวจแถลงจับกุมนายประวิทย์ ยุทธยา และนายมนเชียร สนธิชัยวรานนท์ 2 มือปืนยิงนายประสงค์ ครุฑปรีชาสกุล เสียชีวิต สารภาพถูกนักโทษจ้างวานฆ่า สาเหตุหึงหวงแฟนสาว	3-37
3-9 นายวุฒิไชย หรือวุฒิชัย หรือตัน วรมิตร อายุ 32 ปี (เสื้อแดง) ในวันที่ถูกจับกุม	3-40
3-10 เจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. สนธิกำลังร่วมกับตำรวจ บก.น. 4 ตำรวจ สน.ประเวศ ประมาณ 100 นาย และสุนัขตำรวจอีก 2 นาย เข้าค้นชุมชนรวมใจพัฒนา หรือชุมชนโรงขยะ	3-41
3-11 การตรวจค้น และจับกุมผู้ต้องหาพื้นที่ชุมชนรวมใจพัฒนา เขตประเวศ	3-41
3-12 ผู้ต้องหาที่จับกุมได้ในเขตพื้นที่ภายในซอยรามคำแหง 53	3-42
3-13 ของกลางอาวุธปืน พร้อมเครื่องกระสุน และโทรศัพท์มือถือของผู้ต้องหา	3-43

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
3-14 แผนปฏิบัติการ โครงการ”ชุมชนอุ่นใจได้ลูกหลานกลับคืน” ปฏิบัติการปิดล้อม X-Ray เชิงรุก 90 วัน	3-51
4-1 รูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติด	4-20
4-2 รูปแบบกระบวนการดำเนินการพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สำหรับชุมชน	4-23
4-3 รูปแบบการร้องเรียนเรื่องยาเสพติดในพื้นที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)	4-24

บทที่ 1

บทนำ

บทนำในโครงการวิจัย “การจัดการความรู้เพื่อการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล” ประกอบด้วย

- 1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา
- 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 1.3 ขอบเขตของการวิจัย
- 1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ
- 1.5 กระบวนการผลักดันผลงานดังกล่าวออกสู่การใช้ประโยชน์
- 1.6 เป้าหมายของผลผลิต (Output) และตัวชี้วัด
- 1.7 เป้าหมายของผลลัพธ์ (Outcome) และตัวชี้วัด
- 1.8 กรอบแนวคิดก่อนและหลังการวิจัย
- 1.9 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ได้สรุปสาระสำคัญในหัวข้อที่ 2 การประเมินสถานการณ์ ความเสี่ยง และการสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศในหัวข้อ 2.3 ในเรื่องการสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศ ได้ระบุไว้ในข้อ 2.3.5 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังกล่าวว่า ให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นกลไกที่มีความสามารถในการบริหารจัดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเชื่อมโยงเป็นสังคมสวัสดิการ เป็นพลังหลักในการพัฒนาฐานรากของประเทศให้มั่นคง ชุมชนพึ่งตนเองสามารถบรรเทาปัญหาเศรษฐกิจสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559), หน้า 6)

ปัจจุบันปัญหายาเสพติดถือได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญของโลกเนื่องจากปัญหายาเสพติดเกี่ยวพันทั้งในระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค หรือแม้กระทั่งระดับประเทศ ปัญหายาเสพติดได้ก่อให้เกิดผลกระทบในแทบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความมั่นคง การแพทย์ และการสาธารณสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยที่มีแนวชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 3 ประเทศ อาทิสหพันธรัฐเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐกัมพูชา ซึ่งทั้ง 3 ประเทศนี้ถือได้ว่าเป็นแหล่งผลิต แหล่งค้าและแหล่งแพร่ระบาดที่สำคัญของโลก (พรหมพัตร์ ศิริพันธุ์, 2550, หน้า 1-2)

รัฐบาลในแต่ละสมัยที่ผ่านมาได้ให้ความสนใจในการควบคุมและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทยมาโดยตลอด โดยได้เริ่มปรากฏชัดเจนในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ใน พ.ศ.2504 ที่ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกลางปราบปรามยาเสพติดให้โทษ (ก.ป.ส.) เพื่อปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มข้น ในสมัยรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็น

องค์การกลาง จนถึงสมัยของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ได้มีการออกคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 141/ 2541 ให้จัดตั้ง ศูนย์ปฏิบัติการยาเสพติดแห่งชาติ (ศปส.ช) เป็นองค์กรกลางเพิ่มขึ้นจากคณะกรรมการที่มีอยู่ จนกระทั่งถึง สมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2547 ซึ่งให้ความสนใจกับปัญหาเสพติดเป็นอย่างมาก โดยในการแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภา ในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้ยกเอาปัญหาเสพติดขึ้นเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) โดยให้อยู่ในหมวดของนโยบายเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง โดยยึดหลักการป้องกันนำหน้าการปราบปราม และผู้เสพคือผู้ป่วยที่ต้องได้รับการรักษาขณะที่ผู้ค้าต้องได้รับโทษตาม กระบวนการยุติธรรม โดยนายกรัฐมนตรีได้ประกาศสงครามขึ้นแตกหักกับยาเสพติด และได้กำหนดแนวทาง ยุทธศาสตร์ “พลังแผ่นดินจัดล้นยาเสพติด” นอกจากนี้ยังได้มีการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแก้ไข ปัญหาเสพติดขึ้นอีก 12 หน่วยงานด้วยกัน ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ถือเป็นหนึ่งในหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นองค์กรกลางในการแก้ไขปัญหายาเสพติด และในช่วงเวลาดังกล่าว ที่รัฐบาลดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจังนั้น ทำให้ผู้ผลิตและผู้ค้ายาเสพติด ต้องหา ที่หลบซ่อน ไม่สามารถดำเนินการซื้อขายได้ตามปกติ และทำให้ยาเสพติดมีราคาสูงขึ้น และหาซื้อได้ยากขึ้น มีผลทำให้สถานการณ์ยาเสพติดในภาพรวมในขณะนั้นมีการแพร่กระจายที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัด (พงศ์ศิริ สอนแก้ว, 2546, หน้า 6)

ภายหลังจากนโยบายประกาศสงครามกับยาเสพติดที่ได้ดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2546 – 2547 และการประกาศชัยชนะสงครามยาเสพติด เมื่อปี 2547 สิ้นสุดลงอันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาล สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดจากช่วงปี 2548 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกพื้นที่ ทุกภาคของประเทศ ไทย โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสำคัญ นอกจากนี้ ยังพบการจับกุมคดียาเสพติดที่ผู้ต้องหา เคยกระทำความผิดคดียาเสพติดและถูกจับกุมมาก่อนแต่กลับมามีพฤติการณ์กระทำความผิดซ้ำในหลายพื้นที่ หรือ ประมาณร้อยละ 20 ของจำนวนผู้ที่เข้าสู่ระบบ

เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการป้องกันยาเสพติดซึ่งกลับมาแพร่ระบาดเพิ่มขึ้นหลังจาก ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา คณะรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จึงยังคงให้ความสำคัญกับปัญหายาเสพติด โดยการแถลง นโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ใหยาเสพติดเป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญที่จะต้อง ดำเนินการภายในระยะเวลา 3 ปีของรัฐบาล และให้มียุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติดตามนโยบายของ รัฐบาล รู้จักกันในชื่อ “ยุทธศาสตร์ 5 รื้อป้องกันยาเสพติด” ซึ่งรัฐบาลได้มอบนโยบายให้แก่ผู้บริหารของ หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2552 โดยวัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์ 5 รื้อป้องกันคือ “ลดปัญหายาเสพติดทั่วประเทศจัดความเดือดร้อน ของประชาชน” มีกำหนดระยะเวลา 6 เดือน เพื่อเป็นเกราะคุ้มกันภัยยาเสพติดในแต่ละระดับดังนี้ (สำนักงาน กองทุนเพื่อการสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2553)

1) **รื้อขายแดน** คือ การสร้างกิจกรรม กระบวนการทำงานตามมาตรการ เสริมความเข้มแข็ง ป้องกัน การลักลอบการนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดน

2) **รื้อชุมชน** คือ การสร้างกิจกรรม กระบวนการทำงานทุกมาตรการ เสริมความเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกัน ด้านยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน / ชุมชน

3) **รื้อสังคม** คือ การสร้างกิจกรรม กระบวนการทำงาน จัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการขจัดปัจจัยเสี่ยงที่เป็นเงื่อนไขทางลบ เสริมสร้างปัจจัยทางบวกที่ส่งผลต่อการสร้างภูมิคุ้มกันต่อปัญหาเสพติด

4) **รื้อโรงเรียน** คือ การสร้างกิจกรรม กระบวนการทำงาน เสริมความเข้มแข็งในโรงเรียน สถานศึกษา และให้เยาวชนรุ่นใหม่มีภูมิคุ้มกันต่อต้านยาเสพติด

5) **รื้อครอบครัว** คือการสร้างกิจกรรม กระบวนการทำงาน เสริมความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวให้มีภูมิคุ้มกันยาเสพติดมากขึ้น

แม้โครงการดังกล่าวจะได้มีการลงมือปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม แต่ข้อมูลจากสถิติจำนวนผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการรักษาที่สถาบันธัญญารักษ์ แสดงว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมาจนถึงปี พ.ศ. 2556 นั้นปัญหาเสพติดยังคงมีอยู่ และทวีความรุนแรงขึ้น เห็นได้จากจำนวนผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลได้เพิ่มจำนวนขึ้นตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 1- 1

ตาราง 1-1 สถิติจำนวนและร้อยละของผู้ป่วยยาเสพติดทั้งหมดของสถาบันธัญญารักษ์ พ.ศ. 2552-2556

ปี พ.ศ.	จำนวนผู้ป่วยชาย		จำนวนผู้ป่วยหญิง		จำนวนผู้ป่วยทั้งหมด	
	คิดเป็นราย	คิดเป็นร้อยละ	คิดเป็นราย	คิดเป็นร้อยละ	คิดเป็นราย	คิดเป็นร้อยละ
2552	5,866	82.31	1,261	17.69	7,127	100
2553	6,328	83.75	1,228	16.25	7,556	100
2554	6,931	85.39	1,186	14.61	8,117	100
2555	8,481	87.30	1,234	12.70	9,715	100
2556	6,854	86.11	1,106	13.89	7,960	100

ที่มา : สถาบันธัญญารักษ์, 2557

การหวนกลับมาแพร่ระบาดของยาเสพติดทำให้ พรรคไทยรักไทย หยิบยกนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดขึ้นมาเป็นนโยบายหลักประการหนึ่งในการหาเสียง และได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2554 หลังจากนั้นพรรคไทยรักไทย ได้จัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ โดยมี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี และกำหนดให้นโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นหนึ่งในนโยบายหลักที่สำคัญ ซึ่งนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ที่จะดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาลไว้ดังนี้

1) ลดจำนวนผู้เสพติดด้วยการเร่งรัดนำเข้าสู่ระบบบำบัดรักษาโดยสมัครใจให้ได้มากที่สุด โดยใช้ค่ายปรับพฤติกรรมในทุกอำเภอทั่วประเทศ

2) ลดปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อปัญหาเสพติดซึ่งมีผลกระทบต่อเยาวชน

3) การบูรณาการการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา

4) การจัดการกับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่บ้านและชุมชน โดยให้ทุกจังหวัดถือว่ายาเสพติดเป็นวาระของจังหวัด และเร่งดำเนินการต่อข้อร้องเรียนเพื่อลดความเดือดร้อนของประชาชน

5) การเสริมสร้างความเข้มแข็งในหมู่บ้านชุมชน โดยให้ความสำคัญกับโครงการหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน

6) การเพิ่มประสิทธิภาพการสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดนในทุกภาค การปราบปรามยาเสพติดอย่างต่อเนื่องโดยใช้หลักนิติธรรม ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมถึง การยกระดับปัญหาเสพติดให้เป็นวาระของภูมิภาค ที่ทุกประเทศที่เกี่ยวข้องในภูมิภาคนี้จะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง และให้ทุกภาคส่วนร่วมบูรณาการ การทำงานอย่างจริงจัง ภายใต้ระบบการบูรณาการ อำนาจการที่เข้มแข็งของ “ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ” หรือ “ศพส.”

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดนั้นยังคงอยู่ และเป็นปัญหาที่รัฐบาลตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันพยายามแก้ไข แต่ยังไม่เคยมีรัฐบาลชุดไหนที่สามารถกำจัดกาการแพร่ระบาดของยาเสพติดไปจากสังคมไทยได้อย่างสิ้นเชิง อย่างไรก็ตามในปัจจุบันแนวความคิดที่ว่า การปราบปรามยาเสพติดเพียงอย่างเดียวจะสามารถหยุดยั้งวงจรของยาเสพติดได้นั้น ไม่ได้รับการตอบรับอีกต่อไป เพราะบทเรียนในอดีตได้แสดงให้เห็นว่าแนวทางดังกล่าวไม่ใช่วิธีการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน และยังอาจทำให้เกิดผลกระทบในทางลบตามมา ดังนั้นแนวคิดใหม่ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน จึงเป็นการดำเนินการแบบบูรณาการ โดยเริ่มตั้งแต่การป้องกัน การบำบัดฟื้นฟูเพื่อคืนคนดีสู่ชุมชนและการเฝ้าระวังไม่ให้ยาเสพติดกลับมาแพร่ระบาดอีก ซึ่งหนึ่งในการดำเนินการดังกล่าว ต้องเริ่มตั้งแต่ในระดับชุมชนก่อนแล้วจึงขยายไปถึงระดับจังหวัด และระดับประเทศ

เมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2554 เวลา 10.00 น. ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เป็นประธานเปิดปฏิบัติการวาระแห่งชาติ “พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด” โดยมี ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง รอง นาย.รมว.มท.รมว.ยธ.รมว.สธ.,รมว.กท. ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมโดยสรุป ดังนี้

เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2554 ที่ผ่านมา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีกระแสพระราชดำรัสที่พระราชทานแก่คณะบุคคลที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม พ.ศ. 2554 ณ ศาลาดุสิดาลัย โดยขอความร่วมมืออย่างจริงจังจากรัฐบาลและคนไทยทั้งชาติในการแก้ไขปัญหายาเสพติด รัฐบาลจึงได้กำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติที่ทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องมีความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจ เร่งแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยกำหนดให้มียุทธศาสตร์ “พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด” ด้วยการรวมพลังทุกภาคส่วนเป็นพลังแผ่นดินในการต่อสู้กับยาเสพติด โดยยึดหลักผู้เสพคือผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัดรักษาให้กลับมาเป็นคนดีของสังคม และสั่งการให้มีการกำกับติดตามช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ รวมทั้งดำเนินการป้องกันกลุ่มเสี่ยงและประชาชนทั่วไปไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ยึดหลักนิติธรรมในการปราบปราม ลงโทษผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้มีอิทธิพล และผู้ประพฤติดิบชอบ มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และดำเนินการอย่างจริงจังในการป้องกันปัญหาด้วยการแสวงหาความร่วมมือเชิงรุกกับต่างประเทศในการควบคุมและสกัดกั้นยาเสพติด สารเคมี และสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติดที่ลักลอบเข้าสู่ประเทศภายใต้การบริการจัดการอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์ ยุติสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด ภายใน 1 ปี กลยุทธ์ 7 แผน 4 ปรับ 3 หลัก 6 เร่ง ยึดเป็นหลักในการขับเคลื่อนงานยาเสพติด

7 แผน ดังนี้

(1) แผนสร้างพลังสังคมและพลังชุมชนเอาชนะยาเสพติด ทำให้หมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ ประมาณ 60,000 แห่ง มีการรวมตัวเป็นพลังแผ่นดิน ในการป้องกันเฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน

(2) แผนการแก้ไขปัญหาผู้เสพผู้ติด (Demand) ลดจำนวนผู้เสพยาเสพติดในประเทศไทย 1.2 ล้านคน ใน 4 ปีโดยตั้งเป้าหมายไว้ว่าในปีแรกจะดำเนินการให้ได้ถึง 400,000 คนทั่วประเทศ ติดตามช่วยเหลือฟื้นฟูไม่ให้กลับมา เสพซ้ำประมาณ 80% ใน 1 ปี

(3) แผนสร้างภูมิคุ้มกันป้องกันยาเสพติด (Potential Demand) มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับประชาชน เยาวชนทั่วไป เยาวชนกลุ่มเสี่ยง ซึ่งจะเป็นการตัดการเพิ่มขึ้นของผู้เสพยาใหม่

(4) แผนปราบปรามยาเสพติดและบังคับใช้กฎหมาย ลดผู้ผลิต ผู้ค้าผู้ลำเลียงยาเสพติดในทุกระดับ โดยบังคับใช้กฎหมายตามหลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัด ใช้มาตรการทางด้านทรัพย์สิน การสืบสวนขยายผล เป็นแนวทางปฏิบัติหลัก

(5) แผนความร่วมมือระหว่างประเทศ รัฐบาลจะแสวงความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อร่วมกันปราบปรามการผลิตและค้ายาเสพติด รวมทั้งใช้นโยบายเชิงรุกในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เพื่อให้ชายแดนมีความเป็นอยู่อย่างสันติ

(6) แผนสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดน สกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดนทุกด้าน มิให้มีการลักลอบนำยาเสพติดสู่ประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(7) แผนบริหารจัดการแบบบูรณาการ ระดมสรรพกำลังทั้งประเทศเข้าแก้ไขปัญหาเสพติด มีการจัดองค์กร กลไกการแก้ไขปัญหาเสพติดทุกระดับ และบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

4 ปรับ เพื่อให้การเอาชนะยาเสพติด มีประสิทธิภาพมากขึ้น

- (1) ปรับปรุงข้อมูล การข่าวให้ถูกต้อง ทันสมัย
- (2) ปรับบทบาท พฤติกรรมเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- (3) ปรับกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ
- (4) ปรับทัศนคติของสังคมและชุมชนมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาเสพติด

3 หลัก ยึด 3 หลักในการแก้ปัญหา ประกอบด้วย

- (1) หลักเมตตาธรรมที่มีความรักในเพื่อนมนุษย์อยากเห็นคนผิดกลับตัวเป็นคนดีคืนความรักให้ครอบครัว คืนสุขให้ชุมชน
- (2) ยึดหลักนิติธรรม ทางกฎหมายมาบังคับใช้อย่างจริงจังตามหลักนิติธรรม
- (3) หลักแก้ปัญหาโดยยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง โดยยึดจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน เป็นตัวตั้งของการแก้ปัญหา ให้พื้นที่เป็นเจ้าของปัญหา

6 เร่ง ข้อปฏิบัติเร่งด่วน 6 เรื่องที่จะต้องเร่งดำเนินการ

- (1) เร่งดำเนินการในด้านข้อมูล ให้ทุกหน่วยหาข้อมูลปัญหาเสพติดที่เป็นจริงในระดับพื้นที่

- (2) เร่งลดจำนวนผู้เสพยาจากหมู่บ้าน/ชุมชน จัดทำแผนบำบัดรักษาลดจำนวนผู้เสพยาเสพติดในพื้นที่
- (3) เร่งแสวงหาความร่วมมือกับต่างประเทศและการสกัดกั้นยาเสพติด
- (4) เร่งปราบปรามผู้ค้า ลดความเดือดร้อนของประชาชนจากปัญหายาเสพติด ตามที่ข้อร้องเรียนของประชาชนผ่านช่องทางต่างๆ ให้เป็นเรื่องเร่งด่วนลำดับแรก และจะมีการแจ้งผลการดำเนินงานให้ประชาชนรับทราบ ขยายผลการยึดทรัพย์ผู้ค้ายาเสพติดตามหลักนิติธรรม ให้เพิ่มมากขึ้น
- (5) เร่งแก้ไขปัญหายาเยาวชนกลุ่มเสี่ยงทั้งในและนอกสถานศึกษา ให้ทุกจังหวัดเข้มงวด กวดขันพื้นที่เสี่ยง ปักจี้เสี่ยงที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้กับชุมชนและสังคม เร่งสร้างระบบป้องกัน และเฝ้าระวังยาเสพติดในสถานศึกษาในทุกจังหวัด เพื่อสร้างความสบายใจให้กับผู้ปกครอง
- (6) เร่งสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนให้มีความเข้มแข็ง โดยน้อมนำพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2554 เรื่องโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน จะทำให้ หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินทั้งหมดที่มีอยู่มีความเข้มแข็ง จะขยายจำนวนหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินให้เพิ่มขึ้นประมาณ 50% ของหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศในระยะ 4 ปี จึงมีคำสั่ง สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 154/2554 ลงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2554 เรื่อง ยุทธศาสตร์พลังดินแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด

คำสั่ง สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 155/2554 ลงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2554 เรื่อง จัดศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ (ศพล.) โดยมี ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง รองนายกรัฐมนตรีเป็นผู้อำนวยการ สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 156/2554 ลงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2554 เรื่อง จัดศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดระดับพื้นที่

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยและเป็นเมืองที่มีประชากรมากที่สุดในประเทศ ซึ่งกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางทางการปกครอง การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การเงินการธนาคาร การพาณิชย์ การสื่อสาร และความเจริญของประเทศ โดยมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,568.737 ตารางกิโลเมตร โดยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 50 เขต มีประชากร 5,674,843 คน มีประชากรหนาแน่นเป็นอันดับ 13 ของโลก

การเจริญเติบโตของกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นศูนย์กลางความเจริญในด้านต่างๆ จึงเป็นเมืองที่ดึงดูดให้คนอพยพเข้ามาทั้งเพื่อการศึกษาและเพื่อการหางานทำ รวมทั้งยังเป็นเมืองที่มีชาวต่างชาตินิยมเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากกว่า 10 ล้านคนต่อปี ซึ่งกรุงเทพมหานครได้รับการจัดอันดับเป็นเมืองที่ดีที่สุดในโลก จากการดึงดูดประชากรเข้ามาในกรุงเทพมหานคร และดึงดูดใจให้อาชนุกรเข้ามาใช้กรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งประกอบอาชีพอาชญากรรมในความผิดประเภทต่างๆ อย่างมากมาย

เมื่อกรุงเทพมหานคร มีการพัฒนาความเจริญมากขึ้นเท่าใด ปัญหาอาชญากรรมก็มีพัฒนาการควบคู่ความเจริญมากขึ้นเรื่อยๆ ดังจะเห็นได้จากที่ผ่านมากรุงเทพมหานครต้องเผชิญกับปัญหาอาชญากรรมประเภทอาชญากรรมพื้นฐาน อาทิ การลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์บนท้องถนน และในปัจจุบันนี้ อาชญากรรมในกรุงเทพมหานครได้มีพัฒนาการตามความเปลี่ยนแปลงของความเจริญที่กำลังมีอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยมีอาชญากรรมที่มีรูปแบบที่มีความสลับซับซ้อนทวีความรุนแรงมากขึ้น ในขณะเดียวกันปัญหา

อาชญากรรมพื้นฐาน ก็ยังไม่หมดไปจากกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เป็นปัญหาที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน

กองบัญชาการตำรวจนครบาล ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการดูแลความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในกรุงเทพมหานคร สถานการณ์อาชญากรรมที่เป็นปัญหาเกิดขึ้น ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการ หรือสถานบันเทิง ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่เข้ามาก่ออาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร ปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเด็กหรือเยาวชน ชับซีจรรย์ยานยนต์ ก่อความเดือดร้อนรำคาญและก่อเหตุ ปัญหาเกี่ยวกับเด็กนักเรียนตึกกัน ปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการพนัน โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด จึงจำเป็นต้องมีการจัดการความรู้จะเป็นการสกัดความรู้จากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับคดีเหล่านี้ เพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติที่ดีและคู่มือเพื่อใช้เพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร

ตาราง 1-1 สถิติคดียาเสพติดในเขตกองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9

สถิติคดียาเสพติด	ปี 2553		ปี 2554	
	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ
1.กองบังคับการตำรวจนครบาล 1	5,447	5,513	7,708	7,705
2.กองบังคับการตำรวจนครบาล 2	9,319	9,436	18,170	18,310
3.กองบังคับการตำรวจนครบาล 3	4,149	4,172	5,167	5,285
4.กองบังคับการตำรวจนครบาล 4	5,346	5,411	7,309	7,429
5.กองบังคับการตำรวจนครบาล 5	7,591	7,689	8,318	8,412
6.กองบังคับการตำรวจนครบาล 6	1,795	1,808	3,554	3,579
7.กองบังคับการตำรวจนครบาล 7	4,796	4,815	10,513	10,556
8.กองบังคับการตำรวจนครบาล 8	4,989	5,018	4,391	4,495
9.กองบังคับการตำรวจนครบาล 9	5,844	5,901	7,333	7,390
รวม	49,276	49,763	72,463	73,161

ที่มา : สถิติคดีอาญา 5 กลุ่ม, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2554

จากตาราง 1-1 สถิติของคดียาเสพติดในเขตพื้นที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล 1- 9 ที่เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2553 รับแจ้ง 49,276 คดี และในปี พ.ศ. 2554 รับแจ้ง 72,463 คดี ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 47 และจากสถิติข้อมูลคดีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรมยาเสพติดในรอบปี พ.ศ. 2555 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ.2556 จำนวน 65,247 คดีนั้น (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2556) ทำให้เกิดปัญหายาเสพติด และปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพิ่มขึ้นตามมาด้วย จึงทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันยาเสพติดสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้มากขึ้น โดยการปฏิบัติงานของแต่ละพื้นที่อาจจะมียุทธวิธีการป้องกันให้ประสบผลสำเร็จแตกต่างกันไป

จากความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาการแก้ปัญหายาเสพติด โดยการจัดการความรู้จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในประเทศ

และต่างประเทศ รวมทั้งจากประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงานทางด้านการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในแต่ละหน่วยงาน ผ่านการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้ากระบวนการผลลัพธ์ รวมทั้งรูปแบบที่ดี (Best Practice) ตลอดจนปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะทางด้านการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อนำมาพัฒนางานทางด้านดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินงานด้านการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเกิดผลสำเร็จอันเป็นหนทางให้ยาเสพติดหมดสิ้นไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของกองบัญชาการตำรวจนครบาลในการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- 2) เพื่อสร้างคู่มือในการจัดการความรู้ทางด้านการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อใช้ในการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตกองบัญชาการตำรวจนครบาล
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตกองบัญชาการตำรวจนครบาล

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1) ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยภาคสนามที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมและลงมือวิจัยด้วยตนเองเพื่อวิเคราะห์ข้อกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทางด้านการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล และค้นหาวิธีการปฏิบัติงาน นโยบายในการบริหารจัดการ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสร้างคู่มือการจัดการความรู้ทางด้านการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และสร้างการจัดการฐานความรู้ด้านการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จากกฎหมายและระเบียบ รายงานการสืบสวน สำนวนการสอบสวน และจากการศึกษาเชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถอดบทเรียน โดยเฉพาะที่สำคัญคือการป้องกันปัญหาเสพติดไม่ให้เกิด ตลอดจนการจัดการความสัมพันธ์ (connection management) ระหว่างตำรวจและชุมชน รวมทั้งมวลชนในพื้นที่ การเลือกตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Best practice) เป็นการเลือกตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของรูปแบบการป้องกัน (Prevention Program) การค้ายาเสพติด โดยวางกรอบอย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้องค์กรเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมถอดบทเรียน และได้แนวคิดใหม่ที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานต่อไป

2) ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย / พื้นที่

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานีตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทั้งระดับสัญญาบัตร และชั้นประทวนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยศึกษาเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล โดยทำการคัดเลือกเข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) หรือการสัมภาษณ์เปลี่ยนเรียนรู้ จะคัดเลือกจากเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ เพื่อให้ได้กลุ่มเป้าหมายที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริง ซึ่งประกอบด้วย

1) ผู้แทนของสถานีตำรวจในพื้นที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9 ที่มีผลงานการปราบปรามยาเสพติด

2) กลุ่มผู้พิพากษาและอัยการ

3) ผู้แทนจากกองกำกับการสืบสวนสอบสวนนครบาล 1-9

4) ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

5) ผู้แทนจากกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด

6) ผู้แทนจากกรมราชทัณฑ์

7) ผู้แทนจากกลุ่มงานตรวจยาเสพติด กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

8) ผู้นำของชุมชนในพื้นที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9

3) ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาดำเนินการ 12 เดือน

1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) ทำให้เกิดองค์ความรู้และความเข้าใจในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร

2) ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร

3) ทำให้เกิดแนวความคิดและมาตรฐานของรูปแบบในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร

4) ทำให้ได้พัฒนาประสิทธิภาพทางด้านยาเสพติดของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

1.5 กระบวนการผลักดันผลงานดังกล่าวออกสู่การใช้ประโยชน์

1) การประชุมเพื่อทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประชุมร่วมกันระหว่างทีมถอดบทเรียน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อปรับปรุงและเสนอแนะงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยจัดขึ้น ณ กรุงเทพมหานคร รวม 4 ครั้ง มีรายละเอียดดังนี้

- | | |
|--------------------------------------|---|
| ครั้งที่ 1 จัดประชุมที่กรุงเทพมหานคร | ระบียบและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง |
| ครั้งที่ 2 จัดประชุมที่กรุงเทพมหานคร | ถอดบทเรียนเพื่อค้นหาอุปสรรคและแนวการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด |
| ครั้งที่ 3 จัดประชุมที่กรุงเทพมหานคร | สร้างคู่มือการจัดการความรู้ |
| ครั้งที่ 4 จัดประชุมที่กรุงเทพมหานคร | มอบคู่มือการจัดการความรู้ |

2) การนำบทความตีพิมพ์ในวารสารต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ผลงานการวิจัยสู่สาธารณชน

3) การจัดทำคู่มือการจัดการความรู้ทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

4) จัดทำเว็บไซต์เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนางานทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

1.6 เป้าหมายของผลผลิต (Output) และตัวชี้วัด

ตาราง 1-3 แสดงผลผลิตและตัวชี้วัดของแผนงานวิจัย

ผลผลิต	ตัวชี้วัด		
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา
1. คู่มือแนวทางมาตรฐาน ขั้นตอนต่างๆในการพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล	ได้คู่มือมาตรฐานภายใต้เงื่อนไขของคณะกรรมการด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล จำนวน 100 เล่ม	เจ้าหน้าที่ตำรวจในเขต บข.น.สามารถใช้คู่มือได้ถูกต้องแม่นยำ	1 ปี
2. แนวทางการปรับปรุงและพัฒนา ระบบงานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล	1 ระบบ	เจ้าหน้าที่ตำรวจในเขต บข.น.และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถปรับปรุงและพัฒนางานระบบงาน นำมาใช้ประโยชน์ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล	1 ปี
3. ระบบการจัดการความรู้ด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล	1 ระบบ	เจ้าหน้าที่ตำรวจ ในเขต บข.น.สามารถจัดการความรู้และนำไปเผยแพร่ต่อยอดให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง	1 ปี

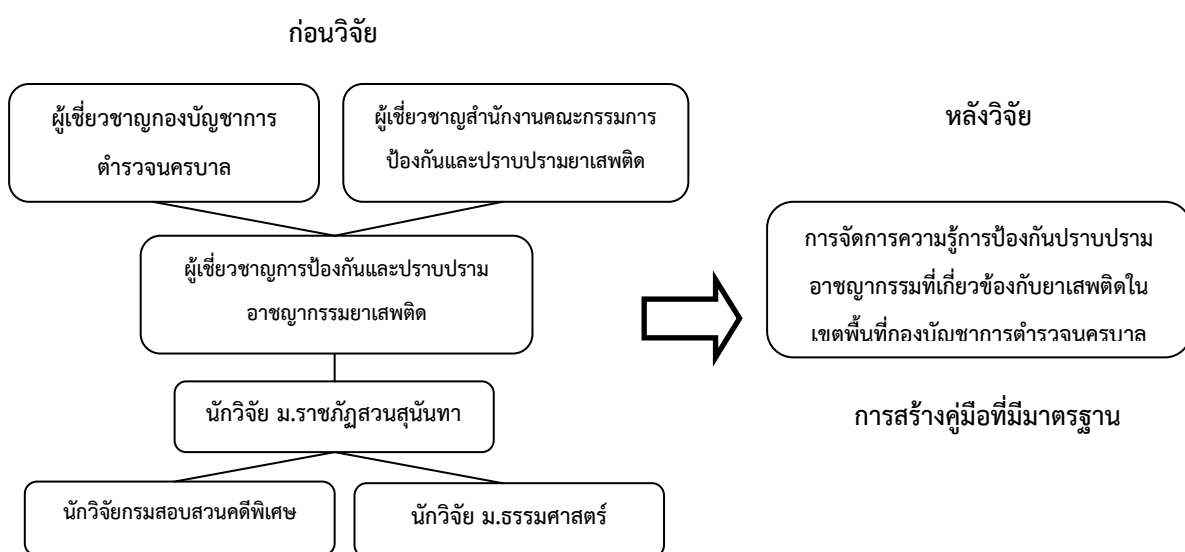
1.7 เป้าหมายของผลลัพธ์ (Outcome) และตัวชี้วัด

ตาราง 1-4 แสดงผลลัพธ์และตัวชี้วัดของแผนงานวิจัย

ผลผลิต	ตัวชี้วัด		
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา
1. คดียาเสพติดลดลง และสามารถจับกุมผู้ต้องหาได้มากขึ้น โดยใช้หลักการในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พิสูจน์ได้ว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดจริง	ร้อยละของคดีอาชญากรรมจะลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	เจ้าหน้าที่ตำรวจในเขต บข.น.สามารถจับกุมผู้ต้องหาได้อย่างถูกต้องและสามารถส่งฟ้องศาลให้ลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างถูกต้อง	1 ปี
2. ได้เจ้าหน้าที่ตำรวจในเขต บข.น. มีความรู้ในการจัดการความรู้ทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	เจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขต บข.น. มีความรู้ และมีระบบการจัดการความรู้ในพื้นที่	เจ้าหน้าที่ให้ความสำคัญกับการค้นหาความรู้ที่ซ่อนเร้นและความรู้ที่เปิดเผยแล้วนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์	1 ปี

1.8 กรอบแนวคิดก่อนและหลังการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเรียนรู้ผสมผสาน โดยนำเอาความรู้เชิงทฤษฎีทางด้านการป้องกันอาชญากรรมระเบียบวิธีวิจัย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการวิจัยพัฒนาระบบงานเพื่อป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล รวมทั้งจัดทำคู่มือการจัดการความรู้เพื่อป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยบูรณาการแนวความคิดและร่วมมือกันระหว่างองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการวิจัย ซึ่งบุคลากรทั้ง 6 องค์กรจะมี “โลกทัศน์ร่วม” (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543) ซึ่งถือเป็นรากฐานที่สำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้และการพัฒนา โดยลักษณะการทำงานแสดงได้ดังภาพ



ภาพ 1-1 กรอบแนวคิดก่อนการวิจัยและหลังการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการจัดการความรู้มาสร้างการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการปฏิบัติงานด้านการจัดการความรู้เพื่อการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีการปฏิบัติการ และกิจกรรมมีวิธีการรวบรวมข้อมูลหลายๆ รูปแบบ ได้แก่ การเข้าร่วมเรียนรู้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ด้านการปฏิบัติงานในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล การสร้างความสัมพันธ์อันดีในการปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์และการวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การประชุมกลุ่ม การจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถอดบทเรียนจากกรณีศึกษา และการสรุปบทเรียน ซึ่งจะทำให้องค์กรเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมถอดบทเรียน และได้แนวคิดใหม่ที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานต่อไป

1.9 นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการความรู้ หมายถึง การรวบรวมองค์ความรู้ด้านกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนแนวทางการปฏิบัติงานทางด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายในรูปของหนังสือ ตำรา เอกสารทางราชการ สำนวนการสอบสวนและรายงานการสืบสวนรวมทั้งความรู้ที่มีอยู่ในตัวผู้ปฏิบัติงานมาพัฒนาให้เป็นระบบเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการจัดการความรู้เพื่อการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

การป้องกันการกระทำความผิด หมายถึง การขจัดเงื่อนไขทางสังคมที่มีส่วนสัมพันธ์กับอาชญากรรม การปรับปรุงความสามารถของกระบวนการยุติธรรมที่จะสืบหาจับกุม ตัดสินลงโทษ และปรับผู้กระทำผิดให้กลับเข้าสู่สังคม รวมทั้งการลดสภาพการณ์ที่อาชญากรรมมีโอกาที่จะเกิดขึ้นได้ง่าย

ยาเสพติด หมายถึง สารใดก็ตามที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือสารที่สังเคราะห์ขึ้นเมื่อนำเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจนอกจากนี้ยังจะทำให้เกิดการเสพติดได้หากใช้ สารนั้นเป็นประจำทุกวัน หรือวันละหลายๆ ครั้ง

กองบัญชาการตำรวจนครบาล หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่ถวายความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ ให้บังเกิดประสิทธิภาพสูงสุด บังคับใช้กฎหมาย อำนวยความยุติธรรม ให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคเป็นธรรม ตามหลักธรรมาภิบาล และรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและชุมชน และรักษาความมั่นคงของราชอาณาจักรโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง สร้างเครือข่ายชุมชนและองค์กรทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของสังคม และพัฒนาบุคลากรให้มีความเป็นมืออาชีพ เพื่อสร้างความเข้มแข็งขององค์กร โดยปฏิบัติการกิจและช่วยเหลือการพัฒนาประเทศตามนโยบายรัฐบาลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในเขตกรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยโครงการ “การจัดการความรู้เพื่อการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล” คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจที่เกี่ยวข้องและใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย เพื่อให้สามารถดำเนินการศึกษาได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยจำแนกประเด็นที่มีความเกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

2.1 แนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้

2.1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2.1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติด

2.1.4 กองบัญชาการตำรวจนครบาล

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ แหล่งความรู้มีอยู่มากมาย และกระจุกกระจายอยู่ในหลายรูปแบบ ความรู้เป็นผลผลิตของสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วย ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ทฤษฎี หลักการและกรอบแนวคิดต่างๆ รวมถึงทักษะ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งเราใช้เพื่อการตัดสินใจ การดำเนินชีวิตของมนุษย์ ชีวิตส่วนตัว หรือการทำงานในองค์กรต้องใช้ความรู้เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ดังนั้น จึงเกิดแนวความคิดว่าเราจะทำอย่างไรเราจึงจะสามารถใช้ความรู้ที่เรามีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด Knowledge Management เกิดจากข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย ทำให้องค์กรต่างๆ มีข้อมูลจัดเก็บอยู่จำนวนมาก และเกิดความต้องการที่จะจัดให้อยู่อย่างเป็นระเบียบ เข้าถึงง่าย ทันต่อการนำไปใช้งาน (ไพบุลย์ ปะวะเสนะ, 2547)

1) ความเป็นมาของการจัดการความรู้

สารสนเทศกระจุกกระจาย และการจัดเก็บอยู่ในแหล่งเก็บที่หลากหลายที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นคือมีข้อมูลมากมาย แต่ความรู้มีน้อย ในยามที่ต้องการข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ การรวบรวมข้อมูลทำได้ไม่เต็มประสิทธิภาพและไม่ครบถ้วน อีกทั้งใช้เวลาในการค้นหานั้น การจัดการความรู้ที่มีระบบจะช่วยให้ปัญหาดังกล่าวบรรเทาลง หรือหมดไป ยิ่งไปกว่านั้นการก้าวเข้าสู่สังคมภูมิปัญญาและความรอบรู้ เป็นแรงผลักดันให้องค์กรต้องการพัฒนาไปเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Enterprise) เพื่อสร้างคุณค่าจากภูมิปัญญาและความรอบรู้ที่มีอยู่เปลี่ยนสินทรัพย์ทางปัญญาให้เป็นทุน ด้วยการจัดการความรู้และ

ภูมิปัญญาซึ่งมีผลให้เกิดการเปลี่ยนรูปแบบการทำงานเป็นแบบผู้ปฏิบัติที่มีความรู้ (Knowledge Worker) ด้วย (เอื้อน ปิ่นเงิน และยีน ภู่วรรณ, 2546)

ขั้นแรกที่จะนำไปสู่การจัดการความรู้ คือ การจัดเก็บข้อมูลไว้ในคลังข้อมูล (Data warehouse) ที่มีการวิเคราะห์ประมวลผล คัดกรองข้อมูล (Data Mining) เพื่อให้ได้ความรู้ที่น่าสนใจ ได้แก่ กฎ ระบบ หรือ ลักษณะที่เกิดขึ้นประจำ รูปแบบ ความแปลกแยก หรือสิ่งผิดปกติจากข้อมูลที่เก็บไว้ในฐานข้อมูลขนาดใหญ่ในการแข่งขันทางด้านธุรกิจนำการจัดการความรู้เข้ามาใช้ โดยมีเหตุผลดังนี้ (Tiwana, 2000: 6)

1) บริษัทต่างๆ กลายเป็นองค์กรแห่งความรู้ มีการใช้ความรู้ในการทำงานมากขึ้นรวมถึงการแข่งขันทางด้านธุรกิจ

2) การเปลี่ยนแปลงของตลาดการแข่งขัน ทำให้ต้องมีการพัฒนาองค์กรพัฒนาการบริหารจัดการภายในองค์กร

3) การจัดการความรู้ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

4) ความรู้ทำให้องค์กรอยู่รอด

5) ความซับซ้อนขององค์กรในปัจจุบันจึงต้องมีการจัดการความรู้

6) ความรู้ช่วยในการตัดสินใจ

7) ความต้องการในการใช้ความรู้ร่วมกัน

8) ความรู้เฉพาะบุคคลเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับองค์กร

9) การเติบโตของบริษัทและธุรกิจ

2) ความหมายของการจัดการความรู้

นักวิชาการและบุคลากรด้านการจัดการความรู้หลายท่านและหลายสถาบันได้เห็นความสำคัญและทำการศึกษารูปแบบ แนวทางในการพัฒนาการจัดการความรู้ ไว้ดังนี้

Hedeo Yamazaki (อ้างถึงใน วรภัทร์ ภูเจริญ, 2548) ได้แสดงปริมาตรของความรู้โดยเริ่มจากฐานล่างคือ ข้อมูล ทำการสังเคราะห์จนได้สารสนเทศ แล้วคิดเปรียบเทียบเชื่อมโยงจนได้ความรู้ และนำไปใช้จนเก่งกลายเป็นปัญญา ซึ่งจะผ่าน 3 กระบวนการ คือ การแสวงหาความรู้ การตีความ ขยายความเข้าใจ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

วรภัทร์ ภูเจริญ (2548) กล่าวถึงวงจรความรู้ว่าขึ้นตอนของวงจร คือ 1) Identify ระบุค้นหา กำหนดความรู้และแหล่งความรู้ 2) Capture คือการเก็บสะสม รวบรวมความรู้ต่างๆ 3) Select ประเมินคุณค่าดูว่าขัดแย้งกันเองหรือไม่ จริงหรือเท็จ 4) Store จัดเก็บในฐานข้อมูลความรู้ขององค์กร 5) Apply นำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาวิจัยอบรม 6) Create สร้างความรู้ใหม่ๆ ทดลองวิจัย 7) Sell นำไปขายสร้างสินค้าใหม่ บริการใหม่ๆ

Laudon (2000) กล่าวถึง Knowledge Management ว่า การบริหารจัดการความรู้ในองค์กรมีความสำคัญเป็นพิเศษในองค์กรที่มีลักษณะการบริหารงานแบบ แบนราบ และแบบเครือข่าย ซึ่งในการจัดการในระดับต่างๆ จะมีการจัดการแยกแยะความจริงในส่วนที่จะสามารถนำมาช่วยสมาชิกในทีม ในการพัฒนางานในหน้าที่ รวมทั้งการแบ่งปันข้อมูล เพื่อพัฒนางานในส่วนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกันด้วย

Stair (2001) กล่าวว่าการบริหารจัดการความรู้เป็นกระบวนการรวบรวม จัดการความรู้ความชำนาญ ไม่ว่าความรู้นั้นจะอยู่ในคอมพิวเตอร์ ในกระดาษ หรือตัวบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดการให้บุคลากรได้รับความรู้ และแลกเปลี่ยนความรู้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิม โดยให้เกิดประสบการณ์และความชำนาญเพิ่มขึ้น

Tiwana (2000) ให้ความหมายการบริหารจัดการความรู้ว่า หมายถึง การจัดการความรู้ในองค์กร สำหรับงานด้านธุรกิจ

วีรวิธ ศิรานนท์ (2542) กล่าวถึง การบริหารจัดการความรู้ว่า การบริหารจัดการความรู้เป็นกระบวนการบริหารรูปแบบใหม่ ที่เน้นในด้านการพัฒนากระบวนการควบคู่ไปกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยทุกกระบวนการจะต้องสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นผลมาจากการขยายวงและการประสานความรอบรู้ รวมถึงการฉลาดคิดไปตลอดทั่วทั้งองค์กรอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเท่ากับว่าองค์กรที่มีการบริหารจัดการรู้อย่างเป็นระบบ ก็จะเป็นโอกาสอันสำคัญต่อการพัฒนาให้เป็นองค์กรที่เยี่ยมไปด้วยการทำงานอย่างฉลาดคิดและสร้างสรรค์ในที่สุด ทำให้องค์กรนั้นสามารถเผชิญกับการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ รูปแบบ และสามารถฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหมดได้เป็นอย่างดี

ศรัณย์ ชูเกียรติ (2541) กล่าวถึง การจัดการความรู้ในองค์กร หมายถึง การจัดการและรักษาระดับในการจัดเก็บองค์ความรู้ในองค์กรให้เป็นระบบเป็นระเบียบ ตลอดจนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในทางปฏิบัติ

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดการความรู้ (Knowledge Management) หมายถึง กระบวนการความรู้ที่เน้นการแลกเปลี่ยนความรู้ของคนในองค์กรใดองค์กรหนึ่ง โดยต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการปฏิสัมพันธ์ต่อกันของคนภายในองค์กรเดียวกัน เมื่อรวบรวมแล้วก็มีก็นำความรู้ที่ได้มาสังเคราะห์ และการจำแนกหรือจัดระบบใหม่เพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงองค์การในการบริหารจัดการและนำความรู้เผยแพร่ต่อสาธารณชนต่อไป

3) การจัดการความรู้ในประเทศไทย

วิจารณ์ พานิช (2547) แห่งสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคมได้ดำเนินการเผยแพร่แนวคิดด้านการจัดการความรู้ ได้กล่าวว่า ความเป็นองค์กรเรียนรู้ (Learning Organization) และการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นเสมือน 2 หน้าของเหรียญเดียวกัน คืออาจมองว่าเป็นเรื่องเดียวกันก็ได้ มองว่าเป็นคนละเรื่องแต่เกี่ยวข้องกันส่งเสริมเกื้อกูลซึ่งกันและกันได้ในการดำเนินการจัดการความรู้ต้องนำหลักการและวิธีการขององค์กรเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ และในการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรเรียนรู้ ก็ต้องนำเอาวิธีการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้ขององค์กรเรียนรู้ คือ องค์กรที่มีความสามารถสูงต่อการรับรู้การเรียนรู้ ซึ่งหมายความว่ามีความไวในการเปิดรับจับกระแสของสภาพแวดล้อมขององค์กรตลอดเวลา มีความสามารถในการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกและที่เป็นการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรและเอาใจใส่ข้อมูลนั้นนำมาใช้ปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงองค์กรเอง องค์กรเรียนรู้มีการรับรู้และเรียนรู้ในทุกส่วนขององค์กรไม่ใช่รับรู้และเรียนรู้เฉพาะในกลุ่มผู้บริหารระดับสูงแต่รับรู้และเรียนรู้ในทุกกลุ่มและทุกระดับของพนักงาน เมื่อมีการรับรู้และเรียนรู้ ก็หมายความว่า มีการสร้างความรู้ขึ้นเองภายในองค์กร

ได้เป็นการโยงเข้าหากระบวนการจัดการความรู้องค์กรเรียนรู้มีผลผลิตอย่างน้อย 4 ประการ ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ของงานสูง เช่น ผลงานตอบสนองหรือตรงตามความต้องการของลูกค้า (Responsiveness) เป็นผลงานหรือกระบวนการทำงานที่มีนวัตกรรม (Innovation) มีการสร้างขีดความสามารถขององค์กร และของพนักงาน Competency มีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) ซึ่งหมายความว่า Output สูง โดยที่ input ต่ำ 2) เกิดการพัฒนาคนซึ่งหมายถึงพนักงานเกิดการเรียนรู้ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์จากการทำงานและเกิดทักษะในการเรียนรู้ที่เรียกว่าเป็นบุคคลเรียนรู้ (Learning Person) 3) มีการพัฒนาความรู้ทำให้ความรู้เพิ่มพูนขึ้นในองค์กรและในพนักงาน 4) องค์กรมีศักยภาพสูงขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งศักยภาพในการรับรู้ และเรียนรู้อันนำไปสู่ศักยภาพในการปรับตัวหรือการเปลี่ยนแปลงตนเอง ซึ่งหมายถึงการเป็นองค์กรเรียนรู้

ส่วนการจัดการความรู้ วิจารณ์ พานิช (2547) กล่าวว่าการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย ซึ่งมักเป็นเป้าหมายที่ยากซับซ้อน และมักใช้เป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ของงานในลักษณะที่สูงส่ง การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือ (Means) ไม่ใช่เป้าหมาย (End) การจัดการความรู้ไม่ใช่การเอาความรู้มาจัดระบบ หรือจัดการเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ แต่เป็นการดำเนินการเพื่อให้การปฏิบัติงานมีการประยุกต์ใช้ความรู้อย่างเข้มข้นและทำให้งานมีผลสัมฤทธิ์สูง โดยที่ความรู้ที่นำมาประยุกต์ใช้นั้นได้มาจากหลากหลายทาง ได้แก่ การได้มาจากภายนอกองค์กร การนำเอามาจากองค์ความรู้ภายในองค์กร โดยที่อาจเป็นความรู้ฝังลึก (Tacit knowledge) เป็นประสบการณ์ที่สั่งสมยาวนานเป็นภูมิปัญญา เป็นความรู้ขององค์กร และความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) เป็นความรู้ที่อยู่ในรูปแบบที่เป็นเอกสารหรือวิชาการ อยู่ในตำราคู่มือปฏิบัติงานทั้งที่เป็นความรู้จากภายนอกและความรู้ของกลุ่มผู้ร่วมงาน ความรู้ดังกล่าวต้องนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมต่อกาลเทศะ หรือบริบทขององค์กรและเมื่อมีการประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำงานก็มีการนำประสบการณ์จากการทำงานของพนักงานมาร่วมกันกลั่นกรองเป็นความรู้ใหม่ในกระบวนการจัดการความรู้ มีการสร้างความรู้ทั้งที่เป็นการสร้างความรู้ก่อนการปฏิบัติงาน สร้างความรู้ระหว่างปฏิบัติงาน และสร้างความรู้หลังจากงานสำเร็จหรือเสร็จสิ้น ต้องมีกระบวนการดำเนินการให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างพนักงานอย่างเข้มข้น ทำให้ความรู้ของบุคคล ถูกปรับไปเป็นความรู้ขององค์กร มีการจัดเก็บความรู้ขององค์กรให้อยู่ในสภาพที่ค้นหาใช้งานได้ง่ายที่เรียกว่า “การจัดการความรู้แบบฉับพลัน” (Just in Time Knowledge Management)

การจัดการความรู้เป็นกระบวนการ (Process) ที่ดำเนินการร่วมกันโดยผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานย่อยขององค์กร เพื่อสร้างและใช้ความรู้ในการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นกว่าเดิม การจัดการความรู้ในความหมายนี้เป็นกิจกรรมของผู้ปฏิบัติงานไม่ใช่กิจกรรมของนักวิชาการหรือนักทฤษฎี แต่นักวิชาการหรือนักทฤษฎีอาจเป็นประโยชน์ในฐานะแหล่งความรู้ (Resource person) หรือผู้อำนวยการสะดวกในการจัดการความรู้ การจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่เป็นวงจรต่อเนื่อง เกิดการพัฒนางานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป้าหมาย คือ การพัฒนาคน โดยมีความรู้เป็นเครื่องมือมีกระบวนการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการจัดการความรู้ ความรู้ที่เราคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีคือ ความรู้ยุคที่ 1 เป็นความรู้ที่สร้างขึ้นโดยนักวิชาการ มีความเป็นวิทยาศาสตร์เน้นความเป็นเหตุผล พิสูจน์ได้โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์หรือวิชาการมีการจำแนกแยกแยะเป็นความรู้เฉพาะสาขาวิชาการเป็นความรู้ที่เน้นความลึก ความเป็นวิชาการเฉพาะด้าน

(Specialization) เน้นความรู้ที่อยู่ในรูปแบบที่เป็นเอกสาร หรือวิชาการอยู่ในตำรา คู่มือปฏิบัติงาน ส่วนความรู้ที่เน้นในเรื่องการจัดการความรู้เป็นความรู้ยุคที่ 2 ซึ่งเป็นความรู้ที่ผูกพันอยู่กับงานหรือกิจกรรมของบุคคลและองค์กร เป็นความรู้ที่ใช้ในงาน และสร้างขึ้นโดยผู้ปฏิบัติงานหรือกลุ่มผู้ปฏิบัติงานเอง โดยอาจสร้างขึ้นจากการเลือกเอาความรู้เชิงทฤษฎีหรือความรู้จากภายนอกมาปรับแต่ง เพื่อการใช้งานหรือสร้างขึ้นโดยตรงจากประสบการณ์ในการทำงาน ความรู้นี้มีลักษณะบูรณาการและมีความจำเพาะต่อบริบทของงานกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน หน่วยงานและองค์กรนั้นๆ ความรู้ในยุคที่ 2 เน้นความรู้เป็นประสบการณ์ที่สั่งสมยาวนานเป็นภูมิปัญญา

โดยการจัดการความรู้มีเป้าหมาย 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนางานให้มีคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น 2) เพื่อการพัฒนาคนคือพัฒนาผู้ปฏิบัติงานในที่นี้คือพนักงานทุกระดับ แต่ที่ได้ประโยชน์มากที่สุด คือพนักงานชั้นผู้น้อย และระดับกลาง 3) เพื่อการพัฒนาฐานความรู้ขององค์กรหรือหน่วยงานเป็นการเพิ่มพูนทุนความรู้หรือทุนปัญญาขององค์กร ซึ่งช่วยทำให้องค์กรมีศักยภาพในการฝ่าความยากลำบากหรือความไม่แน่นอนในอนาคตได้ดีขึ้น

การนิยามคำว่า “ความรู้” มีความหมายหลายนัย และหลายมิติ เช่น ความรู้คือ สิ่งที่สามารถนำไปใช้ไม่หมดหรือสึกหรอ แต่ยิ่งอภยหรืออภยมากขึ้น ความรู้ คือ สารสนเทศที่นำไปสู่การปฏิบัติ ความรู้เป็นสิ่งที่คาดเดาไม่ได้ ความรู้เกิดขึ้น ณ จุดที่ต้องการใช้ความรู้นั้น ความรู้เป็นสิ่งที่ขึ้นกับบริบทและกระตุ้นให้เกิดขึ้นโดยความต้องการ เป็นต้น

ในยุคแรกๆ ของการพัฒนาศาสตร์ด้านการจัดการความรู้มองว่าความรู้มาจากการจัดระบบและตีความสารสนเทศ (Information) ตามบริบทและสารสนเทศก็มาจากการประมวลข้อมูล (Data) ความรู้ไม่มีประโยชน์ถ้าไม่นำไปสู่การกระทำหรือการตัดสินใจในการจัดการสมัยใหม่ โดยเฉพาะในยุคสังคมที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge-based Society) มองความรู้ว่าเป็นทุนปัญญาหรือทุนความรู้สำหรับใช้สร้างคุณค่าและมูลค่า (Value) การจัดการความรู้เป็นกระบวนการนำทุนปัญญาไปสร้างคุณค่าและมูลค่า ซึ่งอาจเป็นมูลค่าทางธุรกิจหรือคุณค่าทางสังคมก็ได้

แนวคิดการจัดการความรู้ของโนนากะและทาเคอุชิ (Nonaka & Takeuchi, 1995 อ้างถึงในวิจารณ์พานิช, 2547) เสนอเกลียวความรู้ SECI ว่าเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการยกระดับความรู้ และนำรูปแบบต่างๆ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) หรือประสบการณ์ Externalization ซึ่งเป็นกระบวนการสื่อความรู้จากประสบการณ์ในการทำงานออกมาเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียนเท่ากับเป็นการเปลี่ยนความรู้ ในคนออกมาเป็นความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) หรือความรู้ที่เข้ารหัส (Codified knowledge) ซึ่งเป็นความรู้ที่สามารถแลกเปลี่ยนกันได้ง่ายผ่านวิธีการด้านเทคโนโลยีสื่อสารและสารสนเทศ กระบวนการผนวกรวมหรือสังเคราะห์ความรู้ในกระดาศเข้าด้วยกันเรียกว่า Combination ก็จะได้ความรู้ในกระดาศที่กว้างขวางและลึกซึ้งขึ้นกระบวนการสุดท้ายในวงจร SECI คือ Internalization ซึ่งเป็นการบันทึกความรู้ในกระดาศไปเป็นความรู้ที่ฝังลึกในตัวคนหรือฝังเข้าไปในผลิตภัณฑ์ หรือกระบวนการทำงาน ซึ่งผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการนี้ไปสัมพันธ์กับลูกค้าหรือผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ และเกิดความพึงพอใจ หรือประสบการณ์

ในการใช้ผลิตภัณฑ์หรือใช้กระบวนการทำงานนั้นเป็นข้อมูลใหม่หรือเพิ่มเติมเข้ามาในกระบวนการจัดการความรู้ ยกย่องความรู้ขึ้นไปอีกวงจร SECI ดำเนินการต่อเนื่องเรื่อยไปไม่สิ้นสุด

สรุป การบริหารจัดการความรู้ คือ ระบบบริหารจัดการความรู้ให้เป็นระเบียบ ครบถ้วน ง่ายต่อการเรียกใช้ จัดเก็บตามความต้องการ เก็บรักษาความรู้ให้ครบคู่กับองค์กรตลอดไป โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการ

สรุปได้ว่า การจัดการความรู้ หมายถึง การบริหารจัดการเพื่อให้บุคคลที่ต้องการใช้ความรู้ได้รับความรู้ที่ต้องการในเวลาที่ต้องการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการทำงาน (Right Knowledge - Right People- Right Time)

นอกจากนี้มีการศึกษาของ วิจารย์ พานิช (2548, หน้า 120-122) ซึ่งมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

(1) ระบบการให้รางวัลและการยกย่อง ระบบที่เน้นการแข่งขันระหว่างบุคคล ให้รางวัลแก่ผลงานระดับบุคคลนั้นมีผลต่อการจัดการความรู้ ทำให้บุคลากรไม่แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน แต่ระบบการให้รางวัลและยกย่องที่เน้นผลงานของกลุ่มบุคลากร เน้นการยกย่องกระบวนการร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันได้นำมาสู่การสนับสนุนการจัดการความรู้

(2) ความรู้และทักษะ ทั้งระดับบุคคล หรือเครือข่ายมีความสำคัญต่อการจัดการความรู้

(3) ดังนั้น จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการความรู้เกิดจากผู้นำต้องมีความจริงใจ ให้การสนับสนุน และทำให้เป็นตัวอย่าง โครงสร้างขององค์การเปิดโอกาสในการแสวงหาความรู้ เปิดสู่สภาพแวดล้อมภายนอก วัฒนธรรมองค์การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ ใช้ข้อมูลหลักฐานและเหตุผล ช่วยส่งเสริมกิจกรรมการจัดการความรู้ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการจัดการ การเข้าถึงแหล่งความรู้ ช่วยอำนวยความสะดวกในการค้นหาข้อมูล ช่วยในการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ การถ่ายทอดข้อมูลภายใต้การจัดการอย่างเหมาะสมให้เกิดความมุ่งมั่นร่วมกัน และมีวิสัยทัศน์ร่วมกันของบุคคลในองค์กร มีการประเมินผลทำให้เข้าใจกระบวนการจัดการความรู้ขั้นตอนต่างๆ ผลลัพธ์จากกิจกรรมการจัดการความรู้ รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้น มีระบบการให้รางวัลและการยกย่อง เน้นการยกย่องกระบวนการร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันได้นำมาสู่การสนับสนุนการจัดการความรู้ และมีความรู้และทักษะทั้งระดับบุคคลหรือเครือข่ายมีความสำคัญต่อการจัดการความรู้

4) การจัดการความรู้ตามแนวคิดของโนนากะ และทาเคอุชิ (Nonaka & Takeuchi, 1995 อ้างถึงในวิจารย์ พานิช, 2547)

การสร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ (Create Knowledge Vision) หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานตีความวิสัยทัศน์หลักขององค์การ เพื่อนำไปสู่พันธกิจย่อยของหน่วยงานและกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการความรู้ของหน่วยงาน รวมถึงการชี้แจงสื่อสารถ่ายทอด ทบทวนวิสัยทัศน์ พันธกิจและนโยบายความรู้แก่บุคลากรเป็นระยะและโดยการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ตามแนวคิดของ โนนากะ และทาเคอุชิ ในการสร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ ผู้บริหารระดับสูงมีหน้าที่สร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ที่เป็นความรู้หลักขององค์กร สำหรับใช้เป็นเข็มทิศในการจัดการความรู้ขององค์กร การจัดการวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ ต้องไม่ใช่เพียงแค่สร้าง แต่จะต้องเรียงร้อยร้อยคำให้กินใจและ

เข้าใจได้ง่าย แล้วสื่อสารให้เป็นที่รับรู้และซาบซึ้ง จนเกิดเป็นความเชื่อและค่านิยมร่วมกันทั่วทั้งองค์กร วิสัยทัศน์ดังกล่าวต้องมีความชัดเจนในระดับที่เหมาะสม คือ ชัดเจนในระดับที่มองเห็นทิศทางและขอบเขตร่วมกันได้อย่างชัดเจน แต่ก็ไม่ชัดหรือมีรายละเอียดมากเกินไป จนทำให้ปิดกั้นความคิดสร้างสรรค์ของพนักงาน วิสัยทัศน์ดังกล่าวจะต้องเปิดโอกาสให้พนักงานในแต่ละหน่วยย่อยร่วมกันตีความนำไปสู่วิสัยทัศน์ และพันธกิจของหน่วยย่อยภายใต้ร่มของวิสัยทัศน์ภาพรวมทำให้เกิดความรู้สึกร่วมกันที่จะทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ เป้าหมายขององค์กร การสร้างวิสัยทัศน์การจัดการความรู้จะก่อให้เกิดความมุ่งมั่นในการจัดการความรู้ เพราะเป็นการสร้างเป้าหมายที่ท้าทายให้แก่บุคลากรในหน่วยงานและมีการสื่อสารเกี่ยวกับความรู้ ให้เกิดความมุ่งมั่นในทิศทางเดียวกันทั่วทั้งองค์กร (วิจารณ์ พานิช, 2547)

วิสัยทัศน์ (Vision) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า ไวซิส (Visus) หรือไวดอร์ (Videre) แปลว่าการมองเห็นสิ่งที่เห็น คำๆ นี้มีรากศัพท์เดียวกับคำหลายคำ ที่เกี่ยวเนื่องกับการมองเห็นและการเดินทาง คือคำว่า วิว (View), ไวด์ (Vide), วิชั่นเนอรี (Visionary) โดยชาวตะวันตกมีความเชื่อว่าการได้เห็นเป็นบ่อเกิดแห่งปัญญา วิสัยทัศน์คือสภาพอนาคตที่องค์กรปรารถนาดึงดูดใจ ซึ่งจะต้องเป็นไปได้สามารถที่จะดำเนินการบรรลุเป้าหมายได้ สิ่งที่น่าเชื่อถือและวิสัยทัศน์คือทัศนคติหรือความคิด รวมทั้งความฝันที่มีอยู่ วิสัยทัศน์เป็นภาพลักษณ์ในอนาคตที่เราปรารถนาจะเป็นการที่จะกล่าวถึงวิสัยทัศน์ออกมาอย่างชัดเจนจะทำให้เป็นจุดศูนย์รวมต่อสมาชิกทุกระดับต่อองค์กร และยังเป็นตัวช่วยบอกทิศทางของการปฏิบัติให้เป็นไปในแนวเดียวกัน ความสำคัญของวิสัยทัศน์คือสร้างความดึงดูดใจให้มุ่งสู่อนาคต และส่งเสริมให้ความตั้งใจของบุคลากรมุ่งไปในทิศทางที่องค์กรจะไปเพื่อสู่เป้าหมายที่กำหนด วิสัยทัศน์จึงมิใช่เป็นเพียงกรอบแนวคิด แต่ยังเป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ เพราะจะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคลากรทำงานอย่างมีเป้าหมายด้วยความภาคภูมิใจและมุ่งมั่น

สรุปได้ว่า วิสัยทัศน์ คือ ความคาดหวังที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นความคิดรวบยอดโดยบ่งบอกถึงค่านิยม เป้าหมายและภารกิจขององค์กรไว้ด้วยกัน เพื่อให้บุคลากรในองค์กรได้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ

การมีวิสัยทัศน์ที่ดี เหมาะสม น่าเชื่อถือจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรไปในทิศทางเดียวกัน สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับสมาชิกในหน่วยงานเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพลังร่วมแรงร่วมใจจากทุกฝ่ายเน้นให้มีจุดสนใจจุดเดียวกันเพราะทุกอย่างต้องมุ่งตรงไปสู่จุดเดียวและเป็นตัวควบคุมทิศทางในการตัดสินใจ วิสัยทัศน์มีความสำคัญ 2 ประการ คือ สร้างแรงดึงดูดใจไปสู่อนาคต ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลค้นหาบทบาทของตนเองและทำงานอย่างมีเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเป็นการส่งเสริมให้ความตั้งใจของบุคคลมุ่งไปในทิศทางเดียวกันที่องค์กรกำลังจะไป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าวิสัยทัศน์ของผู้นำ มีความสำคัญยิ่งต่อผลแห่งความสำเร็จตามเป้าหมายของการพัฒนาที่กำหนดไว้ และจากการศึกษาวิสัยทัศน์ผู้นำทางการศึกษา กรณีศึกษารองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ทวีลาภ ของผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดวิสัยทัศน์ของผู้นำทางการศึกษาเกิดจากปัจจัยภายในได้แก่ ระดับสติปัญญา ความรู้จากการเรียนรู้การได้รับประสบการณ์ความรู้ ปัจจัยภายนอกได้แก่ ปัญหาขาดแคลน อิทธิพลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อิทธิพลของแนวคิดจากต่างประเทศ

ดังนั้น กิจกรรมในการสร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ของหัวหน้าหน่วยงาน คือ การที่หัวหน้าหน่วยงานเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานตีความวิสัยทัศน์หลักขององค์กร เพื่อนำไปสู่พันธกิจย่อยของหน่วยงานและกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการความรู้ของหน่วยงาน รวมถึงชี้แจง สื่อสาร ถ่ายทอด ทบทวนวิสัยทัศน์ พันธกิจและนโยบายความรู้แก่บุคลากรเป็นระยะและโดยการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ คือ

(1) การสร้างทีมจัดการความรู้ หมายถึง การจัดตั้งทีมงานที่มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อการจัดการความรู้ โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในทีม กำหนดกฎ กติกา ในการทำงานของทีมจัดการความรู้และกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกในทีมจัดการความรู้ ตามแนวคิดของโนนากะและทาเคอุชิ (Nonaka & Takeuchi, 1995 อ้างถึงในวิจารณ์ พานิช, 2547) ในการสร้างทีมจัดการความรู้ การจัดการความรู้เริ่มที่ตัวบุคคลเป็นคณา แต่ในที่สุดแล้วต้องดำเนินการเป็นทีม และเป็นระบบทั่วทั้งองค์กร จึงจะเกิดพลังของการจัดการความรู้อย่างเต็มที่ และสมาชิกขององค์กรจะต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในด้านการจัดการความรู้ ทีมจัดการความรู้ขององค์กร ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้ปฏิบัติจัดการความรู้ ได้แก่ พนักงานระดับปฏิบัติการ 2) วิศวกรความรู้ ได้แก่ พนักงานที่เป็นผู้บริหารระดับกลาง และ 3) ผู้บริหารความรู้ ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงสุด

(2) ผู้ปฏิบัติจัดการความรู้ (Knowledge Practitioner) คือ ผู้จัดการความรู้ตัวจริง ทำหน้าที่หลักเกี่ยวกับความรู้ 4 ประการ คือ การเสาะหา (Acquire) สร้าง (Create), สั่งสม (Accumulate) และใช้ (Exploit) ความรู้ ผู้ปฏิบัติจัดการความรู้ ประกอบด้วยคน 2 กลุ่ม คือ ผู้ปฏิบัติ (Knowledge Operator) กับผู้เชี่ยวชาญความรู้ (Knowledge Specialist)

(2.1) ผู้ปฏิบัติเป็นผู้ทำงานหลักขององค์กร และสั่งสมประสบการณ์จากการปฏิบัติงานนั้น ความรู้ที่เกิดขึ้นในตัวพนักงานเหล่านี้อยู่ในรูปของทักษะ บทบาทหลักของการจัดการความรู้ในองค์กรของคนเหล่านี้นี้จะเกี่ยวข้องกับความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) ของตนเอง และขององค์กรเป็นส่วนใหญ่ การจัดการความรู้ของผู้ปฏิบัติเน้นที่ขั้นตอนการเอาความรู้ที่เปิดเผยชัดแจ้งมาปฏิบัติ (internalization) และนำเอาความรู้ฝังลึกของตนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน (Socialization)

(2.2) ผู้เชี่ยวชาญความรู้ ทำหน้าที่เกี่ยวกับความรู้ที่เปิดเผยชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และสามารถนำไปเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ให้ค้นหา จัดหมวดหมู่ และจัดส่งให้แก่ผู้ปฏิบัติได้ง่ายเนื่องจากการวิจัยและพัฒนาเป็นการสร้างความรู้ที่เปิดเผยชัดแจ้ง บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาทั้งหมด จึงถืออยู่ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญความรู้ด้วยผู้เชี่ยวชาญความรู้ทำหน้าที่สร้างความรู้ ที่ชัดแจ้งจากความรู้ฝังลึก (Externalization) และนำความรู้ชัดแจ้งมาสังเคราะห์จัดหมวดหมู่หรือสร้างเป็นความรู้ที่ยกระดับขึ้น (Combination)

(2.3) วิศวกรความรู้ (Knowledge Engineer) เป็นภารกิจของผู้บริหารระดับกลาง หน้าที่หลักคือการตีความและแปลงความรู้ฝังลึกให้เป็นความรู้ที่เปิดเผย จับต้องได้ และนำไปปฏิบัติได้ง่าย วิศวกรความรู้ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างผู้บริหารระดับสูงกับพนักงานระดับปฏิบัติ โดยตีความวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ขององค์กรที่ผู้บริหารระดับสูง “ยกร่าง” ขึ้น และอยู่ในสภาพที่เป็นความรู้ฝังลึก ไม่ชัดแจ้ง ให้เป็น

ความรู้ที่เปิดเผยชัดเจน สอดคล้องกับงานของพนักงานระดับปฏิบัติ เอามาพูดคุยทำความเข้าใจกับพนักงานระดับปฏิบัติ เพื่อให้พนักงานระดับปฏิบัติเกิดวิสัยทัศน์ความรู้ของตนในระดับบุคคล และในระดับทีมงานหรือหน่วยงานย่อย วิศวกรความรู้จึงแสดงบทบาทหลักในการ Externalize ความรู้ฝังลึกออกมาเป็นความรู้ชัดแจ้ง นอกจากนั้น วิศวกรความรู้ยังมีหน้าที่หลักอีก 3 ประการ โดยที่ทั้ง 3 หน้าที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการหมุนวงจรระดับความรู้ในลักษณะของ “เกลียวความรู้” (Knowledge Spiral) เกลียวความรู้แรก คือ เกลียวของวงจร SECI (Socialization, Externalization, Combination และ Externalization) เกลียวที่ 2 คือ เกลียวความรู้ข้ามระดับชั้นภายในองค์กร คือ เชื่อมระหว่างระดับล่าง ระดับกลางและระดับบนขององค์กร เกลียวที่ 3 เป็นเกลียวความรู้ข้ามหน่วยงาน ข้ามภารกิจภายในองค์กร เช่น เชื่อมต่อระหว่างฝ่ายขาย ฝ่ายบริการหลังการขาย ฝ่ายบัญชี ฝ่ายวิจัยและพัฒนา ฝ่ายผลิต เป็นต้น

(2.4) ผู้บริหารความรู้ ทำหน้าที่ 3 ประการ คือ (1) กำหนดเป้าหมายขององค์กรในนี้หมายถึง เป้าหมายภาพใหญ่ของการจัดการความรู้ขององค์กร คือ กำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการจัดการความรู้ขององค์กรนั่นเอง (2) สร้างบรรยากาศและกฎเกณฑ์กติกาขององค์กรให้เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ (3) คอยจับความรู้ที่ทรงคุณค่า ที่พัฒนาขึ้นในกระบวนการเกลียวความรู้ (Knowledge Spiral) ขององค์กรในลักษณะของการเกิดเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ (New paradigm) ของความรู้และนำมาสื่อสารเพื่อกระตุ้นให้เกิดการตีความต่อเนื่องเกิดบรรยากาศที่น่าตื่นเต้น เร้าใจ และภาคภูมิใจผู้บริหารความรู้ควรมีคุณสมบัติและความสามารถ 7 ประการ ได้แก่

ก. ความสามารถในการเรียงร้อยร้อยคำ และสื่อสารวิสัยทัศน์ความรู้ให้กินใจและเกิดความมุ่งมั่นทั่วกันภายในองค์กรในลักษณะที่เรียกว่าเกิด Sense of direction

ข. ความสามารถในการสื่อสารวิสัยทัศน์ความรู้ และวัฒนธรรมองค์กรไปสู่สมาชิกของ Project Team

ค. ความสามารถในการประเมินคุณภาพของความรู้ที่สร้างขึ้นในกระบวนการจัดการความรู้ขององค์กร ทั้งนี้โดยประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนดภายในองค์กร

ง. ความสามารถในการเลือกคนสำหรับทำหน้าที่ผู้นำของ Project Team

จ. ทักษะในการ “สร้างความปั่นป่วนอย่างสร้างสรรค์” (Creative Chaos) ให้แก่ Project Team เช่น การกำหนดเป้าหมายที่ยากและท้าทาย

ฉ. ทักษะในการเข้าไปร่วมกระบวนการจัดการความรู้กับพนักงานระดับกลางและระดับล่าง เพื่อสร้างความมุ่งมั่นเอาใจจริงเอาใจ (Commitment) ของการจัดการความรู้

ช. ความสามารถในการจัดการภาพรวมของการจัดการความรู้ขององค์กร

จากการศึกษาสรุปว่าการสร้างทีมในการจัดการความรู้ หมายถึง การจัดตั้งทีมงานมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อการจัดการความรู้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนของสมาชิกในทีม และวางกฎกติกาในการทำงานของทีมจัดการความรู้ชัดเจน สมาชิกในทีมต้องมีลักษณะความสามารถตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ เช่น ผู้ปฏิบัติจัดการความรู้และผู้เชี่ยวชาญความรู้ในหน่วยงาน นอกจากนั้นต้องตีความ

วิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ในองค์การที่ผู้บริหารสร้างขึ้นนำมาสื่อสารถ่ายทอดพูดคุย และทำความเข้าใจในหน่วยงานทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ในระดับบุคคลและระดับทีม ในทิศทางเดียวกัน

(3) การสร้างบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในหน่วยงานให้เหมาะสมแก่การจัดการความรู้รวมถึงการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดความรู้หรือทักษะระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน ตามแนวคิดของโนนากะและทาเคอุชิ (Nonaka & Takeuchi, 1995 อ้างถึงในวิจารณ์ พานิช, 2547) ในการสร้างบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บรรยากาศที่สำคัญที่สุดคือสภาพที่พนักงานสามารถหาประสบการณ์ตรงสำหรับใช้ในการทำงาน คือ เน้นที่ความรู้จากประสบการณ์ตรง ไม่ใช่ความรู้จากตำรา (ไม่ปฏิเสธหรือละเลยความรู้จากตำรา แต่เน้นความรู้จากประสบการณ์ตรงมากกว่า) ประสบการณ์ตรงมาจากการสัมผัสโดยตรงด้วยตนเอง ดังนั้นความรู้ที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ต้องเน้นเป็นพิเศษ คือ ความรู้ฝังลึก และกระบวนการที่เน้น คือ Socialization ความรู้ที่เกิดจากการสัมผัสกับภายนอกองค์กร เช่น ลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ ผู้ทำธุรกิจกับองค์กรเป็นความรู้ที่สำคัญต่อความสามารถในการแข่งขันและการดำรงอยู่ขององค์กร จึงเป็นความรู้จากประสบการณ์ตรงที่สำคัญยิ่ง

จากการศึกษาสรุปว่า กิจกรรมการสร้างบรรยากาศแลกเปลี่ยนความรู้อย่างเข้มข้น หมายถึง การที่องค์การ จัดสภาพแวดล้อมในหน่วยงานให้เหมาะสมแก่การจัดการความรู้ รวมถึงการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน ถ่ายทอดความรู้ หรือทักษะระหว่างบุคคลในหน่วยงาน

(4) การจัดการความรู้ควบคู่ไปกับกิจกรรมพัฒนารูปแบบการทำงาน หมายถึง ความสามารถของหน่วยงานที่จะพัฒนางานบริการและวิธีปฏิบัติเพื่อให้มีคุณภาพให้บรรลุเป้าหมายคือตอบสนองตรงเป้าหมายของผู้รับบริการ และตรงเป้าหมายขององค์กร มีนวัตกรรม มีการพัฒนาและใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ตามแนวคิดของโนนากะ และทาเคอุชิ (Nonaka & Takeuchi, 1995 อ้างถึงในวิจารณ์ พานิช, 2547) ในการจัดการความรู้ควบคู่ไปกับกิจกรรมพัฒนารูปแบบการทำงาน ในทางธุรกิจของต่างประเทศ การจัดการความรู้มักควบคู่หรือสัมพันธ์อย่างแนบแน่นอยู่กับการพัฒนาสินค้าตัวใหม่หรือพัฒนาวิธีการผลิต แต่ในองค์กรที่มีเป้าหมายเชิงสังคมหรือด้านการบริการ การจัดการความรู้ควรควบคู่หรือแนบแน่นอยู่กับการพัฒนาคุณภาพงาน หรือพัฒนาประสิทธิผล (Effectiveness) ของงานซึ่งในการจัดการสมัยใหม่เรานิยามคำว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง เป้าหมาย 4 ประการ คือ (1) ตอบสนองตรงเป้าหมาย (Responsiveness) ของลูกค้า และตรงเป้าหมายขององค์กร (2) นวัตกรรม (innovation) (3) มีการพัฒนาและใช้ศักยภาพ (Competency) อย่างเต็มที่ และ (4) มีประสิทธิภาพ (Efficiency)

จากการศึกษาสรุปว่า การปรับโครงสร้างองค์การให้มีหลายระดับในการดำเนินกิจกรรมการจัดการความรู้ หมายถึง การที่องค์การ จัดโครงสร้างหน่วยงานในระบบงานปกติ และมีการจัดโครงสร้างทีมงานจัดการความรู้ รวมถึงจัดโครงสร้างที่มีหน้าที่ในการสังเคราะห์และพัฒนาความรู้โดยจัดให้มีกระบวนการในการทำงานร่วมกัน มีการกำหนดกิจกรรมวิธีปฏิบัติ การสร้างความสัมพันธ์ของบุคลากร อำนาจหน้าที่ การใช้ทรัพยากร และการติดต่อสื่อสาร

(5) การเน้นการจัดการองค์กรแบบ “ใช้พนักงานระดับกลางเป็นพลังขับเคลื่อน” (Middle-up down management) หมายถึง การที่ให้อำนาจหน้าที่แก่บุคลากร ที่ได้รับมอบหมายงาน การสนับสนุนบุคลากร

ด้วยการให้โอกาสความก้าวหน้าในงานการให้ทรัพยากร การส่งเสริมความรู้และทักษะในงานที่มอบหมาย การสร้างแรงจูงใจและการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการความรู้ขององค์กร ตามแนวคิดของโนนากะ และทาเคอุชิ (Nonaka & Takeuchi, 1995 อ้างถึงในวิจารณ์ พานิช, 2547) ในการเน้นการจัดการองค์กรแบบ “ใช้พนักงานระดับกลางเป็นพลังขับเคลื่อน” ด้านการจัดการกล่าวถึงวิธีการจัดการแบบ “บนลงล่าง” (Top-Down) กับแบบ “ล่างขึ้นบน” (Bottom-up) แต่ตามแนวคิดของโนนากะ และทาเคอุชิ (Nonaka & Takeuchi, 1995 อ้างถึงในวิจารณ์ พานิช, 2547) แนะนำว่ารูปแบบของการจัดการองค์กรที่เหมาะสมต่อการจัดการความรู้คือแบบ “กลาง-ขึ้น-ลง” (Middle-up-down) ซึ่งเน้นการใช้พนักงานหรือผู้บริหารระดับกลางเป็นพลังหลักในการขับเคลื่อน โดยที่พนักงานระดับกลางจะเป็นผู้เชื่อมโยงวิสัยทัศน์ หรือความฝันของผู้บริหารระดับสูง เข้ากับความเป็นจริงหรือการปฏิบัติของพนักงานระดับล่าง ในตำราบริหารของโลกตะวันตก กล่าวว่าผู้บริหารระดับกลางเป็นพนักงานกลุ่มที่เรียกว่า “เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์” แต่แนวคิดของโนนากะและทาเคอุชิ (Nonaka & Takeuchi, 1995 อ้างถึงในวิจารณ์ พานิช, 2547) เชื่อในทางตรงกันข้าม คือในยุคของการจัดการความรู้ผู้บริหารระดับกลาง จะเป็นกำลังหลักในการเชื่อมโยงให้เกิดการจัดการความรู้ที่ทรงพลัง และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร

จากการศึกษาสรุปว่า กิจกรรมการใช้พนักงานระดับกลางในการขับเคลื่อน ตามแนวคิดของโนนากะ และทาเคอุชิ (Nonaka & Takeuchi, 1995 อ้างถึงในวิจารณ์ พานิช, 2547) เป็นกิจกรรมการให้อำนาจหน้าที่แก่พยาบาลระดับปฏิบัติการในหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย การสนับสนุนบุคลากร ด้วยการให้โอกาสความก้าวหน้าในงาน การให้ทรัพยากร การส่งเสริมความรู้ทักษะในงานที่มอบหมาย การสร้างแรงจูงใจและการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมการจัดการความรู้ของหน่วยงาน

(6) การเปลี่ยนองค์กรไปเป็นแบบ “บทบาท” (Hypertext) หมายถึง ความสามารถที่จะให้มีการจัดการความรู้หมุนเวียนอยู่ระหว่างบริบทของระบบงานตามปกติ บริบทของระบบ Project team ที่ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วสลายตัวกลับสู่ระบบงานตามปกติ และบริบทฐานความรู้ที่ทำหน้าที่คอยสกัด รวบรวม และสังเคราะห์ยกระดับความรู้ที่เกิดขึ้นจาก 2 บริบทข้างต้นให้มีความหมายต่อองค์กรยิ่งขึ้น และอำนวยความสะดวกในการดำเนินการจัดการความรู้ของพนักงานทุกระดับ และทุกบริบทตามแนวคิดของโนนากะและทาเคอุชิ (Nonaka & Takeuchi, 1995 อ้างถึงในวิจารณ์ พานิช, 2547) ในการเป็นองค์กรแบบพหุบาท (Hypertext) หมายถึงองค์กรที่มีหลายบริบท (Context) อยู่ในเวลาเดียวกัน (Hyper context) ในแต่ละบริบทมีพนักงานทำงานของตนเต็มเวลา และมีภารกิจอยู่ในบริบทเดียว ในที่นี้มี 3 บริบท หรือ 3 ชั้น อยู่ด้วยกัน มีการจัดการความรู้หมุนเวียนอยู่ระหว่างชั้นทำให้เกิดการเกื้อกูลส่งเสริมซึ่งกันและกัน เกิดการจัดการความรู้ที่ทรงพลัง 3 ชั้น หรือ 3 บริบท ขององค์กรพหุบาท ได้แก่ (1) ชั้นหรือบริบทของระบบงานตามปกติเป็นรูปแบบองค์กรแบบพีระมิด หรือ bureaucracy (2) ชั้นหรือบริบทของ Project Team ซึ่งทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วสลายตัวกลับสู่ระบบงานตามปกติ แต่ในช่วงของ Project Team สมาชิกของทีมทำงานเต็มเวลาให้แก่ Project Team (นี่คือจุดที่ต่างจาก Matrix Organization ซึ่งสมาชิกของทีมรายงานต่อหัวหน้าปกติด้วยและต่อหัวหน้าทีมด้วย) ในบริบทนี้การจัดการองค์กรจะเป็นรูปพีระมิดหัวกลับ (3) ชั้นหรือบริบทฐานความรู้ (Knowledgebase) ทำหน้าที่คอยสกัด รวบรวม และสังเคราะห์ ยกระดับความรู้ที่เกิดขึ้น

จาก 2 บริบทข้างต้นให้มีความหมายต่อองค์กรยิ่งขึ้น และอำนวยความสะดวกในการดำเนินการจัดการความรู้ของพนักงานทุกระดับและทุกบริบท

จากการศึกษาสรุปว่า การจัดการความรู้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการ เกิดการพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ให้คนหลากหลายทักษะ หลากหลายวิธีคิด ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ การจัดการความรู้ที่มีพลังต้องทำโดยคนที่มีพื้นฐานความแตกต่างกันมีความเชื่อและวิธีคิดแตกต่างกัน ร่วมพัฒนาวิธีการทำงานในรูปแบบใหม่ๆ เพื่อบรรลุประสิทธิผลที่กำหนด องค์กรต้องปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นตลอดเวลา องค์กรต้องมอบสิทธิและอำนาจแก่ทีมจัดการความรู้ในการบริหาร การพัฒนากระบวนการ และทีมต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการอย่างใกล้ชิด และองค์กรต้องมีการส่งเสริมและมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการบริการ โดยยอมรับให้มีข้อผิดพลาดได้บ้าง เพราะการมีบุคคลที่หลากหลายเข้าร่วมกิจกรรมย่อมมีความชำนาญต่างกัน

(7) การสร้างเครือข่ายความรู้กับโลกภายนอก หมายถึง ความสามารถที่จะให้มีระบบการรับรู้และตรวจสอบข่าวสารความก้าวหน้าของความรู้ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายที่มุ่งทำประโยชน์ให้สังคม และมีการเชื่อมโยงและสกัดความรู้จากผู้รับบริการ โดยเฉพาะความรู้ฝังลึกที่เกิดจากการใช้บริการขององค์กรตามแนวคิดของโนนาเก และทาเคอุชิ (Nonaka & Takeuchi, 1995 อ้างถึงใน วิจารณ์พานิช, 2547) ในการสร้างเครือข่ายความรู้กับโลกภายนอก ในเรื่องที่เกี่ยวข้องงานหลักขององค์กรจะมี 3 ประเด็นต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย (1) การมีระบบการรับรู้และตรวจสอบข่าวสาร ความก้าวหน้าของความรู้ในลักษณะของ intelligence (2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภาคีหรือเครือข่ายที่มุ่งทำประโยชน์หรือทำความดีให้แก่สังคม (3) การเชื่อมโยงและ “สกัด” ความรู้จากลูกค้าหรือผู้ให้บริการ โดยเฉพาะความรู้ฝังลึกที่เกิดจากการบริโภคสินค้าหรือใช้บริการขององค์กร

จากการศึกษาสรุปว่า กิจกรรมในการสร้างเครือข่ายความรู้กับโลกภายนอก เป็นการจัดกิจกรรมในการติดต่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับองค์กรเครือข่ายภายนอกอย่างต่อเนื่อง การจัดระบบหรือช่องทางในการตรวจสอบข่าวสารความรู้ในหน่วยงานให้ทันสมัย รวมถึงการนำข้อมูลความต้องการของผู้รับบริการมาพัฒนาการบริการในหน่วยงาน

โดยสรุป แนวคิดการจัดการความรู้สามารถเลือกสรรเพื่อนำไปปรับใช้ให้เข้ากับหน่วยงานหรือองค์กรได้ตามความเหมาะสมและให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

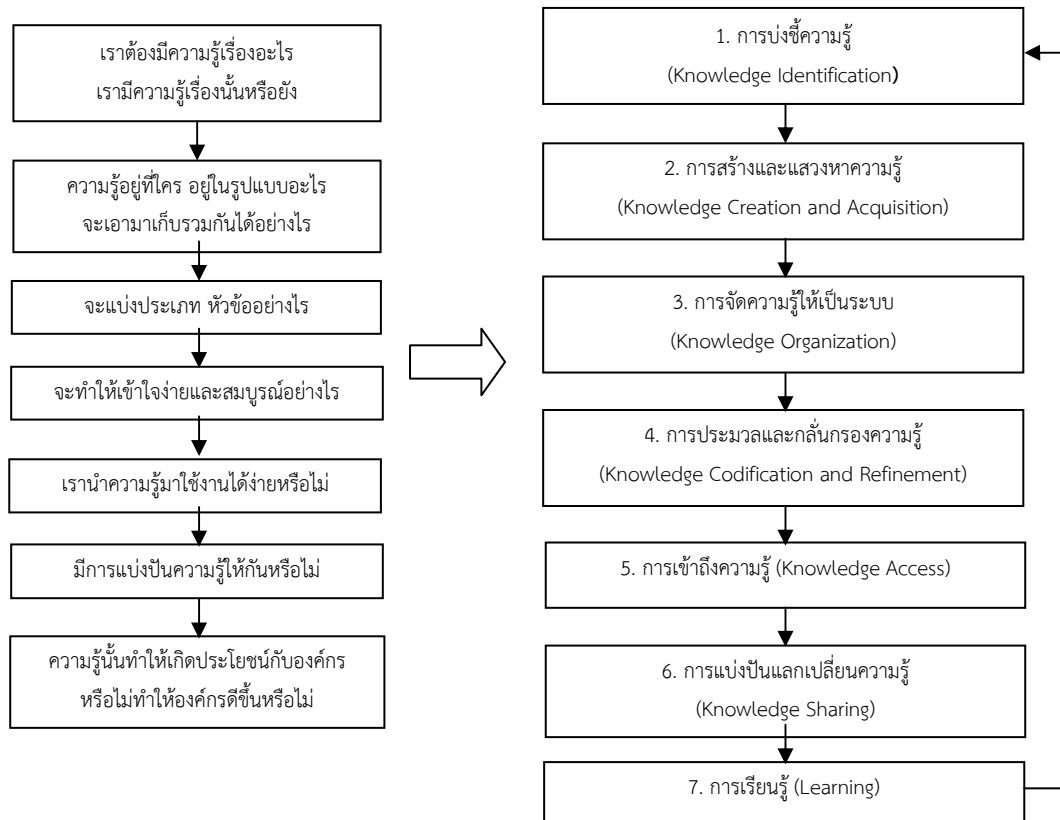
5) กระบวนการจัดการความรู้

จากรายละเอียดข้างต้นพอสรุปได้ว่าการจัดการความรู้ หมายถึง การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในเชิงแข่งขันสูงสุด โดยที่ความรู้มี 2 ประเภท คือ

1) ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่างๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูด

หรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะในการทำงาน งานฝีมือหรือการคิดเชิงวิเคราะห์ บางครั้งจึงเรียกว่าเป็นความรู้แบบนามธรรม

2) ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีต่างๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่างๆ และบางครั้งเรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรม



ภาพ 2-1 กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process)

6) กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process) เป็นกระบวนการแบบหนึ่งที่จะช่วยให้องค์กรเข้าใจถึงขั้นตอนที่ทำให้เกิดกระบวนการจัดการความรู้ หรือพัฒนาการของความรู้ที่จะเกิดขึ้นภายในองค์กร ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

(1) การบ่งชี้ความรู้ – เช่นพิจารณาว่า วิสัยทัศน์/ พันธกิจ/ เป้าหมาย คืออะไร และเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เราจำเป็นต้องรู้อะไร , ขณะนี้เรามีความรู้อะไรบ้าง, อยู่ในรูปแบบใด, อยู่ที่ใคร

(2) การสร้างและแสวงหาความรู้ – เช่น การสร้างความรู้ใหม่, แสวงหาความรู้จากภายนอก, รักษาความรู้เก่า, กำจัดความรู้ที่ใช้ไม่ได้แล้ว

(3) การจัดความรู้ให้เป็นระบบ – เป็นการวางโครงสร้างความรู้ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเก็บความรู้อย่างเป็นระบบในอนาคต

(4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ – เช่น ปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐาน, ใช้ภาษาเดียวกัน, ปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์

(5) การเข้าถึงความรู้ – เป็นการทำให้ผู้ใช้ความรู้เข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่ายและสะดวก เช่น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT), Web board ,บอร์ดประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

(6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ – ทำได้หลายวิธีการ โดยกรณีเป็น Explicit Knowledge อาจจัดทำเป็นเอกสาร, ฐานความรู้, เทคโนโลยีสารสนเทศหรือกรณีเป็น Tacit Knowledge อาจจัดทำเป็นระบบทีมข้ามสายงาน, กิจกรรมกลุ่มคุณภาพและนวัตกรรม, ชุมชนแห่งการเรียนรู้, ระบบพี่เลี้ยง, การสับเปลี่ยนงาน, การยืมตัว, เวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นต้น

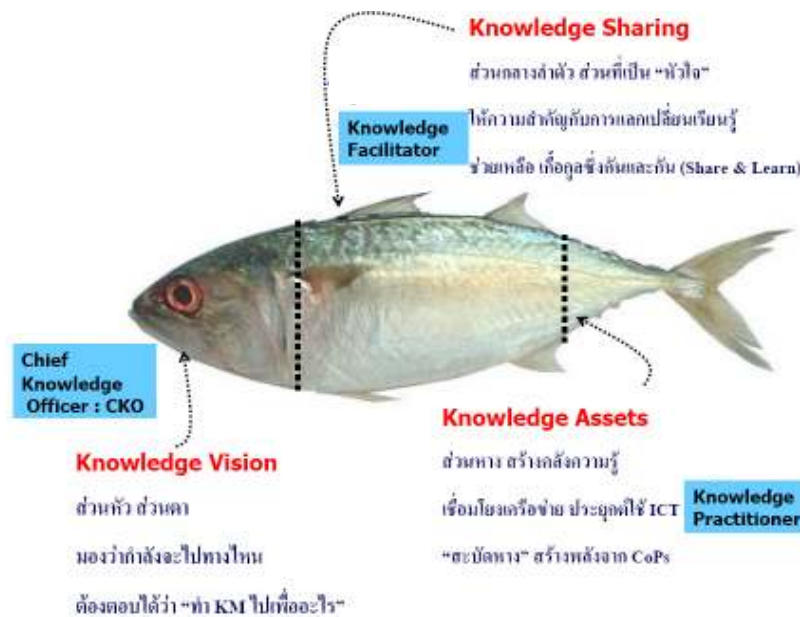
(7) การเรียนรู้ – ควรทำให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของงาน เช่น เกิดระบบการเรียนรู้จากการสร้างองค์ความรู้>นำความรู้ไปใช้>เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ และหมุนเวียนต่อไปอย่างต่อเนื่อง

7) เครื่องมือในการจัดการความรู้ การจัดการความรู้ประกอบด้วย กระบวนการหลักๆ ได้แก่ การค้นหาความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ใหม่ การจัดความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ สุดท้ายคือ การเรียนรู้ และเพื่อให้มีการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร เครื่องมือหลากหลายประเภทถูกสร้างขึ้นมานำไปใช้ในการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งอาจแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

(1) เครื่องมือที่ช่วยในการ “เข้าถึง” ความรู้ ซึ่งเหมาะสำหรับความรู้ประเภท Explicit

(2) เครื่องมือที่ช่วยในการ “ถ่ายทอด” ความรู้ ซึ่งเหมาะสำหรับความรู้ประเภท Tacit ซึ่งต้องอาศัยการถ่ายทอด โดยปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นหลักในบรรดาเครื่องมือดังกล่าวที่มีผู้นิยมใช้กันมากประเภทหนึ่งคือ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ หรือชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice : CoP) และการเล่าเรื่อง (Storytelling)

รูปแบบการจัดการความรู้ได้จำลองแบบมาจากรูปปลา เพื่อกำหนดบทบาทและหน้าที่ของแต่ละส่วนซึ่งมีความเกี่ยวข้องกันออกเป็น 3 ส่วนและให้ความหมายของแต่ละส่วนให้ชัดเจน ผู้ปฏิบัติสามารถเข้าใจและศึกษารายละเอียดได้ด้วยตนเอง



ภาพ 2-2 Model ปลา

จากโมเดลปลา สามารถอธิบายการจัดการความรู้ ได้ดังนี้

Chief Knowledge Officer : CKO เป็นส่วนหัวของปลา หมายถึง เป้าหมายหลักของการจัดการความรู้ เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร (kv) โดยมีคุณเอื้อ (ceo) เป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริม

Knowledge Sharing : KS เป็นส่วนกลางของตัวปลา ส่วนที่เป็นหัวใจสำคัญของการแลกเปลี่ยนความรู้ บุคคลสำคัญที่จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้คือคุณอำนวย (Knowledge Facilitator) เป็นผู้จุดประกายและอำนวยความสะดวก โดยมีคุณกิจเป็น ผู้แสดงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

Knowledge Assets : KA เป็นส่วนหางปลา เป็นส่วนคลังความรู้ที่เป็นรูปธรรมที่เกิดจากการกำหนดทิศทางในส่วนหัว และการแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านจัดการ โดยมีคุณลิขิตเป็นผู้บันทึกและตีความ และคุณประสานช่วยอำนวยความสะดวกประสานงานต่างๆ

8) บุคคลสำคัญที่ดำเนินการจัดการความรู้

1) ผู้บริหารสูงสุด (CEO) สำหรับวงการจัดการความรู้ ถ้าผู้บริหารสูงสุดเป็นแชมเปียน (เห็นคุณค่าและดำเนินการผลักดัน KM) เรื่องที่ว่ายากทั้งหลายก็ง่ายขึ้น ผู้บริหารสูงสุดควรเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมจัดการความรู้ โดยกำหนดตัวบุคคลที่จะทำหน้าที่ "คุณเอื้อ (ระบบ)" ของ KM ซึ่งควรเป็นผู้บริหารระดับสูง เช่น รองอธิบดี, รองผู้อำนวยการใหญ่, ผู้บัญชาการ, ผู้บังคับการ เป็นต้น

2) คุณเอื้อ (Chief Knowledge Officer, CKO) ถ้าการริเริ่มมาจากผู้บริหารสูงสุด "คุณเอื้อ" ก็สบายไปเปลาะหนึ่ง แต่ถ้าการริเริ่มที่แท้จริงไม่ได้มาจากผู้บริหารสูงสุด บทบาทแรกของ "คุณเอื้อ" ก็คือ นำเป้าหมาย/หัวปลา ไปขายผู้บริหารสูงสุด ให้ผู้บริหารสูงสุดกลายเป็นเจ้าของ "หัวปลา" ให้ได้ บทบาทต่อไปของ "คุณเอื้อ" คือ การหา "คุณอำนวย" และร่วมกับ "คุณอำนวย" จัดให้มีการกำหนด "เป้าหมาย/หัวปลา" ในระดับย่อยๆ ของ "คุณกิจ/ผู้ปฏิบัติงาน" คอยเชื่อมโยง "หัวปลา" เข้ากับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและ

ยุทธศาสตร์ขององค์กร จัดบรรยากาศแนวราบและการบริหารงานแบบเอื้ออำนาจ (Empowerment) ร่วม Share ทักษะในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการจัดการความรู้โดยตรง และเพื่อแสดงให้เห็น “คุณกิจ” เห็นคุณค่าของทักษะดังกล่าว, จัดสรรทรัพยากรสำหรับใช้ในกิจกรรมจัดการความรู้ พร้อมคอยเชื่อมโยงการจัดการความรู้เข้ากับกิจกรรมสร้างสรรค์อื่นๆ ทั้งภายในและนอกองค์กร ติดตามความเคลื่อนไหวของการดำเนินการให้คำแนะนำบางเรื่อง และแสดงท่าทีชื่นชมในความสำเร็จ อาจจัดให้มีการยกย่องในผลสำเร็จ และให้รางวัลที่อาจไม่เน้นสิ่งของแต่เน้นการสร้างความภาคภูมิใจในความสำเร็จ

3) คุณอำนวย (Knowledge Facilitator , KF) เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกในการจัดการความรู้ ความสำคัญของ “คุณอำนวย” อยู่ที่การเป็นนักจุดประกายความคิดและการเป็นนักเชื่อมโยง โดยต้องเชื่อมโยงระหว่างผู้ปฏิบัติ (“คุณกิจ”) กับผู้บริหาร (“คุณเอื้อ”), เชื่อมโยงระหว่าง “คุณกิจ” ต่างกลุ่มภายในองค์กร, และเชื่อมโยงการจัดการความรู้ภายในองค์กรกับภายนอกองค์กร โดยหน้าที่ที่ “คุณอำนวย” ควรทำคือร่วมกับ “คุณเอื้อ” จัดให้มีการกำหนด “หัวปลา” ของ “คุณกิจ” อาจจัด “มหกรรมหัวปลา” เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของ “หัวปลา” จัดตลาดนัดความรู้ เพื่อให้ คุณกิจ นำความสำเร็จมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดความรู้ออกมาจากวิธีทำงานที่นำไปสู่ความสำเร็จนั้น เพื่อการบรรลุ “หัวปลา” จัดการดูงาน หรือกิจกรรม “เชิญเพื่อนมาช่วย” (Peer Assist) เพื่อให้บรรลุ “หัวปลา” ได้ง่าย หรือเร็วขึ้น โดยที่ผู้นั้นจะอยู่ภายในหรือนอกองค์กรก็ได้ เรียนรู้วิธีทำงานจากเขา เชิญเขามาเล่าหรือสาธิต - จัดพื้นที่เสมือนสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสำหรับเก็บรวบรวมความรู้ที่ได้ เช่น ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศซึ่งรวมทั้งเว็บไซต์ เว็บบอร์ด เว็บบล็อก อินทราเน็ต จดหมายข่าว เป็นต้น ส่งเสริมให้เกิดชุมชนแนวปฏิบัติ (CoP-Community of Practice) ในเรื่องที่เป็นความรู้ หรือเป็นหัวใจในการบรรลุเป้าหมายหลักขององค์กร เชื่อมโยงการดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กรกับกิจกรรมจัดการความรู้ภายนอก เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภายนอก

4) คุณกิจ (Knowledge Practitioner, KP) “คุณกิจ” หรือผู้ปฏิบัติงาน เป็นพระเอกหรือนางเอกตัวจริงของการจัดการความรู้ เพราะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมจัดการความรู้ประมาณร้อยละ 90-95 ของทั้งหมด “คุณกิจ” เป็นเจ้าของ “หัวปลา” โดยแท้จริง และเป็นผู้ที่มีความรู้ (Explicit Knowledge) และเป็นผู้ที่ต้องมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใช้ หา สร้าง แปลง ความรู้เพื่อการปฏิบัติให้บรรลุถึง “เป้าหมาย/หัวปลา” ที่ตั้งไว้

5) คุณประสาน (Network Manager) และคุณลิขิต เป็นผู้ที่คอยประสานเชื่อมโยงเครือข่ายการจัดการความรู้ระหว่างหน่วยงาน ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวงที่กว้างขึ้น เกิดพลังร่วมมือทางเครือข่ายในการเรียนรู้และยกระดับความรู้แบบทวีคูณ

9) กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในองค์กร

กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเองในองค์กรไม่ใช่เกิดขึ้นง่ายๆ ผู้บริหารองค์กรจึงต้องจัดให้มีคนมาจัดการให้เกิดบรรยากาศเหล่านี้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จึงน่าจะเกิดผลอย่างน้อย 9 ประการ คือ

- (1) เกิดการเทียบเคียงความรู้ (benchmarking) กัน
- (2) เป็นการแลกเปลี่ยน แบ่งปัน best practices กัน
- (3) กระตุ้นให้คนในองค์กรเกิดความกระตือรือร้น

- (4) บุคลากรสร้างกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน
- (5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วม (การร่วมคิดร่วมทำ)
- (6) แต่ละคนต่างทำตามพันธสัญญาที่มีต่อกัน
- (7) สร้างความเสียสละ และดูแลซึ่งกันและกัน
- (8) รู้จักปรับตัวและยืดหยุ่น
- (9) สร้างวัฒนธรรมนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning organization)

กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีพลังของกระบวนการ KM มีหลายกิจกรรม แต่กิจกรรมหนึ่งที่ใช้แล้วได้ผลและควรทดลองนำไปปรับใช้คือ กิจกรรมเรื่องเล่าเร้าพลัง (Storytelling) ที่สามารถดำเนินการผ่านชุมชนผู้ปฏิบัติ (Community of Practices : CoPs) ในแต่ละเรื่องแต่ละประเด็นที่เรากำหนดเป้าหมายร่วมกันไว้ ซึ่งมีกติกาหรือข้อตกลงในการดำเนินการ

10) กิจกรรมเรื่องเล่าเร้าพลัง (Storytelling)

การเล่าเรื่องเป็นเครื่องมือของการจัดการความรู้ มีเป้าหมายคือให้มีความรู้จากการปฏิบัติปลดปล่อยความเชื่อ ความคิด และการปฏิบัติออกมาเป็นคำพูด และหน้าตาท่าทาง (Non-verbal communication) การปลดปล่อยความรู้จากการปฏิบัตินี้ ผู้ปลดปล่อยจะอยู่ในสภาพที่มีทั้งจิตใต้สำนึกและจิตสำนึก (subconscious & conscious) โดยมีเป้าหมายให้เกิดการสื่อสาร ทั้งโดยใช้จิตสำนึกและจิตใต้สำนึก ดังนั้นถ้าฝึกปฏิบัติจนมีความชำนาญ การเล่าเรื่องจะปลดปล่อยความรู้ออกมาอย่างทรงพลังอย่างไม่น่าเชื่อ ซึ่งเป็นความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในภายใน โดยใช้วิธีการดังนี้

(1) เป็นวิธีการเรียนรู้จากผลสำเร็จที่ปลายทาง นั่นคือความสำเร็จจากการปฏิบัติจริงของผู้อื่น ซึ่งเป็นวิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุดของเขา (best practices) แล้วมาเล่าให้ฟัง โดยให้สมาชิกแต่ละคน (กลุ่มหนึ่งควรอยู่ระหว่าง 8-10 คน) ผลัดกันเล่าเรื่องความสำเร็จที่ภูมิใจ ประทับใจของตนหรือหน่วยงานของตน ให้เล่าเพียงประเด็นเดียวต่อหนึ่งเรื่อง เล่าแบบได้ใจความและเล่าสั้นๆ ใช้เวลาประมาณคนละ 2 - 3 นาที

(2) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชุมชนผู้ปฏิบัติ (CoPs) ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น CoP การใช้ ICT เพื่อการบริหาร CoP การวิจัยเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน เป็นต้น โดยมี ผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ในการเล่าเรื่อง (อาจเรียกว่า คุณอำนวย)

(3) กฎของผู้เล่า ต้องเล่าให้น่าสนใจ เล่าตามความเป็นจริง เล่าเฉพาะเหตุการณ์ บรรยายภาคตัวละคร ความคิดของผู้เล่าในขณะที่เกิดเหตุการณ์ ไม่ตีความระหว่างเล่า เล่าให้เห็นบุคคล พฤติกรรม การปฏิบัติ ความสัมพันธ์ที่ไม่เย็นเยื่อ

(4) กฎของผู้ฟัง ใช้กฎสุนทรียสนทนา (Dialogue) คือ

ก. ฟังโดยไม่พูดแทรก ไม่เสนอข้อแนะนำใดๆ ไม่วิจารณ์ ไม่แย้ง แต่เมื่อเขาเล่าจบสามารถซักถามในลักษณะขอข้อมูลเพิ่มเติมได้

ข. ฟังด้วยความตั้งใจ ไม่ต้องพะวงหรือเตรียมตัวในการพูดของตนเอง ในการพูดรอบต่อไป ให้ตั้งใจฟังอย่างเดียว พอถึงรอบที่เราต้องพูดก็ให้พูดความจริงออกมาจากใจ

ค. ฟังด้วยความเข้าใจ คือ การจับประเด็นจากขุมความรู้ที่เล่าให้ได้ ดังนั้นการเล่าและการฟังจึงอยู่ภายใต้บรรยากาศที่ดีเป็นมิตร ชื่นชม ไม่ตัดสินว่าผิดหรือถูก ไม่คาดหวังกับผลลัพธ์มากจนลืมเปิดใจรับฟังผู้อื่น

ง. กำหนดให้มีผู้บันทึกขุมความรู้จากเรื่องเล่า (อาจเรียกว่า คุณลิขิต) ซึ่งจะบันทึกประเด็นหรือวิธีการปฏิบัติของผู้เล่าแต่ละคนจนครบทุกคน

จ. เมื่อเล่าครบทุกคนแล้ว ผู้บันทึกจะอ่านขุมความรู้ของทุกคนให้สมาชิกฟัง แล้วสมาชิกจะช่วยกันสังเคราะห์ขุมความรู้เหล่านั้นเป็น**แก่นความรู้** เพื่อการเทียบเคียงวิธีการปฏิบัติ (Benchmarking) กับประสบการณ์เดิมตามบริบทของแต่ละคน แล้วสร้างเป็นองค์ความรู้ของตนเอง พร้อมทั้งนำไปสู่การปฏิบัติตน ปฏิบัติงานให้ก้าวหน้าต่อไป แล้วจะเกิดเป็น Tacit knowledge นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันใหม่ ต่อยอดความรู้ให้เพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น ขึ้นไปโดยไม่มีวันจบสิ้น

11) ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice, CoP)

เป็นวิธีการหนึ่งที่สำคัญในการจัดการความรู้ขององค์กร และจะนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้วยการสร้างเป็นชุมชนขึ้นมา เพื่อทำการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ รวมทั้งประสบการณ์ของผู้ที่สนใจในเรื่องเดียวกัน มีวัตถุประสงค์ หรืออุดมการณ์ร่วมกันผ่านทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยอาจมีการพบปะกันจริง หรือพบปะกันแบบเสมือนผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรืออินเทอร์เน็ต ซึ่งจะเป็นการทำให้เกิดการทำงานที่มีการประสานร่วมมือกันปรึกษาหารือกัน มีลักษณะเป็นการทำงานแบบเชื่อมโยงกัน เป็นเครือข่ายที่มีการแบ่งปันความรู้ร่วมกัน หากองค์กรสามารถเชื่อมโยงชุมชนนักปฏิบัติหลายๆ ชุมชนเข้าด้วยกัน ก็จะเป็นเครือข่ายการทำงานที่มีการปฏิบัติงานร่วมกันจากหลายๆ ฟังก์ชันงาน ทำให้บุคลากรไม่เพียงแต่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น แต่อาจจะมีความรู้ ความสามารถที่หลากหลายมากขึ้น เมื่อได้มีการแบ่งปันความรู้ร่วมกันผ่านชุมชนนักปฏิบัติ

รูปแบบของชุมชนนักปฏิบัติ ลักษณะรูปแบบในการทำชุมชนนักปฏิบัติ มีด้วยกันหลายรูปแบบ แตกต่างกันไปแล้ว แต่ว่าแต่ละชุมชนจะเลือกใช้แบบใดแบบหนึ่ง หรืออาจจะผสมผสานกันก็ได้ โดยมีรูปแบบดังต่อไปนี้

(1) แบบกลุ่มเล็ก มี 5-6 กลุ่ม กลุ่มละ 6-7 คน ซึ่งมีข้อดี คือสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันได้อย่างทั่วถึง

(2) แบบเป็นทางการ (Public) ที่เปิดเผย มีการจัดทำเป็นโครงการ KM ของ สถาบันการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) ดำเนินการโดย KM Team ขององค์กร เนื่องจากเป็นโครงการนำร่องจัดเป็นครั้งแรก จึงต้องทำแบบเป็นทางการ

(3) แบบไม่เป็นทางการ เป็นลักษณะที่ต้องการพบปะ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กันตามความเหมาะสม และต้องการของสมาชิก เช่น สภากาแฟ หรือพบปะพูดคุยกันในโต๊ะอาหาร เป็นต้น

(4) แบบบนลงล่าง (Top Down) เพราะเป็นนโยบายขององค์กร ซึ่งต่อไปในอนาคตเมื่อทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ เรื่อง KM ดีแล้ว แต่ละฝ่ายงานจะมีการทำ CoP แบบรากหญ้า (Grass Root) ที่เริ่มต้นรวมตัวกันจากสมาชิกภายในฝ่าย

(5) แบบคละฝ่าย เนื่องจากหัวข้อเรื่องการทำ CoP เป็นหัวข้อใหญ่ มีลักษณะงานที่เกี่ยวข้องกันหลายฝ่าย คือ งานบริการด้านฝึกอบรม จำเป็นต้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม

(6) แบบเน้นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างคนกับคน แบบซึ่งหน้า (Face to Face) ไม่ใช่การแลกเปลี่ยนความรู้โดยผ่านสื่อ Intranet หรือ Internet

(7) แบบที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างคนในองค์กร และคนนอกองค์กร เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานภายนอกมาร่วมกิจกรรมด้วย

(8) เราสามารถเลือกใช้แต่ละแบบได้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถานการณ์หรือแต่ละหน่วยงาน

12) การทบทวนหลังกิจกรรม (AAR-After Action Review)

(1) การทบทวนหลังกิจกรรม (AAR-After Action Review) เป็นเครื่องมือจัดการความรู้ที่ใช้ง่ายที่สุด แต่ทรงพลังที่สุด

(2) ใช้เครื่องมือนี้เพื่อทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนและทำให้สมาชิกทุกคนมีสติตื่นตัวอยู่กับงานและการเรียนรู้

(3) AAR เป็นเครื่องมือที่ทำให้ KM อยู่ในงานประจำ

(4) ทุกคนที่ร่วมกิจกรรม เข้าร่วมทำ AAR โดยนั่งล้อมวงเป็นวงกลมหรือรูปตัวยู

(5) สร้างบรรยากาศที่เป็นอิสระ เท่าเทียมกัน

(6) ให้ทุกคนพูดออกมาจากใจ ไม่มีถูก-ผิด เน้นการตีความ การนำเสนอแบบมองต่างมุม การสร้างคุณค่า/มูลค่า เพิ่ม จากความแตกต่างหลากหลาย

(7) มี “คุณลิขิต” คอยจดบันทึกประเด็น สำหรับนำไปใช้ต่อ

(8) ทุกคนตอบคำถาม 5 ข้อ (อาจเพิ่ม – ลด ข้อ หรือปรับเปลี่ยน แต่ละข้อตามความเหมาะสม

1) ในการทำงาน/ประชุม ครั้งนี้ตนเองมีความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์อย่างไรบ้าง

2) วัตถุประสงค์ข้อใดที่บรรลุมากเกินความคาดหมายเพราะเหตุใด

3) วัตถุประสงค์ข้อใด บรรลุน้อย หรือไม่บรรลุเลย เพราะเหตุใด

4) หากจะทำงาน/ประชุม เช่นนี้อีก มีคำแนะนำให้ปรับปรุงอะไรบ้าง

5) ตนเองจะกลับไปทำอะไรบ้าง

“คุณอำนวย” ของกิจกรรม AAR ควรสรุปประเด็นสำคัญๆ ของแต่ละข้อ รวมทั้งสรุปภาพรวมสำหรับนำไปใช้ดำเนินการต่อไป เป็นกิจกรรมที่เราต้องทำหลังจากทำกิจกรรมการเล่าเรื่อง หรือชุมชนนักปฏิบัติแล้วเพื่อเราจะได้ทราบว่าเราได้หรือไม่ได้อะไรจากกิจกรรมนั้นบ้าง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

เนื่องจากกิจกรรมในกระบวนการ KM มีมากมาย เราจึงสามารถพิจารณาประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละบริบท อย่างไรก็ตามการทำ KM ขององค์กรต่างๆ ในปัจจุบันยังมีปัญหาอุปสรรคอีกหลายประการ ปัญหาสำคัญที่สุด คือ เรื่องวัฒนธรรมองค์กร ที่ยังเป็น**แนวตั้ง**มากกว่า**แนวราบ**สืบทอดกันมายาวนาน บุคลากรก็ยังสับสนกับการจัดการงานประจำแต่ละวันให้เสร็จสิ้นไปอย่างหัวไม่วาง ทางไม่เว้น พอมีเรื่องใหม่เข้ามาก็เกรงว่าไปเพิ่มงานประจำให้มากขึ้นอีก จึงปฏิเสธหรือไม่ก็ทำอย่างไม่เต็มใจ การแก้ไขคงต้องใช้เวลาอีกยาวนาน ซึ่งต้องอาศัย**ผู้บริหาร (CKO)** และ**ผู้อำนวยการสายงาน (คุณอำนวย)** ที่เป็นแบบอย่างและมีความแน่วแน่ในการหากลยุทธ์มาปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นแนวราบอย่างต่อเนื่องมากขึ้น โดยอาจใช้กระบวนการ KM แทรกซึมลงไปในกิจกรรมพัฒนาคน พัฒนางานในสภาพการณ์ปกติ (ธเนศ ขำเกิด, 2549 หน้า 22)

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(1) ความหมายของยาเสพติด

จากการศึกษาเอกสารและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ได้มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของยาเสพติด ประเภทของยาเสพติด และการเสพยาเสพติด ดังนี้

1. ความหมายของยาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 2537, หน้า 1) สรุปว่า ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ ร่างกายไม่ว่าจะโดยการรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วจะทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้เป็นยาเสพติดให้โทษ และสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดด้วย แต่ไม่ได้หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่เสพติดให้โทษผสมอยู่

สำหรับพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (พ.ศ.2518) และตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2539 (ฝ่ายวิชาการ สูตรไพศาล, 2539, หน้า 4) ได้ให้ความหมายของวัตถุออกฤทธิ์ไว้ว่า วัตถุออกฤทธิ์ หมายถึง วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นสิ่งที่ได้จากธรรมชาติ หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นวัตถุสังเคราะห์ทั้งนี้ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา และที่กำหนดเป็นประเด็นสำคัญ คือ แอมเฟตามีน เพราะแอมเฟตามีนซึ่งเป็นยาประเภทกระตุ้นประสาทเป็นยาอันตรายที่มีฤทธิ์กระตุ้นประสาทในสมองส่วนกลาง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กล่าวว่า ในปัจจุบันแอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีนหรือ ยาบ้า เป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้ออกประกาศให้เรียกชื่อใหม่ว่า “ยาบ้า” และจัดให้เป็นสิ่งเสพติดประเภทที่หนึ่ง มีบทลงโทษรุนแรงที่สุดเมื่อเดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2539 และสุพิศวง ธรรมพันทา (2540, หน้า 3) สรุปว่า ด้วยเหตุดังนั้น ผู้ผลิต ผู้ครอบครอง ผู้ขายจึงมีความผิด เช่นเดียวกับยาเสพติดให้โทษชนิดที่หนึ่ง

2. ประเภทของยาเสพติด สรุปว่า ก่อนหน้านี้มีการแบ่งประเภทของยาเสพติดให้โทษตามแหล่งที่เกิดเป็น 2 ชนิด คือ ชนิดแรก ยาเสพติด ธรรมชาติเป็นสารที่กลั่นหรือสกัดได้จากพืชบางชนิดโดยตรง เช่น ฝิ่น โคเคอิน กัญชา บางครั้งการนำสารจากพืชเหล่านั้นมาปรุงเป็นอย่างอื่นโดยใช้กรรมวิธีทางเคมี เช่น มอร์ฟิน

เฮโรอีนซึ่งทำมาจากฝิ่น เป็นต้น ชนิดที่ 2 ยาเสพติดสังเคราะห์ เป็นสารที่ผลิตขึ้นในห้องปฏิบัติการด้วยกรรมวิธีทางเคมีนำมาใช้แทนยาเสพติดธรรมชาติได้ โดยสารที่สังเคราะห์ขึ้นมานั้นจะออกฤทธิ์เหมือนยาเสพติดธรรมชาติ เช่น เพกิดีน ไฟเซปโตน เมทาโดน เป็นต้น ยิ่งกว่านี้ยังมีการแบ่งชนิดของยาเสพติดตามกฎหมายออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรก ยาเสพติดประเภทถูกกฎหมาย ได้แก่ บุหรี่ เหล้า กาแฟ ยาแก้ไอ น้ำดำ ประเภทที่ 2 ยาเสพติดประเภทผิดกฎหมาย ได้แก่ ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน เซโคบาบิตาล แอมเฟตามีน กระบือ กัญชา

ในส่วนของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 (สั ก กอแสงเรือง, 2530, หน้า 38) ได้แบ่งประเภทยาเสพติดให้โทษออกเป็น 5 ประเภท คือ ประเภท 1 ได้แก่ เฮโรอีน มอร์ฟีน อะซีทอร์ฟีน ซึ่งจัดเป็นยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง ประเภท 2 ได้แก่ ฝิ่น มอร์ฟีน โคเคอีน ซึ่งเป็นยาเสพติดให้โทษทั้งไป ประเภท 3 ได้แก่ ยาแก้ไอ ยาแก้ท้องเสีย ที่มีฝิ่น โคเคอีน เป็นส่วนผสมจัดเป็นยาเสพติดให้โทษชนิดเป็นตำรับยาที่มียาเสพติดให้โทษประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย ประเภท 4 ได้แก่ อะเซติคแอนไฮไดรต์ อะเซติคคลอไรด์ ซึ่งจัดเป็นสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 1 หรือที่ 2 ประเภท 5 ได้แก่ พืชกัญชา พืชกระเทียม เห็ดชี่ควาย จัดเป็นยาเสพติดให้โทษ ที่มีได้เข้าข่ายอยู่ในประเภท 1 ถึง ประเภท 4

สำหรับ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2537, หน้า 23) ได้จัดกลุ่มยาบ้าไว้ 3 กลุ่มคือ กลุ่มแรก ยาบ้าแท้ มีส่วนประกอบที่สำคัญคือ แอมเฟตามีน หรือเมทแอมเฟตามีน กลุ่มที่สอง ยาบ้าปลอม เกิดจากการควบคุมแอมเฟตามีน จึงมีการนำสารอีเฟดรีนคาเฟอีน และเฮโรฟิลีนมาใช้แทนแอมเฟตามีน กลุ่มที่สาม ยาบ้าฉงน มีคุณสมบัติก้ำกึ่งระหว่างยาบ้าปลอม มีสารเพนโพรพอกซ์ หรือมีการเอาเอทิลแอมเฟตามีนผสมอยู่ ส่วนประกาศของกระทรวงสาธารณสุข (อ้างใน สุพิศวง ธรรมพินธา, 2540, หน้า 312) เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2539 จัดให้ยาบ้าเป็นสิ่งเสพติดประเภท 1 เป็นสิ่งเสพติดที่มีผลร้ายแรงเช่นเดียวกับเฮโรอีนโดยได้กำหนดชื่อและประเภทของวัตถุออกฤทธิ์ชนิดนี้ ได้แก่ แอมเฟตามีน เดกซ์โตรแอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน เลแอมเฟตามีน เลโวเมทแอม-เฟตามีน เฟนิลลีน เซโคบาบิตาล ไนตราสีแอมอีเฟดรีน เฟนิลลีน และ ซูโดอีเฟดรีน ส่วนในประเทศไทย เนื่องจากพบว่าในอดีตที่ผ่านมาั้นยาบ้าชนิดที่แพร่หลายที่สุดมีสัญลักษณ์เป็นรูปหัวม้า จึงเป็นต้นกำเนิดของชื่อ “ยาม้า” ต่อมามีการเปลี่ยนชื่อจาก “ยาม้า” เป็น “ยาบ้า” ในปี พ.ศ. 2539

3. การเสพยาเสพติด สั ก กอแสงเรือง (2530, หน้า 3) กล่าวว่า ในส่วนกลไกของรัฐระหว่างช่วง 2 – 3 ปี ทศวรรษที่ผ่านมา นโยบายการเสพยาเสพติดตามความหมายที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษฉบับที่ 2 พ.ศ. 2528 หมายถึงการรับยาเสพติดให้โทษเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้ คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการใช้กัญชาและการใช้ยาในทางที่ผิด จึงได้แบ่งประเภทของการเสพยาเสพติดออกเป็น 5 แบบ คือ

แบบแรก	แบบทดลองใช้
แบบที่สอง	แบบใช้เพื่อความบันเทิง
แบบที่สาม	แบบที่ใช้ตามสถานการณ์
แบบที่สี่	แบบใช้อย่างรุนแรง
แบบสุดท้าย	แบบใช้อย่างถูกควบคุม

ซึ่งทุกแบบล้วนแล้วแต่เป็นการรับยาเสพติดเข้าสู่ร่างกายทั้งสิ้นสำหรับ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2537, หน้า 7) ได้กล่าวว่า การเสพยาบ้าหมายความถึงการรับวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทประเภทยาบ้าเข้าสู่ร่างกาย โดยรู้รู้ว่าเป็นวัตถุออกฤทธิ์ไม่ว่าด้วยวิธีใดหรือทางใดในทำนองเดียวกัน การติดยาบ้าก็หมายถึง การเสพวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทคือยาบ้าเป็นประจำติดต่อกันจนตกอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องพึ่งพายาบ้า นั้น โดยสามารถตรวจพบสภาพติดยาบ้า นั้นได้ตามหลักวิชาการ การเสพหรือบริโภคยาบ้ามีหลายวิธี ในช่วงก่อนปี 2537 ส่วนใหญ่พบว่าผู้เสพจะนิยมเสพร่วมกับแอลกอฮอล์มากที่สุด รองลงมา ก็เสพโดยกินเป็นเม็ดกับน้ำหรือเครื่องดื่มชูกำลังละลายในเครื่องดื่ม ชูกำลัง ผสมน้ำฉีดเข้าสู่ร่างกาย บดแล้วนำมัลไฟเพื่อสูดดมควัน หรือใช้แอมเฟตามีนผสมกับเฮโรอีนแล้วฉีดเข้าเส้นเรียกว่า สปีด บอล (Speed ball) และในช่วงปี 2539 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2539, หน้า 30 – 32) สรุปว่า วิธีการเสพซึ่งเป็นที่นิยมมากขึ้นในขณะนี้คือการสูบ ซึ่งทำให้ยาบ้าออกฤทธิ์ได้รวดเร็วมาก อันที่จริงแล้วการเสพยาบ้าด้วยด้วยการกิน การละลายน้ำดื่ม และการฉีด จะพบอยู่ในผู้เสพที่ใช้ยาบ้าโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มช่วงเวลาในการทำงาน ส่วนกลุ่มผู้เสพที่เสพโดยมีวัตถุประสงค์อื่นจะนิยมเสพด้วยการสูบเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และกลุ่มเยาวชนนอกสถานศึกษา ส่วนการออกฤทธิ์ของยาบ้า นั้น โดยเฉลี่ยแล้วยาบ้า 1 เม็ดจะออกฤทธิ์ได้นาน 4 – 6 ชั่วโมง

กล่าวโดยสรุป ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์และยาบ้า นั้นมาจากการให้ความหมายตามที่ระบุไว้ในประกาศขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ ประการแรก ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง ยาหรือสารเคมีที่เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายแล้วทำให้เกิดพิษเรื้อรังทั้งร่างกายและจิตใจแก่ผู้เสพ ประการที่สอง วัตถุออกฤทธิ์ หมายถึง วัตถุที่ได้จากสิ่งธรรมชาติ หรือวัตถุสังเคราะห์ที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ทำให้เกิดอาการแก่ผู้เสพเช่นเดียวกับการเสพแอมเฟตามีน คือ ก่อให้เกิดอาการผิดปกติแก่ระบบประสาทส่วนกลาง หัวใจเต้นแรงความดันโลหิตสูง กระวนกระวาย เกิดอาการทางจิต หัวใจล้มเหลวอาจถึงตายได้ ยาบ้ามีลักษณะเป็นผงผลึก สีขาว สีเหลือง ไม่มีกลิ่น มีจำหน่ายเป็นเม็ดหรือเป็นผง เสพได้โดยการกินผสมน้ำหรือเครื่องดื่มสำหรับดื่ม สูดดม และนิยมเสพด้วยการฉีดมากขึ้นในปัจจุบัน อันเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี และการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบีและซี

จากการศึกษาความหมาย ประเภท และการเสพยาเสพติด สรุปได้ว่า ยาเสพติด คือ สารเคมี ยา หรือ วัตถุใดๆก็ตาม ที่เมื่อนำเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าทางใด ก่อให้เกิดผลเสียต่อร่างกาย และจิตใจอย่างรุนแรง ทำให้เกิดความ ต้องการในปริมาณที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ สุขภาพทรุดโทรม อาจถึงขั้นเสียชีวิตได้ โดยที่ยาเสพติดสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ประเภทแรก ยาเสพติดประเภทถูกกฎหมาย ได้แก่ บุหรี่ เหล้า กาแฟ ยาแก้ไอ น้ำดำ ประเภทที่ 2 ยาเสพติด ประเภทผิดกฎหมาย ได้แก่ ผีน มอร์ฟิน เฮโรอีน เซโคบาบิตาร์ แอมเฟตามีน กระท่อม กัญชา ส่วนการเสพยาเสพติด หมายถึง การรับวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทประเภทยาบ้าเข้าสู่ร่างกาย โดยรู้รู้ว่าเป็นวัตถุออกฤทธิ์ไม่ว่าด้วยวิธีใดหรือทางใด

(2) สถานการณ์ปัญหายาเสพติด

ในส่วนสถานการณ์ปัญหายาเสพติด ได้มีผู้เสนอ ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2554) สรุปว่า สถานการณ์ปัญหายาเสพติดช่วงเดือนมกราคม ถึง เดือนมีนาคม 2554 จากการปฏิบัติการและการกีดกันของเจ้าหน้าที่ที่เพิ่มขึ้น ทำให้ในบางพื้นที่สถานการณ์ลดความรุนแรงลง แต่โดยรวมยังมีความรุนแรงอยู่กลุ่มนักค้ารายสำคัญลดความเคลื่อนไหว เพื่อรอดูท่าทีของทางเจ้าหน้าที่ว่าจะมีการดำเนินการเข้มงวดมากขึ้นเพียงใด แต่ยังมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ปัญหา โดยพิจารณาจากปริมาณยาเสพติดจำนวนมากที่พักรอการนำเข้าอยู่ภายนอกประเทศ และแม้ว่ากลุ่มนักค้ารายสำคัญในพื้นที่จะเคลื่อนไหวน้อยลง แต่นักค้าที่เป็นเครือข่ายเรือนจำยังเคลื่อนไหว นอกจากนี้กลุ่มนักค้ารายย่อยในชุมชนก็ยังคงมีความเคลื่อนไหว แต่ระมัดระวังตัวมากขึ้น และมีการพกพาอาวุธปืนเพื่อเตรียมต่อสู้กับทางเจ้าหน้าที่และในบางพื้นที่มีนักค้ารายใหม่เป็นกลุ่มเยาวชนที่เป็นผู้เสพติดตัวเป็นผู้ค้ารายย่อยมากขึ้นเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจและแรงจูงใจจากผลตอบแทนสูง ยาเสพติดในพื้นที่ยังมีมาก ราคาขายต่ำไม่แตกต่างจากช่วงก่อนหน้านี้ ส่วนใหญ่ยังคงอยู่ที่ประมาณ 200-400 บาท ตัวยาเสพติดที่แพร่ระบาดในพื้นที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ด้วยหลักยังคงเป็นยาบ้า คุณภาพของยาบ้ายังคงเหมือนเดิม นอกจากนี้ยังพบการแพร่ระบาดของไอซ์เพิ่มขึ้นในเกือบทุกพื้นที่

ส่วนสถานการณ์ภายนอกประเทศ แรงกดดันจากการเมืองในพม่าที่มีต่อชนกลุ่มน้อยทำให้ชนกลุ่มน้อยต้องเพิ่มการผลิตและประยุทธ์วิธีการจำหน่าย จนสร้างผลกระทบต่อสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในประเทศ ปัจจุบันแม้พม่าได้ปรับเปลี่ยนระบอบการเมืองการปกครองเป็นประชาธิปไตย แต่การเมืองใหม่ไม่ได้ทำให้สถานการณ์ยาเสพติดดีขึ้น เนื่องจากไม่สามารถรวมกองทัพเป็นหนึ่งเดียวตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้เพราะชนกลุ่มน้อย ซึ่งเป็นผู้ผลิตและค้ายาเสพติดกลุ่มหลัก ๆ ไม่ยอมลดฐานะให้เป็นเพียงกองกำลังพิทักษ์ชายแดน (BGF) ที่ขึ้นตรงต่อกองทัพ และยังคงเดินหน้าผลิต และค้ายาเสพติดต่อ รวมถึงกลุ่มที่ยอมเป็น BGF ก็มีแนวโน้มว่าจะผลิตยาเสพติดเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะยาบ้า และไอซ์ทั้งนี้พิจารณาได้จากปริมาณยาเสพติดที่จับกุมได้ตามแนวชายแดน และในประเทศไทยเมื่อปี 2553 ที่ผ่านมา สูงเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว สำหรับเฮโรอีน คาดว่าการผลิตจะคงที่และมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากสภาพภูมิอากาศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อปริมาณฝิ่นดิบ แม้ผู้ผลิตจะเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกมากขึ้นก็ตาม หากแต่ผู้ผลิตและผู้ค้า ต่างประสบความยากลำบากในการขนส่งลำเลียงเฮโรอีนไปยังต่างประเทศ ด้วยลักษณะการซ่อนพรางที่ยุ่งยากกว่ายาเสพติดชนิดอื่น อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2554 นี้เชื่อกันว่า พม่าจะยังไม่ใช้กำลังทางทหารปฏิบัติการกดดันชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่อต้าน แต่อาจใช้กำลังเข้าควบคุมพื้นที่ให้อยู่ในความสงบ เมื่อจัดตั้งรัฐบาลเสร็จก็จะใช้การเจรจาต่อรองควบคู่ไปกับการกดดันด้วยมาตรการต่าง ๆ ในระหว่างนี้ชนกลุ่มน้อย ต่างปรับกลยุทธ์ทั้งกำลังทางทหาร และทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะกองกำลังว้า (UWSA) ผู้ผลิตและจำหน่ายยาเสพติดรายใหญ่นอกจากจะถูกพม่ากดดันแล้ว แรงกดดันจากจีนที่ให้กองกำลังว้าลดพื้นที่ปลูกฝิ่นซึ่งอยู่ติดกับชายแดนจีนลง รวมถึงให้เข้มงวดกับการลำเลียงยาเสพติดผ่านเข้าไปในจีน จึงมีแนวโน้มที่กองกำลังว้าจะส่งผ่านมาทางชายแดนไทยเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ในปีที่ผ่านมา ยาเสพติดของกองกำลังว้า ถูกเจ้าหน้าที่ไทยจับกุม ปราบปรามได้เป็นจำนวนมาก ทำให้มีข่าวสารว่า กองกำลังว้า เร่งสร้างรายได้ที่สูญเสียไปกลับคืน ด้วยการปรับกลยุทธ์การขาย เพิ่มศักยภาพเครือข่ายจำหน่ายยาเสพติดข้ามฝั่ง สร้าง

เงื่อนไขต่อรองกับผู้ซื้อยาเสพติดใหม่ปรับวิธีการลำเลียงขนส่ง รวมทั้งขยายเส้นทางคมนาคมมาใกล้ชายแดน ด้านภาคเหนือตอนล่างและภาคตะวันตกของไทย แทนปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สถานการณ์ยาเสพติดในพม่า และชายแดนไทยมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นคือ ชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่อต้านจะรวมตัวกันเพื่อเตรียมการสู้รบกับพม่า ความสัมพันธ์ทางการทหารดังกล่าว ย่อมรวมไปถึงความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในเรื่องการผลิตและค้ายาเสพติด นอกจากนี้ชนกลุ่มน้อยแต่ละกลุ่มต่างมีภาคธุรกิจรองรับอยู่ก่อน ทั้งอุตสาหกรรม การคมนาคม โรงแรม ท่องเที่ยว การนำเข้าสินค้าอุปโภค-บริโภค ซึ่งในช่วง 3 เดือน (ม.ค.-มี.ค.2554) ของแผนเร่งรัดตามปฏิบัติการ 5 รื้อป้องกันฯ ระยะที่ 3 นี้ชนกลุ่มน้อยในประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งกลุ่มที่ยอมเข้าร่วมเป็นกองกำลังพิทักษ์ชายแดน (BGF) ขึ้นตรงต่อกองทัพ และกลุ่มที่ไม่ยอมเข้าร่วม ต่างเคลื่อนไหวด้านการผลิต และจำหน่ายยาเสพติด ข่าวดูสารระบุว่า กลุ่มที่ไม่ยอมเป็น BGF กลุ่มสำคัญ ๆ ได้ทำข้อตกลงร่วมกันในการเตรียมความพร้อม หากเกิดการสู้รบขึ้น บนพื้นฐานของความร่วมมือ มีทั้งการสนับสนุน แลกเปลี่ยนอาวุธสงคราม และยาเสพติด โดยในช่วงนี้ตามแนวชายแดนไทยด้านจังหวัดเชียงราย มีการจับกุมเคมีภัณฑ์ประเภทโซดาแอซ ซึ่งสามารถนำมาเป็นตัวทำละลายมอร์ฟินให้กลายเป็นเฮโรอีนได้ 2 คดี ข่าวดูสารระบุว่าเกี่ยวข้องกับชนกลุ่มน้อยกลุ่ม BGF กลุ่มหนึ่ง คาดว่า จะนำไปใช้ในการผลิตยาเสพติด และยังคงพยายามนำเข้าสารเคมีชนิดนี้จากไทย โดยส่งออกทางชายแดนด้าน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ขณะที่การลำเลียงยาเสพติดในประเทศเพื่อนบ้าน แต่ละครั้งมียาบ้าไม่ต่ำกว่า 100,000 เม็ด ไอซ์หรือเฮโรอีน นักร้อยกิโลกรัม ซึ่งการลำเลียงจะอาศัยขบวนการลำเลียงของกลุ่มชาวเขา โดยเฉพาะชาวเขาเผ่าม้ง ซึ่งกำลังมีบทบาทสำคัญ เพราะเป็นชนเผ่าที่มีเครือข่ายลำเลียงตามหมู่บ้านเป็นจำนวนมาก ทั้งในภาคเหนือ และภาคกลาง ของไทย สำหรับสถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติด พื้นที่นำเข้ายาเสพติด ชายแดนภาคเหนือ ยังคงเป็นพื้นที่ที่มีสัดส่วนการลักลอบนำเข้ายาเสพติดสูงที่สุด โดยช่วงแผนปฏิบัติการเร่งรัด 3 เดือนพบสัดส่วนการลักลอบนำเข้าสูงถึงร้อยละ 95.4 รองลงมาลักลอบนำเข้าทางชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 4.1 และชายแดนภาคกลางร้อยละ 0.5 พื้นที่ที่มีการลักลอบนำเข้ายาเสพติด ในช่วงนี้ได้แก่จังหวัดเชียงราย (อำเภอแม่จัน แม่สาย) จังหวัดเชียงใหม่ (อำเภอฝาง แม่สายเชียงดาว แม่ฟ้าหลวง) จังหวัดน่าน (อำเภอเฉลิมพระเกียรติ) จังหวัดแม่ฮ่องสอน (อำเภอเมือง) จังหวัดตาก (อำเภอแม่สอด อุ่มผาง) จังหวัดหนองคาย (อำเภอรัตนวาปีสังคม) จังหวัดอำนาจเจริญ (อำเภอชานุมาน) จังหวัดอุบลราชธานี(อำเภอเขมราฐ) จังหวัดนครพนม (อำเภอท่าอุเทน บ้านแพง) จังหวัดมุกดาหาร (อำเภอเมือง) จังหวัดเลย (อำเภอปากชม) จังหวัดกาญจนบุรี (อำเภอสังขละบุรี) จังหวัดสระแก้ว (อำเภออรัญประเทศ) และท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จังหวัดสมุทรปราการ สำหรับพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน ยังคงมีสัดส่วนการนำเข้ายาเสพติดมากที่สุดถึงร้อยละ 80.5 อย่างไรก็ตาม ปรากฏข่าวสารว่าชนกลุ่มน้อยมีการขยายเส้นทางลำเลียงยาเสพติดมาทางชายแดนด้าน จังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดตากเพิ่มขึ้น นอกจาก การลักลอบนำเข้ายาเสพติดทางพื้นที่ชายแดนแล้ว ยังพบการนำเข้าโดยกลุ่มนักค้าชาวต่างชาติที่ทำอากาศยานสุวรรณภูมิจังหวัดสมุทรปราการ โดยช่วงนี้พบการนำเข้า 17 ครั้ง ลดลงจากช่วง 3 เดือนที่ผ่านมาที่พบการนำเข้า 25 ครั้ง ในเดือน ต.ค.-ธ.ค. พ.ศ. 2553 และ 46 ครั้ง ในเดือน ก.ค.- ก.ย. พ.ศ. 2553 กลุ่มนักค้าชาวต่างชาติที่ลักลอบนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่เครือข่ายนักค้าชาวอินเดีย ลักลอบนำเข้าอีเฟดรีน เคตามีนผง เดินทางมาจากเมืองบังกาลอร์ประเทศอินเดีย โดยจับกุมชาวอินเดียได้รวม 4 คน ชุกช่อน

อีเฟดรีน จำนวน 2.95 ก.ก. เคตامينผง จำนวน 2 ก.ก. ได้พื้นรองเท้าผ้าใบ นอกจากนั้น ยังพบชาวอินเดีย นำเข้ายางกัญชา 7.8 ก.ก. เดินทางมาจากเมืองกัลกัตตา ประเทศอินเดีย เครือข่ายชาวแอฟริกันลักลอบนำเข้า ไอซ์ โดยลำเลียงจากกรุงไนโรบีประเทศเคนยา ผ่านประเทศไทยเพื่อส่งต่อไปประเทศกัมพูชา ลำเลียงจากเมือง แอดดิสอาบาบา ประเทศเอธิโอเปีย ผ่านประเทศไทยเพื่อต่อไปยังเมืองปีนัง ประเทศมาเลเซีย และลำเลียงจาก เมืองลากอส ประเทศไนจีเรียผ่านเมืองแอดดิสอาบาบา ประเทศเอธิโอเปีย ผ่านประเทศไทย เพื่อต่อไปยัง ประเทศกัมพูชา ในช่วงนี้จับกุมชาวไนจีเรียได้ 7 คน นำเข้าไอซ์รวม 13.5 ก.ก. ชาวกินี-บิสเซา 1 คน ไอซ์ 900 กรัม สำหรับการลำเลียงไปยังกัมพูชานั้น ส่วนหนึ่งเพื่อหลบเลี่ยงการตรวจค้นของเจ้าหน้าที่หลังจากนั้น จะลักลอบนำเข้าไทยทางชายแดนภาคตะวันออก ชาวปากีสถาน ลักลอบนำเข้าไอซ์โดยเดินทางมาจากเมืองกา ราจีประเทศปากีสถาน ในช่วงนี้จับกุมได้ 1 คน ไอซ์ 1,000 กรัม และชาวเนปาล เดินทางมาจากเมืองเดลี ประเทศอินเดีย นำเข้ายางกัญชาจำนวน 8 ก.ก. ที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิก่อนเดินทางต่อไปยังเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานีสำหรับกลุ่มนักค้าชาวอิหร่านซึ่งส่วนใหญ่นำเข้าไอซ์จากตะวันออกกลาง ตั้งแต่ช่วงปลายปี 2553 เริ่มจับกุมได้น้อยลง และในช่วงปี 2554 จนถึงปัจจุบันยังไม่พบการจับกุมการนำเข้าโดยชาวอิหร่านทาง ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ทั้งนี้เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงเส้นทางลำเลียงไอซ์ไปยังประเทศมาเลเซีย โดยตรง โดยทางมาเลเซีย มีการจับกุมชาวอิหร่านได้มากขึ้นและมีการประสานความร่วมมือกับทางประเทศ อิหร่านให้เข้มงวดในการตรวจค้นชาวอิหร่านที่จะเดินทางมายังประเทศไทย นอกจากนั้นยังพบว่าปัจจุบัน สามารถใช้เส้นทางบินตรงจากเมืองเตหะราน ประเทศอิหร่าน มายังท่าอากาศยานภูเก็ตโดยตรง จึงควรเฝ้า ระวังการนำเข้าทางด้านนี้เพิ่มขึ้น ยาเสพติดที่นำเข้าในช่วงนี้ได้แก่ยาบ้า กัญชา ยางกัญชา เฮโรอีน ไอซ์เคตา มิน เอ็กซ์ตาซีพรีนและอีเฟดรีน โดย ยาบ้า มีสัดส่วนการนำเข้าทางชายแดนภาคเหนือ มากที่สุด โดยในช่วงนี้ สามารถจับกุมการนำเข้ายาบ้าครั้งละ 1 แสนเม็ดขึ้นไป ได้ 14 ครั้ง ซึ่งเป็นการนำเข้าทางด่าน จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ของกลางยาบ้า 5,694,393 เม็ด กัญชาแห้ง เป็นการนำเข้าทางชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด่าน จังหวัดหนองคาย มุกดาหาร นครพนม สำหรับ ยางกัญชา นำเข้าโดยชาวเนปาล และชาวอินเดีย ทางท่า อากาศยานสุวรรณภูมิ เฮโรอีน ส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าทางชายแดนภาคเหนือด่าน จังหวัดเชียงใหม่เชียงราย โดยพบชาวไต้หวัน และมาเลเซีย เดินทางขึ้นไปลำเลียงยาเสพติดยังพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ ไอซ์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.29 นำเข้าจากพม่า ทางชายแดนภาคเหนือด่านจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่รองลงมา ร้อยละ 11.43 นำเข้าทางท่าอากาศยานสุวรรณภูมิโดยเครือข่ายชาวแอฟริกัน และปากีสถาน โดยไอซ์ที่นำเข้ามาทางชายแดน ภาคเหนือเพื่อจำหน่ายในประเทศ ดำเนินการโดยเครือข่ายนักค้าในพื้นที่ภาคกลางลำเลียงมาครั้งละ 1-5 ก.ก. ส่วนการนำเข้ามาเพื่อส่งต่อไปยังต่างประเทศดำเนินการโดยกลุ่มนักค้าชาวมาเลเซีย เดินทางไปรับไอซ์จาก พื้นที่ชายแดนด่าน จังหวัดเชียงใหม่ลำเลียงโดยเครื่องบินมายังท่าอากาศยานสุวรรณภูมิก่อนที่จะลำเลียงไปยัง ประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย ต่อไป เคตامين นำเข้าทาง ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิโดยชาวอินเดีย เอ็กซ์ตา ซีจับกุมได้ในพื้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 6,360 เม็ด เป็นเอ็กซ์ตาซีที่ผลิตในพื้นที่รัฐฉาน มีส่วนผสมของเมทแอมเฟตามีน และ DMA ซึ่งต่างจากเอ็กซ์ตาซีที่มาจากยุโรปที่จะมีส่วนผสมของ MDMA และ MDA ผื่นดิบ นำเข้าทางชายแดนภาคเหนือ โดยจับกุมได้จำนวน 12.8 ก.ก. ที่บ้านห้วยบุ่ง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน นอกจากนั้นยังพบการนำเข้า อีเฟดรีน โดยชาวอินเดีย ลักลอบลำเลียงจากเมืองบังกาลอร์ป

ระเทศอินเดีย มายังท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เชื่อว่าน่าจะนำเข้ามาเพื่อใช้ผลิตไอซ์ในลักษณะ KITCHEN LAB จากการเปิดปฏิบัติการฯ เร่งรัด 3 เดือน ทำให้ความถี่ในการนำเข้ายาเสพติดน้อยลง นักค้ายาเสพติดมีความระมัดระวังมากขึ้น การเข้มงวดในการสกัดกั้นยาเสพติดทางด้านชายแดนภาคเหนือทำให้กลุ่มผู้ค้าบางกลุ่มเปลี่ยนวิธีการลำเลียง เช่น ลำเลียงทางรถโดยสารประจำทางถ้าลำเลียงโดยรถยนต์จะมีความระมัดระวังมากขึ้น มีรถควบคุมการลำเลียงคอยตรวจดูว่ามีการตั้งด่านหรือไม่และใช้วิธีการลำเลียงในเวลากลางคืนมากขึ้น กลุ่มผู้ลำเลียงส่วนใหญ่ยังคงเป็นชาวเขาโดยเฉพาะกลุ่มม้ง

ในด้านสถานการณ์การค้ายาเสพติด ยาบ้ายังคงเป็นตัวยาหลักที่มีการค้ามากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่าการค้าไอซ์มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในหลายพื้นที่แต่หลังจากที่เริ่มปฏิบัติการ 19 เร่งรัดแก้ไขปัญหายาเสพติด สถานการณ์ด้านการค้ายาเสพติดในภาพรวมมีแนวโน้มลดความรุนแรงลงยกเว้นในพื้นที่เขตชุมชนเมือง ภาวะการซื้อขายยาเสพติดในพื้นที่ยังคงมีอยู่และไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน นักค้ารายสำคัญเคลื่อนไหวน้อยลง ส่วนนักค้ารายย่อยยังมีความเคลื่อนไหวอยู่ แต่มีความระมัดระวังตัวมากขึ้น บางพื้นที่นักค้ารายย่อยหลบหนีออกนอกพื้นที่

อย่างไรก็ตามแต่ยาเสพติดยังคงหาซื้อได้ง่ายในพื้นที่และราคาถูกลง กลุ่มนักค้ารายกลางในพื้นที่หยุดการเคลื่อนไหวชั่วคราวเพื่อรอดูท่าทีของเจ้าหน้าที่บางส่วนที่ยังเคลื่อนไหวอยู่เพิ่มความระมัดระวังมากขึ้น และส่วนใหญ่จะพกพาอาวุธปืนไว้เพื่อต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ โดยจะไม่ดำเนินการเองแต่จะจ้างให้ผู้อื่นดำเนินการแทนซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นรายใหม่กลุ่มนักค้ารายใหญ่เคลื่อนไหวน้อยลง ส่วนนักค้ารายสำคัญตามหมายจับจะหลบหนีออกนอกพื้นที่แต่ใช้การติดต่อทางโทรศัพท์กับเครือข่ายที่เกี่ยวข้องสำหรับเครือข่ายนักค้ายาเสพติดในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล บางกลุ่มยังเคลื่อนไหว แต่มีความระมัดระวังเพิ่มขึ้น ในพื้นที่ภาคใต้ นักค้าบางกลุ่มยังมีความเคลื่อนไหวในการค้ายาเสพติด โดยเฉพาะกลุ่มนักค้าในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และจังหวัดสงขลา ลักลอบนำเข้ายาบ้า จากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเข้ามาจำหน่ายในพื้นที่ผ่านทางนักค้ายาเสพติดรายสำคัญ ที่หลบหนีไปอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ส่วนนักค้ายาเสพติดเครือข่ายเรือนจำยังคงมีบทบาทในการส่งยาเสพติดมาสู่พื้นที่แพร่ระบาด แต่มีความระมัดระวังมากขึ้น โดยในช่วงเดือนนี้สามารถจับกุมคดียาเสพติดที่ผู้ต้องหาระบุว่ามีผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำเป็นผู้ส่งสารได้ถึง 20 คดี ใน 11 เรือนจำใกล้เคียงกับช่วงก่อนหน้านี้ที่จับกุมได้ 19 คดี ใน 14 โดยเรือนจำที่ถูกระบุว่า มีความเชื่อมโยงกับการค้ายาเสพติด ได้แก่ เรือนจำกลางคลองเปรม เรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางเขาบิน ทัณฑสถานบำบัดกลาง เรือนจำกลางอยุธยา เรือนจำกลางคลองไผ่ เรือนจำกลางชลบุรี เรือนจำกลางระยอง และเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ซึ่งผู้ต้องขังจะบงการการซื้อ-ขายยาเสพติดทางโทรศัพท์ โดยมีเครือข่ายที่อยู่นอกเรือนจำเป็นผู้ดำเนินงาน ตั้งแต่ไปรับยาเสพติดจากนักค้าทางภาคเหนือ การซุกซ่อนลำเลียง และการส่งมอบยาเสพติดให้กับนักค้าในพื้นที่ตอนใน โดยมีภรรยา หรือญาติพี่น้องเป็นผู้จัดการเรื่องเงินจากการที่กลุ่มนักค้าชาวไทยในบางพื้นที่มีการเคลื่อนไหวน้อยลง ทำให้มีกลุ่มนักค้าจากนอกพื้นที่และนักค้าชาวต่างชาติเข้ามาเคลื่อนไหวทำการค้ายาเสพติดมากขึ้น ซึ่งนอกจากนักค้าจากประเทศเพื่อนบ้าน คือ พม่า ลาว กัมพูชา และมาเลเซียแล้วยังมีกลุ่มเครือข่ายนักค้าชาวแอฟริกัน ที่ยังมีการจัดหายาเสพติด ทั้ง ไอซ์ เฮโรอีน โคเคน เข้าไทย แต่ปริมาณการนำเข้ายังไม่มาก เมื่อเทียบกับยาเสพติดที่นำเข้าทางด่านชายแดนภาคเหนือ และส่วนใหญ่จะนำไป

จำหน่ายเฉพาะกลุ่ม คือให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ หรือลูกค้าตามแหล่งท่องเที่ยว และกลุ่มเครือข่ายนักค้าชาวอินเดีย ซึ่งเป็นกลุ่มที่นำเคตามีนจากอินเดีย และศรีลังกา ปลายทางประเทศไทย และมาเลเซีย โดยใน 20 ประเทศไทย เป็นการนำเข้ามาเพื่อเข้ามาจำหน่ายตามแหล่งท่องเที่ยวทางภาคใต้ โดยในช่วงนี้ สามารถจับกุมผู้ต้องหาชาวต่างชาติได้ทั้งสิ้น 53 คน ที่สำคัญ ได้แก่ชาวพม่า 12 คน ชาวไนจีเรีย 12 คน ชาวลาว 8 คน ชาวอินเดีย 6 คน และชาวมมาเลเซีย 5 คน

สำหรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด จากการรายงานของผู้เข้ารับการรักษา ที่เข้าสู่ระบบข้อมูลการบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติด กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 18,441 คน พบว่า ยาเสพติดที่ผู้เข้าบำบัดรักษาใช้มากที่สุด ยังคงเป็นยาบ้า ร้อยละ 84 รองลงมา คือ กัญชา ร้อยละ 4.1 และสารระเหย ร้อยละ 2.9 ส่วนตัวยาที่ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด คือ ไอซ์ พืชกระท่อม และสีคูณร้อย ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จากข้อมูลพบว่ายาเสพติดแต่ละชนิดมีการกระจายตัวและมีความหนาแน่นในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน สารระเหย พื้นที่ที่ผู้เข้าบำบัดรักษาในเกณฑ์สูง ส่วนใหญ่จะพบในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ อุดรธานี สกลนคร กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด ชัยภูมิรวมถึง กรุงเทพมหานคร เฮโรอีน พื้นที่ที่มีผู้เข้ารับการรักษาอยู่ในเกณฑ์สูงอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ นราธิวาส สงขลา และกรุงเทพมหานคร สีคูณร้อย ที่ผ่านมามีเกือบทั้งหมดจะเป็นผู้เข้ารับการรักษาจากพื้นที่ภาคใต้ที่อยู่ในเกณฑ์สูงได้แก่ สงขลา ปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล กระท่อม พื้นที่ที่มีผู้เข้ารับการรักษาอยู่ในเกณฑ์สูงเกือบทั้งหมดจะอยู่ในพื้นที่ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ยะลา ชุมพร นราธิวาส พัทลุง ระนอง ปทุมธานี และกทม. ไอซ์พื้นที่ที่มีผู้เข้ารับการรักษาอยู่ในเกณฑ์สูง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สุราษฎร์ธานี ชลบุรี นนทบุรี สงขลา ปทุมธานี นครศรีธรรมราช นครปฐม และสมุทรปราการ ผู้เสพยาหรือผู้ติดยาเสพติดที่เข้าบำบัดรักษามีทั้งรายเก่าและผู้เข้าบำบัดรักษาครั้งแรก สำหรับสัดส่วนของผู้เข้าบำบัดรักษารายเก่าในช่วงที่ผ่านมาจะอยู่ที่ร้อยละ 22-24 โดยพื้นที่ที่มีผู้เข้าบำบัดรักษาในเกณฑ์สูง คือ กทม. จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ นครปฐม ชลบุรี สุพรรณบุรีปทุมธานีกาญจนบุรีพระนครศรีอยุธยา นครราชสีมา พะเยา สงขลา และนนทบุรีและสัดส่วนของผู้เข้าบำบัดรักษาครั้งแรกในช่วงที่ผ่านมา ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงอยู่ที่ร้อยละ 77-78 ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับที่สูง อย่างไรก็ตามจากข้อมูลเป็นที่สังเกตว่าพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ในช่วงแผนเร่งรัด 3 เดือน (ม.ค.-มี.ค.54) จะมีสัดส่วนผู้เข้าบำบัดรักษาครั้งแรกที่สูงกว่าพื้นที่อื่นๆ และมีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงก่อนหน้านี้ เมื่อพิจารณาจะพบผู้เข้าบำบัดรักษาครั้งแรกที่อยู่ในเกณฑ์สูงคือ กรุงเทพมหานคร จังหวัดเชียงราย นครราชสีมา กาญจนบุรี เชียงใหม่ สุพรรณบุรี นครปฐม อุดรธานี ชลบุรี ชัยภูมิ ศรีสะเกษ สมุทรปราการ พระนครศรีอยุธยา ปราจีนบุรี ปทุมธานี นครพนม พะเยา ร้อยเอ็ด และสุราษฎร์ธานี

นอกจากนี้กลุ่มผู้เข้าบำบัดรักษาครั้งแรกในกลุ่มอายุน้อยจะมีสัดส่วนมากที่สุด โดยเฉพาะกลุ่มอายุ 15-19 ปี มีสัดส่วนมากเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 29-30) รองลงมาจะเป็นกลุ่มอายุระหว่าง 20-24 ปี (ร้อยละ 25-26) การประกอบอาชีพ กลุ่มอาชีพหลักที่เข้ามาบำบัดในกลุ่มผู้เข้าบำบัดรักษาครั้งแรกมากที่สุดยังคงเป็นอาชีพรับจ้างรองลงมาคือ ว่างาน และนักเรียน/นักศึกษา โดยที่กลุ่มรับจ้างยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กลุ่มว่างงานมีสัดส่วนไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ในขณะที่กลุ่มนักเรียน/นักศึกษามีสัดส่วนอยู่ระหว่างร้อยละ 10-13 และมีแนวโน้มสัดส่วนค่อย ๆ ลดลง พื้นที่ที่ควรเฝ้าระวังเป็นพิเศษด้านการค้าและการแพร่ระบาดของ

เสพติด มีจำนวน 20 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง อุตรดิตถ์ ชัยภูมิ ศรีสะเกษ นครราชสีมา เพชรบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม ลพบุรี พระนครศรีอยุธยา ปราจีนบุรี ชลบุรี สมุทรปราการ ปทุมธานี นนทบุรี สุราษฎร์ธานี และกรุงเทพมหานคร ด้านข้อมูลร้องเรียนจากภาคประชาชนผ่านสายด่วน 1386 พบว่า จำนวนเรื่องร้องเรียนลดลงเล็กน้อยจาก 1,196 เรื่อง เหลือ 1,167 เรื่อง โดยพื้นที่ที่มีเรื่องร้องเรียนเข้ามา มากยังคงเป็นพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดในพื้นที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 1 ได้แก่ สมุทรปราการ นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี และปทุมธานี แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า ทุกภาคมีจำนวนเรื่องร้องเรียนลดลง ยกเว้น เว้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีจำนวนเรื่องร้องเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม 110 เรื่อง เป็น 177 เรื่อง โดยจังหวัดที่มีจำนวนเรื่องร้องเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมากได้แก่จังหวัดอุดรธานี 60 เรื่อง (จากเดิม 4 เรื่อง) กาฬสินธุ์ 25 เรื่อง (จากเดิม 5 เรื่อง) และหนองคาย 13 เรื่อง (จากเดิม 4 เรื่อง) สำหรับพื้นที่กรุงเทพมหานคร แม้ว่าจำนวนเรื่องร้องเรียนจะลดลงจากเดิม 308 เรื่อง เหลือเพียง 297 เรื่อง แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า มีพื้นที่ 22 เขต ที่มีจำนวนเรื่องร้องเรียนเพิ่มขึ้น โดยพื้นที่ที่มีเรื่องร้องเรียนตั้งแต่ 10 ครั้งขึ้นไป ได้แก่ เขตยานนาวา สายไหม คลองเตย บางขุนเทียน บางเขน จอมทอง จตุจักร และสวนหลวง จากการสอบถามบุคคลที่ร้องเรียนเข้ามาถึงสถานการณ์ปัญหาเสพติดในพื้นที่ ในช่วงแผนปฏิบัติการเร่งรัด 3 เดือน พบว่า ร้อยละ 40.6 ระบุว่าสถานการณ์ยาเสพติดแย่ลง

ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่รู้แต่ไม่สนใจจัดการผู้ค้า/ผู้เสพในพื้นที่แม้ว่าจะมีการแจ้งเรื่อง (ร้อยละ 28.6) เจ้าหน้าที่ไม่เคยมาลงในพื้นที่ (ร้อยละ 24.8) ผู้ค้า ผู้เสพเพิ่มมากขึ้น (ร้อยละ 21.7) และเจ้าหน้าที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด (ร้อยละ 3.2) ร้อยละ 56.4 ระบุว่าสถานการณ์เหมือนเดิม เนื่องจากมีผู้ค้าเท่าเดิม (ร้อยละ 32.2) ยังคงมีการซื้อขายยาเสพติดในพื้นที่ (ร้อยละ 23.4) มีผู้เสพเท่าเดิม (ร้อยละ 23.4) ไม่มีเจ้าหน้าที่เข้ามาดูแลหรือจัดการในพื้นที่ (ร้อยละ 20.4) ผู้ค้ามาขายยาเสพติดเหมือนเดิมหลังจากถูกปล่อยตัว (ร้อยละ 0.7) และร้อยละ 2.9 ระบุว่า สถานการณ์ดีขึ้นเนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามากวาดล้างในพื้นที่มากขึ้น (ร้อยละ 24.5) นักค้าหนีออกพื้นที่ (ร้อยละ 24.5) ผู้เสพอพยพออกนอกพื้นที่ (ร้อยละ 15) ผู้เสพเข้าบำบัดรักษา (ร้อยละ 15) ผู้ค้ายุติบทบาท (ร้อยละ 13.2) และมีหน่วยงานของรัฐเข้ามาชักชวนให้ผู้เสพ/ผู้ติดเข้าบำบัดรักษา (ร้อยละ 7.6)

(3) สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทย

(3.1) ปัญหาการลักลอบผลิตยาเสพติดในประเทศไทยประสบกับปัญหาการลักลอบผลิต ยาเสพติดที่สำคัญ 4 ชนิด คือ ผีน กัญชา เฮโรอีน และแอมเฟตามีน

(3.2) ปัญหาการค้าและการลำเลียงยาเสพติด มีความหมายรวม 3 ลักษณะปัญหา คือ ปัญหาการนำเข้ายาเสพติดจากต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทย ปัญหากลุ่มหรือขบวนการค้ายาเสพติด และปัญหาการลักลอบนำยาเสพติดออกนอกประเทศ ซึ่งประเทศไทยจะมีลักษณะครบทั้ง 3 ลักษณะปัญหา ทั้งนี้เนื่องจากมีสภาพภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยตลอดจนมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคนี้ ในปัจจุบันเริ่มมีข้อมูลบ่งชี้ว่าการลักลอบค้าและลำเลียงยาเสพติดบางส่วนมีการเปลี่ยนแปลงเส้นทางไปจาก

เดิมโดยผ่านทางประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ลักษณะของกลุ่มการค้า วิธีการค้าและการลำเลียงยาเสพติดในแต่ละตัวมีความแตกต่างกันไป

(3.3) ปัญหาการแพร่ระบาดของยา ยาเสพติดที่แพร่ระบาดในหมู่ผู้บริโภคชาวไทย ปัจจุบันมีอยู่ 5 ชนิดด้วยกัน คือ ฟีน เฮโรอีน กัญชา สารระเหย และแอมเฟตามีน โดยแอมเฟตามีนมีสภาพการแพร่ระบาดเพิ่มสูงขึ้นจากกล่าวได้ว่าใน 3 วงจรของปัญหาหลักด้านยาเสพติดนั้น การแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นวงจรที่มีการขยายตัว และเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น

(3.4) วิธีการลักลอบจำหน่ายยาเสพติดของผู้จำหน่ายยาเสพติดในชุมชนกรุงเทพมหานคร ผู้จำหน่ายยาเสพติดในชุมชนจะมีวิธีการจำหน่ายที่ค่อนข้างซับซ้อน เช่น การที่จะมีคนแปลกหน้าเข้าไปซื้อยาเสพติด ถ้าไม่เคยจำหน่ายให้กันมาก่อนจะตรวจสอบลูกค้าหน้าใหม่ด้วยวิธีต่างๆ นานา เช่น การซักถามว่าเคยซื้อกับใคร ราคาเท่าไร มาซื้อครั้งสุดท้ายเมื่อไร รวมทั้งตรวจค้นตัวผู้มาซื้อว่าจะแอบติดเครื่องมือสืบสวนใดๆ ไว้หรือไม่ เมื่อตรวจจนแน่ใจแล้วก็จึงยอมขายให้ บางครั้งก็ขอเก็บเงินค่ายาเสพติดก่อน แล้วเอายาเสพติดไปไว้จุดใดจุดหนึ่งแล้วโทรศัพท์บอกให้ไปรับยาเสพติดที่จุดนั้น ๆ และมีการแอบดูว่าไปรับยาจริงหรือไม่ มีคนมารับยาเพิ่มอีกหรือไม่ หากมีคนมารับยาเสพติดที่จุดดังกล่าวเพิ่มมาอีก คนที่เพิ่มมาอาจจะจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้จำหน่ายยาเสพติดคนดังกล่าว ก็จะหลบหนีไปโดยไม่ถูกจับกุมแต่อย่างใด

(3.5) การหลบหนีหรือหลีกเลี่ยงการถูกจับกุมของผู้จำหน่ายยาเสพติดในชุมชนขั้นตอนของการหลบหนีหรือหลีกเลี่ยงการจับกุมมีรายละเอียดดังนี้

(3.5.1) ใช้บ้านที่ใกล้ที่สุดหลบซ่อน เพราะกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเข้าไปถึงในชุมชนก็ไม่เห็นคนที่ลักลอบจำหน่ายยาเสพติดแล้ว และชาวบ้านก็จะกลัวอันตรายก็จะไม่ยอมบอก หรือส่งสัญญาณใดๆ ให้กับเจ้าหน้าที่

(3.5.2) ทำทีเดินปะปนมากับชาวบ้านที่เดินมาในซอย เพราะคิดว่าเจ้าหน้าที่คงจะจำไม่ได้

(3.5.3) นำเงินที่เป็นค่ายาเสพติดไปซ่อนไว้ตามที่ต่างๆ เพื่อไม่ให้ตำรวจค้นพบ ถึงแม้เจ้าหน้าที่จะจับกุมตัวได้ แต่ก็ไม่สามารถพบเงินที่ใช้ในการหล่อซื้อได้ ทำให้น้ำหนักทางคดีอ่อน และอัยการอาจจะสั่งไม่ฟ้อง หรือศาลอาจมีคำสั่งยกฟ้องในภายหลัง

(3.5.4) ขึ้นยานพาหนะหลบหนีไป และไปหลบซ่อนในสถานที่ต่างๆ เช่น ในโรงแรม ม่านรูด หรือตามลานจอดรถในห้างสรรพสินค้า เพราะกลัวเจ้าหน้าที่วิทยุสกดจับบนถนน

2.1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการป้องกัน และการแก้ไขปัญหายาเสพติด

การป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดมียุทธศาสตร์ที่ใช้กันอยู่ คือ การลดอุปสงค์ ยาเสพติดควบคู่ไปกับการลดอุปทานยาเสพติด ภายใต้การดำเนินงานที่ผสมผสานกันอย่างเหมาะสมระหว่างมาตรการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด มาตรการป้องกันยาเสพติด และมาตรการควบคุมพืชเสพติด ซึ่งคำนึงถึงสภาพปัญหาในพื้นที่และการมีส่วนร่วมของ ประชาชนทุกกลุ่มในการดำเนินงาน โดยมีแนวคิดและทิศทางการดำเนินงาน ดังนี้

2.1.3.1 ส่งเสริมบทบาทของสถาบันในสังคม อาทิ สถาบันทางศาสนา สถาบันทางการศึกษา สถาบันครอบครัว และสถาบันชุมชนให้ตระหนักถึงปัญหา และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยอยู่บนพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคม

2.1.3.2 ประสานและผนึกกำลังระหว่างองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน องค์กรพัฒนาภาคเอกชน และองค์กรประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกในองค์กรต่างๆ ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันถึงปัญหาและร่วมกันดำเนินกิจกรรมที่เหมาะสม อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

2.1.3.3 คำนึงถึงการผสมผสานระหว่างสถานการณ์ สภาพปัญหา และการแก้ไขปัญหามิติทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอื่น ๆ กับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสอดคล้องและทันต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

2.1.3.4 สร้างความเข้มแข็งและความต่อเนื่องในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาโดยใช้รูปแบบที่ผสมผสานการดำเนินงานและผลานความร่วมมือของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ทั้งนี้เน้นที่การพัฒนากระบวนการ หลักสูตร ผู้สอน และวิธีการในการเรียนการสอนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2.1.3.5 พัฒนาระบบการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดทั้ง 3 ระบบ ได้แก่ ระบบสมัครใจ ระบบต้องโทษ และระบบบังคับบำบัด โดยเน้นที่คุณภาพบริการ และการมีส่วนร่วมของครอบครัว และชุมชนในการป้องกันการติดยาเสพติดซ้ำ

2.1.3.6 เร่งรัดและขยายการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของหน่วยงานป้องกันให้ครอบคลุมทั้งการปราบปรามผู้ค้ารายใหญ่และผู้ค้ารายย่อย โดยคำนึงถึงความซื่อสัตย์ สุจริตในการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ

1.3.7 ส่งเสริมให้สมาชิกในสังคมได้รับรู้และตระหนักถึงความสำคัญของปัญหายาเสพติด ตลอดจนรับรู้ถึงการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยอาศัยสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อสารมวลชนของภาครัฐและเอกชน

ถึงแม้การดำเนินงานป้องกันปัญหายาเสพติดในประเทศไทย จะได้ดำเนินมาเป็นระยะเวลานานแล้ว และผลการดำเนินงานก็นับได้ว่าประสบความสำเร็จพอสมควร ทว่าแนวความคิดต่างๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานนั้น ประเทศไทยได้นำมาจากแนวความคิดของต่างประเทศ ยังไม่มีการศึกษาวิจัยอย่างจริงจังถึงรูปแบบ หรือแนวความคิดเกี่ยวกับการป้องกันที่เหมาะสมกับสภาพสังคมกลุ่มเป้าหมาย และลักษณะปัญหาของประเทศไทย โดยเฉพาะ แต่อย่างไรก็ตามแนวความคิดต่าง ๆ ที่นักวิชาการจากต่างประเทศผู้คิดค้นนั้น ก็สามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในประเทศไทยได้ดีพอสมควร

เฮเลน โนว์ลิส นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านการป้องกันยาเสพติด ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมองปัญหายาเสพติดไว้ 4 แบบ ซึ่งเป็นแนวความคิดที่คำนึงถึงองค์ประกอบ 3 อย่างที่สัมพันธ์กันคือ คน ยา และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

- รูปแบบศีลธรรม-กฎหมาย (The Legal – Moral Model) แนวความคิดนี้มองปัญหายาเสพติด โดยให้ความสำคัญกับยา ซึ่งถูกจำแนกออกเป็นชนิดที่ปลอดภัยและเป็นอันตราย คาดว่าปลอดภัยในที่นี้หมายถึง

กฎหมายหรือสังคมไม่ห้ามใช้ ดังนั้น วิธีการที่จะกันยาออกไปจากคน จึงใช้วิธีการออกกฎหมายควบคุมเกี่ยวกับการปลูกพืชเสพติด การควบคุมการจำหน่ายยา การลงโทษผู้ค้ายา การออกคำเตือนเกี่ยวกับอันตรายของยา การเพิ่มราคายา ซึ่งมีผลต่อร่างกาย จิตใจและสังคมอย่างแรง แนวความคิดนี้เชื่อว่าถ้ามีการยาให้มากที่สุดถึงอันตรายอันเกิดจากผลของยาแล้ว ก็จะช่วยยับยั้งการใช้ได้ นอกจากนี้ยังใช้วิธีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอันตรายของยาบางชนิดที่ทำให้เกิดปัญหา การชี้แจงให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับยาในแง่กฎหมาย ตลอดจนบทลงโทษเมื่อเกิดมีการซื้อขาย เสพ และมีไว้ในครอบครอง แนวความคิดนี้เชื่อว่าการลงโทษ และการขู่ว่าจะลงโทษ จะช่วยให้คนกลัวไม่กล้าทำ การที่แนวความคิดนี้แบ่งยาออกเป็นชนิดที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย คนก็เลยถูกแบ่งเป็นผู้ใช้ยาและผู้ไม่ใช้ยาด้วยเช่นกัน ทั้งนี้โดยไม่คำนึงถึงชนิดของยาที่ใช้

- รูปแบบสุขภาพอนามัย (The Public Health Model) แนวความคิดนี้มองปัญหา ยาเสพติดว่าเป็นเรื่องของสุขภาพอนามัยหรือเป็นโรคภัยไข้เจ็บ และมองว่ายาที่ก่อผลให้คนเกิดการติดยาได้เป็นปัญหาที่น่าหนักใจมากกว่าอันตรายของยา ซึ่งรูปแบบศีลธรรมกฎหมายเป็นห่วงอยู่มาก แต่ทั้งสองรูปแบบก็เน้นเป็นอย่างมากกว่ายาเป็นตัวการสำคัญ ความแตกต่างประการสำคัญของการมองปัญหายาเสพติดตามสองแนวความคิดนี้ก็คือ ในแนวความคิดสุขภาพอนามัยไม่แยกยาออกเป็นยาถูกกฎหมายหรือยาผิดกฎหมาย ดังนั้น จึงมักจะรวมเอาแอลกอฮอล์ (เหล้า) นิโคติน และคาเฟอีน เข้าไว้ในพวกสารเสพติดด้วย แต่ว่าแยกแยะสิ่งเสพติดเหล่านี้ออกจากสิ่งอื่นๆ ในแง่ที่ว่าสิ่งเหล่านี้ที่สังคมยอมรับหรือไม่ยอมรับ หาได้ง่าย และคนใช้กันทั่วไปหรือไม่

ดังนั้น การเพิ่มราคาซื้อขายยาเสพติดให้สูงขึ้น หรือการทำให้สังคมลดการยอมรับสิ่งเสพติดให้น้อยลง ก็จะเป็นทางหนึ่งที่จะลดปัญหาการใช้ยาเสพติด รวมทั้งการควบคุมยาไม่ได้หาได้ง่ายทั่วไปด้วย จากแนวความคิดนี้ ผู้ใช้ยาเสพติดจะถูกมองว่าเป็นคนอ่อนแอหรือไม่อ่อนแอ เป็นคนที่จะแพร่เชื้อหรือไม่แพร่เชื้อ แต่เนื่องจากการที่จะชี้ว่า ผู้ใดเป็นคนอ่อนแอหรือไม่อ่อนแอ เป็นเรื่องที่ทำได้ยากก็เลยเกิดความคิดที่จะสร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนเสียก่อน โดยใช้มาตรการต่างๆ เช่น โครงการการศึกษาเพื่อป้องกันการปัญหายาเสพติด ซึ่งมักจะใช้วิธีการให้ข่าวสารเรื่องภัยที่เกิดจากการใช้ยาบางประเภท อันตรายที่จะเกิดกับตัวผู้ใช้และสังคมเมื่อไปติดยาเหล่านี้

- รูปแบบจิตวิทยา – สังคม (The psycho – Social Model) แนวความคิดนี้ถือว่าคนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดใน 3 องค์ประกอบ คือ คน ยา และสิ่งแวดล้อม และถือว่าการใช้ยาและผู้ใช้ยาเป็นเรื่องซับซ้อน และควรให้ความสนใจกับเหตุผลและความจำเป็นที่บุคคลต้องใช้ยา ถือว่าการใช้ยาเป็นพฤติกรรมหนึ่งของคนเหมือนพฤติกรรมอื่น ๆ จะไม่ตำหนิหรือต่อต้านในเมื่อบุคคลมีความจำเป็นที่จะต้องใช้นั้น แนวความคิดนี้จะคำนึงถึงความแตกต่างของจำนวนยาที่ใช้ จำนวนครั้งที่ใช้ แบบของการใช้ยา ประโยชน์ต่าง ๆ ที่จะได้จากการใช้ ตลอดจนผลของยาแตกต่างกันไปตามแบบที่ใช้ และแตกต่างกันในระหว่างบุคคลที่ใช้ยาดด้วย แนวความคิดนี้จะไปเกี่ยวข้องกับสังคมก็ตรงที่ว่าอิทธิพลของเจตคติ และพฤติกรรมของบุคคลอื่นที่แสดงออกมาต่อปัญหาการใช้ยาเสพติดเป็นอย่างไร สังคมเป็นปัจจัยที่ช่วยให้เกิดการใช้ ก่อให้เกิดปัญหาอันสืบเนื่องมาจากการใช้ยา ทั้งนี้ โดยการที่บุคคลในสังคมให้คำจำกัดความของยาและมีปฏิกิริยาต่อการใช้ยาและผู้ใช้ยา การที่แนวความคิดนี้เน้นที่ ตัวคนและบทบาทขององค์ประกอบทางสังคม ดังนั้นจึงเสนอว่าให้ปฏิบัติต่อการติดยาเหมือน ๆ กับปฏิบัติต่อ

พฤติกรรมในด้านทำลายหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนอื่น ๆ และการให้ข้อมูลข่าวสารนั้น ถือว่าเป็นอันดับรองลงมาจากการพิจารณาถึงความต้องการทางด้านส่วนตัวและสังคมของบุคคล

- รูปแบบสังคม – วัฒนธรรม (The Social – Cultural Model) แนวความคิดของรูปแบบนี้ก็คือ เห็นว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมาก แทนที่จะแนะนำให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือสภาวะทางสังคม วิธีนี้กลับเห็นว่า บางสิ่งบางอย่างของสังคมควรจะได้ รับการปรับปรุงให้เหมาะกับบุคคล และความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์ โดยเฉพาะทางด้านการศึกษานั้น ควรลดความเคร่งครัดและความไม่เป็นกันเองลง แต่มุ่งคำนึงถึงนักเรียนในฐานะเป็นมนุษย์ให้มากขึ้น บริการทางด้านอนามัย และบริการทางสังคมอื่นๆ ควรจะได้คำนึงถึงผู้ใช้บริการมากกว่านี้ ในด้านการทำงานควรให้คนทำงานด้วยการได้รับค่าตอบแทนที่น่าพอใจแทนที่จะคิดถึงเรื่องการทำกำไรอย่างเดียว สำหรับด้านกฎหมายที่จะออกเพื่อควบคุมพฤติกรรมนั้น ถ้าใช้กฎหมายแล้วเกิดผลเสียยิ่งไปกว่าปกติก็ควรจะยกเลิกเสีย

แนวความคิดต่างๆ ทั้ง 4 รูปแบบดังกล่าวนี้ รูปแบบจิตวิทยา – สังคม เป็นรูปแบบที่นิยมใช้กันแพร่หลายมาก เพราะรูปแบบนี้มุ่งเน้นมาพัฒนาที่ “ตัวคน” และ “พฤติกรรมของคน” เป็นสำคัญ การป้องกันยาเสพติดในประเทศไทย จึงได้ยึดรูปแบบนี้เป็นหลักในการดำเนินงานส่วนรูปแบบอื่นนั้นได้นำมาใช้ในมาตรการป้องกัน มาตรการบำบัดรักษา ซึ่งเป็นส่วนเกี่ยวพันการป้องกันยาเสพติดทั้งสิ้น ในแง่ปฏิบัติในยุทธศาสตร์ใด ๆ ในการป้องกันที่ไม่ได้นำเอาแนวความคิด 4 รูปแบบที่ได้กล่าวมาแล้วมาพิจารณาด้วยอาจจะไม่ได้ผลเลย และถ้าไปย่ำเรื่องคนหรือยา หรือเรื่องของสิ่งแวดล้อมแต่เพียงประการเดียวจนเกินไปแล้วก็ยิ่งจะทำให้ได้ผลน้อยลงไปอีก การจะแก้ไขปัญหายาเสพติดหรือพฤติกรรมในทางทำลายอันเนื่องมาจากการใช้ยาโดยคิดว่าไม่เหมือนกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน อื่น ๆ นั้นย่อมเป็นไปได้ เพราะคนเรานั้นแสดงพฤติกรรมออกมาจากส่วนรวมของทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ คนเราย่อมจะคิด เชื่อ รู้สึก หรือปฏิบัติตนในลักษณะของบุคคลคนหนึ่งซึ่งหลอมรวมเอาประสบการณ์ทั้งหมดที่ผ่านเข้ามาในชีวิตเข้าไว้ด้วยกัน

นอกจากนี้ หากมองรูปแบบการป้องกันยาเสพติดในด้านการเปลี่ยนแปลงที่ตัวคน ตัวยาและสิ่งแวดล้อม สามารถแบ่งรูปแบบการป้องกันได้ 2 แนวทาง คือ

1. การเปลี่ยนแปลงบุคคล

แนวคิดนี้เชื่อว่าการแก้ไขระบบใหญ่ได้จำเป็นต้องแก้ไขหรือมีการเปลี่ยนแปลงระบบย่อย ๆ ในแต่ละระบบให้ดีเสียก่อน (Atomistic Concept) โดยมีรูปแบบที่นิยมใช้ ได้แก่

1.1 รูปแบบ Socratic-Rational Model

การเปลี่ยนแปลงบุคคลตามทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าทุกคนมีเหตุผลและพร้อมที่จะตอบสนองต่อข่าวสารใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ ซึ่งจะทำให้บุคคลสร้างและเปลี่ยนแปลงทัศนคติอันจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในที่สุด

การเปลี่ยนแปลงผู้ที่ติดยาเสพติดซึ่งผ่านการบำบัดรักษามาแล้วต้องได้รับให้อยู่ในระบบของการฟื้นฟู จากทฤษฎีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Reformation and rehabilitation theory) หลักการลงโทษตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับเป็นคนดี เน้นการแก้ไขฟื้นฟูบำบัดรักษาทั้งร่างกายและจิตใจ (Kasschau, R.A., 2003)

1.2 รูปแบบ Social-Psychological Model

ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะเกิดขึ้นจากอิทธิพลของบรรทัดฐานจากกลุ่ม ที่เขาผูกพันอยู่ และการเปลี่ยนแปลงจะบังเกิดขึ้น 3 ขั้นตอน กล่าวคือ ขั้นที่ 1 เป็นการหลอมละลายทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมที่มีอยู่เดิม (Unfreezing) ขั้นที่ 2 เป็นขั้นที่ทัศนคติค่านิยมและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง (Change) และขั้นที่ 3 เป็นการที่ทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ (Refreezing)

เป้าหมายของการป้องกันยาเสพติดโดยการเปลี่ยนแปลงบุคคล ได้แก่ ความรู้สึก ทัศนคติ ซึ่งเป็นองค์ประกอบภายในของบุคคลและพฤติกรรม สำหรับความรู้สึกและพฤติกรรมที่ต้องการให้บังเกิดขึ้นก็คือ การสร้างความเกลียดกลัวต่อยาเสพติดและต้องการให้บุคคลมีพฤติกรรมการใช้ยาที่ถูกต้อง

2. การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม

แนวคิดนี้เชื่อว่าสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเพิ่มหรือลดปริมาณยาในท้องตลาด รวมทั้งการเพิ่มหรือการลดความต้องการยาเสพติด ดังนั้นจึงให้ความสำคัญแก่สภาพแวดล้อม (Holistic Concept) ซึ่งแนวคิดนี้มีรูปแบบการเปลี่ยนแปลง ได้แก่

2.1 รูปแบบ Liberal Model

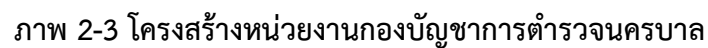
การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมรูปแบบนี้เป็นลักษณะค่อยเป็นค่อยไป หัวใจของการเปลี่ยนแปลงคือการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation) ด้วยการแสดงค่านิยมและวัฒนธรรมของชุมชนที่ต่อต้านยาเสพติดและการมีส่วนร่วมช่วยเหลือในกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด เป็นต้น

2.2 รูปแบบ Radical Model

การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมตามแนวคิดนี้มีลักษณะฉับพลันทันที หลักการที่จะใช้ได้แก่ จิตวิทยากลุ่มชน โดยการปลุกเร้าให้คนในชุมชนร่วมกันแก้ไขปัญหาคาใจที่เผชิญอยู่เป้าหมายของการป้องกันยาเสพติดโดยการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ได้แก่ ความเชื่อ วัฒนธรรม ค่านิยม ประเพณีที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของบุคคล เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับการดื่มสุรา การสูบบุหรี่ อันจะนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติดชนิดอื่น ๆ

2.1.4 กองบัญชาการตำรวจนครบาล

มีหน้าที่สำคัญในการดูแลความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในกรุงเทพมหานคร และถวายความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์และพระราชอาคันตุกะให้บังเกิดประสิทธิภาพสูงสุด บังคับใช้กฎหมาย อำนาจความยุติธรรม ให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคเป็นธรรม ตามหลักธรรมาภิบาล และรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและชุมชน และรักษาความมั่นคงของราชอาณาจักรโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง สร้างเครือข่ายชุมชนและองค์การทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของสังคม และพัฒนาบุคลากรให้มีความเป็นมืออาชีพ เพื่อสร้างความเข้มแข็งขององค์การ โดยปฏิบัติภารกิจและช่วยเหลือการพัฒนาประเทศตามนโยบายรัฐบาลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยมีโครงสร้างหน่วยงานดังนี้



1) กองบังคับการตำรวจนครบาล 1	7) กองบังคับการตำรวจนครบาล 7
2) กองบังคับการตำรวจนครบาล 2	8) กองบังคับการตำรวจนครบาล 8
3) กองบังคับการตำรวจนครบาล 3	9) กองบังคับการตำรวจนครบาล 9
4) กองบังคับการตำรวจนครบาล 4	10) กองบังคับการตำรวจจราจร
5) กองบังคับการตำรวจนครบาล 5	11) ฝ่ายอำนวยการ 1 บก.อก
6) กองบังคับการตำรวจนครบาล 6	12) สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจนครบาล

(1) กองบังคับการตำรวจนครบาล 1 มีจำนวน 9 สถานีตำรวจ ดังนี้

- | | |
|--------------------------------|---------------------------------|
| (1.1) สถานีตำรวจนครบาลดุสิต | (1.6) สถานีตำรวจนครบาลนางเลิ้ง |
| (1.2) สถานีตำรวจนครบาลปทุมธานี | (1.7) สถานีตำรวจนครบาลสามเสน |
| (1.3) สถานีตำรวจนครบาลมักกะสัน | (1.8) สถานีตำรวจนครบาลชนะสงคราม |
| (1.4) สถานีตำรวจนครบาลห้วยขวาง | (1.9) สถานีตำรวจนครบาลบางโพ |
| (1.5) สถานีตำรวจนครบาลดินแดง | |

(2) กองบังคับการตำรวจนครบาล 2 มีจำนวน 10 สถานีตำรวจ ดังนี้

- | | |
|-----------------------------------|---------------------------------|
| (2.1) สถานีตำรวจนครบาลโคกคราม | (2.6) สถานีตำรวจนครบาลบางซื่อ |
| (2.2) สถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง | (2.7) สถานีตำรวจนครบาลประชาชื่น |
| (2.3) สถานีตำรวจนครบาลเตาปูน | (2.8) สถานีตำรวจนครบาลพลโยธิน |
| (2.4) สถานีตำรวจนครบาลทุ่งสองห้อง | (2.9) สถานีตำรวจนครบาลสายไหม |
| (2.5) สถานีตำรวจนครบาลบางเขน | (2.10) สถานีตำรวจนครบาลสุทธิสาร |

(3) กองบังคับการตำรวจนครบาล 3 มีจำนวน 11 สถานีตำรวจ ดังนี้

- | | |
|--------------------------------------|-----------------------------------|
| (3.1) สถานีตำรวจนครบาลมีนบุรี | (3.7) สถานีตำรวจนครบาลนิมิตรใหม่ |
| (3.2) สถานีตำรวจนครบาลหนองจอก | (3.8) สถานีตำรวจนครบาลสุวินทวงศ์ |
| (3.3) สถานีตำรวจนครบาลร่มเกล้า | (3.9) สถานีตำรวจนครบาลลำผักชี |
| (3.4) สถานีตำรวจนครบาลลาดกระบัง | (3.10) สถานีตำรวจนครบาลประชาสำราญ |
| (3.5) สถานีตำรวจนครบาลคลองกรู | (3.11) สถานีตำรวจนครบาลลำหิน |
| (3.6) สถานีตำรวจนครบาลจระเข้ขี้เหล็ก | |

(4) กองบังคับการตำรวจนครบาล 4 มีจำนวน 8 สถานีตำรวจ ดังนี้

- | | |
|----------------------------------|-------------------------------|
| (4.1) สถานีตำรวจนครบาลหัวหมาก | (4.5) สถานีตำรวจนครบาลบึงกุ่ม |
| (4.2) สถานีตำรวจนครบาลลาดพร้าว | (4.6) สถานีตำรวจนครบาลบางชัน |
| (4.3) สถานีตำรวจนครบาลวังทองหลาง | (4.7) สถานีตำรวจนครบาลประเวศ |
| (4.4) สถานีตำรวจนครบาลโชคชัย | (4.8) สถานีตำรวจนครบาลอุดมสุข |

(5) กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 มีจำนวน 9 สถานีตำรวจ ดังนี้

- | | |
|----------------------------------|-----------------------------------|
| (5.1) สถานีตำรวจนครบาลคลองตัน | (5.6) สถานีตำรวจนครบาลบางโพงพา |
| (5.2) สถานีตำรวจนครบาลทองหล่อ | (5.7) สถานีตำรวจนครบาลพระโขนง |
| (5.3) สถานีตำรวจนครบาลท่าเรือ | (5.8) สถานีตำรวจนครบาลลุมพินี |
| (5.4) สถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ | (5.9) สถานีตำรวจนครบาลวัดพระยาไกร |
| (5.5) สถานีตำรวจนครบาลบางนา | |

(6) กองบังคับการตำรวจนครบาล 6 มีจำนวน 8 สถานีตำรวจ ดังนี้

- | | |
|---------------------------------|------------------------------------|
| (6.1) สถานีตำรวจนครบาลจักรวรรดิ | (6.5) สถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 |
| (6.2) สถานีตำรวจนครบาลบางรัก | (6.6) สถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 2 |
| (6.3) สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน | (6.7) สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา |
| (6.4) สถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง | (6.8) สถานีตำรวจนครบาลสำราญราษฎร์ |

(7) กองบังคับการตำรวจนครบาล 7 มีจำนวน 11 สถานีตำรวจ ดังนี้

- | | |
|----------------------------------|----------------------------------|
| (7.1) สถานีตำรวจนครบาลบางพลัด | (7.4) สถานีตำรวจนครบาลบางกอกน้อย |
| (7.2) สถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขัน | (7.5) สถานีตำรวจนครบาลบางกอกใหญ่ |
| (7.3) สถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ | (7.6) สถานีตำรวจนครบาลบางเสาธง |

- | | |
|--------------------------------|--------------------------------|
| (7.7) สถานีตำรวจนครบาลท่าพระ | (7.10) สถานีตำรวจนครบาลศาลาแดง |
| (7.8) สถานีตำรวจนครบาลตลิ่งชัน | (7.11) สถานีตำรวจนครบาลบวรเมฆ |
| (7.9) สถานีตำรวจนครบาลธรรมศาลา | |

(8) กองบังคับการตำรวจนครบาล 8 มีจำนวน 11 สถานีตำรวจ ดังนี้

- | | |
|----------------------------------|---|
| (8.1) สถานีตำรวจนครบาลตลาดพลู | (8.7) สถานีตำรวจนครบาลบุปผาราม |
| (8.2) สถานีตำรวจนครบาลทุ่งครุ | (8.8) สถานีตำรวจนครบาลปากคลองสาน |
| (8.3) สถานีตำรวจนครบาลบางคอแหลม | (8.9) สถานีตำรวจนครบาลราษฎร์บูรณะ |
| (8.4) สถานีตำรวจนครบาลบางมด | (8.10) สถานีตำรวจนครบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา |
| (8.5) สถานีตำรวจนครบาลบางยี่เรือ | (8.11) สถานีตำรวจนครบาลสำเหร่ |
| (8.6) สถานีตำรวจนครบาลบุคคโล | |

(9) กองบังคับการตำรวจนครบาล 9 มีจำนวน 10 สถานีตำรวจ ดังนี้

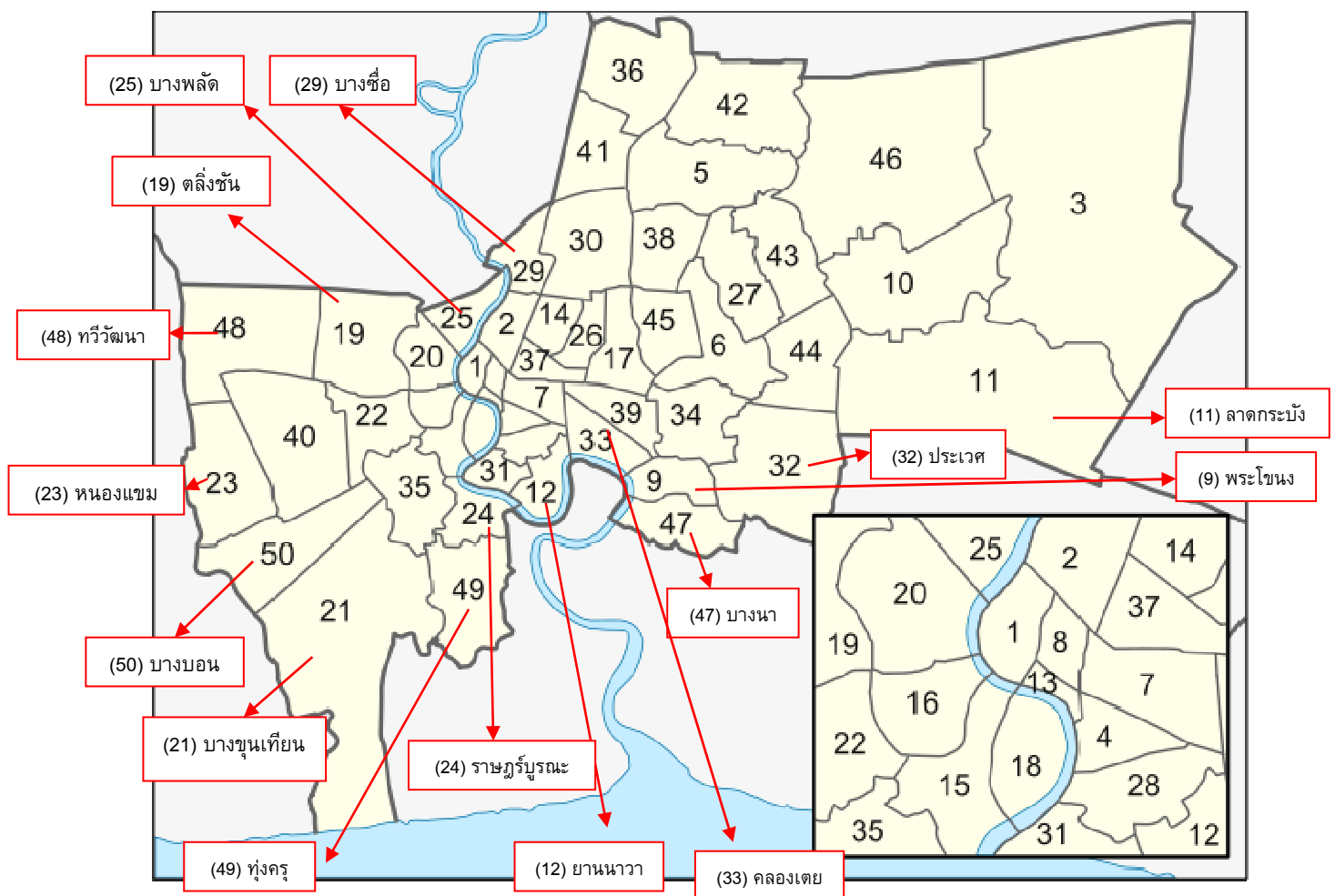
- | | |
|-----------------------------------|-----------------------------------|
| (9.1) สถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม | (9.6) สถานีตำรวจนครบาลภาษีเจริญ |
| (9.2) สถานีตำรวจนครบาลเทียนทะเล | (9.7) สถานีตำรวจนครบาลแสมดำ |
| (9.3) สถานีตำรวจนครบาลบางขุนเทียน | (9.8) สถานีตำรวจนครบาลหนองแขม |
| (9.4) สถานีตำรวจนครบาลบางบอน | (9.9) สถานีตำรวจนครบาลหนองค้างพลู |
| (9.5) สถานีตำรวจนครบาลเพชรเกษม | (9.10) สถานีตำรวจนครบาลหลักสอง |

ที่มา : http://www.royalthaipolice.go.th/agencies_under.php

2) เขตในกรุงเทพมหานคร มีจำนวน 50 เขต ดังนี้

- | | |
|--------------------------|-------------------|
| (1) เขตพระนคร | (26) เขตดินแดง |
| (2) เขตดุสิต | (27) เขตบึงกุ่ม |
| (3) เขตหนองจอก | (28) เขตสาทร |
| (4) เขตบางรัก | (29) เขตบางซื่อ |
| (5) เขตบางเขน | (30) เขตจตุจักร |
| (6) เขตบางกะปิ | (31) เขตบางคอแหลม |
| (7) เขตปทุมวัน | (32) เขตประเวศ |
| (8) เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย | (33) เขตคลองเตย |
| (9) เขตพระโขนง | (34) เขตสวนหลวง |
| (10) เขตมีนบุรี | (35) เขตจอมทอง |
| (11) เขตลาดกระบัง | (36) เขตดอนเมือง |
| (12) เขตลาดพร้าว | (37) เขตราชเทวี |
| (13) เขตสัมพันธวงศ์ | (38) เขตลาดพร้าว |
| (14) เขตพญาไท | (39) เขตวัฒนา |

- | | |
|----------------------|--------------------|
| (15) เขตธนบุรี | (40) เขตบางแค |
| (16) เขตบางกอกใหญ่ | (41) เขตหลักสี่ |
| (17) เขตห้วยขวาง | (42) เขตสายไหม |
| (18) เขตคลองสาน | (43) เขตคันนายาว |
| (19) เขตตลิ่งชัน | (44) เขตสะพานสูง |
| (20) เขตบางกอกน้อย | (45) เขตวังทองหลาง |
| (21) เขตบางขุนเทียน | (46) เขตคลองสามวา |
| (22) เขตภาษีเจริญ | (47) เขตบางนา |
| (23) เขตหนองแขม | (48) เขตทวีวัฒนา |
| (24) เขตราชบุรีบูรณะ | (49) เขตทุ่งครุ |
| (25) เขตบางพลัด | (50) เขตบางบอน |



ภาพ 2-4 เขตในกรุงเทพมหานคร

ที่มา : www.th.wikipedia.org/wiki/เขต_ (หน่วยงานปกครอง)

4.3) พื้นที่ในกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 พื้นที่ ดังนี้

(1) พื้นที่รอบใน ประกอบด้วย 16 เขต คือ

- | | |
|----------------------------|----------------------|
| (1.1) เขตพระนคร | (1.9) เขตบางกอกใหญ่ |
| (1.2) เขตดุสิต | (1.10) เขตคลองสาน |
| (1.3) เขตบางรัก | (1.11) เขตบางกอกน้อย |
| (1.4) เขตปทุมวัน | (1.12) เขตภาษีเจริญ |
| (1.5) เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย | (1.13) เขตสาทร |
| (1.6) เขตสัมพันธวงศ์ | (1.14) เขตบางคอแหลม |
| (1.7) เขตพญาไท | (1.15) เขตจอมทอง |
| (1.8) เขตธนบุรี | (1.16) เขตราชเทวี |

(2) พื้นที่ส่วนกลาง ประกอบด้วย 13 เขต คือ

- | | |
|-------------------|----------------------|
| (2.1) เขตบางเขน | (2.8) เขตลาดพร้าว |
| (2.2) เขตบางกะปิ | (2.9) เขตวัฒนา |
| (2.3) เขตมีนบุรี | (2.10) เขตบางแค |
| (2.4) เขตห้วยขวาง | (2.11) เขตคันนายาว |
| (2.5) เขตดินแดง | (2.12) เขตสะพานสูง |
| (2.6) เขตบึงกุ่ม | (2.13) เขตวังทองหลาง |
| (2.7) เขตสวนหลวง | |

(3) พื้นที่รอบนอก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ควรศึกษาเป็นพิเศษ คือ พื้นที่เขตรอบนอกมีจำนวน

22 เขต ประกอบด้วย 21 เขต คือ

- | | |
|------------------------|-----------------------|
| (3.1) เขตดอนเมือง | (3.12) เขตทุ่งครุ |
| (3.2) เขตสายไหม | (3.13) เขตบางขุนเทียน |
| (3.3) เขตคลองสามวา | (3.14) เขตบางบอน |
| (3.4) เขตหนองจอก | (3.15) เขตหนองแขม |
| (3.5) เขตลาดกระบัง | (3.16) เขตทวีวัฒนา |
| (3.6) เขตประเวศ | (3.17) เขตตลิ่งชัน |
| (3.7) เขตพระโขนง | (3.18) เขตบางพลัด |
| (3.8) เขตบางนา | (3.19) เขตบางซื่อ |
| (3.9) เขตคลองเตย | (3.20) เขตจตุจักร |
| (3.10) เขตยานนาวา | (3.21) เขตหลักสี่ |
| (3.11) เขตราชบุรีบูรณะ | |

พื้นที่รอบนอกเป็นพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญที่จะต้องทำการศึกษาและการจัดการความรู้เพื่อป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพราะเป็นพื้นที่ชายขอบและติดต่อกับตำรวจภูธรภาค 1 พื้นที่ซึ่งอยู่ระหว่างเขตติดต่อ ของความรับผิดชอบแต่ละสถานีตำรวจ ในกองบัญชาการตำรวจนครบาลควรเป็นพื้นที่ซึ่งต้องพิจารณาในการศึกษาทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่นกัน

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เฉลิมพงษ์ คณะทอง (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการสอบสวนคดียาเสพติดในเยาวชนชายของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัญหาการสอบสวนคดียาเสพติดในเยาวชนชายของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการสอบสวนคดียาเสพติดในเยาวชนชายของพนักงานสอบสวน จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา สถาบันที่จบการศึกษา จำนวนคดีที่สอบสวนต่อเดือน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอบสวน กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานสอบสวนระดับสารวัตรและรองสารวัตร จำนวน 154 ราย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น .94 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติพรรณนา ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติอนุมาน t - test และ F - test ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า 1. ระดับปัญหาการสอบสวนคดียาเสพติดในเยาวชนชายของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับของปัญหาจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ พาหนะ และสถานที่ ปัญหาด้านความพร้อมในการทำงานร่วมกันของสหวิชาชีพ 4 ฝ่าย ปัญหาด้านการสอบสวนตาม พ.ร.บ. แก๊ซเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2542 ปัญหาด้านความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และปัญหาความกดดันจากสื่อตามลำดับ 2.การเปรียบเทียบระดับปัญหาการสอบสวนคดียาเสพติดในเยาวชนชายของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 ตามสถานภาพส่วนบุคคลพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ปณณนา สืบบำรุง (2551) ได้ทำการศึกษางานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตสถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ บกน.5 บข.น. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตสถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ บกน.5 บข.น. และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดใน เขตสถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยใช้แบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากกลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ได้รับแบบสอบถาม ที่สมบูรณ์กลับคืนจำนวน 400 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ และ ร้อยละ (percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) t -test และ F -test ผลการศึกษาพบว่า 1.ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตสถานีตำรวจ นครบาลทุ่งมหาเมฆ บกน.5 บข.น ในภาพรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการป้องกัน รองลงมาด้าน ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟู รองลงมา ด้านการปราบปราม 2.การทดสอบสมมติฐาน การมี

ส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตสถานีตำรวจนครบาล พุ่งมหาเมฆ บก.5 บข.น จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดไม่ต่างกัน

จำเนียร ชุณหโสภาค และคณะ (2552) ได้ทำการศึกษางานวิจัย เรื่อง โครงการประเมินโรงเรียน ป้องกันยาเสพติด (รื้อโรงเรียน) ตามยุทธศาสตร์และกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดตามนโยบาย ของรัฐบาล (คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 82/2552) กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินประสิทธิผลของการ ดำเนินโครงการโรงเรียนป้องกันยาเสพติด และ (2) ประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินงานโครงการโรงเรียน ป้องกันยาเสพติด โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 รอบ รอบที่หนึ่ง ใช้วิธีประเมินระหว่างการดำเนินงาน (Formative evaluation) เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ 3 จังหวัด กลุ่มตัวอย่าง มีจำนวน 35 คน โดยวิธีการ สัมภาษณ์ สันทนากลุ่ม สังเกตการณ์ และเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ รอบที่สอง ใช้วิธีประเมินสรุปรวม (summative evaluation) เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่จำนวน 19 จังหวัด กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4,664 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์สอบถาม และสนทนากลุ่ม ผลการประเมินพบว่า 1.ประสิทธิผลของ โครงการ ที่ประกอบด้วย (1) ความสอดคล้องของผลผลิตกับเป้าหมายของโครงการ ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริงส่วน ใหญ่สอดคล้องตามเป้าหมายของแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในนักเรียนนักศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ นั่นคือเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้รับการดูแลแก้ไข เยียวยา และกลับตัวเป็น เยาวชนที่ดี เยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อปัญหาเสพติดได้รับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เยาวชนที่ไม่มี ปัญหาได้รับการพัฒนาให้มีภูมิคุ้มกันยาเสพติดที่เข้มแข็งและพัฒนาเป็นแกนนำขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อป้องกัน แก้ไข และเฝ้าระวังปัญหาเสพติด และสถานศึกษาได้รับการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติด (2) การมีภาคี/กลไกการทำงาน กลไกของรื้อโรงเรียนในส่วนกลางยังไม่สามารถทำหน้าที่เป็น แกนประสานและบูรณาการการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง ขาดการบูรณาการแผนงาน งบประมาณ การกำหนด แนวทางหรือมาตรการเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ และระบบติดตามประเมินผล ไม่มีการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน และมีการประชุมกันน้อยครั้ง กลไกการดำเนินงานในระดับจังหวัดส่วนใหญ่ไม่มีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ สพท. เขต 1 รับหน้าที่เป็นแกนกลางในการประสานงานรื้อโรงเรียนภายในจังหวัด มีการประชุม ร่วมกันระหว่าง สพท. เขตภายในจังหวัดน้อยมาก จุดที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ การประสานงานระหว่างระดับ จังหวัดและอำเภอ เนื่องจากส่วนการศึกษาขาดหน่วยงานเจ้าภาพในระดับอำเภอ การทำงานจึงต้องอาศัย ศักยภาพและความเข้มแข็งของ ศตส.อ. เป็นหลัก ในบางจังหวัดกำหนดให้โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ ศักยภาพสูงเป็นแกนกลางในการประสานงาน (3) สถานศึกษาได้รับผลจากโครงการ สถานศึกษาทุกสังกัดมีการ ดำเนินกิจกรรม แต่ระดับความยาก-น้อยตามการให้ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา และงบประมาณที่ ได้รับการสนับสนุน การดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งในการป้องกันยาเสพติดส่วนใหญ่ดำเนิน อย่างเป็นรูปธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สำหรับระดับอาชีวศึกษา เทคนิค และสถาบันอุดมศึกษา มี เพียงกิจกรรมเฉพาะวันสำคัญหรือการร่วมรณรงค์เท่านั้น ไม่มีกลุ่ม/ชมรมที่ทำกิจกรรมเรื่องยาเสพติด โดยเฉพาะ (4) นวัตกรรม ฐานข้อมูล และองค์ความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติด สิ่งที่เกิดขึ้นจากการดำเนิน กิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาต่างๆ ทั่วประเทศ มีความหลากหลายและมี

ต้นแบบที่ดีจำนวนมาก แต่การนำมาใช้ยังค่อนข้างอยู่ในวงจำกัด โดยรูปแบบกิจกรรมที่ถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมสำคัญที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ คือ 1) โรงเรียนเครือข่ายยาเสพติด 2) ศูนย์จัดระเบียบเฝ้าระวังนักเรียน นักศึกษาภายนอกนักศึกษา 3) การให้ความรู้เรื่องยาเสพติดตามหลักสูตร D.A.R.E 4) กิจกรรมใจถึงใจ สานสายใยครู-ผู้ปกครอง 5) สถานีตำรวจในโรงเรียน 6) โรงเรียนพึ่งตัวเองเรื่องยาเสพติด 7) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 8) โครงการ TO BE NUMBER ONE 9) กิจกรรม Friend comer 10) โครงการโรงเรียนต้นแบบมาตรฐานระบบการต้านยาเสพติด ฯลฯ (5) ชุมชนและสังคมให้ความร่วมมือสร้างปัจจัยที่เอื้อ ซึ่งพบว่า บริเวณรอบสถานศึกษาโดยเฉพาะโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เทคนิค อาชีวะ และสถาบันอุดมศึกษา มีแหล่งมั่วสุมและอบายมุขมากมาย ปัจจัยเสี่ยงหรือปัจจัยลบที่ส่งผลต่อเยาวชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาก ได้แก่ ร้านขายบุหรี่-เหล้า ร้านเกมส์ ร้านอินเทอร์เน็ต โต๊ะสนุกเกอร์ หอพัก บ้านเช่า ซึ่งจากการดูแลจัดการอย่างเป็นระบบ ผู้ประกอบการโดยรอบสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา มีการมอมเมาเด็กและเยาวชนด้วยวิธีการต่างๆ (6) ผลที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย โรงเรียนมัธยมศึกษาเท่านั้นที่มีการสำรวจและจำแนกกลุ่มเสี่ยง แต่การดำเนินกิจกรรมกับกลุ่มเสี่ยง ไม่สามารถทำได้ทั้งหมดเนื่องจากผู้ปกครองให้ความร่วมมือน้อยและไม่ยอมรับความจริง โรงเรียนบางแห่งผู้ปกครองใช้วิธีการขอย้ายโรงเรียน นักเรียนกลุ่มนี้มีการไปตั้งเครือข่ายยาเสพติดใหม่สร้างปัญหาในพื้นที่อื่นต่อไป (7) ผลกระทบที่เกิดขึ้น ผลกระทบในภาพรวมมีทิศทางบวกในด้านการยอมรับยุทธศาสตร์และแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้ง ผู้ปฏิบัติงานมีทัศนคติที่ดีว่าแนวทางมีความชัดเจนมากขึ้น มีทิศทาง การดำเนินการเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย แต่ยังขาดการบริหารจัดการโครงการที่ดี อย่งไรก็ตาม ไม่มีความชัดเจนว่าผลที่เกิดขึ้นเป็นผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากยุทธศาสตร์และกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามนโยบายรัฐบาล นอกจากนี้ ข้อมูลการประเมิน พบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดมีแนวโน้มแพร่ระบาดรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะในนักเรียนอายุ 15-16 ปี (8) ความพึงพอใจของประชาชน คือ ระดับความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครองต่อโครงการโรงเรียนป้องกันยาเสพติด (รู้โรงเรียน) เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงก่อน (ปีการศึกษาที่ผ่านมา) และหลังจากที่คำสั่งที่ 82/2552 ตามนโยบายรัฐบาล พบว่า ความพึงพอใจต่อกิจกรรมโครงการ ข้อที่มีร้อยละสูงสุดของนักเรียนและผู้ปกครองตรงกัน คือ กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดขึ้นน่าจะส่งผลดีต่อการป้องกันยาเสพติด ร้อยละ 80.5 และร้อยละ 73.1 และความพึงพอใจต่อผลลัพธ์ของโครงการ ข้อที่มีร้อยละสูงสุดของนักเรียน คือมีความพึงพอใจเพิ่มขึ้นต่อการดำเนินการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาร้อยละ 77.2 ส่วนผู้ปกครอง คือมีความพึงพอใจเพิ่มขึ้นในเรื่องความต่อเนื่องของสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมป้องกันปัญหายาเสพติด ร้อยละ 69.2 2.ประสิทธิภาพของโครงการ ที่ประกอบด้วย (1) ความชัดเจนของยุทธศาสตร์และนโยบาย มีจุดเด่นสำคัญคือ การสื่อให้เห็นการทำงานเชิงรุกเป็นรั้วป้องกัน มีโครงสร้างผู้รับผิดชอบแต่ละรั้วและเจ้าภาพหลัก และแนวทางการดำเนินงานมีรายละเอียดที่ชัดเจน (2) การให้ความสำคัญ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ตระหนักและให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดโดยได้กำหนดให้การป้องกันยาเสพติด เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ 3 D ในสถานศึกษาทั่วประเทศ (3) ทรัพยากรสนับสนุนโครงการ บุคลากรมีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณงาน และความสำคัญของงาน (4) ความพร้อมของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณมีการกระจุกตัวในสถานศึกษาบางแห่ง ขาดการบูรณาการแผนงานในระดับจังหวัด ส่วนระดับสถานศึกษาใช้การบูรณาการการทำงานระหว่างโครงการต่างๆ การ

สนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานในท้องถิ่นยังมีค่อนข้างน้อย (5) การสนับสนุนติดตามและการสร้างขวัญกำลังใจ ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ทำงานด้วยความเสียสละ สร้างแรงจูงใจจากภายใน ไม่ค่อยได้รับการนิเทศติดตามหรือสนับสนุนทางวิชาการ รวมทั้งขาดแคลนสื่อสำหรับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกลวงของกระบวนการค้ายาเสพติด สำหรับการให้โควตาพิเศษในการพิจารณาความดีความชอบมีข้อจำกัดค่อนข้างมากมักได้รับเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาแต่ไม่ถึงผู้ปฏิบัติงานจริงทำให้ผู้ตั้งใจทำงานเสียขวัญและกำลังใจ (6) การนำนโยบายสู่การปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานตามแผนงานปกติ (8) ลักษณะกิจกรรม กิจกรรมที่ดำเนินการเป็นรูปแบบเดิม โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาไม่มีกิจกรรม รวมคะแนนเฉลี่ยของระดับความรู้และเจตเด่นชัดที่สุด และมีความครอบคลุมกิจกรรมสำรวจและจัดทำข้อมูล มีกิจกรรมแก้ไขปัญหายาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงโดยดำเนินการอย่างเร่งด่วน

วิเชียร สุวรรณสิทธิ์ (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง พัฒนาลัทธิสูตรฝึกอบรมพัฒนาการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดชุมพร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติเรื่องยาเสพติดและความต้องการฝึกอบรมการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดเพื่อพัฒนาลัทธิสูตรฝึกอบรมพัฒนาการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด และเพื่อปฏิบัติการทดลองใช้และประเมินผลการใช้ลัทธิสูตรฝึกอบรมพัฒนาการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดชุมพร ที่ได้พัฒนาขึ้นโดยมีขั้นตอนและผลการวิจัย ดังนี้ ขั้นที่ 1 ผลการศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจเรื่องยาเสพติดและความต้องการฝึกอบรมการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของผู้ต้องขัง จากเอกสารและงานวิจัย พบว่าผู้ต้องขัง มีข้อจำกัด ด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด และวิธีการป้องกันยาเสพติด ผลการศึกษาภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ต้องขัง จำนวน 175 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติดอยู่ ในกลุ่มต่ำ และกลุ่มสูง ส่วนผลสำรวจความต้องการ ฝึกอบรมเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติด การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด การวางแผนป้องกันติดยาเสพติด และการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามลำดับ ส่วนระดับเจตคติที่มีต่อยาเสพติด และการป้องกันยาเสพติด อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ขั้นที่ 2 ผลการพัฒนาลัทธิสูตรฝึกอบรมพัฒนา การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดชุมพร โดยนำข้อมูลที่ได้จาก ขั้นที่ 1 มากำหนดโครงสร้างลัทธิสูตรซึ่งประกอบด้วย 1) ปัญหาและความจำเป็น 2) จุดมุ่งหมาย ของลัทธิสูตร 3) หน่วยการอบรมประกอบด้วยเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด การวางแผนป้องกันยาเสพติดและการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต แต่ละหน่วยการอบรมประกอบด้วย จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เนื้อหาวิชา เทคนิคการฝึกอบรม สื่อและอุปกรณ์ เวลา และการประเมินผลการฝึกอบรม และเมื่อนำโครงสร้างลัทธิสูตรไปให้ผู้รอบรู้เฉพาะทางตรวจสอบ ผลการตรวจสอบพบว่า มีความเหมาะสม และสอดคล้องอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และขั้นที่ 3 ผลการประเมินการใช้ลัทธิสูตรฯ โดยทดลองใช้ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 40 คน ผลการประเมินพบว่า หลังปฏิบัติการฝึกอบรมคติของผู้เข้าฝึก อบรมสูงกว่าก่อนปฏิบัติการฝึกอบรม และ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ไมเคิล เจ. โรซาน (กรมสามัญศึกษา, 2543) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนปลอดยาเสพติด ซึ่งเป็นการป้องกันยาเสพติดแบบ

ครบวงจรของมหาวิทยาลัยบราวน์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยเสี่ยง และปัจจัยคุ้มกันที่มีอยู่ในตัวบุคคลและในสิ่งแวดล้อมคือเงื่อนไขสำคัญที่มีผลต่อการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน

ในสหรัฐอเมริกา ได้มีการศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาเสพติด พบว่าควรใช้มาตรการป้องกัน โดยพยายามให้ความรู้กับประชาชนถึงโทษภัยของยาเสพติด เพื่อจะได้ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด มุ่งเน้นที่สถาบันครอบครัวในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

การพัฒนาที่เข้มแข็งในวอชิงตันประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งรัฐบาลต้องเสี่ยงประมาณถึง 1.8 เปอร์เซ็นต์ เพื่อแก้ปัญหาในการแก้ไขปัญหายาเสพติด จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบปัจจัยเสี่ยงของการติดยาเสพติด ปัจจัยเสี่ยงดังกล่าว คือ

1. ปัจจัยเสี่ยงทางชุมชน ในชุมชนสามารถหายาเสพติดหรือสุราได้ง่าย และมีอัตราสูง
2. ปัจจัยเสี่ยงทางครอบครัว บุคคลที่เติบโตจากครอบครัวที่มีประวัติการติดยาเสพติดจะมีความเสี่ยงต่อการติดยาสูง รวมทั้งทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อการใช้ยาเสพติดก็จะส่งผลอัตราเสี่ยงในการใช้สารเสพติดของเด็ก
3. ปัจจัยเสี่ยงทางโรงเรียน เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ต่อต้านสังคมตั้งแต่ตอนที่เรียนชั้นประถมศึกษาและมีพฤติกรรมที่แปลกๆ และล้มเหลวทางการศึกษาก็มีส่วนทำให้เด็กหันมาพึ่งยาเสพติดได้
4. ปัจจัยจากตัวเองและเพื่อน เด็กที่คิดว่าตัวเองไม่ใช่ส่วนหนึ่งของสังคมหรือมีพฤติกรรมต่อต้านสังคม เด็กเหล่านี้จะพยายามทำเป็นที่เชื่อถือของสังคมหรือแสวงหาความสำเร็จให้แก่ตัวเองทำให้เขาเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด ตลอดจนการคบเพื่อนที่ติดยาเสพติด จัดได้ว่า เด็กเหล่านี้อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดสูงถึง แม้ว่าเขาจะมาจากครอบครัวที่ดี

ซูซาน วี เดนเซอร์ (Susan V. Denzer. 2004) จากหน่วยงานคุ้มครองสิทธิเด็ก (Child protective service) นิวยอร์ก ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การให้ปากคำของเด็กซึ่งเป็นผู้ต้องหากรณีการเสพยาเสพติด พบว่า เด็กจะเล่ารายละเอียดของข้อเท็จจริงต่างๆ ได้อย่างถูกต้องในสภาพที่ไม่เป็นทางการ และมีความอบอุ่น ผ่อนคลาย ห้องสอบสวนบนสถานี ตำรวจไม่เหมาะกับการสอบปากคำเด็ก เนื่องจากเด็กรู้สึกหวาดกลัวที่เห็นผู้คนแต่งกายในเครื่องแบบ นอกจากนั้นสถานีตำรวจมีผู้คนมากมาย และ ซูซาน วี เดนเซอร์ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจะสอบสวนเด็กในบรรยากาศที่คล้ายห้องเรียน

นอรา ดี โวล (Nora D. Volko. 2006) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สาเหตุของการกลับเสพยาซ้ำของเยาวชนซึ่งอยู่ระหว่างการคุมประพฤติ และได้รับการบำบัดพบว่า การละเลยจากครอบครัวและชุมชนมีผลต่อการใช้และการระบาบของยาเสพติด ชุมชนที่เฉยเมยไม่ร่วมมือในการส่งข่าวสารให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ ทำให้เด็กไม่ได้รับการดูแลตามแนวทางที่ถูกต้อง

บทที่ 3

การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการความรู้เพื่อการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

ในการจัดการความรู้เพื่อการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล ผู้วิจัยได้ทำการถอดบทเรียนจากการจัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยการนำข้อมูลที่จัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยความรู้มี 2 ประเภท คือความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่างๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะในการทำงาน งานฝีมือ หรือการคิดเชิงวิเคราะห์ บางครั้งจึงเรียกว่าเป็นความรู้แบบนามธรรม และความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวมถ่ายทอดได้โดยผ่านวิธีต่างๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่างๆ และบางครั้งเรียกว่า เป็นความรู้แบบรูปธรรม ซึ่งการถอดบทเรียนในครั้งนี้จะเป็นการถอดบทเรียนเฉพาะประเด็นที่สำคัญ และเน้นกิจกรรมที่สำคัญในการปฏิบัติงาน โดยสามารถนำผลการถอดบทเรียนจากกิจกรรมนี้ไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ในการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาลให้ประสบความสำเร็จในอนาคต ซึ่งคณะผู้วิจัยได้จัดลำดับการนำเสนอผลการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

- 3.1 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling)
- 3.2 การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling)
- 3.3 การถอดบทเรียนจากกรณีศึกษา

3.1 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling)

3.1.1 รูปแบบการถอดบทเรียน

การถอดบทเรียนในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการถอดบทเรียนเฉพาะประเด็น และเน้นเรื่องสำคัญของการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และสามารถนำผลการถอดบทเรียนนั้นไปใช้ให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานในอนาคต โดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นั้น ได้ให้กลุ่มเป้าหมายได้เล่าเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ หรือการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งกลุ่มเป้าหมายในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

3.1.2 ผู้ทำการถอดบทเรียน

ในการถอดบทเรียนในครั้งนี้ ทางโครงการได้สร้างทีมผู้วิจัยในการถอดบทเรียน จำนวน 4 ท่าน ดังนี้ หัวหน้าทีม คือ พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ เป็นผู้ทำการถอดบทเรียน และดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนด

ผู้อำนวยการกระบวนการ คือ ดร.ศรีปริญญา ฐปกระจำง และพันตำรวจเอก สมศักดิ์ หนองพงษ์ เป็นผู้กระตุ้นให้ผู้ถอดบทเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และตั้งคำถามกระตุ้นให้ผู้ร่วมถอดบทเรียน ได้วิเคราะห์ และถ่ายทอดความรู้ออกมาได้อย่างครบทุกประเด็น

ผู้จัดบันทึก คือ อาจารย์ณิชา วงศ์ส่องจำ เป็นผู้ถอดเทป และจัดบันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถอดบทเรียน

ผู้ประสานงาน คือ นางสาววิรงรอง ทำโย นางสาวตริณัฐ นุ่มสีหมอก และนางสาวลัดดาวัลย์ บุญจงรักษ์ เป็นผู้ประสานงานระหว่างทีมผู้วิจัยกับผู้เข้าร่วมการถอดบทเรียน ในการติดต่อประสานงานเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.3 วัตถุประสงค์การถอดบทเรียน

- 1) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาลที่ดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice)
- 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตกองบัญชาการตำรวจนครบาล

3.1.4 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานีตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทั้งระดับสัญญาบัตร และชั้นประทวนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยศึกษาเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล โดยทำการคัดเลือกเข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) หรือการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะคัดเลือกจากเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ เพื่อให้ได้กลุ่มเป้าหมายที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริง ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ผู้แทนของสถานีตำรวจในพื้นที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9 ที่มีผลงานการปราบปรามยาเสพติด
- 2) กลุ่มผู้พิพากษาและอัยการ
- 3) ผู้แทนจากกองกำกับการสืบสวนสอบสวนนครบาล 1-9
- 4) ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)
- 5) ผู้แทนจากกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด
- 6) ผู้แทนจากกรมราชทัณฑ์
- 7) ผู้แทนจากกลุ่มงานตรวจยาเสพติด กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- 8) ผู้นำของชุมชนในพื้นที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9

3.1.5 กิจกรรมที่ถอดบทเรียน

- 1) การถอดบทเรียนจากการเล่าเรื่องของผู้เข้าร่วมการถอดบทเรียนจากเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 2) การถอดบทเรียนจากความรู้ในเอกสาร ได้แก่ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

3.2 การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling)

การประชุมเพื่อทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประชุมร่วมกันระหว่างทีมถอดบทเรียน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อปรับปรุงและเสนอแนะงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยจัดขึ้น ณ กรุงเทพมหานคร รวม 4 ครั้ง มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 1/2557

จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กรุงเทพมหานคร โดยเน้นวิเคราะห์ข้อกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล โดยมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง กลุ่มผู้พิพากษาและอัยการผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ผู้แทนจากกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด และผู้แทนจากกลุ่มงานตรวจยาเสพติด กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนี้

- | | | |
|-------------------------|------------|------------------------|
| 1) พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ | กุลนิเทศ | หัวหน้าโครงการ |
| 2) ดร.ศรีปริญา | ธูประจาง | นักวิจัยโครงการ |
| 3) พันตำรวจเอก สมศักดิ์ | หนองพงษ์ | นักวิจัยโครงการ |
| 4) นางสาวณิชา | วงศ์ส่องจำ | นักวิจัยโครงการ |
| 5) นางสาววิรงรอง | ทำโย | ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ |
| 6) นางสาวตรีนุช | นุ่มสีหมอก | ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ |

7) รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล

8) หัวหน้าศาลอุทธรณ์ภาค 4

9) อัยการผู้เชี่ยวชาญ

10) นักวิทยาศาสตร์กลุ่มงานตรวจยาเสพติด กองพิสูจน์หลักฐานกลาง

11) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.)

12) นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการพิเศษ สำนักปราบปรามยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.)

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การเล่าเรื่อง” (Storytelling) ครั้งที่ 1/2557

1) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการดำเนินงานด้านการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

2) เพื่อศึกษารวบรวมระเบียบ กฎหมายจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษากรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

สำหรับกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้ สามารถสรุปกิจกรรม AAR หรือกิจกรรมการทบทวนหลังจากการประชุมแล้ว สามารถสรุปได้ดังนี้

1. เป้าหมายของการร่วมประชุมครั้งนี้คือ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล และค้นหาดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice)

2. เป้าหมายที่บรรลุผลเกินคาด คือ การรวบรวมข้อมูล ปัญหาในการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของแต่ละฝ่ายได้อย่างเต็มที่ และประสบการณ์จากผู้เล่าท่านอื่นๆ และเห็นมุมมองต่างๆ มากขึ้น

3. เป้าหมายที่ไม่บรรลุผล เพราะ ปัญหาในการปฏิบัติงานที่ผู้ปฏิบัติงานยังขาดความรู้ที่เกี่ยวข้อง และปัญหาการประมวลองค์ความรู้

4. สิ่งที่ได้เรียนรู้ ที่เป็นประโยชน์ที่สุด คือ ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความรู้ที่แตกต่างกันกับหน่วยงานต่างๆ ที่เข้าร่วมประชุม

5. จะกลับไปให้ความร่วมมือกับองค์กรที่มีการขอความร่วมมือด้านยาเสพติด และหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาที่รับทราบมาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประชุมเชิงปฏิบัติการในระดับผู้ปฏิบัติการเพื่อบรรยากาศในการทำงานที่ดีและแนวทางปฏิบัติแบบเดียวกัน

6. ถ้ามีการจัด Workshop อย่างนี้อีก ผู้จัดควรจัดให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการยาเสพติด เข้าร่วมครบทั้งหมด และแต่ละฝ่ายควรมีผู้เข้าร่วมประชุมอย่างน้อย 3 คน และละลายพฤติกรรมก่อนเพื่อจะได้ไม่มีจุดประสงค์แอบแฝง

จากการเข้าร่วมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเล่าเรื่องจากผู้เข้าร่วมเพื่อการแสดงความรู้ และประสบการณ์ ในการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกองบัญชาการตำรวจนครบาล คณะผู้วิจัยได้ทำการถอดบทเรียน และสกัดความรู้ที่ได้จากการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำเสนอเป็นบันทึกสรุปการเล่าเรื่อง (Storytelling) เป็นรายบุคคล

3.2.1.1 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ครั้งที่ 1/2557

3.2.1.1.1 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของรองผู้บัญชาตำรวจนครบาล กองบัญชาการตำรวจนครบาล ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) รูปแบบและมาตรการในการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ในขณะนี้กองบัญชาการนครบาลก็ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสนับสนุนการวิจัยในเรื่องของการนำพลังชุมชนเข้ามาต่อต้านอาชญากรรม ซึ่งตอนนี้ก็ได้ดำเนินการในระยะแรก 10 สถานีตำรวจ ซึ่งใน

โครงการได้ดำเนินการมาระยะหนึ่งแล้ว และในอนาคตปีหน้าในจะนำชุมชนมาร่วมในการดำเนินการก็จะทำในทุก สถานีตำรวจ ทั้ง 18 หน่วยของกองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามาช่วยกันดูแลในการวางแผนในชุมชนเพื่อที่จะให้แก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

2) ข้อมูลที่ดีที่เคยประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ผู้เล่าเป็นผู้ประสานงานในส่วนของบัญชาการตำรวจนครบาลกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เพื่อศึกษาเรื่องของการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และยาเสพติดเป็นโครงการหนึ่ง มีหน้าที่กำหนดแผนงานมาตรการป้องกันปราบปรามต่างๆ หลังจากที่มีประกาศสงครามกับยาเสพติด ซึ่งช่วงนั้นผู้เล่าเป็นผู้กำกับอยู่ที่เชียงใหม่ พื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ดำเนินการกับผู้เสพ ผู้ค้า แล้วนำมาบำบัด ส่วนการดำเนินการกับผู้ผลิตหรือแหล่งผลิตต่างๆ ก็จะสกัดกั้นตามแนวชายแดน คดีที่เป็นคดีในเรื่องของยาเสพติดจริงๆ ก็จะเป็นลักษณะของการล่อซื้อของการจับกุม โดยเคยปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติดอยู่ทางภาคเหนือ ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่แหล่งผลิต สมัยที่ผู้เล่าดำรงตำแหน่งร้อยตำรวจเอก ได้รับมอบหมายให้ไปอำพรตว์ เข้าไปทำหน้าที่ตรวจสอบจนกระทั่งสามารถจับกุมตัวได้ ในการอำพรตว์นั้น คนที่อำพรตว์เข้าไปไม่ได้รับการพิจารณาความดีความชอบเลย ต้องใช้ความมุ่งมั่นความตั้งใจเท่านั้น ซึ่งผู้เล่าเคยอำพรตว์ทำงานเป็นคนเลี้ยงดูสัตว์อยู่ 1 ปี ถึงจะจับกุมได้ โดยต้องไปสร้างความไว้วางใจ เพื่อที่จะดำเนินการจับกุม เพราะฉะนั้นการดำเนินการต่างๆ ของตำรวจนอกจากกรอบนโยบายที่ได้รับมาก็จะมีการความตั้งใจส่วนตัวอย่างต่อเนื่อง

3) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ด้านการสร้างคู่มือจะต้องมาดูว่าสิ่งที่ตำรวจจะต้องทำคืออะไรที่จะต้องเป็นพยานหลักฐานที่มีความชัดเจนจะต้องเกี่ยวเนื่องกับพิสูจน์หลักฐานต้องเกี่ยวเนื่องกับพนักงานสอบสวนในการที่จะสอบสวนปากคำ

3.2.1.1.2 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของหัวหน้าศาลอุทธรณ์ภาค 4 ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) รูปแบบและมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

หากจะมีมาตรการการป้องกันการแก้ปัญหาให้ครบวงจร เห็นได้ว่าเป็นไปไม่ได้ เพราะว่าที่ผ่านมามันเป็นไปไม่ได้ ความสำเร็จที่เข้ามาในศาลนั้น คดีที่เข้ามาส่วนใหญ่ก็เป็นผลงานของตำรวจ และ ป.ป.ส. โอกาสที่คดียาเสพติดจะยกฟ้องมีน้อยยกเว้นแต่ว่ามันเป็นเรื่องที่เกิดพลาดจริงๆ มองว่าผลที่สำเร็จที่เกิดขึ้นก็คือคดีส่วนใหญ่จะลงโทษแล้วก็ไปมาตรการป้องกันทางยาเสพติด เพียงแต่สิ่งที่ขาดไปคือ ว่าจากการที่จับที่ไหนคดีต้องสิ้นสุดที่นั่น ผู้เล่าเชื่อส่วนใหญ่ในศาลอุทธรณ์ใช้เวลาานานสุดท้ายผลของคดีก็ตกไป คดียาเสพติดเป็นประเภทคดีเดียวที่ผู้ต้องหาใช้บริการหน่วยงานเดียว คือ กระบวนการยุติธรรม ตั้งแต่จับกุม ตัดสิน แล้วจำคุกนั้น แต่ว่าการป้องกันคือส่วนท้ายผลสำเร็จที่เกิดขึ้น ผู้เล่าคิดว่ากระทรวงยุติธรรมดำเนินการมาเป็นอย่างดี

2) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ความเป็นเอกภาพของระบบงาน ถามว่าขณะนี้ใครเป็นเจ้าของภาพ ที่สุดผลกระทบคดีปฏิบัติตามสำนวนรายละเอียด ว่าถ้าการปราบปรามได้ผลก็จะเป็นที่ดี ประการต่อมาก็คือว่า ยังมองผลสัมฤทธิ์ว่าต้องมาสู่ศาล รู้ทั้งหลักฐานแต่หลักฐานยังไม่พอ ส่วนชุมชนสัมพันธ์ในอดีตผู้เล่าเคยเห็นตำรวจมวลชนสัมพันธ์ ที่ผ่านมาขาดการดำเนินการต่างๆ ถามว่าความรู้สึกที่ได้ต่อตำรวจเป็นอย่างไร คนให้ข้อมูลจะกล้าให้ข้อมูลหรือไม่ และการกระทำความผิดซ้ำซ้อนซึ่ง ป.ป.ส. และตำรวจแต่ละส่วนก็จะรู้ในส่วนของตัวเอง แล้วที่นี้ก็ไม่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเท่าที่ควร ไม่มีการจัดแบ่งเขตพื้นที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ทำงานหนักกันหมด ตำรวจตระเวนชายแดนก็ทำงานหนัก

3.2.1.1.3 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของอัยการผู้เชี่ยวชาญ ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็นดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

สภาพปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดในปัจจุบัน ด้านการดำเนินงานป้องกันไม่สามารถเกิดผลสัมฤทธิ์ได้ ถ้าไม่เกิดการดำเนินควบคู่กันไป ในฐานะพนักงานอัยการมองว่าถ้าเกิดเราบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มแข็งเข้มงวดจะส่งผลในเชิงป้องกันอย่างอัตโนมัติอย่างที่ผ่านมา

2) รูปแบบและมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ผู้เล่าเคยเป็นตัวแทนในส่วนของประเทศไทยร่วมกับ ป.ป.ส. ทำงานแนวร่วมแม่น้ำโขง เป็นลักษณะทำงานร่วมกันซึ่งมันทำให้เกิดผลเป็นรูปธรรมในเชิงปฏิบัติกระบวนการในด้านกฎหมาย บางครั้งสามารถสกัดจับยาเสพติดได้ในประเทศต้นทาง ซึ่งแน่นอนโดยผลของมันส่งผลในเชิงป้องกันไม่ให้อันตรายเข้ามาในประเทศได้ลักษณะแบบนี้หลายๆประเทศมีช่วงนั้นเนื่องจากว่าระบบกฎหมายบ้านเรามีความแตกต่างกระบวนการการสืบสวนสอบสวนระหว่างประเทศ ตอนนั้นอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในช่วงหลังๆ เรามีกลไกหลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการสอบสวนในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งปัจจุบันมีการบังคับใช้แต่ก็น้อยคนที่บังคับใช้กฎหมาย สามารถนำกลไกพวกนี้มาใช้ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมได้

3) ข้อมูลคดีที่เคยประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ในช่วงที่ผู้เล่าเป็นอัยการจังหวัด และเป็นกรรมการฟื้นฟู ในการดำเนินการกระบวนการในการบำบัดผู้ติดยาเสพติดนั้น บางคนอยู่ในระหว่างมีการฟื้นฟูแต่ยังเสพยาเสพติดอยู่อีกก็วนอยู่อย่างนี้ บางชุมชนก็คือตัวการใหญ่ที่อยู่ในพื้นที่ชุมชน แล้วอย่างนี้จะฟื้นฟูอย่างไร ซึ่งคิดว่าไม่ได้ผล ควรใช้กระบวนการทางกฎหมายมาใช้จะเกิดผลดีกว่า

4) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

จากการทำงานที่ผ่านมาแต่ละหน่วยก็มีความลับของตัวเอง มันก็มีกรอบมีข้อจำกัดของตัวเอง ควรจะเริ่มตรงนี้ว่าทำอะไรที่จะมีการแบ่งปันข้อมูลกันได้มากขึ้น ถ้าเราบังคับใช้กฎหมายอย่างได้มีประสิทธิภาพแล้วได้ผล จะ

ส่งผลให้การป้องกันไปในตัว ป้องกันคนที่เข้ามาสู่วงจร ป้องกันคนที่เสพยาก็เห็นการพัฒนากฎหมายเอาจริงผู้บังคับใช้กฎหมายเอาจริง ตำรวจเอาจริง ป.ป.ส.เอาจริง ศาลเอาจริงมันก็จะส่งผลในเชิงป้องกันตนเองโดยอัตโนมัติ

3.2.1.1.4 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของนักวิทยาศาสตร์ กลุ่มงานตรวจยาเสพติด กองพิสูจน์หลักฐานกลาง คนที่ 1 ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

ในปัจจุบันปัญหายาเสพติดส่วนใหญ่เกิดในชุมชน ซึ่งคนในชุมชนขาดความรู้แล้วบางพื้นที่จะมีอิสลาม แล้วทางตำรวจจะเข้าไปค่อนข้างยากก็คือเหมือนกับต้องขอทางหัวหน้าชุมชนเพื่อที่จะเข้าพื้นที่ ผลของการสำเร็จของยาเสพติด คือผลของยาเสพติดนี้คือตั้งแต่ทางชายแดนมาเลย เหมือนชายแดนทะเลลักเข้ามา มาแล้วทางปทุมธานีเหมือนเป็นเมืองด่าน จากเมื่อประมาณ 10 กว่าปีที่แล้วประมาณ 5,000 เรื่องแล้วหลังจากที่ปราบปรามอย่างจริงจัง ก็เหลือประมาณ 1,000 เรื่องแต่นับปัจจุบันก็จะเพิ่มขึ้นมา

2) รูปแบบและมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ถ้าพูดถึงชุมชนจะมีตำรวจของชุมชนที่ลงพื้นที่เพื่ออบรมแล้วก็เหมือนให้ความรู้เกี่ยวกับชุมชนเกี่ยวกับพวดยาเสพติดผลได้ผลเสียหรือว่าข้อเสียอะไรต่างๆ

3) ข้อมูลคดีที่เคยประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ผู้เล่าเคยออกตรวจที่เกิดเหตุที่มีแหล่งผลิตก็คือเหมือนบ้านใกล้กันอยู่ในหมู่บ้านแม่กระแทงได้ยินเสียงอะไรหรือมีเหตุผิดปกติอะไรก็เหมือนไม่ได้แจ้งให้ทางเจ้าหน้าที่ทราบจนกว่ากระทั่งตรวจสอบหรือว่าพบเองถึงจะรู้ว่าบ้านนั้นผลิตยาบ้าอยู่ เช่น การจับกุมแหล่งผลิตยาบ้าที่คอนโดแถวลำลูกกาเขาก็จะผลิตยาบ้าอยู่ แต่ว่าพวกห้องข้างๆ และพนักงานก็จะได้ยินเสียง แต่ว่าเนื่องจากต่างคนต่างอยู่ก็เลยเหมือนแบบจับกันไม่ได้

3.2.1.1.5 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของนักวิทยาศาสตร์ กลุ่มงานตรวจยาเสพติด กองพิสูจน์หลักฐานกลาง คนที่ 2 ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาได้ ก็เป็นข้อๆ บางทีอาจจะเกี่ยวข้องกับคนหนึ่งที่พัวพันกับยาเสพติด ซึ่งสรุปว่าเขาจะเป็นผู้เสพยาหรือเป็นแนวร่วมค้าด้วย แล้วก็มีข้อจำกัด จะเป็นผู้เสพยาหรือจะเป็นผู้ค้า อันนี้ก็ต้องดูทั้งเสพยาทั้งค้า จะทำอย่างไรให้เขาต้องเลิกก่อน

2) ข้อมูลคดีที่เคยประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ผู้เล่าได้ดำเนินการเรื่องของการทำแบบโปรไฟล์ของยาเสพติดซึ่งจะทำให้เราสามารถพิสูจน์เอกลักษณ์ของสัญลักษณ์บนยาเสพติดได้ ในลักษณะนี้ถ้าเบื้องต้นเราสามารถทำสถิติได้ว่า จะพบยาบ้าชนิดไหนระบอบในเขตชุมชนไหน ซึ่งแต่ละเขตชุมชน ผู้เล่าเคยพบว่าลักษณะยากคล้าย ๆ กัน DNY ขนาดนี้เม็ดสีประมาณนี้ และความเข้มข้นของยาเสพติดจะมีสารเท่านี้ มันจะระบอบเยอะขึ้นเป็นช่วง ๆ เป็นพัก ๆ คือเราสามารถตามเลยว่ายาเสพติดรอบนี้มาถึงปทุมธานีแล้ว และกำลังระบอบอยู่ในเขตนี้ หรือเราก็สามารถเข้าไปดูว่าผลิตเองหรือส่งมา

จากต่างประเทศเขตชายแดนลักษณะเมืงจะไม่เหมือนกัน ถ้าผลิตในบ้านเราเมืงค่อนข้างจะแตกได้ เวลาตรวจค่อนข้างจะแตกง่ายแล้วก็ ส่วนถ้ามาจากเขตชายแดนเมืงค่อนข้างจะแข็งแรง เพราะทางนั้นมีวิธีการที่ดีกว่า

3) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

เนื่องจากผู้เล่าทำงานด้านการตรวจยาเสพติด สิ่งที่ค่อนข้างเห็นได้ชัดเจน มีการจับผู้เสพยาประมาณหนึ่งถึงสองเมืงค่อนข้าง กัน เพราะฉะนั้นก็เลยคิดว่าการบำบัดก็อาจจะต้องมีประสิทธิภาพมากกว่านี้เพื่อที่จะป้องกันผู้เสพยากลับไปเสพยา ซึ่งถ้าเรามีการบำบัดอย่างชัดเจนหรือมีการควบคุมสิ่งแวดล้อมที่เขาอยู่ เขาอาจจะไม่มีการใช้ยาซ้ำอีก และการพัฒนาให้มีการบำบัดที่มีประสิทธิภาพมากกว่านี้ ก็คืออย่างเช่นนอกจากบำบัดให้เขาหายจากการอยากยาแล้วก็ต้องพัฒนาอาชีพหรือพัฒนาชุมชนให้เข้าถึงยาเสพติดได้ยากกว่านี้ ทุกวันนี้มันเหมือนกระจายเข้าถึงง่ายมาก

3.2.1.1.6 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของผู้กำกับการกองบังคับการปราบปรามกระทำความผิดอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

พฤติกรรมในการป้องกันยาเสพติดในอดีตจนถึงปัจจุบัน การป้องกันอยู่ที่ ป.ป.ส. ก็ดีจะพูดถึงเน้นถึงมาตรา 192 ผู้เล่าเห็นว่ามาตรา 192 ถ้าหากมาใช้ได้จริงจะมีประโยชน์ซึ่งในต่างประเทศในการจับกุมเขาก็จะใช้มาตราเทียบเคียงมาตรา 192 ก็ใช้ได้ผลก็สามารถจับกุมรายใหญ่ได้ดี

2) รูปแบบและมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ด้านมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ยังคงเกี่ยวเนื่องกันทั้งป้องกันและปราบปราม เพราะว่าจากการที่เคยทำงานวิจัยเป็นการไปทำในชุมชนมัสยิดบ้านสมเด็จ พอปราบปรามคนในชุมชนคนที่ถูกจับมันก็มีตัวแทนแต่ในระหว่างเป็นช่องว่างตรงนี้พอไม่มีอาชีพไม่มีอะไรให้ฟังคนที่เป็ตัวแทนของญาติผู้ถูกจับ เพื่อนที่ถูกจับก็เลยเริ่มเติบโตขึ้นมา ซึ่งในปัจจุบันก็มีเหมือนเดิม เพราะว่าเราไม่มีการป้องกัน จากการที่คุยกับชุมชนเขาบอกว่ามันไม่มีอะไรจะกิน บางทีแค่เดินนิดๆหน่อยๆ ให้มีรายได้อยู่ไปวันๆ ตรงนี้ก็เลยมองว่าถ้าเกิดให้การป้องกันที่ดีในเรื่องของการสร้างอาชีพเขา ชุมชนในที่ทั้งฝั่งธนที่ไปทำการสัมภาษณ์ เพราะว่าในเรื่องของการป้องกันจะเห็นได้ว่าทุกชุมชนจะมีในเรื่องของอาชีพ การหาอาชีพ การแนะนำอาชีพให้เขามีอาชีพ เพราะว่าถ้าเกิดว่ามีตรงนี้แล้วในเรื่องของการป้องกันก็จะดีขึ้นลำดับเหตุการณ์เกี่ยวกับการป้องกันตรงนี้ เพราะว่าเป็นการเกี่ยวเนื่องกันถ้าหากว่าถ้าผู้นำชุมชนขาดผู้นำชุมชน ขาดภาวะผู้นำแล้วไม่ประสานการที่เราจะสนับสนุนในเรื่องต่างๆ เราตั้งรับก็จะมีหนทางได้มาก ตรงนี้ถ้าผู้นำชุมชนมีวิสัยทัศน์หรือขาดภาวะผู้นำก็จะทำให้ชุมชนในเรื่องของชุมชนนั้นๆมีโอกาที่จะมาใช้ยาเสพติดมาก

ด้านรูปแบบที่มีการป้องกันคิดว่าในรูปแบบของวิธีในการป้องกัน ถ้าหากป้องกันอย่างเดียว ต้องควบคู่กันไปในเรื่องของการสืบสวนแล้วก็ปราบปราม เพราะว่าอาจจะเป็มุมมองซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สืบสวนปราบปรามมาก่อนน่าจะมีมุมมองตรงนี้ เพราะว่าถ้าหากเราป้องกันอย่างเดียวเหมือนกับว่าเขาเริ่มชินว่ามีแต่มาเตือนมีแต่ให้ความรู้อะไรต่างๆ ไม่ให้จะแก้ปัญหาอะไรได้

3.2.1.1.7 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

กฎหมายที่ออกมาพนักงานสอบสวนทำงานในการรวบรวมหลักฐานให้เป็นที่น่าเชื่อถือ อย่างเช่น การให้สอบต่อหน้าทนายความ ต้องทำให้พยานหลักฐานน่าเชื่อถือที่การพนักงานสอบสวนสอบปากคำโดยมีทนายความทางการสอบสวนด้วย แต่มีปัญหาตรงที่กฎหมาย เมื่อก่อนนี้พนักงานสอบสวนจับกุมได้ หลังจากสอบสวนไปแล้ว 48 ชม. รับตัวผู้ต้องหามาฝากขัง รับตัวผู้ต้องหาทำการควบคุมในที่ทำการของพนักงานสอบสวนได้อีก 2 วัน ปัจจุบันนี้กฎหมายได้แก้ไขแล้ว ยกเลิกไปแล้วส่วนของการรับตัวกลับมา ซึ่งไม่สามารถทำการสอบสวนได้อีก ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเสียดายมากเกี่ยวกับคดียาเสพติด เพราะมีผู้ต้องหา บางครั้งเราไม่สามารถทำการสอบสวนได้ทันระยะเวลาแค่ 48 ชม. บางครั้งเราแทบจะไม่ได้ใช้เวลา 48 ชม. ด้วยซ้ำ

ส่วนนี้พนักงานสอบสวนเขาจะมีมุมมอง มุมมองของเขาก็จะเปลี่ยนไปเพราะว่าเขามีโอกาสที่จะพบกับผู้ต้องขังรายอื่น จากคนที่เคยจะรับสารภาพกลายเป็นปฏิเสธในชั้นศาล บางครั้งพยานหลักฐานของฝ่ายจับกุมมันไม่น่าเชื่อถือพอในการที่นำไปใช้ในชั้นศาล

ผลสำเร็จของกฎหมายที่นำมาใช้คือมาตรา 192 คือการจับกุมก็อ้างมาตรา 192 จูงใจผู้ต้องหาในขณะที่เขาถูกจับกุม เขาสามารถนำไปขยายผลเป็นเครือข่ายสำคัญได้หรือว่านำพาไปยึดยาเสพติดรายใหญ่ได้ตรงนี้ใช้ได้ผลในมาตรา 192

2) ข้อมูลคดีที่เคยประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ผู้เล่าได้เล่าถึงประสบการณ์ที่เคยพบมาในการป้องกันยาเสพติดผู้ต้องหาส่วนใหญ่ที่กระทำผิดในคดียาเสพติด ส่วนใหญ่จะเป็นคนยากจน แต่อยากมีอยากได้ บางคนมีพอที่จะหาได้แต่ก็ยังอยากมีอยากได้บางคนมีแต่อยู่ในกลุ่มเสพยาเสพติดเพียงจะเริ่มต้นในการซื้อขายยาเสพติดมาเสพส่วนตัว แต่ว่าเวลาซื้อมาแล้วมันหายากเลยต้องซื้อปริมาณเยอะๆ พอซื้อมาปริมาณเยอะๆแล้ว มีโอกาสก็ขายได้ก็ขาย เลยกลายเป็นผู้ค้าไป

3.2.1.1.8 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของนักสืบสวนสอบสวนชำนาญการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

ปัจจุบันได้มีการจับกุมยาเสพติดมากมาย แต่ทำไมชุมชนแพร่ระบาดไม่ลดลง ปัจจุบันนี้ทางท่านเลขาธิการ ป.ป.ส.ก็ได้ให้ความสำคัญกับชุมชน สำนักงาน ป.ป.ส. ประจำภาคทั้งหมด 9 ภาครวมทั้ง กทม. ซึ่งเหมือนกับเป็นสำนักงาน ป.ป.ส. ย่อย ในแต่ละภาคก็จะดูแลค่อนข้างเหมือนกันกับของตำรวจ คุ่มพื้นที่เดียวกัน โดยจะกำหนดให้สำนักงานภาค แต่ละภาคคัดเลือกชุมชนที่มีการแพร่ระบาดยาเสพติดสูงสุดมา 1 ชุมชน เพื่อที่จะไปตั้งสำนักงานร่วมระหว่างท้องที่และจังหวัดและกับสำนักงาน ป.ป.ส. ร่วมกันดำเนินการตั้ง

ชุมชน เพื่อดูแลเรื่องการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ ในการตั้งชุมชนก็จะมีกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นงานวันเด็ก งานต่างๆ ตามช่วงเทศกาล เพื่อให้คนในชุมชน ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

ปัญหาการค้ายาเสพติดคือ 1.ผู้เสพ 2.ผู้ค้า อันดับแรกคือ ปัญหาผู้เสพ วิธีการที่ดำเนินการมีการเข้าไป จับผู้เสพไม่ได้ไม่จับ เขาเรียกว่าใช้ความสมัครใจบีบบังคับ เราก็ดำเนินคดี แต่เราอาศัยให้ความร่วมมือก็คือให้ ผู้นำชุมชนไปประสาน อาจจะมีตำรวจท้องที่ด้วย ป.ป.ส.ด้วยคุยกับพ่อแม่ผู้ปกครองแล้วก็ตัวผู้เสพ ทุกบ้าน แล้วเราก้ทำกระบวนการนัดผู้เสพเข้าบำบัด แต่ว่าปัญหาของผู้เสพ ปัญหาใหญ่ก็คือว่านำผู้เสพไปรักษาบำบัด ทางกรมแพทย์ต่างๆ พอกลับมาที่ชุมชนก็ยังไม่เลิกเพราะอยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมๆ อีกประการหนึ่งก็คือ ปัญหาในการจับกุมผู้ค้า ซึ่งทำคล้ายๆ กัน คือไปประสานผู้นำชุมชน ไปประสานตำรวจท้องที่กำหนดมาเลยว่า ชุมชนนี้มีผู้ค้ากี่คน มีชื่อแล้วก็มีกำเนินการตรวจค้นจับกุม ซึ่งก็มีการจับได้ ส่วนใหญ่ที่จับได้ว่าเป็นนักค้า รายย่อย ส่วนใหญ่จะเป็นโทษไม่เยอะ เป็นคดีครอบครองของกลางเล็กๆ พวกนี้พอถูกจับแล้ว พ่อแม่ถูกจับลูกก็ มาทำต่อมันไม่จบ ส่วนคดีที่โทษน้อยติดปี หรือ 2 ปี ออกมาอีกก็ค้าอีกวนเวียนไม่จบ อีกประเด็นคือตำรวจหรือ เจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. ต้องใช้สายลับในการล่อซื้อ สายลับเองก็เป็นนักค้าในพื้นที่นั้น พอมีการจับกumnักค้าในชุมชน แล้วสายลับเองก็กลับมาค้าอีก ซึ่งปัญหาบางที่เกิดขึ้นก็พยายามแก้ไขอยู่โดยนอกจากวิธีการจับกumnักค้า ผู้ค้า เราต้องมีการป้องกันคือ ไปพบผู้นำชุมชน เรียกประชุมว่าชุมชนคุณมีนักค้ากี่คนหรือว่ามีกลุ่มเสี่ยงเท่าไร

3.2.1.1.9 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของนักสืบสวนสอบสวนชำนาญการพิเศษ สำนักปราบปรามยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

ผู้เล่าทำงานในหน่วยงานสำนักงาน ป.ป.ส. เรื่องแพร่ระบาดของยาเสพติดนั้น จริงๆแล้วการแพร่ระบาดในชุมชน เป็นปัญหาใหญ่ ซึ่งปัญหาหลักๆ ก็คือ 1.ผู้เสพ 2.ผู้ค้า ซึ่งในการดำเนินการของสำนักงาน ป.ป.ส. คือจะดำเนินการในสองคดีก็คือการจับผู้เสพแล้ว และต่อเนื่องไปถึงการจับกumnักค้า ซึ่งทาง สำนักงาน ป.ป.ส. ได้มีโครงการชุมชนเข้มแข็งทั่วประเทศ ซึ่งในเบื้องต้นเราจะคัดเลือกชุมชนที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรงหรือเรียกว่า ชุมชน Top 5 ในแต่ละอำเภอ ในแต่ละเขตคัดเลือกมาว่าในแต่ละเขตนั้นมีชุมชนอะไรบ้างที่มีปัญหาการแพร่ระบาด ซึ่งก็ได้ดำเนินการแล้ว

การค้ายาเสพติดในเรือนจำนั้น ก็เป็นปัญหาหนึ่งที่กำลังแพร่ระบาดหนักอยู่ในขณะนี้ เรื่องเกี่ยวกับเรื่องโทรศัพท์อันนี้ยากมาก ซึ่งทางสำนักงาน ป.ป.ส. เอง ช่วยกันป้องกันอย่างที่ท่านว่าเราก้เลยเอาระบบโปรแกรมเมอร์ไปติดตั้งเพื่อตัดสัญญาณ แต่เราก้ติดได้ไม่หมด โปรแกรมเมอร์ก็มีจุดบกพร่อง มันก็มีเล็ดลอดได้ พอเรามีโปรแกรมเมอร์ใช้วิธีผ่านผู้เข้าเยี่ยม แต่ปัญหาผู้เข้าเยี่ยมมันจะมีการสืบสวนง่ายกว่า การใช้โทรศัพท์ เพราะว่าการเข้าเยี่ยมในปัจจุบันในกรมราชทัณฑ์เขาจะมีการลงชื่อเราะวังข้อมูลเลยว่าใครมาเยี่ยมเราขอบัตรประชาชนด้วย บางครั้งอาจจะมีการอัดเทปไปด้วย จะได้รู้ว่าใครพูดอะไร ซึ่งก็ได้ผลในระดับหนึ่ง เพราะฉะนั้นปัญหาใหญ่ในเรือนจำ トラาปไตที่เรายังแก้ปัญหากันอยู่ นักโทษในเรือนจำก็จะไม่โทษสั่งการเรื่องยาเสพติดได้ จึงอาจจะทำให้ปัญหาลดลงบ้าง



ภาพ 3-1 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องครั้งที่ 1/2557
วันจันทร์ที่ 17 กุมภาพันธ์ 2557 ระหว่างเวลา 09.30-12.00 น. ณ ห้องประชุมโครงการปรัชญาคุณูปกต
สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา อาคาร 31 ชั้น 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

3.2.2 จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 2/2557

จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กรุงเทพมหานคร โดยเน้นการประชุมเพื่อค้นหาและพิสูจน์ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันยาเสพติดในโครงการ โดยมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง ผู้แทนจากกองกำกับการสืบสวนสอบสวนนครบาล 1-9 และผู้แทนจากกรมราชทัณฑ์ ซึ่งการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 2 จัดขึ้นเมื่อวันจันทร์ที่ 10 มีนาคม 2557 ระหว่างเวลา 09.30–12.00 น. ณ ห้องประชุมโครงการปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา อาคาร 31 ชั้น 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนี้

- | | | |
|---|------------|------------------------|
| 1) พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ | กุลนิเทศ | หัวหน้าโครงการ |
| 2) ดร.ศรีปริญญา | ธูปกระจ่าง | นักวิจัยโครงการ |
| 3) พันตำรวจเอก สมศักดิ์ | หนองพงษ์ | นักวิจัยโครงการ |
| 4) นางสาวณิชา | วงศ์ส่องจำ | นักวิจัยโครงการ |
| 5) นางสาววิรงรอง | ทำโย | ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ |
| 6) นางสาวตรีนุช | นุ่มสีหมอก | ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ |
| 7) รองผู้กำกับการฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล | | |
| 8) สารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 6 | | |
| 9) รองสารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 9 | | |
| 10) นักจัดการงานทั่วไป ชำนาญการ ทณฑสถานบำบัดพิเศษ จ.ปทุมธานี | | |
| 11) นักทัณฑวิทยาปฏิบัติการ กรมราชทัณฑ์ | | |

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การเล่าเรื่อง” (Storytelling) ครั้งที่ 2/2557

1) เพื่อค้นหา และพิสูจน์ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

สำหรับกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้ สามารถสรุปกิจกรรม AAR หรือกิจกรรมการทบทวน หลังจากการประชุมแล้ว สามารถสรุปได้ดังนี้

1. เป้าหมายของการร่วมประชุมครั้งนี้คือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการศึกษาปัญหาการป้องกันยาเสพติด แนวทาง คำแนะนำ ข้อเสนอแนะที่เกิดประโยชน์ในการป้องกันยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เป้าหมายที่บรรลุผลเกินคาด ได้ทราบพฤติการณ์การกระทำความผิดในคดียาเสพติดในรูปแบบใหม่ และประสบการณ์จากผู้เล่าท่านอื่นๆ เพื่อสามารถนำไปสร้างเป็นองค์ความรู้ (Best Practice) ในการป้องกันยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เป้าหมายที่ไม่บรรลุผล เพราะ การประสานงานระหว่างหน่วยงาน และการให้ความรู้กับประชาชน ที่ไม่สามารถถ่ายทอดได้อย่างครบทุกองค์ความรู้

4. สิ่งที่ได้เรียนรู้ ที่เป็นประโยชน์ที่สุด คือ ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์จริง และความรู้ที่แตกต่างกับหน่วยงานต่างๆ ที่เข้าร่วมประชุม รวมถึงวิธีการกระทำความผิดในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่เคยประสบพบในการทำงาน

5. จะกลับไปให้ความร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เช่น สำนักงาน ป.ป.ส. เรือนจำ ทณฑสถาน เป็นต้น และนำเอาความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานจริง

6. ถ้ามีการจัด Workshop อย่างนี้อีก ผู้จัดควรเชิญทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และครอบคลุมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการยาเสพติดให้ครบทุกมิติ

จากการเข้าร่วมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเล่าเรื่องจากผู้เข้าร่วมเพื่อการแสดงความรู้ และประสบการณ์ ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกองบัญชาการตำรวจนครบาล คณะผู้วิจัยได้ทำการถอดบทเรียน และสกัดความรู้ที่ได้จากการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำเสนอเป็น บันทึกสรุปการเล่าเรื่อง (Storytelling) เป็นรายบุคคล

3.2.2.1 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ครั้งที่ 1/2557

3.2.2.1.1 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของรองผู้กำกับฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

ประสบการณ์ที่ได้ทำหน้าที่ด้านการปราบปรามยาเสพติดของผู้เล่า พบว่า การแพร่ระบาดของยาเสพติดส่วนใหญ่ที่พบคือ แหล่งชุมชน ซึ่งมาตรการในการป้องกันนั้นควรเริ่มจากการทำชุมชนสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มความร่วมมือภายในชุมชนในการร่วมกันป้องกันยาเสพติด และสถานบริการ ควรมีวิธีการสุ่มตรวจก็ยังพบอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งควรคำนึงถึงการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจว่า ได้รับความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจจากประชาชนที่พบปะเกี่ยวกับยาเสพติด จะทำไม่ได้หากขาดความร่วมมือของประชาชน ที่อาจปกปิดที่มาของแหล่งข่าว ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เกรงกลัว หากเมื่อทำการแจ้งเบาะแสแล้ว อาจจะโดนตำรวจที่รับแจ้งหรือทราบเรื่องข่มขู่จึงต้องการหาช่องทางแจ้งที่ไม่สามารถสืบได้ถึงตัวผู้แจ้งได้ เช่น ส่งจดหมายไม่ลงลายมือชื่อ แต่หากตำรวจเพ่งเล็งมารับตำแหน่งใหม่จะได้รับความไว้วางใจมากกว่าตำรวจที่อยู่ในพื้นที่มานานด้านการค้ายาเสพติด และแหล่งพักยำนั้น ในปัจจุบันจะไม่อยู่ในแหล่งที่มีการแพร่ระบาด แต่จะอยู่ในหมู่บ้านจัดสรร หรือคอนโดมิเนียมที่มีราคา ตามแนวรอยตะเข็บของกรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถโยกย้ายข้ามฝั่งได้ง่าย

2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับต่างๆ มี 2 มิติ คือเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่รู้ หรือรู้ไม่ครบทั้งหมด ควรนำ พ.ร.บ. ยาเสพติดเข้าไปรวมกันกฎหมายประมวลเพื่อให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจมากขึ้น รวมถึงเจ้าหน้าที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเอง

3) รูปแบบและมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ประสบการณ์การป้องกันที่เห็นผลอย่างมาก คือ การจับกุมแล้วทำการยึดทรัพย์ ตรวจสอบทรัพย์สินอายัดบัญชี ซึ่งเป็นมาตรการที่เห็นผลชัดเจน และรวดเร็ว เนื่องจากผู้ต้องหาไม่สามารถมีเงินทุนกลับไปเริ่มต้นค้ายาได้ใหม่ ยกตัวอย่างเช่น จับกุมยาบ้าแค่ 20 เม็ด แต่มีเงินเข้าออกภายในบัญชีธนาคารรวมกันถึง 71 ล้านบาท ซึ่งถ้าให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ จะสามารถช่วยลดคดียาเสพติดได้ไม่มากนักน้อย

3.2.2.1.2 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของสารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 6 ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

สภาพปัญหายาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดในทุกวันนี้ยังแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่องในกรุงเทพมหานคร ซึ่งพื้นที่โดยรอบของกรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่พักยาเสพติดที่มีปริมาณยาจำนวนมาก ส่วนพื้นที่ชั้นในเป็นการแยกจำหน่ายแบบปลีกแถม และแนวโน้มของผู้เข้าร่วมขบวนการค้าขายนั้นจะมีอายุเฉลี่ยน้อยลง และมีการพัฒนารูปแบบในการกระทำความผิดที่ก้าวหน้ามากขึ้น โดยเริ่มนำเอาเทคโนโลยีมาเป็นวิธีการค้ายาเสพติด เช่น การนัดส่งสินค้ากันทางโปรแกรมแชทในโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

การเข้าถึง และเข้าใจในกฎหมายในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการโยกย้ายตำแหน่ง ก่อนโยกย้ายอาจจะกำลังเริ่มปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ เมื่อพอถึงการโยกย้ายตำแหน่งอาจจะทำให้คดีที่ทำนั้นต้องหยุดชะงักไป รวมไปถึงด้านเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าขึ้น ทำให้ผู้ปฏิบัติงานบางคนอาจจะยังไม่มีความรู้เพียงพอ หรือไม่ทันต่อเทคโนโลยีนั้นๆได้

3) รูปแบบและมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ในการป้องกันยาเสพติดนั้นควรจะทำควบคู่ไปกับการปราบปราม เพราะมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผล หากทำแต่การป้องกันอย่างเดียวนั้นก็ไม่มีทางที่จะมีแนวโน้มลดลงได้แน่นอน การให้ความร่วมมือของภาคประชาชนในการป้องกันนั้นก็เป็นสิ่งที่สำคัญ ควรขอความร่วมมือและทำการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลในการป้องกันยาเสพติดที่จะระบาดในครอบครัวหรือพื้นที่ชุมชนที่อาศัยอยู่

4) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานควรมีการพัฒนาและมีการฝึกฝนตัวเองให้เรียนรู้เท่าทัน ตลอดจนต้องมีความมุ่งมั่น มุมานะ และเข้าใจในการแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง

3.2.2.1.3 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของรองสารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 9 ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

ในปัจจุบันจะมีนักค้ารายใหม่เพิ่มมากขึ้น แต่อายุในนักค้านั้นลดลงเรื่อยๆ ส่วนใหญ่อายุ 17-18 ปี เริ่มค้ายาบ้า 200 -300 เม็ด เพราะนักค้ารู้ว่าหากโดนจับกุมและเป็นเยาวชนจะได้รับโทษน้อยกว่าผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้ว ซึ่งใช้ข้อดีของกฎหมายนี้มาเป็นเทคนิคในการค้ายาเสพติด

2) รูปแบบและมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ในการป้องกันยาเสพติดควรจะเริ่มตั้งแต่เยาวชน และครอบครัวเป็นอันดับแรก ซึ่งในตอนนี้อาจทำได้ให้ความสำคัญเท่าไรนัก จึงควรให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกัน และเผยแพร่พิษของยาเสพติดว่าให้โทษร้ายแรงอย่างไร จัดอบรมตามโรงเรียน และชุมชนที่แออัด และมีโอกาสเป็นแหล่งมั่วสุม

3) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ด้านงบประมาณที่ได้รับในการจับกุมบางครั้งต้องใช้งบประมาณเพื่อติดตามจับกุม และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้น ยังไม่ครอบคลุมและชัดเจนเด็ดขาด อีกทั้งการได้รับความไว้วางใจของเจ้าหน้าที่จากประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ เพราะประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าเจ้าหน้าที่ไม่ทำหน้าที่จริงจึงในการจับกุม จึงทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือมากนัก

3.2.2.1.4 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของนักจัดการงานทั่วไป ชำนาญการพิเศษ บำบัดพิเศษ จังหวัดปทุมธานี ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

สภาพปัญหายาเสพติดภายในสถานยังมีการค้ายาเสพติดอยู่ การลักลอบนำเอาโทรศัพท์มือถือเข้าไปภายในเรือนจำยังพบมาก เนื่องจากผู้ต้องหาอาจจะยังมีการติดต่อกับญาติหรือผู้เข้ามาเยี่ยมเพื่อทำการค้ายาเสพติด

การสืบสวนหาข่าวภายในเรือนจำในการป้องกันยาเสพติด ยังดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังไม่สามารถกำจัดได้หมด แต่ในปัจจุบันทางสถานได้มีการเปิดแดนความมั่นคงสูงเพิ่มขึ้น โดยนำผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมร้ายแรงเข้าไปอยู่รวมกัน เพื่อเป็นการป้องกันที่ได้ผลและง่ายต่อการควบคุมที่สุดในตอนนี้

เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่อาจจะมีส่วนร่วม และส่วนรู้เห็นให้กับผู้ต้องขัง จึงไม่สามารถยืนยันได้แน่ชัดว่าเป็นการกระทำของบุคคลใด เพราะผู้ต้องขังอาจจะมีสิ่งของแลกเปลี่ยนกับการลักลอบกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ จึงเป็นสิ่งที่ทำให้การลักลอบนำเอาสิ่งผิดกฎหมายเข้าไปได้โดยง่าย

2) รูปแบบและมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

รูปแบบและมาตรการในการป้องกันยาเสพติดนั้น ทางเรือนจำได้ทำการช่วยหาข่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็น ป.ป.ส. หรือแม้กระทั่งเจ้าหน้าที่ตำรวจเอง ควรให้ความสำคัญกับเรือนจำมากที่สุด เพราะเป็นแหล่งเริ่มต้น และแหล่งรวมผู้ค้ารายใหญ่ รวมไปถึงรายย่อยที่สำคัญ

การตรวจค้นนั้น ยังทำอยู่ตลอด ทั้งการตรวจค้นเรือนนอน การค้นรถยนต์เข้า-ออก หรือการตรวจบุคคลเข้า-ออก เช่นกัน

3) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

บทลงโทษเกี่ยวกับการลักลอบนำสิ่งผิดกฎหมายเข้าเรือนจำนั้นยังน้อยมาก และการประสานงานกับตำรวจในพื้นที่ยังมีน้อยมาก ส่วนมากต้องใช้ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลมากกว่าการร่วมมืออย่างจริงจังระหว่างหน่วยงาน

3.2.2.1.5 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของนักทัณฑวิทยาปฏิบัติการ กรมราชทัณฑ์ ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

ในปัจจุบันนี้ภายในเรือนจำเป็นฐานในการค้ายาเสพติด เนื่องจากมีผู้ต้องขังลักลอบนำโทรศัพท์มือถือเข้าไปใช้ในการติดต่อค้ายาเสพติด หรือทำสิ่งผิดกฎหมาย

2) รูปแบบและมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

การป้องกันยาเสพติดภายในเรือนจำนั้นทำโดยการตรวจค้นบุคคล สิ่งของ ยานพาหนะอย่างเข้มงวด แต่ก็ยังมีหลุดรอดเข้าไป แต่การป้องกันทางเรือนจำก็ต้องทำอย่างสม่ำเสมอ รวมไปถึงการตรวจปัสสาวะหาสารเสพติดกับผู้ต้องขัง หรือแม้กระทั่งเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานภายในเรือนจำ การหาข่าวจากผู้ต้องขังเอง เป็นการหาข่าวที่ได้ความแม่นยำ อาจจะรู้แม้กระทั่งว่าเจ้าหน้าที่คนใดเป็นผู้กระทำความผิดเอง เพราะ ผู้ต้องขังที่ต้องการสิ่งผิดกฎหมายนั้น จะทำการหลอกล่อเจ้าหน้าที่ด้วยสิ่งของ หรือเงินทอง เพราะอาจจะรู้จุดอ่อนของเจ้าหน้าที่ว่าอาจจะมีปัญหาทางการเงิน พอเจ้าหน้าที่เริ่มทำการช่วยเหลือก็จะใช้วิธีการข่มขู่เจ้าหน้าที่ว่าจะเปิดเผยความลับ รวมถึงการต่อรองของผู้ต้องขัง

3) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

การแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นภายในเรือนจำนั้น อยากจะให้มีความรู้ที่สามารถตัดสินญาณโทรศัพท์ได้อย่างจริงจัง เพื่อลดการลักลอบนำเข้าโทรศัพท์มือถือ และยังสามารถเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้อีกวิธีหนึ่งด้วย

อีกทั้งปัญหาการขาดความรู้ทางด้านเทคโนโลยี และคอมพิวเตอร์ที่จะรู้วิธีการลักลอบ และการหลบหลีกสิ่งผิดกฎหมายของผู้ต้องขัง ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานไม่เต็มประสิทธิภาพ รวมถึงขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน เนื่องจากงานที่ต้องปฏิบัติมีความยากลำบาก



ภาพ 3-2 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อค้นหาและพิสูจน์ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันยาเสพติด ครั้งที่ 2/2557
วันจันทร์ที่ 10 มีนาคม 2557 ระหว่างเวลา 09.30 – 12.00 น. ณ ห้องประชุมโครงการปรัชญาดุสิตบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา อาคาร 31 ชั้น 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

3.2.3 จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 3/2557

จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กรุงเทพมหานคร โดยเน้นการประชุมเพื่อค้นหาและพิสูจน์ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันยาเสพติดในโครงการ โดยมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง ผู้แทนจากกองกำกับการสืบสวนสอบสวนนครบาล 1-9 ซึ่งการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 3 จัดขึ้นเมื่อวันจันทร์ที่ 25 สิงหาคม 2557 ระหว่างเวลา 09.30–12.00 น. ณ ห้องประชุมคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อาคาร 26 ชั้น 1 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนี้

- | | | |
|---|------------|------------------------|
| 1) พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ | กุลนิเทศ | หัวหน้าโครงการ |
| 2) ดร.ศรีปรีญา | ธูปกระจ่าง | นักวิจัยโครงการ |
| 3) พันตำรวจเอก สมศักดิ์ | หนองพงษ์ | นักวิจัยโครงการ |
| 4) นางสาวณิชา | วงศ์ส่องจำ | นักวิจัยโครงการ |
| 5) นางสาววิรงรอง | ทำโย | ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ |
| 6) นางสาวตรีสุข | นุ่มสีหมอก | ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ |
| 7) นางสาวลัดดาวัลย์ | บุญจรงค์ | ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ |
| 8) สารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 9 | | |
| 9) รองสารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 4 | | |
| 10) รองสารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 6 | | |
| 11) สารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 2 | | |
| 12) สารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 | | |
| 13) สารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 3 | | |

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การเล่าเรื่อง” (Storytelling) ครั้งที่ 3/2557

เพื่อค้นหา และพิสูจน์ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

จากการเข้าร่วมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเล่าเรื่องจากผู้เข้าร่วมเพื่อการแสดงความรู้และประสบการณ์ ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกองบัญชาการตำรวจนครบาล คณะผู้วิจัยได้ทำการถอดบทเรียน และสกัดความรู้ที่ได้จากการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำเสนอเป็นบันทึกสรุปการเล่าเรื่อง (Storytelling) เป็นรายบุคคล

3.2.3.1 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ครั้งที่ 3/2557

3.2.3.1.1 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของสารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 9 ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

สภาพปัญหายาเสพติดในปัจจุบันมีความสลับซับซ้อน และทวีความรุนแรงมากขึ้นตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ได้เปลี่ยนแปลงไป และขบวนการค้าขายจะร่วมมือในการกระทำความผิด โดยมี นายทุน ผู้ค้า ผู้ขาย ผู้ขนส่งและผู้ซื้อ สำคัญที่สุดคือการที่มีนายทุนใหญ่คอยหนุนหลังในการกระทำความผิด โดยกลุ่มผู้ค้าและผู้เสพนั้นมีความสมัครใจกระทำความผิดร่วมกัน เพราะผลประโยชน์ที่ได้รับนั้นมีมูลค่าจำนวนมาก

2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ส่วนใหญ่ในการปฏิบัติหน้าที่นั้น จะใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยการใช้มาตรการรับทรัพย์ยึดทรัพย์ เพื่อมุ่งเอาผิดกับผู้ที่อยู่เบื้องหลังของขบวนการค้าขายเสพติด

3) ข้อมูลคดีที่เคยประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

คดีหญิงกันตยา บริเวณพื้นที่ สถานีตำรวจนครบาลเพชรเกษม ช่วงปลายเดือนพฤษภาคมได้รับแจ้งว่า มีเหตุยิงกันตายโดยคนที่ถูกยิงเป็นเครือข่ายขององค์กรค้ายาบ้าโดยคนในเรือนจำ จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพบว่า มีบุคคลที่เกี่ยวข้องคือ ผู้ตาย คนยิง และคนสั่งการที่อยู่ในเรือนจำ โดยที่คนสั่งการกับคนยิงไม่รู้จักกันแต่มีการสนทนาจ้างวานฆ่าด้วยโทรศัพท์มือถือ และผู้ยิงได้หนีไปกบดานไปอาศัยตามชายแดนไทยใหญ่ (พม่า) จากการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่พบว่า วันเกิดเหตุผู้ตายได้ไปกับผู้หญิงอีกหนึ่งคน ซึ่งผู้หญิงได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์นี้ จึงทำให้รู้ว่าผู้ที่สั่งการน่าจะเป็นแฟนเก่าของผู้หญิงที่รอดชีวิต โดยเธอให้ปากคำว่าแฟนเก่าของตนได้โดนจับในข้อหาค้ายาบ้า ซึ่งในขณะนั้นอยู่ในเรือนจำ ได้มีการโทรศัพท์สั่งการจ้างให้ยิงผู้ตาย จากนั้นเจ้าหน้าที่ได้ออกติดตามคนร้ายโดยการค้นหาจากข้อมูลการใช้โทรศัพท์เพื่อหาพื้นที่ที่คนร้าย พบว่ามี การเปิดเช่าห้องไว้ที่จังหวัดกาญจนบุรี และเปิดโทรศัพท์ที่มีการติดต่อทั้งไว้ในห้อง ส่วนคนร้ายได้เปลี่ยนเบอร์โทรศัพท์หลบไปอยู่ตามชายแดนไทยใหญ่ จากนั้นเจ้าหน้าที่ได้ติดตามคนร้ายโดยติดสินบนเจ้าหน้าที่ตำรวจของพม่า และจับตัวคนร้ายได้ โดยคนร้ายได้รับสารภาพว่า มีการจ้างให้ไปยิงผู้ตายโดยไม่รู้ตัวผู้จ้างเป็นใคร โดยมีผู้ชี้เป้าให้ และเมื่อทำงานเสร็จจะมีการโอนเงินเข้าในบัญชี

3.2.3.1.2 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของรองสารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 4 ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

สภาพปัญหาในพื้นที่ปฏิบัติงานอยู่ในขณะนี้ คือ กองบังคับการตำรวจนครบาล 4 ซึ่งมีบริเวณพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจทั้งหมด 8 สถานีตำรวจ ซึ่งพื้นที่หนาแน่นนั้นจะมีมหาวิทยาลัย และมีนักศึกษา เป็นคนที่มีภูมิภคานาในจังหวัดทางภาคใต้ค่อนข้างเยอะ ทำให้มีการขนยาเสพติดเช่น กัญชา ใบกระท่อม ยาไอซ์ ทำให้เป็นที่มาของอาชญากรรมต่างๆ เช่น คดีลักทรัพย์ เมื่อมีการจับกุมส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่

เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเกือบทุกราย อีกอย่างเมื่อมีการจับกุมแล้วมีการขยายผลจับกุมด้วยเครื่องมือสื่อสาร แต่ไม่ค่อยได้รับการร่วมมือจากเจ้าของเครือข่ายโทรศัพท์

2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ในการปฏิบัติหน้าที่ส่วนใหญ่จะใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่น พระราชบัญญัติเกี่ยวกับยาเสพติด และพระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท

3) ข้อมูลคดีที่เคยประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

คดีที่เคยประสบความสำเร็จ คดีที่ 1

เมื่อประมาณเดือนมีนาคม มีชุมชนเป้าหมายในการจับกุมในซอยรามคำแหง 53 เป็นชุมชนที่มีคนภายนอกเข้าไปในชุมชนค่อนข้างยาก เจ้าหน้าที่ได้จับลูกค้ารายย่อยภายในชุมชนได้ แล้วมีการขยายผลต่อ ทำให้ทราบว่ามีคนที่ย้ายอยู่ในตึกพักอาศัยแห่งหนึ่งในซอย ซึ่งภายหลังพบว่าเป็นลูกชายของแม่บ้าน โดยวิธีการขายนั้น คนขายจะทำการโยนยาเสพติดลงมาทางหน้าต่าง และคนซื้อก็วางเงินไว้ที่ขอบหน้าต่าง และมีลักษณะการขายแบบนี้ค่อนข้างเยอะ โดยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย จากนั้นเจ้าหน้าที่ได้ขออนุญาตตรวจสอบบริเวณภายในตึก แต่ไม่ได้รับการร่วมมือจากเจ้าของตึก โดยในวันที่เกิดเหตุสามารถจับกุมผู้ต้องหาได้ 2 ราย จากนั้นอีกวันต่อมา เจ้าหน้าที่ได้เข้าไปภายในซอยรามคำแหง 53 อีกครั้ง พบเด็กวัยรุ่นสองคนได้เข้าตรวจสอบพบว่ามียาเสพติดในตัว จากนั้นได้ขยายผลไปถึงนายโต้ง ซึ่งเป็นลูกชายของแม่บ้านที่ทำงานอยู่ในตึกดังกล่าว และเมื่อเข้าตรวจสอบพบว่านายโต้งเป็นผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ และพบอาวุธปืนในห้องพัก และมีการตรวจสอบและขยายผลในเรื่องอาวุธปืน โดยนายโต้งได้ชักทอดไปยังวินมอเตอร์ไซด์ซอยลาดพร้าว 112 โดยเจ้าหน้าที่ทำการล็อคอู้อาวุธปืน พบอาวุธปืนหลายขนาด จึงได้แสดงตัวว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อเข้าจับกุมต่อไป

คดีที่เคยประสบความสำเร็จ คดีที่ 2

พื้นที่ซอยนวมินทร์ 26 เจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งจากสายลับว่า มีการค้ายาเสพติดภายในซอยจากนั้นเข้าตรวจสอบล็อคอู้อและจับกุม ในครั้งนี้ผู้ต้องหาเป็นคนไทยใหญ่ และมีอาวุธปืน สอบสวนทราบว่ามีความจำให้ผู้ต้องหามาส่งยา โดยติดต่อระหว่างผู้ต้องหาด้วยโทรศัพท์ ถ้าส่งยาได้สำเร็จจะได้ค่าจ้าง 30,000-35,000 บาท เวลาที่มีการซื้อขายคนขายกับคนซื้อจะไม่รู้จักกัน จากนั้นเจ้าหน้าที่ได้ขยายผลเพื่อหาพ่อค้ารายใหญ่ วันต่อมาเจ้าหน้าที่ได้ไปพบผู้ต้องสงสัยเดินถือกระสอบออกมาจากในซอย เจ้าหน้าที่จึงทำการตรวจค้นพบว่าภายในถุง พบยาเสพติดจำนวน 30,000 เม็ด เจ้าหน้าที่จึงแสดงตัวเข้าจับกุม และเข้าตรวจสอบภายในบ้านผู้ต้องหา พบยาไอซ์อีกจำนวนหนึ่ง

คดีที่เคยประสบความสำเร็จ คดีที่ 3

คดีการจับกุมล็อคอู้อยาเสพติดที่ทำงานทับซ้อนกันระหว่างหน่วยงานของกองกำกับการสืบสวนนครบาล 4 กับ สถานีตำรวจนครบาลอุดมสุข โดยเจ้าหน้าที่ได้ทำการล็อคอู้อในวันเดียวกัน โดยในการล็อคอู้อในครั้งนี้ ได้เกิดการผิดพลาดที่ทีมผู้ล็อคอู้อของทางกองกำกับการสืบสวนนครบาล 4 มีเงินไม่เพียงพอกับจำนวนยาที่ล็อคอู้อ ซึ่งสายล็อคอู้อของทางสถานีตำรวจนครบาลอุดมสุข ได้ทำการล็อคอู้อได้และเข้าจับกุมโดยจับสายลับ

ของกองกำกับการสืบสวนนครบาล 4 ไปด้วย และทางกองกำกับการสืบสวนนครบาล 4 ก็ได้จับสายลับของสถานีตำรวจนครบาลอุดมสุขมาด้วย ซึ่งในการจับกุมในครั้งนี้เจ้าหน้าที่ทั้งสองหน่วยงานไม่ได้ประสานงานกัน จึงทำให้เกิดข้อผิดพลาดขึ้น

4) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- ควรมีการอบรมเกี่ยวกับเทคนิควิธีสร้างระบบเครือข่ายด้วยวิธีต่างๆ ให้กับเจ้าหน้าที่ และเพิ่มเข้าไปในรายวิชาเรียนของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ
- ควรมีการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของเขตพื้นที่มากขึ้น

3.2.3.1.3 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของสารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

สภาพปัญหาในพื้นที่เป็นพื้นที่ชุมชนอิสลาม ซึ่งประชาชนในชุมชนนั้นมักจะไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ เนื่องจากไม่มีความไว้วางใจ และความมั่นใจของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่

2) รูปแบบและมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

เน้นการป้องกันและปราบปราม และมีการให้ความรู้แก่เด็กนักเรียน สร้างจิตสำนึกให้กับเด็กในชุมชน โดยวัดจากทุก 1 เดือนด้วยการให้เด็กเขียนเรื่องในชุมชน โดยมีชื่อโครงการว่าใครทำดียกมือขึ้น โดยมีกล่องไว้ใส่ตามจุดต่างๆ ของโรงเรียนและชุมชน โดยที่เด็กจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทั้งที่พ่อแม่ไม่ให้ความร่วมมือ และตำรวจก็จะได้อะไรจากการเขียนของเด็กว่าบ้านหลังไหนมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

3) ข้อมูลคดีที่เคยประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

คดีที่เคยประสบความสำเร็จ คดีที่ 1

ในเขตพื้นที่ที่ผู้เล่ารับผิดชอบอยู่นั้น คือ เขตประชาชื่น โดยเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งจากคนในชุมชนว่ามีคนแปลกหน้าเข้ามาขอเช่าบ้านอยู่ในชุมชน และค่อนข้างจะมีพิรุณหลายอย่าง เจ้าหน้าที่จึงได้เข้าทำการตรวจสอบภายในบ้านหลังดังกล่าว ทำให้พบว่าเป็นชาวพม่าที่มารอรับยาเสพติดที่มีการซื้อขายแล้วมาส่งต่อให้กับชาวพม่ากลุ่มนี้เพื่อนำไปขายต่ออีกที

คดีที่เคยประสบความสำเร็จ คดีที่ 2

ในเขตพื้นที่บางชัน เจ้าหน้าที่พบบ้านผู้ต้องสงสัยในบ้านหลังดังกล่าว ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ให้สายลับออกติดตามพฤติกรรมของผู้ต้องสงสัย ในวันจับกุมพบว่า ผู้ต้องสงสัยได้หัวถุงเงินจำนวนหนึ่งซึ่งมีเงินจำนวนมาก เมื่อสายลับได้เข้าไปซักถามพบว่า ผู้ต้องสงสัยได้เชื่อเชิญสายลับว่าต้องการเงินหรือไม่ จากนั้นผู้ต้องสงสัยได้พาสายลับเข้าไปภายในบ้านพบว่ามียาเสพติดเป็นจำนวนมาก โดยขั้นตอนการซื้อขายจะติดต่อกันผ่านทางโทรศัพท์ และจะมีผู้หญิงอีกหนึ่งคนที่ทำหน้าที่นำเงินไปโอนให้ทางธนาคาร ซึ่งในปัจจุบันขบวนการนี้ยังมีการดำเนินการอยู่ต่อเนื่อง

คดีที่เคยประสบความสำเร็จ คดีที่ 3

เจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งจากสายลับว่า จะมีการขนส่งยาเสพติดโดยรถทัวร์ ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ตั้งด่านตรวจสกัด เมื่อพบรถทัวร์คันดังกล่าว เจ้าหน้าที่จึงขอเข้าตรวจค้น พบรถจักรยานยนต์คันหนึ่งภายในรถทัวร์ เมื่อตรวจสอบรอบๆ รถจักรยานยนต์แล้วยังไม่พบ แต่มีเจ้าหน้าที่คนหนึ่งสังเกตเห็นว่า ถังน้ำมันมีจุดผิดปกติ จึงตรวจสอบพบว่า ถังน้ำมันมีการผ่าครึ่งแล้วใช้เหล็กเชื่อมขึ้นตรงกลาง ข้างหนึ่งใส่น้ำมัน อีกข้างใส่ยาเสพติดไว้ เจ้าหน้าที่จึงเข้าจับกุมผู้ต้องหาเพื่อนำไปขยายผลต่อในการจับกุมผู้ร่วมขบวนการ

4) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- ให้ความรู้กับเด็กนักเรียนและผู้นำในชุมชนตลอดจนคนในชุมชน
- ข้อสำคัญคือยาเสพติดเป็นปัญหาที่ไม่หมดไปจากประเทศในช่วงเวลานี้แต่ขอให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวเพื่อให้ปัญหายาเสพติดเบาบางลง

3.2.3.1.4 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของรองสารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 6 ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

จากสภาพปัญหาจากครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น แยกแยกในครอบครัว สภาพปัญหาพฤติกรรม การเลียนแบบ การใช้จ่ายฟุ่มเฟือยใช้เงินเกินตัว นำไปสู่ขบวนการที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ลัก วิ่ง ชิง ปล้น หรือต้องขายยาเสพติดนำเงินเพื่อมาเล่นการพนัน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งสิ้น

2) รูปแบบและมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- บ้านคือครอบครัว ต้องให้ความอบอุ่น ต่อบุคคลในครอบครัว ให้กำลังใจซึ่งกันและกันมีปัญหาปรึกษาแก้ไขปัญหาร่วมกันและกัน
- วัด ชุมชน สังคม ควรจัดให้มีกิจกรรม เช่นการที่วัดหรือชุมชนจัดให้มีนั่งสมาธิ สอนธรรมะให้ตั้งมั่น รักษาความดี รักษาศีลภายในชุมชนควรให้โอกาสกับผู้ที่หลงผิดและได้รับการบำบัดแล้วให้กลับเข้ามาอยู่ภายในสังคม
- โรงเรียนควรจัดให้มีการศึกษาเกี่ยวกับยาเสพติด และควรจะมีบรรจุวิชาเป็นแบบภาคบังคับให้เรียนเกี่ยวกับพิษภัยและผลกระทบที่เกี่ยวข้องโทษของยาเสพติด

3) ข้อมูลคดีที่เคยประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

คดีที่เคยประสบความสำเร็จ คดีที่ 1

โดยเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งจากสายลับว่ามีการขายยาเสพติดในชุมชนโพธิ์สามต้น ซอยอิสราภาพ 27 จึงให้สายลับล่อซื้อ และจับกุมได้พร้อมยาบ้าและยาไอซ์จำนวนหนึ่ง พร้อมอาวุธปืนคาร์บิน และเครื่องกระสุนจากการวิเคราะห์คดี คดีนี้เป็นคดีที่น่าสนใจ เนื่องจากผู้ต้องหาอาจจะเป็นที่พักยาเสพติดเพื่อจำหน่ายให้

กับผู้ค้ารายย่อยจำหน่ายต่อเนื่องด้วย จากการสอบถามจากสายลับพบว่า พี่ชายของผู้ต้องหาเพิ่งจะนำ ยาเสพติดไม่ทราบจำนวนไปส่งที่ต่างจังหวัด ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้มาตรการปราบปรามยาเสพติด ในการป้องกัน เนื่องจากได้ข้อมูลจากประชาชนที่ให้ข่าวจนนำไปสู่การจับกุม และบังคับใช้ข้อกฎหมาย ในการเข้าจับกุม และนำส่งพนักงานสอบสวนเพื่อนำไปดำเนินคดีต่อไป ส่วนปัญหาที่พบในการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า บริเวณการจับกุมเป็นคนในชุมชน เพราะคนในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ไม่ให้พาผู้ต้องหา ออกจากชุมชน ต้องมีการประสานกับผู้นำชุมชน เพื่อนำผู้ต้องหาออกจากชุมชนให้เร็วที่สุด

4) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- ให้ความรู้กับเด็กนักเรียนและผู้นำในชุมชนตลอดจนคนในชุมชน
- เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือข้าราชการที่เกี่ยวข้องทำผิดกฎหมายเอง
- สังคม ชุมชน ทุกภาคส่วนต้องให้ความร่วมมือ พร้อมใจกันป้องกัน ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการป้องกัน ยาเสพติด
- ควรพิจารณาเรื่องสวัสดิการ และงบประมาณในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด

3.2.3.1.5 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของสารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการ ตำรวจนครบาล 2 ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

ปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดส่วนใหญ่เกิดจากครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น ครอบครัว แยกแยก ปัญหาของวัยรุ่นที่มีความอยากรู้อยากลองนำไปสู่การเสพยาเสพติด

2) ข้อมูลคดีที่เคยประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

คดีที่เคยประสบความสำเร็จ คดีที่ 1

ในการปฏิบัติหน้าที่บริเวณเขตพญาไท เจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งว่ามีการค้ายาเสพติด ซึ่งจะทำเป็น ขบวนการ เริ่มตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ ซึ่งได้มีการแอบแฝงขายให้สถานบันเทิงต่างๆในเขตพื้นที่ โดยมีวัยรุ่น ที่หลงเข้าไปในขบวนการค้ายาเพราะความอยากรู้อยากลองของเด็ก และมีการใช้ยาเสพติดจนเริ่มติด จากนั้นก็ผันตัวมาเป็นผู้ค้ารายย่อยที่แอบขายตามสถานบันเทิง ซึ่งเป็นวงจรที่จะแก้ไขให้หมดไปได้ยาก

คดีที่เคยประสบความสำเร็จ คดีที่ 2

ในการปฏิบัติหน้าที่บริเวณเขตพื้นที่มักกะสัน เจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งจากสายลับว่าจะมีการขนส่ง ยาเสพติด เจ้าหน้าที่ได้เข้าแสดงตัวเพื่อขอตรวจค้น แต่ผู้ต้องหาได้วิ่งหนีขึ้นไปบริเวณตึกสูงทำให้เกิดการวิ่งไล่ จับกุม เมื่อจับกุมได้พบยาบ้า ประมาณ 800 เม็ดจึงยึดของกลางไว้ดำเนินคดีกับผู้ต้องหา

คดีที่เคยประสบความสำเร็จ คดีที่ 3

เจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งว่ามีเหตุยิงกันตายหน้าสถานบันเทิงแห่งหนึ่ง ในเขตพื้นที่มีกะสัน เมื่อตำรวจเข้าไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ พบศพผู้ชายถูกยิงด้วยอาวุธปืน เมื่อสอบปากคำพยานที่เห็นเหตุการณ์ เมื่อเวลาประมาณ 01.00 น. ผู้ตายเดินออกจากสถานบันเทิงไปยังที่จอดรถ มีชายคนหนึ่งเดินไปที่รถแล้วหยิบปืนมายิงผู้ตาย จากนั้นตำรวจรู้ว่าเจ้าของรถคันดังกล่าวมีส่วนเกี่ยวข้องจึงเฝ้าติดตาม โดยประมาณเวลา 6.30 น. มีผู้ชายคนหนึ่งมาเอารถคันดังกล่าว ตำรวจจึงเข้าจับกุมพบว่า เป็นคนที่คนร้ายจ้างให้มาเอารถให้ในราคา 3,000 บาท จากนั้นเจ้าหน้าที่จึงขยายผลเพื่อจับกุมคนร้ายที่กระทำความผิดแล้วพบว่า คนร้ายมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด ซึ่งจับคนร้ายได้ที่สถานบันเทิงอีกแห่งหนึ่งขณะที่นำรถยนต์คันดังกล่าวไปจอดรอหน้าสถานบันเทิงนั้น

4) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- ให้ความรู้กับเด็กนักเรียนจนถึงนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย
- เพิ่มโทษหรือมีการลงโทษให้เด็ดขาดและรุนแรงจะได้เกิดความกลัวไม่หลงเข้าไปกระทำความผิด
- พัฒนาเรื่องอาชีพของประชากรในประเทศ ถ้าทุกคนมีงานทำที่ดีคงจะไม่มีใครหลงเข้าไปกระทำความผิด



ภาพ 3-3 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อค้นหาและพิสูจน์ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันยาเสพติดครั้งที่ 3/2557

วันจันทร์ที่ 25 สิงหาคม 2557 ระหว่างเวลา 09.30 – 12.00 น.

ณ ห้องประชุมคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อาคาร 26 ชั้น 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

3.2.4 จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 4/2557

จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กรุงเทพมหานคร โดยเน้นการประชุมเพื่อค้นหาและพิสูจน์ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันยาเสพติดในโครงการ โดยมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันผู้นำของชุมชนในพื้นที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9 ซึ่งการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 4 จัดขึ้นเมื่อวันจันทร์ที่ 25 สิงหาคม 2557 ระหว่างเวลา 13.00-16.00 น. ณ ห้องประชุมคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อาคาร 26 ชั้น 1 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนี้

- | | | |
|--|------------|------------------------|
| 1) พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ | กุลนิเทศ | หัวหน้าโครงการ |
| 2) ดร.ศรีปริญญา | ธูปกระจ่าง | นักวิจัยโครงการ |
| 3) พันตำรวจเอก สมศักดิ์ | หนองพงษ์ | นักวิจัยโครงการ |
| 4) นางสาวณิชา | วงศ์ส่องจำ | นักวิจัยโครงการ |
| 5) นางสาววิรงรอง | ทำโย | ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ |
| 6) นางสาวตรีสุข | นุ่มสีหมอก | ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ |
| 7) นางสาวลัดดาวัลย์ | บุญจงรักษ์ | ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ |
| 8) ประธานชุมชนบ้านครัวใต้ (พื้นที่ สน.ปทุมวัน บก.น.6) | | |
| 9) ประธานชุมชนดงรัก (พื้นที่ สน.หนองแขม บก.น.9) | | |
| 10) ผบ.หมู่ (ป.) สน.หนองแขม | | |
| 11) ประธานคณะกรรมการชุมชน ชุมชนศรีบุญยืนพัฒนา (พื้นที่ สน.เตาปูน บก.น.2) | | |
| 12) ประธานแฟลต ศรีย่าน ซอย 3 | | |
| 13) นายทะเบียนวัดบวรมงคล | | |
| 14) ประธานชุมชนวัดคลองภูมิ | | |
| 15) ประธานชุมชนตรอกสะพานยาว | | |

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การเล่าเรื่อง” (Storytelling) ครั้งที่ 4/2557

เพื่อค้นหา และพิสูจน์ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

จากการเข้าร่วมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเล่าเรื่องจากผู้เข้าร่วมเพื่อการแสดงความรู้และประสบการณ์ ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกองบัญชาการตำรวจนครบาล คณะผู้วิจัยได้ทำการถอดบทเรียน และสกัดความรู้ที่ได้จากการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำเสนอเป็นบันทึกสรุปการเล่าเรื่อง (Storytelling) เป็นรายบุคคล

3.2.4.1 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ครั้งที่ 4/2557

3.2.4.1.1 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของประธานชุมชนบ้านครัวใต้ (พื้นที่ สน.ปทุมวัน กองบัญชาการตำรวจนครบาล 6) ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน

สภาพปัญหาภายในชุมชนส่วนใหญ่จะเริ่มจากปัญหาทางครอบครัว พ่อแม่มีลูกเร็วโดยที่ยังไม่พร้อม ทำให้การเลี้ยงดูไม่ทั่วถึง ทำให้คนในครอบครัวบางส่วนภายในชุมชนต้องทำอาชีพเสริมด้วยการค้ายา เพราะเป็นงานที่ทำงานแต่ได้ผลตอบแทนเยอะ

2) รูปแบบและมาตรการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดภายในชุมชนไม่ให้เกิดขึ้น หรือเกิดซ้ำอีกครั้งในชุมชน

มาตรการป้องกันยาเสพติดของชุมชน โดยภายในชุมชนมีการดูแลและติดตาม จัดการแข่งขันลานกีฬาต้านยาเสพติด ประสานผู้ใหญ่ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ นำผู้ที่เคยติดยาเสพติดนั้นให้ไปรับการบำบัด เมื่อสิ้นสุดการบำบัดแล้วหางานให้ทำ สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน

3) การจัดการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยความร่วมมือระหว่างตำรวจในพื้นที่ และชุมชน

มีการจัดอบรมโครงการต่างๆ ให้กับคนในชุมชน เช่น โครงการต่อยอดอาชีพให้กับผู้ที่เคยติดยาเสพติด ได้รับการบำบัดยาเสพติด และโครงการผู้สูงอายุกับเยาวชนมามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ โดยดึงเอาความสามารถของผู้สูงอายุ ชุมชนมาจัดกิจกรรม และนำศาสนาเข้ามาเป็นส่วนกลางเชื่อมระหว่างวัย และคนในชุมชน

4) ตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Best practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมทั้งการสร้างมวลชนในพื้นที่เพื่อเป็นตัวแทนในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน

ทางชุมชนให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัว มีการจัดโครงการทำดอกไม้ประดิษฐ์ สานตะกร้า ตามความสามารถของแต่ละครอบครัวในชุมชน และใช้วิธีดั้งเดิม ๆ ในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ทำกิจกรรมร่วมกับพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย และเพื่อนช่วยเพื่อน โดยชักชวนเพื่อนที่เสพยาเสพติด หรือเพื่อนที่เคยติดยาเสพติด ออกมาเล่นกีฬาใช้เวลาว่างไปกับการทำกิจกรรม ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้นั้น เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

5) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

อยากให้เจ้าหน้าที่ หรือผู้นำในชุมชนให้ความสำคัญของลูกบ้านทุกคน ทุกๆ ครัวเรือน มีการสำรวจคนที่มียาเสพติด และหาทางช่วยเหลือ

3.2.4.1.2 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของประธานชุมชนดงรัก (พื้นที่ สน.หนองแขม กองบัญชาการตำรวจนครบาล 9) ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน

สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนส่วนมากเกิดจากความยากจน รายได้ไม่เพียงพอ ขาดการเอาใจใส่จากพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ปัญหาที่เกิดจากความรุนแรงในครอบครัว ความแตกแยกของคนในครอบครัว

2) รูปแบบและมาตรการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดภายในชุมชนไม่ให้เกิดขึ้น หรือเกิดซ้ำอีกครั้งในชุมชน

มาตรการป้องกันของชุมชนดงรักมีหลากหลายรูปแบบ ดังนี้

2.1) การจัดตัวแทนในชุมชนไปเข้ารับการฝึกอบรมของโครงการตำรวจบ้าน ตำรวจชุมชน เพื่อทำหน้าที่เป็นเครือข่ายแกนนำในการทำงานร่วมกับสถานีตำรวจ สำนักงานเขต

2.2) การจัดวิทยากรจากหน่วยงานต่างๆ มาอบรมให้ความรู้เรื่องยาเสพติดในภายในชุมชน

2.3) การประชาสัมพันธ์โครงการฯ หรือขอความร่วมมือคนภายในชุมชนจากเสียงตามสาย

2.4) การเฝ้าระวังยาเสพติด หรืออาชญากรรม โดยการจัดตั้งอาสาตำรวจภายในชุมชน

2.5) การจัดทำหนังสือมีชื่อทุกครัวเรือน เพื่อจัดทำเป็นข้อมูลของชุมชน

2.6) การจัดโครงการนำเด็กและเยาวชน ศึกษาดูงานภายในเรือนจำบางบอน เพื่อเป็นการเรียนรู้ว่าการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด หรือการก่ออาชญากรรมเป็นสิ่งที่ไม่ดี

2.7) การจัดทำลานกีฬาต้านยาเสพติด เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

3) การจัดการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยความร่วมมือระหว่างตำรวจในพื้นที่และชุมชน

ประสานความร่วมมือกับตำรวจในพื้นที่ในการออกตรวจร่วมในชุมชน การสุ่มตรวจสารเสพติดในกลุ่มเสี่ยง ทำอาสาสมัครตำรวจชุมชน ตั้งด่านทางเข้าออกชุมชน

4) ยกตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Best practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรวมทั้งการสร้างมวลชนในพื้นที่เพื่อเป็นตัวแทนในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน

ทางชุมชนดงรักได้ดำเนินการร่วมกับสถานีตำรวจในพื้นที่จัดโครงการชุมชนสีขาวโดยใช้วิธีกดดันทางสังคม สุ่มตรวจสารเสพติดครอบครัวที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง หากบ้านไหนไม่ได้เกี่ยวข้องจะมีสติ๊กเกอร์ติดให้ที่บ้าน เพื่อเป็นการป้องกันยาเสพติดไปได้อีกทางหนึ่งด้วย

5) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- อยากให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ
- สุ่มตรวจกลุ่มเสี่ยงเพื่อกดดันออกจากชุมชน
- ชักนำกลุ่มเสี่ยงให้หันมาร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์
- ติดกล้องวงจรปิดตามจุดเสี่ยงและแหล่งมั่วสุม
- ให้ความรู้เรื่องยาเสพติดในชุมชน,สถานประกอบการ,สถานการศึกษาในเขตพื้นที่

- นำ 1 โครงการ 1 กิจกรรมเข้าไปดำเนินการในชุมชน
- ประชาสัมพันธ์ผู้นำชุมชนให้ชักนำผู้ที่ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดโดยสมัครใจ
- เข้าร่วมประชุมกลุ่มโซนเพื่อรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน
- การสร้างมวลชนเครือข่ายแนวร่วม
 - (1) อาสาสมัครตำรวจบ้าน (ผู้มีจิตอาสาออกทำงานร่วมกับตำรวจ)
 - (2) อาสาสมัครชุมชน (ผู้นำชุมชน)
 - (3) สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม (อาสาสมัครมูลนิธิ)
 - (4) อาสาสมัครพิทักษ์ซอย (วินจักรยานยนต์รับจ้าง)
 - (5) จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้การป้องกันอาชญากรรมและยาเสพติด
 - (6) สร้างเครือข่ายแนวร่วมกับ รปภ. ,ธนาคาร สถานประกอบการ ปัมน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ

ร้านทอง เพื่อป้องกันอาชญากรรมและยาเสพติดในชุมชน

3.2.4.1.3 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของประธานคณะกรรมการชุมชนศรีบุญยืนพัฒนา (พื้นที่ สน.เตาปูน กองบัญชาการตำรวจนครบาล 2) ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน

สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นภายในชุมชนศรีบุญยืนพัฒนา ส่วนมากที่พบ คือ เด็กวัยรุ่นมีการจับกลุ่มกัน โดยที่ไม่ได้เรียนหนังสือ ซึ่งเป็นที่มาทำให้เด็กภายในชุมชน ชักชวนกันเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และอีกประการหนึ่งอาจมาจากครอบครัวขาดความอบอุ่น พ่อแม่มีหนี้สินเยอะ ทำให้ลูกต้องมายุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น เป็นเด็กส่งยาเสพติด หรือขายยาเสพติดรายย่อย เพื่อนำเงินที่ได้มาใช้จ่าย รวมไปถึงกลุ่มวัยรุ่นมอเตอร์ไซด์แข่งรถ และกลุ่มผู้ใช้แรงงาน (กรรมกร) เป็นผู้เสพเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเมื่อมีการเสพนานทำให้ติดยาเสพติด และมีการผันตัวมาเป็นผู้ค้าเอง

2) รูปแบบและมาตรการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดภายในชุมชนไม่ให้เกิดขึ้น หรือเกิดซ้ำอีกครั้งในชุมชน

มาตรการป้องกันการกระทำความผิดที่ใช้ภายในชุมชน คือการเฝ้าระวัง ปราบปรามสิ่งเสพติด และมีการประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้เสพและผู้ค้ารายย่อย ขอการสนับสนุนของหน่วยงานเอกชนในการตั้งกลุ่มเพื่อติดตามเฝ้าระวังเรื่องยาเสพติด โดยมีการแบ่งเป็นทีม และมีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด

3) การจัดการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยความร่วมมือระหว่างตำรวจในพื้นที่ และชุมชน

มีหน่วยงานตำรวจ หรือหน่วยพิเศษในการปราบปรามโดยเฉพาะ เช่น ตำรวจ ปปส. เข้ามาสุ่มตรวจ และจับกุมผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย หรือผู้เสพยาเสพติด ภายในชุมชนเป็นบางครั้ง และทางชุมชนได้มีการจัดลานกีฬาต้านยาเสพติด เพื่อให้เด็กๆ วัยรุ่นรวมถึงผู้ใหญ่ ได้ออกกำลังกายไม่ให้เข้าไปมั่วสุมกับยาเสพติด

4) ยกตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Best practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรวมทั้งการสร้างมวลชนในพื้นที่เพื่อเป็นตัวแทนในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน

ภายในชุมชนจะจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างบ้าน เพื่อให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ให้มีกิจกรรมทำร่วมกันระหว่างคนในครอบครัว และทำให้เกิดความสามัคคีภายในชุมชนด้วย และจัดทำประวัติผู้ที่มีกลุ่มเสี่ยงในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

5) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
เพิ่มการจัดกิจกรรมให้เด็กภายในชุมชน ให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อลดการชักชวนมั่วสุมกัน เป็นกลุ่มๆ ที่เสี่ยงต่อการติดยาเสพติด

3.2.4.1.4 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของประธานชุมชนแฟลตศรียาน ขอย 3 (พื้นที่ สน.สามเสน กองบัญชาการตำรวจนครบาล 1) ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน

สภาพปัญหาของยาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนมีมาก โดยมีการจับกลุ่มของเด็กวัยรุ่นตั้งแต่ อายุ 13 ปี

2) รูปแบบและมาตรการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดภายในชุมชนไม่ให้เกิดขึ้น หรือเกิดซ้ำอีกครั้งในชุมชน

มาตรการป้องกันเด็กที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมถึงเด็กที่ตกมาของชุมชนที่ผ่านมานั้น ไปปรึกษา บำบัด โดยได้รับความเห็นชอบจากครอบครัวไปบำบัด กับโครงการค่ายเยาวชนต้นกล้า ได้ผลลัพธ์ที่ดี และมีบางส่วนที่รักษาไม่ได้ ซึ่งทางชุมชนต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแล เพราะประธานชุมชนดูแลเพียงลำพังคงไม่ทั่วถึง และการทำงานเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดต้องทำเป็นความลับ เพราะอาจเกิดอันตรายได้ อีกประการหนึ่งผู้ค้ายาเสพติดภายในชุมชนนั้นอาจจะรู้จักกับสายลับที่ทำงานให้กับตำรวจ เมื่อถึงเวลาตรวจค้น หรือจับกุม จะทำหน้าที่ช่วยเหลือกันได้ทันเวลา

3) การจัดการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยความร่วมมือระหว่างตำรวจในพื้นที่ และชุมชน

การทำงานของประธานชุมชนจะสามารถประสานงาน และดำเนินการกับตำรวจสัมพันธ์เท่านั้น ไม่สามารถประสานงาน หรือทำงานร่วมกันกับสายลับได้ ซึ่งอาจจะมีตำรวจบางคนปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเป็นผู้อยู่เบื้องหลังได้

4) ยกตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Best practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรวมทั้งการสร้างมวลชนในพื้นที่เพื่อเป็นตัวแทนในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน

ภายในชุมชนจะจัดการแข่งขันกีฬา มีการทำกิจกรรมกวาดพื้นถนนและลานวัด ฝึกธรรมะควบคุมความประพฤติ ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ เริ่มตั้งแต่เวลา 8.00–12.00 น. เพื่อให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ในช่วงบ่ายก็จะมีกิจกรรมเรียนภาษาอังกฤษกับอาจารย์ชาวต่างประเทศที่ทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครเข้ามาช่วยเหลือ และจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับชุมชน

5) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ณ ปัจจุบันปัญหายาเสพติดมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งคณะกรรมการชุมชนจะไม่ขอเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับผู้ค้าและผู้เสพยาเสพติด โดยเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาจัดการและปราบปรามเอง โดยการปลอมตัว

เข้าไปศึกษาวิธีขั้นตอนของการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งผู้ค้าและผู้เสพ แล้วช่วยแก้ไขให้ปัญหาหมดไปจากชุมชน

3.2.4.1.5 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของนายทะเบียนชุมชนวัดบวรมงคล (พื้นที่ สน. บางพลัด กองบัญชาการตำรวจนครบาล 7) ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน

สภาพปัญหาของยาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนมีทั้งผู้เสพและผู้จำหน่าย เนื่องจากเป็นชุมชนใหญ่ ซึ่งแต่ละช่วงอายุก็มีการเสพยาที่แตกต่างกัน เด็กที่อายุ 12-13 ปี เสพกัญชา อายุ 17-18 ปี เสพยาบ้า ยาไอซ์ (ส่วนใหญ่เป็นเด็กผู้หญิง) อายุ 20 ปีขึ้นไปจะเสพยาบ้า ซึ่งเป็นที่มาของอาชญากรรมอื่นๆ เช่น ลักทรัพย์ในชุมชน

2) รูปแบบและมาตรการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดภายในชุมชนไม่ให้เกิดขึ้น หรือเกิดซ้ำอีกครั้งในชุมชน

มาตรการป้องกันการกระทำความผิดที่ใช้ภายในชุมชน มีการอบรมให้ความรู้และร่วมกับสถานีตำรวจที่รับผิดชอบเข้าให้ความรู้และความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชน แจกข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด และมีการจัดตั้งตำรวจบ้าน 100 คน ในการทำงานร่วมกันกับตำรวจสมัครใจ ซึ่งทำให้ปัจจุบันปัญหายาเสพติดลดน้อยลง

3) การจัดการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยความร่วมมือระหว่างตำรวจในพื้นที่ และชุมชน

ทางชุมชนกับเจ้าหน้าที่ได้ร่วมมือกันว่าบ้านใดที่มีบุตรติดยาเสพติดและอยากให้บุตรหลานเลิกให้มาแจ้งกับทางชุมชน หรือโรงพักเพื่อให้ลูกหลานได้รับการบำบัดและจัดให้มีอาสาสมัครร่วมกับตำรวจเข้าตรวจภายในชุมชนที่ได้รับผิดชอบ

4) ยกตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Best practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรวมทั้งการสร้างมวลชนในพื้นที่เพื่อเป็นตัวแทนในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน

จัดให้มีการสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด โดยให้ชาวบ้านในชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้ารับฟัง เพื่อให้เป็นหูเป็นตาให้กับชุมชน และจะจัดอบรมยุวอาสาจัดตั้งศูนย์แจ้งข่าวอาชญากรรมและยาเสพติด

5) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ควรปรับปรุงเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ และกฎหมายให้มีความเข้มแข็งขึ้น ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้และรับฟังปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดกับชุมชนต่างๆ เพื่อที่จะปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้

3.2.4.1.6 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของประธานชุมชนวัดคลองภูมิ (พื้นที่ สน.ยานนาวา กองบัญชาการตำรวจนครบาล 6) ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน

สภาพปัญหาภายในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาทางครอบครัว ทำร้ายพ่อแม่ ทำร้ายคนในครอบครัว ทำร้ายคนอื่น ปล้นจี้ ลักทรัพย์ ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงจากยาเสพติด

2) รูปแบบและมาตรการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดภายในชุมชนไม่ให้เกิดขึ้น หรือเกิดซ้ำอีกครั้งในชุมชน

มาตรการป้องกัน มุ่งเน้นไปยังกลุ่มเป้าหมายที่อาจเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยการจัดกิจกรรมให้กลุ่มเป้าหมายได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม รวมถึงการทำงานอย่างจริงจังของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และมีการเฝ้าระวัง ปรามปรามสิ่งเสพติด โดยมีการประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจลงพื้นที่ภายในชุมชนบ่อยครั้ง

3) การจัดการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยความร่วมมือระหว่างตำรวจในพื้นที่ และชุมชน

มีหน่วยงานเข้ามาจัดอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ภายในชุมชน ให้รู้จักรับผิดชอบชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต

4) ยกตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Best practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรวมทั้งการสร้างมวลชนในพื้นที่เพื่อเป็นตัวแทนในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน

มีการจัดอบรมเยาวชน และคนภายในชุมชนและให้ความรู้กับคนในชุมชน และมีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่กับคนในชุมชน เช่น การจัดการแข่งขันลานกีฬาต้านยาเสพติด การจัดงานประเพณีดั้งเดิมของไทย

5) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

อยากให้มีการหาสถานที่ทำงานให้กับคนที่เคยหลงผิดให้มีความหมาย มีรายได้ จะได้ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก และอยากให้เจ้าหน้าที่ลงมือทำอย่างจริงจัง ไม่กระทำความผิดเอง และอยากให้เจ้าหน้าที่สลับสายสืบ เข้ามาดูแลคนในพื้นที่

3.2.4.1.7 บันทึกการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของประธานชุมชนตรอกสะพานยาว (พื้นที่ สน. บุคโล กองบัญชาการตำรวจนครบาล 8) ได้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) สภาพปัญหาของอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน

สภาพปัญหาภายในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาทางครอบครัว พ่อแม่แยกทาง พ่อแม่ทะเลาะกัน พ่อแม่ไปทำงานปล่อยลูกไว้บ้าน ทำให้ไม่มีเวลาที่จะดูแลลูกหลานได้เต็มที่ และการมีวุ่นวายของกลุ่มเยาวชน รวมถึงสภาพพื้นที่ภายในชุมชน และในปัจจุบันภายในชุมชนปัญหาเรื่องยาเสพติดจะมีค่อนข้างน้อย

2) รูปแบบและมาตรการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดภายในชุมชนไม่ให้เกิดขึ้น หรือเกิดซ้ำอีกครั้งในชุมชน

มาตรการป้องกัน โดยภายในชุมชนจะมีการสร้างเครือข่าย ในการรณรงค์เกี่ยวกับภัยปัญหาเมื่อเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และมีการเฝ้าระวัง ปรามปรามสิ่งเสพติด โดยมีการประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และมีการลงพื้นที่พูดคุยกับประชาชนภายในชุมชนเข้าถึงกลุ่มวัยรุ่นเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกบ้าน

3) การจัดการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยความร่วมมือระหว่างตำรวจในพื้นที่ และชุมชน

หน่วยงานของทางราชการมีการจัดอบรมการเฝ้าระวังภัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติด เพื่อร่วมมือกับตำรวจการออกตรวจตามชุมชนต่างๆ

4) ยกตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Best practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรวมทั้งการสร้างมวลชนในพื้นที่เพื่อเป็นตัวแทนในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน

มีการจัดอบรมเยาวชน โดยโรงเรียนแสงทอง(โรงเรียนที่สอนอาชีพเกี่ยวกับเครื่องใช้ไฟฟ้า) และโครงการผู้สูงอายุ จัดการแข่งขันลานกีฬาต้านยาเสพติด ให้คนในชุมชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีความสามัคคีในชุมชน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

5) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
ควรจัดอบรมเยาวชน และคนภายในชุมชนและให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด



ภาพ 3-4 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อค้นหาและพิสูจน์ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันยาเสพติด ครั้งที่ 4/2557

วันจันทร์ที่ 25 สิงหาคม 2557 ระหว่างเวลา 13.00 – 16.00 น.

ณ ห้องประชุมคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อาคาร 26 ชั้น 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา



ภาพ 3-5 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อค้นหาและพิสูจน์ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันยาเสพติด ครั้งที่ 4/2557

วันจันทร์ที่ 25 สิงหาคม 2557 ระหว่างเวลา 13.00 – 16.00 น.

ณ ห้องประชุมคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อาคาร 26 ชั้น 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

3.3 การถอดบทเรียนจากกรณีศึกษา

ในการวิเคราะห์กรณีศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกกรณีศึกษาที่เป็นข้อมูลคดีที่เคยประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Best practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมทั้งการสร้างมวลชนในพื้นที่ เพื่อเป็นตัวแทนในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน จากเรื่องเล่าในการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจากเอกสาร ดังนี้

3.3.1 ข้อมูลคดีที่เคยประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- กรณีศึกษาที่ 1 คดียิงหนุ่มดับคาฮอนด้าแจ๊ซ
- กรณีศึกษาที่ 2 คดีจับตัวเตอร์ อาจารย์เอก กวดวิชาดัง หน้ามหาวิทยาลัยรามคำแหง
- กรณีศึกษาที่ 3 คดีผู้ต้องหาตามหมายจับปฏิทินโจร ลำดับที่ 7 ค้ายาบ้า-พยายามฆ่าตำรวจ
- กรณีศึกษาที่ 4 คดีจู่โจมค้นชุมชนโรงขยะกวาดล้างยาเสพติดยึดยาบ้า 180 เม็ด
- กรณีศึกษาที่ 5 คดี สส.บก.น.4 ระดมกวาดล้างยาเสพติด รวบผู้ต้องหา 9 ราย
- กรณีศึกษาที่ 6 คดีจับ “เล็ก ลาย” ขาใหญ่ค้ายา ย่านนวมินทร์
- กรณีศึกษาที่ 7 คดีรวบแก๊งค้ายาเครือข่ายชาวไนจีเรีย

3.3.2 ตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Best practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมทั้งการสร้างมวลชนในพื้นที่

- กรณีศึกษาที่ 1 โครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (DARE ประเทศไทย)
- กรณีศึกษาที่ 2 โครงการอาสาสมัครตำรวจบ้าน
- กรณีศึกษาที่ 3 โครงการชุมชนอุ่นใจได้ลูกหลานกลับคืนตามยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดในพื้นที่เป้าหมาย
- กรณีศึกษาที่ 4 โครงการค่ายเยาวชนต้นกล้า

3.3.1 ข้อมูลคดีที่เคยประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

กรณีศึกษาที่ 1 คดียิงหนุ่มดับคาฮอนด้าแจ๊ซ

1) ลำดับเหตุการณ์

เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2557 เวลา 04.30 น. ได้มี 2 คนร้ายขับซึ่รถจักรยานยนต์ไล่ประกบยิงนายประสงค์ ครุฑปรีชาสกุล อายุ 34 ปี อยู่บ้านเลขที่ 75 ถนนวังหลัง แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย เสียชีวิตการยนต์ฮอนด้าแจ๊ซ ทะเบียน ศจ 543 กรุงเทพมหานคร บริเวณหน้าปั้มน้ำมันเอสโซ่ ถนนเพชรเกษม ซอย 69 แขวงหลักสอง เขตบางแค จอดอยู่ริมถนนในสภาพย้อนศร กระโปรงหน้าพังยับ ล้อหน้าข้างซ้ายครูดฟุตปาทจนยางและแม็กซ์แตกละเอียด กันชนด้านหน้ามีรอยถูกเฉี่ยวจนหลุดทั้งชิ้น นอกจากนี้ ยังมีรอยถูกยิงรอบตัวรถ 6 แห่ง ภายในรถที่เบาะคนขับพบผู้เสียชีวิต ในสภาพสวมเสื้อคอปกสีขาว นุ่งกางเกงยีนส์ขาสวม ส่วน ใส่รองเท้าผ้าใบสีขาวอ่อน สะพายกระเป๋าสีดำ ภายในบรรจุเงินสด 5,000 บาท และพระเลี่ยมทอง 3 องค์ มีบาดแผลถูกยิงด้วยปืน 11 มม. ที่ขมับขวา 1 นัด ท่อนแขนขวาทะลุเข้าใต้รักแร้ขวา 1 นัด ขณะขับรถ

ออกจากผับไปส่งเพื่อนสาว ส่วนคนร้ายรีบขับขี่ย้อนศรเสียหลักล้ม ห่างจุดที่รถผู้ตายจอดไปทางปากซอย เพชรเกษม 69 ประมาณ 200 เมตร พบรถจักรยานยนต์ยี่ห้อยามาฮา รุ่นนูโวเอ็มเอ็กซ์ สีดำ ทะเบียน วลย 579 กทม เป็นรถคนร้ายล้มตะแคงติดอยู่กับล้อหน้ารถกระบะ ยี่ห้อฮิอุซุ รุ่นดีแมคซ์ สีเขียว ทะเบียน บบ 4258 กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ ยังพบปลอกกระสุนปืน 11 มม. ตกอยู่ 3 นัด ลูกกระสุนปืนขนาดเดียวกัน อีก 6 นัด และโทรศัพท์มือถือคาดว่าเป็นของคนร้าย 1 เครื่อง เจ้าหน้าที่เก็บรวบรวมไว้เป็นหลักฐาน

เมื่อสอบสวนนายอ้วน บุญศักดิ์ อายุ 53 ปี พ่อค้าอาหารตามสั่ง เจ้าของรถกระบะฮิอุซุ ดีแมคซ์ ให้การว่า กำลังขับรถออกจากซอยมุ่งหน้าตลาดบางแค ได้มีรถจักรยานยนต์คู่กรณี เป็นชาย 2 คน ขับขี่ย้อนศรมาอย่างรวดเร็ว และเกิดเสียหลักล้มจนรถ จักรยานยนต์ไถลมาติดที่ล้อหน้ารถตน จากนั้น คนร้ายทั้ง 2 คน เชื่อว่าน่าจะได้รับบาดเจ็บ รีบวิ่งไปเรียกรถแท็กซี่ ไม่ทราบสีและทะเบียนหนีไปทางปากซอย

ต่อมา นายณรงค์ศักดิ์ งามน้ำใจ อายุ 29 ปี เพื่อนรุ่นน้องผู้เสียชีวิตให้การว่า ก่อนเกิดเหตุ ตนและผู้ตาย พร้อมเพื่อนๆ ชายหญิง ประมาณ 10 คน ไปกินดื่มสังสรรค์กันที่สถานบันเทิงแห่งหนึ่ง ย่านถนนพหลโยธินสาย 1 กระทั่งร้านปิดแยกย้ายกันกลับ ผู้ตายขับรถมุ่งหน้าซอยเพชรเกษม 69 เพื่อส่ง นางสาวพลอยนิศา หรือ โบว์ ทิพย์วงศ์ อายุ 32 ปี แฟนสาวนั่งคู่มากับผู้ตาย และนางอารยา อรุณธรรมสกุล อายุ 35 ปี เพื่อน นางสาวพลอยนิศา ที่นั่งอยู่เบาะหลัง ถูกกระสุนเฉี่ยวเข้าที่ข้อศอกด้านซ้ายบาดเจ็บเล็กน้อย แต่ระหว่างทางทั้งแฟนผู้ตายและเพื่อนสาว นอนหลับ ไม่รู้ที่มาที่ไป โดยยืนยันว่าขณะอยู่ในร้านไม่ได้มีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกับใคร

โดยต่อมาพบร่องรอยคนร้ายซึ่งรถจักรยานยนต์ ไถยี่งรถผู้ตายมาตั้งแต่ต้นซอยเพชรเกษม 69 ระยะทาง ประมาณ 200-300 เมตร หลังจากถูกยิง ผู้ตายแจ้งใจขับรถหนีกระแทกเฉี่ยวชนขอบฟุตปาธจนรถพังยับเยิน แต่ขณะนี้ยังไม่ทราบว่าผู้ตายทำธุรกิจอะไร และชนวนสังหารคือเรื่องใดกันแน่ เพราะทั้งแฟนสาวและเพื่อนที่นั่งมาในรถด้วยกันยังไม่ให้ข้อมูลที่เพียงพอต่อรูปคดี

ต่อมาเวลา 12.00 น. วันเดียวกัน ที่ สน.เพชรเกษม ชุดสืบสวนได้นำตัวพยานปากสำคัญ เป็นคนขับรถ แท็กซี่ที่ขับรับคนร้ายหลบหนีมาสอบปากคำ โดยคนขับรถแท็กซี่ให้การว่า ได้รับคนร้ายทั้ง 2 คน จากที่เกิดเหตุ ตอนแรกคนร้ายให้ไปส่งในซอยเพชรเกษม 77 ย่านหนองแขม แต่เปลี่ยนใจให้ไปส่งที่หน้าโรงพยาบาล เกษมราษฎร์บางแค หลังจากทราบจุดที่คนร้ายลงรถ ชุดสืบสวนได้ไปตรวจสอบกล้องวงจรปิดที่หน้าโรงพยาบาล เกษมราษฎร์บางแค พบภาพคนร้ายเป็นชาย 2 คน อายุประมาณ 25-30 ปี คนแรกไว้ผมรองทรง ใส่เสื้อแขนยาวสีเทา กางเกงยีนส์ รองเท้าผ้าใบสีขาว อีกคนไว้ผมรองทรง ใส่เสื้อคลุมแขนยาวสีดำ แขนเสื้อสีขาว กางเกงขาสั้น สีครีม รองเท้าแตะ ตรวจสอบทะเบียนรถจักรยานยนต์คนร้ายที่ทิ้งไว้ในที่เกิดเหตุ ทำให้ทราบว่า ทะเบียน วลย 579 กทม. เป็นทะเบียนปลอม ส่วนทะเบียนจริงถูกถอดไว้ใต้เบาะก่อนนำมาก่อเหตุ คือ ทะเบียน กวข 411 สมุทรสาคร ผู้ครอบครองรถคือ นายปัญญาณัฐ ภูระหงษ์ อายุ 31 ปี อยู่บ้านเลขที่ 29 หมู่ 1 ต.ห้วยม่วง อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม เจ้าหน้าที่จะได้เรียกตัวมาสอบว่ามีส่วนรู้เห็นกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือไม่

โดยรายงานจากชุดสืบสวนจากการสอบปากคำประมวลเหตุการณ์ทราบว่า นายประสงค์ ผู้ตาย มีภรรยาอยู่แล้ว ส่วนผู้ตายเปิดแผงขายลอตเตอรี่อยู่หน้าโรงพยาบาลศิริราช ส่วนความสัมพันธ์กับ นางสาวพลอยนิศา หรือโบว์ เพื่อนสาวที่นั่งคู่กันมาก่อนพบจุดจบ เพิ่งคบกันได้ 2 เดือน โดยนางสาวพลอยนิศามีแฟน

อยู่แล้ว แต่เมื่อ 6 ปีที่ผ่านมา แพนหนุ่มถูกจับในคดียาเสพติด ศาลตัดสินจำคุก 16 ปี ขณะนี้ถูกจองจำอยู่ที่เรือนจำคลองเปรม ก่อนเกิดเหตุ 2 วัน แพนของนางสาวพลอยนิศาได้โทรศัพท์มาขอให้บอกนายประสงค์ อ้อยมาอยู่กับแพนสาวอีก ถ้ายังไม่หยุดตายแน่ และก่อนเกิดเหตุที่ นางสาวพลอยนิศาจะออกจากบ้านไปหาผู้ตาย แพนหนุ่มยังโทรศัพท์มาถามว่าจะไปไหน ขณะที่นายประสงค์อาจจะคิดว่าแพนหนุ่มของนางสาวพลอยนิศายังอยู่ในเรือนจำ คงทำได้แค่ข่มขู่ จากนั้นเจ้าหน้าที่จะได้สืบสวนหาตัวคนร้ายมาดำเนินคดีต่อไป

2) ผลสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- (1) การรวบรวมบุคคลที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้ตาย คนยิง และคนสั่งการที่อยู่ในเรือนจำ
- (2) การสอบสวนจากผู้หญิงที่รอดชีวิตว่า ผู้ที่สั่งการเป็นแพนเก่าของตน
- (3) การค้นหาข้อมูลการใช้โทรศัพท์เพื่อค้นหาพื้นที่คนร้าย
- (4) การติดตามคนร้ายจากการประสานงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจมาบริเวณชายแดนพม่าจากการติดตามของของคนร้าย



ภาพ 3-6 สภาพรถยนต์ของผู้เสียชีวิตในที่เกิดเหตุ



ภาพ 3-7 ตำรวจแถลงจับกุมนายประวิทย์ ยุทธยา และนายมนต์เชียร สนธิชัยวรานนท์ 2 มือปืนยิงนายประสงค์ ครูทปรีชาสกุล เสียชีวิตการลอบสังหารภาพถูกนักโทษจำจวนฆ่า สาเหตุหึงหวงแพนสาว

กรณีศึกษาที่ 2 คดีจับตัวเตอร์ อาจารย์เอก กวดวิชาดัง หน้ามหาวิทยาลัย ขาย “ยานรก”

1) ลำดับเหตุการณ์

วันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2557 เวลา 16.00 น. ตำรวจกองกำกับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล 4 จับกุมตัวเตอร์สถาบันกวดวิชาชื่อดัง ค้ายาเสพติดให้วัยรุ่นภายในซอยรามคำแหง 55 และยังสามารถจับกุมผู้ต้องหาหนีคดีร่วมกันฆ่าทิ้งศพคนงานพม่าในพื้นที่สถานีตำรวจภูธรจตุจักร จังหวัดนครราชสีมา ที่ขณะนั้นได้เดินเข้ามาซื้อยาเสพติดภายในสถาบันกวดวิชาดังกล่าวด้วย

โดยตำรวจกองกำกับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล 4 จับกุมนาย ทักษิณ หรือเอก พงษ์ฤทธิ์ อายุ 45 ปี ตัวเตอร์สถาบันกวดวิชากลุ่มบัณฑิตเกียรตินิยม อยู่บ้านเลขที่ 34 แขวงปากคลองภาษีเจริญ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พร้อมของกลางยาไอซ์ 2 กรัม ยาบ้า 8 เม็ด เงินล่อซื้อ 500 บาท โทรศัพท์มือถือ 1 เครื่อง จับกุมได้ที่สถาบันกวดวิชากลุ่มบัณฑิตเกียรตินิยม ซอยรามคำแหง 55 แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

พันตำรวจเอกสง่า กรรณิรมย์ ผู้กำกับการกองกำกับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล 4 เผยว่า สืบเนื่องจากเมื่อคืนวันที่ 11 สิงหาคม ที่ผ่านมา ตำรวจกองกำกับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล 4 จับกุมผู้ต้องหาคดีเสพยาเสพติด ขยายผลเบื้องต้นทราบว่านาย ทักษิณ หรืออาจารย์เอก ตัวเตอร์ประจำสถาบันกวดวิชากลุ่มบัณฑิตเกียรตินิยม ในซอยรามคำแหง 55 ลักลอบขายยาเสพติดให้กับวัยรุ่นในพื้นที่เป็นเวลาหลายปี อาศัยอาชีพตัวเตอร์บังหน้า จึงวางแผนล่อซื้อจับกุมได้ภายในสถาบัน พบผู้ต้องหารายนี้มีปัสสาวะสีม่วง แจ้งข้อหาเมียเสพยาเสพติดประเภทที่ 1 ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายโดยผิดกฎหมาย ตรวจประวัติผู้ต้องหารายนี้มีหมายจับในคดีฉ้อโกงทรัพย์สินอีกหนึ่งคดีโดยระหว่างการจับกุม เจ้าหน้าที่ยังสามารถควบคุมตัวนายอนุเทพ หรือตัน ชูเกิด อายุ 23 ปี อยู่บ้านเลขที่ 81 หมู่ 2 ต.หนองหญ้าบุญ อ.จตุจักร จ.นครราชสีมา ขณะเข้ามาซื้อยาบ้าจากนายทักษิณ ตรวจสอบพบเป็นผู้ต้องหาตามหมายจับศาลจังหวัดนครราชสีมา เลขที่ 298/2556 ลงวันที่ 11 เมษายน พ.ศ.2556 ในข้อหาร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน โดยทรมานหรือโดยทารุณโหดร้าย มีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตและพกพาอาวุธ ปืนไปในที่สาธารณะโดยไม่มีเหตุอันควร หลังก่อเหตุถูกอุ้มคนงานชาวพม่าไปรุมซ้อมใช้ปืนยิงจนเสียชีวิต ก่อนนำศพไปทิ้ง สาเหตุจากการทะเลาะวิวาท เหตุเกิดในพื้นที่สถานีตำรวจภูธรจตุจักร จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเจ้าหน้าที่นำตัวผู้ต้องหาทั้งสองส่งพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลหัวหมาก พร้อมประสาน สถานีตำรวจภูธรจตุจักร มารับตัวนายอนุเทพไปดำเนินคดี

2) ผลสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(1) การทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่อาปรางอาชีพเป็นพนักงานส่งอาหารเพื่อติดตาม และวางแผนล่อซื้อจับกุม

(2) การขยายผลจากผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยไปยังผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ได้

กรณีศึกษาที่ 3 คดีผู้ต้องหาตามหมายจับปฏิทินโจร ลำดับที่ 7 ค้ายาบ้า-พยายามฆ่าตำรวจ

1) ลำดับเหตุการณ์

เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2557 ศาลอ่านคำพิพากษา คดีหมายเลขดำที่ อ.3079/2552 ที่ พนักงานอัยการฝ่ายคดีอาญา 10 เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวุฒิไชย หรือ วุฒิชัย หรือ ต้น วรมิตร อายุ 32 ปี ผู้ที่ถูกออกหมายจับตามปฏิทินจับโจรของกองบัญชาการตำรวจนครบาล ลำดับที่ 7 เป็นจำเลยในความผิดฐาน ร่วมกันพยายามฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติหน้าที่ ร่วมกันต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงาน และร่วมกันมีและพกพาอาวุธ ปืนติดตัวไปในเมือง โดยไม่ได้รับใบอนุญาต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138, 140, 289, 371, พระราชบัญญัติอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน พ.ศ.2490 และ พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

คดีนี้อัยการยื่นฟ้องเมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2552 ระบุพฤติการณ์สรุปว่า เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2548 เวลากลางคืน จำเลยกับพวกอีกหนึ่งคนซึ่งหลบหนียังไม่ได้ตัวมาฟ้อง ได้ร่วมกันมีอาวุธปืนพกสั้นไม่ทราบชนิดและขนาด 1 กระบอก กระสุนปืนไม่ทราบชนิดและขนาด 2 นัด พกติดตัวไปบริเวณปากซอยระนอง 2 เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ซึ่งจำเลยกับพวกร่วมกันต่อสู้ขัดขวางและพยายามฆ่า ดาบตำรวจบรรจง ตุ่นทา เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลพระโขนง ขณะเข้าจับกุมจำเลยกับพวกในข้อหาร่วมกันจำหน่ายยาบ้า ยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (เมทแอมเฟตามีน) ซึ่งจำเลยได้ผลักรถจักรยานยนต์ให้ล้มใส่ ดาบตำรวจบรรจง จนเสียหายแล้วใช้อาวุธปืนยิง ดาบตำรวจบรรจง โดยมีเจตนาฆ่า ซึ่งจำเลยกับพวกได้ลงมือกระทำและกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล เหตุเกิดที่แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ชั้นพิจารณาจำเลยให้การปฏิเสธตลอดข้อกล่าวหา ศาลพิเคราะห์พยานหลักฐานที่สองฝ่ายนำสืบแล้ว เห็นว่า โจทก์มี ดาบตำรวจบรรจง และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ร่วมวางแผนล่อซื้อยาบ้าจากสายลับที่ติดต่อพวกจำเลย เบิกความสอดคล้องต้องกันว่า หลังจากได้ข่าวจากสายลับที่ติดต่อซื้อยาบ้าจำนวน 4,000 เม็ด ราคา 470,000 บาท แล้ว เจ้าหน้าที่ได้ติดต่อขอรับเงินเพื่อล่อซื้อยาจากหน่วยปราบปรามยาเสพติด ตชด.ภาค 4 โดยนัดพบสายลับเพื่อล่อซื้อบริเวณกลางซอยสุขุมวิท 62 แต่ต่อมาย้ายสถานที่ไปที่ ซอยระนอง 2 ย่านราชดำริ ซึ่งมีจำเลยเข้ามาขอเงินก่อนการส่งมอบยา แต่เมื่อ ดาบตำรวจบรรจง แสดงตัวว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำเลยพยายามหลบหนีเมื่อ ดาบตำรวจบรรจง ติดตามได้จึงรถจักรยานยนต์ชนจนล้ม แล้วยังได้ชักปืนยิงใส่หน้าอก ดาบตำรวจบรรจง 2 นัด

ศาลเห็นว่า ดาบตำรวจบรรจง เป็นประจักษ์พยาน ซึ่งให้การเกี่ยวกับรายละเอียดการวางแผนล่อซื้อได้สอดคล้องกับเจ้าหน้าที่ ตำรวจที่ชุมนุมเหตุการณ์บริเวณโดยรอบ และบันทึกคำให้การของ ดาบตำรวจบรรจง ซึ่งได้ทำภายหลังเกิดเหตุการณ์ทันที อีกทั้งดาบตำรวจบรรจง ไม่เคยมีเหตุโกรธเคืองกับจำเลยมาก่อน โดยระหว่างที่มีการล่อซื้อ ดาบตำรวจบรรจง ยังได้มีเวลาพูดคุยกับจำเลยด้วย และรถจักรยานยนต์ของกลางยังพบสำเนาใบขับขี่ที่มีภาพจำเลย และใบสั่งที่มีชื่อจำเลยอยู่ด้วย จึงเชื่อว่าพยานสามารถจดจำใบหน้าจำเลยได้ และไม่มีเหตุให้ระแวงสงสัยว่าจะปรักปรำจำเลย แต่พยานและพวกเบิกความไปตามข้อเท็จจริงที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ ส่วนที่จำเลยต่อสู้คดี อ้างถิ่นที่อยู่ โดยนำน้ำขาย เป็นพยานเบิกความและคัดค้านเรื่องแสงไฟ บริเวณที่ล่อซื้อนั้น เห็นว่า พยานเป็นญาติใกล้ชิด จึงน่าสงสัยว่าจะเบิกความช่วยเหลือจำเลย ส่วนเรื่องแสงไฟ ปรากฏว่า

โจทก์มีพยานเอกสารเป็นแผนผังแสดงการตั้งอยู่ของเสาไฟและชนิดหลอดไฟ ที่เห็นว่าบริเวณดังกล่าวมีแสงสว่างเพียงพอในระยะ 5 เมตร ที่เจ้าหน้าที่ชุดดูแลเหตุการณ์ สามารถมองเห็นการล่อซื้อได้ ประกอบกับดาบตำรวจบรรจง อยู่ห่างจากจำเลยเพียง 1 เมตรเท่านั้น พยานจำเลยจึงไม่มีน้ำหนักหักล้างพยานโจทก์ได้

พิพากษาว่าจำเลยมีความผิดหลายกรรม ให้เรียงกระทงลงโทษทุกกรรม ให้จำคุกตลอดชีวิต และปรับ 1 ล้านบาท ฐานมีและจำหน่ายยาเสพติด, จำคุกตลอดชีวิต ฐานพยายามฆ่าเจ้าหน้าที่, มีอาวุธปืน จำคุก 1 ปี และพกอาวุธปืนในที่สาธารณะ จำคุกอีก 1 ปี แต่จำเลยให้การรับสารภาพชั้นสอบสวน จึงเห็นควรลดโทษ 1 ใน 4 ให้จำคุก 37 ปี 6 เดือน และปรับ 750,000 บาท ฐานมีและจำหน่ายยาเสพติด, จำคุก 37 ปี 6 เดือน ฐานพยายามฆ่าเจ้าหน้าที่, มีอาวุธปืน จำคุก 8 เดือน และพกอาวุธปืนในที่สาธารณะ จำคุก 8 เดือน เมื่อรวมโทษทุกกระทงให้จำคุก 74 ปี 28 เดือน แต่ตามกฎหมายเมื่อรวมทุกกระทงความผิดแล้ว ให้จำคุกสูงสุดได้ไม่เกิน 50 ปี จึงให้จำคุกจำเลย 50 ปี และปรับ 750,000 บาท และให้รับของกลาง

สำหรับ นายวุฒิชัย หรือ ต้น วรมิตร นั้น นอกจากคดีนี้แล้วยังถูกออกหมายจับข้อหาพรากผู้เยาว์ ของพื้นที่ สถานีตำรวจนครบาลพญาไท ด้วย โดยถูกจับกุมได้ที่ซอยรามคำแหง 24 แยก 14 อพาร์ตเมนต์ รามฯ 24 เรสซิเดนซ์ ย่านบางกะปิ โดย นายวุฒิชัย ถูกตั้งรางวัลนำจับ 50,000 บาท

2) ผลสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- (1) ผลจากการจับกุมผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยได้ขยายผลมายังตัวผู้ต้องหา
- (2) การดำเนินการล่อซื้อจับกุมสามารถทำให้ตัวผู้ต้องหาได้ง่ายขึ้น
- (3) ความสำคัญของพยานแวดล้อมที่พบเห็นเหตุการณ์



ภาพ 3-8 นายวุฒิชัย หรือวุฒิชัย หรือต้น วรมิตร อายุ 32 ปี (เสื้อแดง) ในวันที่ถูกจับกุม

กรณีศึกษาที่ 4 คดีโจมนันชนโรงขยะกวาดล้างยานรก ยึดยาบ้า 180 เม็ด

1) ลำดับเหตุการณ์

เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2553 เวลา 06.00 น. เจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สนธิกำลังกับตำรวจกองบัญชาการตำรวจนครบาล 4 และตำรวจสถานีตำรวจนครบาล ประเวศ ประมาณ 100 นาย และสุนัขตำรวจอีก 2 นาย นำหมายค้นจากศาลจังหวัดพระโขนง เลขที่ 66/2553 ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2553 เข้าตรวจค้นยาเสพติดที่บ้านต้องสงสัยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในชุมชนรวมใจพัฒนาตามยุทธศาสตร์ 5 รื้อป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 ราย ได้แก่ บ้านของนายแดง บุญรอด นายพิสันต์ ดวนต่วน นายปิยชาติ บานเย็นงาม และนางสาวอังคณา มั่นจิตร ภายในชุมชนรวมใจพัฒนา หรือชุมชนโรงขยะ ซอยอ่อนนุช 86 และบ้านพักของนายธวัชชัย แก่นสน ภายในชุมชนกระทุ่มเสือปลา ซอยอ่อนนุช 67 ถนนอ่อนนุช แขวงและเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

โดยพลตำรวจตรีสมุทธิ วรรณพิรุณ ผบก.น.4 กล่าวว่า การสนธิกำลังครั้งนี้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ 5 รื้อ ป้องกันระยะ 2 ที่ต้องเฝ้าระวังเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยกรุงเทพมหานครมีชุมชนทั้งหมด 1,700 ชุมชน และมี 587 ชุมชน ที่ต้องเฝ้าระวังอย่างมาก ซึ่งในเขตพื้นที่ชุมชนรวมใจพัฒนา เขตประเวศก็อยู่ในจำนวนนี้ด้วย

จากการตรวจค้นสามารถจับกุมผู้ต้องหาจำหน่ายยาเสพติดได้ จำนวน 4 ราย ครอบครองยาเสพติด 14 ราย ผู้เสพ 6 ราย และของกลางยาบ้าจำนวน 180 เม็ด นอกจากนี้ยังมีการตรวจยึดเอกสารการเคลื่อนไหวทางการเงินของผู้ต้องสงสัยอีกจำนวนหนึ่ง เพื่อนำไปตรวจสอบว่ามีที่มาที่ไปอย่างไร มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือไม่ และจากนี้ในพื้นที่ของ บก.น.4 จะมีการเฝ้าระวังป้องกันยาเสพติด อายุมุข และสิ่งผิดกฎหมายต่างๆ ให้เข้มงวดมากยิ่งขึ้น

2) ผลสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(1) ความสำเร็จตามแผนการเฝ้าระวังยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจตามยุทธศาสตร์ 5 รื้อ ป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด

(2) การปฏิบัติการเข้าตรวจค้นชุมชนที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด

(3) การประสบความสำเร็จในการเข้มงวดที่มากขึ้น และการเฝ้าระวังยาเสพติดภายในพื้นที่

บก.น. 4



ภาพ 3-9 เจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. สนธิกำลังร่วมกับตำรวจ บก.น. 4 ตำรวจ สน.ประเวศ ประมาณ 100 นาย และสุนัขตำรวจอีก 2 นาย เข้าค้นชุมชนรวมใจพัฒนา หรือชุมชนโรงขยะ



ภาพ 3-10 การตรวจค้น และจับกุมผู้ต้องหาพื้นที่ชุมชนรวมใจพัฒนา เขตประเวศ

กรณีศึกษาที่ 5 คดี สส.บก.น.4 ระดมกวาดล้างยาเสพติด รวบผู้ต้องหา 9 ราย

1) ลำดับเหตุการณ์

เมื่อวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2557 พันตำรวจเอกสง่า กรรภิรมย์ ผกก.สส.บก.น.4 พันตำรวจโทวิวัฒน์ อัครวิบูลย์ รอง ผกก.สส.บก.น.4 พร้อมด้วยกำลังเจ้าหน้าที่ชุดปราบปรามยาเสพติด กก.สส.บก.น.4 ได้ลงพื้นที่ภายในซอยรามคำแหง 53 แยกซอยโรงเชือด ริมคลองแสนแสบ แขวงพลับพลา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ซอยเป้าหมายเพื่อกระทำการระดมกวาดล้างขบวนการยาเสพติด ซึ่งจากการบุกกวาดล้างครั้งนี้ สามารถจับกุมผู้ต้องหาได้ 9 คน ประกอบไปด้วย นายวิรัตน์ ปุราคร อายุ 25 ปี นายอนันต์ มินิ อายุ 26 ปี นายชาญชัย แสงวิเชียร อายุ 23 ปี นายขวัญ สุมานนท์ อายุ 26 ปี นายสุขุม รอดศิริ อายุ 28 ปี น.ส.รัก ษพร เลิศฤทัยกุล อายุ 20 ปี นายอนันต์ ยีโยโซะ อายุ 22 ปี นายวุฒิชัย สมสุข อายุ 22 ปี และ น.ส.หนูดี (นามสมมติ) อายุ 17 ปี พร้อมของกลางได้หลายรายการ อาทิ ยาไอซ์ 33 กรัม ยาบ้า 97 เม็ด อาวุธปืนขนาด .38 แบบลูกไม้ สีดำ 1 กระบอกพร้อมด้วยกระสุนขนาดเดียวกันจำนวน 10 นัด เงินสดล่อซื้อจำนวน 5,400 บาท

โดยพื้นที่ดังกล่าวทาง กก.สส.บก.น.4 ได้เฝ้าจับตาเป็นพิเศษ โดยการจับกุมในครั้งนี้เป็นการลงพื้นที่เป้าหมายบริเวณภายในซอยดังกล่าว ซึ่งเป็นอพาร์ทเมนต์แห่งหนึ่ง เนื่องจากก่อนหน้านี้เจ้าหน้าที่สามารถจับกุมผู้ต้องหาคดียาเสพติดและสืบ ทราบว่าที่อาคารดังกล่าวมีการซื้อขายยาเสพติดโดยวิธีการโยนยาเสพติดลงมาจาก ห้องพัก และซอยดังกล่าวยังถือเป็นพื้นที่สลับซับซ้อนยากต่อการเข้าตรวจค้น และมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างมาก จึงนำกำลังเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการกวาดล้าง จนสามารถจับกุมผู้ต้องหาได้ที่บริเวณอพาร์ทเมนต์ดังกล่าวถึง 8 คนในเวลาไล่เลี่ยกัน แบ่งเป็นคดีเสพ 4 คน คดีจำหน่ายอีก 4 คน ส่วนผู้ต้องหาอีกคนที่จับได้เป็นการล่อซื้อจากย่านซอยรามคำแหง 116 แขวงและเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร

ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ยังจะขยายผลจับกุมไปยังพื้นที่ใกล้เคียง เนื่องจากพื้นที่แถบนั้นส่วนใหญ่เป็นอาคารหอพักสูงเบียดชิดติดกัน มีซอกซอยเยอะยากต่อการเข้าตรวจค้นจับกุม จึงต้องมีการระดมกำลังอย่างต่อเนื่อง และจากการจับกุมครั้งนี้สามารถยึดปืนได้อีก 1 กระบอก ซึ่งคงต้องนำไปตรวจสอบประวัติคดีเก่าเนื่องจากปืนมีการซื้อขายกันมาเป็นทอดๆ มีความน่าสงสัยว่าอาจถูกนำไปก่อคดีมาแล้วอีกด้วย

2) ผลสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- (1) การขยายผลจากผู้ค้ารายย่อยไปยังผู้ค้ารายใหญ่
- (2) ประสบผลสำเร็จจากการล่อซื้อจับกุมภายในชุมชน
- (3) ขยายผลไปยังคดีอื่นๆ ด้วย คือ การซื้อขายอาวุธปืนเถื่อนในพื้นที่



ภาพ 3-11 ผู้ต้องหาที่จับกุมได้ในเขตพื้นที่ภายในซอยรามคำแหง 53



ภาพ 3-12 ของกลางอาวุธปืน พร้อมเครื่องกระสุน และโทรศัพท์มือถือของผู้ต้องหา

กรณีศึกษาที่ 6 คดีจับ “เล็ก ลาย” ขาใหญ่ค้าขาย่านนวมินทร์

1) ลำดับเหตุการณ์

เมื่อวันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2554 เวลา 06.00 น. กองบัญชาการปราบปรามยาเสพติด ร่วมกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พร้อมด้วยกำลังตำรวจร่วม 70 นาย และสุนัขตำรวจจำนวนหนึ่ง ได้นำหมายศาลอาญารัชดา เลขที่ 579/2554 ลงวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2554 เข้าตรวจค้น 7 จุด ภายในชุมชน สามัคคีพัฒนา นวมินทร์ 26 แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

โดยจุดแรกเป็นบ้านของนายวิเวก จับอันชอบ อายุ 39 ปี อยู่บ้านเลขที่ 650/711 หมู่ 5 แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร บริเวณด้านหน้าบ้านเปิดเป็นร้านขายของชำ เจ้าหน้าที่ได้ตะโกนเสียงเจ้าของบ้านประมาณ 30 นาที นายวิเวกจึงยอมเปิดบ้านให้เข้าตรวจค้น จากการตรวจค้นภายในบ้าน พบปืนลูกโม้ ขนาด .38 พร้อมกระสุนใส่กล่องแน่นหนา ซุกไว้ในถังน้ำซักโครก จากการสอบสวนนายวิเวกอ้างว่า

เป็นปิ่นที่คนรู้จักนำมาจำหน่าย เจ้าหน้าที่จึงควบคุมตัวไปสอบสวนอย่างละเอียดอีกครั้งที่ สถานีตำรวจนครบาล บึงกุ่ม

หลังจากนั้นได้เข้าตรวจค้นบ้านเลขที่ 650/48 แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม ซึ่งเป็นบ้านของนาย สุชาติ พุ่มเกิด หรือรู้จักกันดีในนาม "เล็ก ลาย" จากการตรวจค้นอย่างละเอียดภายในบ้าน พบอุปกรณ์การเสพยา, สมุดบัญชีเงินฝาก ธนาคารกสิกรไทย มียอดเงินหมุนเวียนจำนวน 1,489,000 บาท นอกจากนี้ยังพบจดหมายจากญาติที่ส่งมาจากเรือนจำ คลองเปรม โดยมีเนื้อหาบรรยายถึงความสุขสบายที่นายสุชาติ สามารถใช้ชีวิต เสพยาได้อย่างสนุกสนาน จากการสอบสวนนายสุชาติ ที่มีลักษณะภูมิฐาน ใส่สร้อยคอทองคำหนักประมาณ 10 บาท อ้างว่า เงินสดหมุนเวียนที่พบในบัญชีเงินฝากนั้นเป็นเงินที่ได้มาจากการทำงานด้านชิปปิ้ง ซึ่งเป็นงานที่มีค่าตอบแทนสูง

จากนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำกำลังเข้าตรวจค้นบ้านเลขที่ 650/35 บ้านญาติของนายสุชาติ ตั้งอยู่บริเวณปากซอย ซึ่งบ้านหลังดังกล่าวชาวบ้านในละแวกใกล้เคียงระบุว่า มักจะถูกใช้เป็นที่พักของวัยรุ่นในบริเวณดังกล่าว โดยเฉพาะในเวลากลางคืน จะใช้เป็นจุดจำหน่ายยา และจุดเสพยา โดยเฉพาะในเวลาหลังเที่ยงคืนของทุกคืนจะมีวัยรุ่นขึ้นรถจักรยานยนต์จำนวนมาก วิ่งวนเวียนเข้ามาซื้อยา และเสพยา โดยชาวบ้านในละแวกดังกล่าวระบุว่า ทุกคืน จะมีวัยรุ่นขึ้นรถจักรยานยนต์เข้ามาทั้งซื้อยาและเสพยาจำนวนมาก ส่งผลถึงดังรอบกวนไปทั่ว ไม่มีชาวบ้านคนไหนกล้าที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยา อยากให้ตำรวจจับพวกนี้ไปให้หมด เพราะทุกวันนี้แทบจะไม่ได้หลับได้นอน

ขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุม ระบุว่า จากการสืบทราบทางด้านการข่าวพบว่า นายสุชาติ ถือเป็นคน ชาติใหญ่ในซอยดังกล่าว มีพฤติกรรมนำยาเสพติดมาจำหน่ายให้กับวัยรุ่นภายในซอยดังกล่าว ซึ่งหลังจากนี้จะต้องนำตัวนายสุชาติไปตรวจหาสารเสพติดก่อนที่จะนำตัวไปดำเนินคดีที่ สถานีตำรวจนครบาล บึงกุ่ม

2) ผลสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- (1) ผลสำเร็จได้จากการล้อมซื้อยาเสพติดจากผู้ต้องหา
- (2) การดักซุ่มรอผู้ต้องหาภายในพื้นที่
- (3) การขยายผลในการหาผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่

กรณีศึกษาที่ 7 คดีรวบแก๊งค้ายาเครือข่ายชาวไนจีเรีย

1) ลำดับเหตุการณ์

เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 ที่สถานีตำรวจนครบาลพหลโยธิน พันตำรวจเอกเจริญ ศรีศรีลักษณ์ รองผู้บังคับการตำรวจนครบาล 2 พร้อมด้วย พันตำรวจเอกชาตรี กาญจนกันติ ผู้กำกับสถานีตำรวจนครบาลพหลโยธิน พันโทจอมไตร กิจประसार ผบ.ร.11 พัน.1 รอ. พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ชุดจับกุม ร่วมกันแถลงการจับกุม นายณัฐวุฒิ แก่นสาร หรือเอ็ม อายุ 23 ปี, นายอดุลย์ บารมี หรือดุลย์ อายุ 30 ปี, นางสาวรุจิรา แซ่ไหล หรือปอนด์ อายุ 23 ปี, นายณัฐพล วงศ์สว่างพานิช หรือกอล์ฟ อายุ 33 ปี, นางสาวกมลวรรณ เชิดชูเกียรติศักดิ์ หรือแนน อายุ 27 ปี, นายจักรกฤษ เตียะเพชร หรือหนู อายุ 41 ปี, นายชิมา

ไมเคิล โอเมรา อายุ 22 ปี ชาวไนจีเรีย, นายอากัสติน เอเมกา ออดีเอล อายุ 56 ปี ชาวไนจีเรีย และนายนอร์ซอ ซาคูดี อีเคนซุ อายุ 36 ปี พร้อมของกลางยาไอซ์น้ำหนักรวม 628.52 กรัม โคเคนน้ำหนักรวม 80.35 กรัม อาวุธปืนยาวเล็ก เอฟเอ็น 14 นาโต ขนาด 5.56 มม. จำนวน 1 กระบอก พร้อมเครื่องกระสุนขนาด 5.56 มม. จำนวน 84 นัด อาวุธปืนพกสั้นขนาด .32 มม. จำนวน 1 กระบอก พร้อมเครื่องกระสุนขนาด 9 มม. จำนวน 37 นัด กระสุนปืนขนาด 7.65 มม.จำนวน 5 นัด และบัตรข้าราชการปลอมจำนวน 2 ฉบับ ระบุชื่อ ร้อยตำรวจตรีณัฐพล วงศ์สว่างพานิช และ สิบตำรวจโทณัฐวุฒิ แก่นสาร โดยสามารถจับกุมได้เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคมที่ผ่านมา

พันตำรวจเอกเจริญ กล่าวว่า สืบเนื่องจากทางเจ้าหน้าที่สืบทราบว่ามีขบวนการลักลอบจำหน่ายยาเสพติดใน ย่านห้วยขวาง และย่านรัชดา ซึ่งเจ้าหน้าที่สืบทราบว่าขบวนการดังกล่าวมีชาวไนจีเรียร่วมด้วย จนกระทั่งเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคมที่ผ่านมา เจ้าหน้าที่สามารถจับกุมนายณัฐวุฒิพร้อมของกลางไอซ์ และอาวุธปืนยาวเล็กได้ที่ซอยรัชดา 36 แขวงจันทรเกษม เขตจตุจักร จากการสอบสวนนายณัฐวุฒิให้การรับสารภาพว่าได้รวมกลุ่มค้ายาไอซ์กันโดยมีนายอดุลย์ เป็นหัวหน้า เจ้าหน้าที่จึงขยายผลจนสามารถจับกุมนายอดุลย์กับ นางสาวรุจิรา พร้อมของกลางยาไอซ์และอาวุธปืนพกสั้น ได้ที่ย่านรามอินทรา โดยนายอดุลย์ให้การรับสารภาพว่านอกจากตนและนายณัฐวุฒิ แล้วยังมีนายณัฐพล และนายจักรกฤษร่วมขบวนการด้วย โดยกลุ่มของตนจะรับยาเสพติดจากชาวไนจีเรียเพื่อนำมาจำหน่าย ต่อมาเจ้าหน้าที่จึงทำการล่อซื้อจากชาวไนจีเรียได้ของกลางเป็นยาไอซ์ และโคเคน จึงตรวจยึดไว้เป็นหลักฐาน

นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ยังพบบัตรข้าราชการระบุชื่อ ร้อยตำรวจตรีณัฐพล วงศ์สว่างพานิช และ สิบตำรวจโทณัฐวุฒิ แก่นสาร จากการสอบสวนผู้ต้องหาทั้งสองให้การรับสารภาพว่า บัตรข้าราชการดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากจากเจ้าหน้าที่ในกองบัญชาการ ตำรวจปราบปรามยาเสพติด (บช.ปส.) ทำบัตรให้ซึ่งตนทำบัตรดังกล่าวไว้เพื่อหลบเลี่ยงการตั้งด่านของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และขอยืนยันว่าไม่เคยใช้บัตรดังกล่าวในการรีดไถเงินจากประชาชนแต่อย่างใด ดังนั้นทางเจ้าหน้าที่จะประสานไปยังกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด (บช.ปส.) เพื่อตรวจสอบหาผู้ที่ให้การสนับสนุนการทำบัตรปลอมให้กับผู้ต้องหาต่อไป

ซึ่งเบื้องต้นทางเจ้าหน้าที่แจ้งข้อหาร่วมกันครอบครองยาเสพติดประเภท 1 (ยาไอซ์) ยาเสพติดประเภท 2 (โคเคน) เพื่อจำหน่าย มีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ในความครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต ปลอมแปลงและใช้เอกสารที่ทางราชการปลอม และอยู่ในราชอาณาจักรโดยใบอนุญาตสิ้นสุด ก่อนนำตัวผู้ต้องหาไปดำเนินคดีตามกฎหมายและผลักดันกลับประเทศต่อไป

2) ผลสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- (1) ผลจากการจับกุม และการขยายผลจากผู้ต้องหา
- (2) การสืบสวนสอบสวนขยายผลเพิ่มเติมจากผู้ต้องหาที่จับกุมได้

3.3.2 ตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Best practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมทั้งการสร้างมวลชนในพื้นที่

กรณีศึกษาที่ 1 โครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (D.A.R.E Drug Abuse Resistance Education ประเทศไทย)

ตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ 154/2554 ลงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2554 เรื่อง ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด และคำสั่งศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติที่ 1/2554 ลงวันที่ 22 กันยายน พ.ศ.2554 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด พ.ศ.2555 โดยใช้ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดเป็นยุทธศาสตร์หลัก กำหนดกลยุทธ์สำคัญที่จะดำเนินการ คือ 7 แผน 4 ปรับ 3 หลัก 6 เร่ง เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยึดเป็นหลักในการขับเคลื่อนงานยาเสพติด โดยแผนการที่ 3 การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด (Potential Demand) เป็นแผนที่มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับเยาวชนกลุ่มเสี่ยง เยาวชนทั่วไป รวมถึงประชาชนทั้งประเทศ เป็นการตัดการเพิ่มขึ้นของผู้เสพติดใหม่ โดยให้ความสำคัญเรื่องการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาทุกแห่ง รวมทั้งขจัดปัจจัยเสี่ยงที่เอื้อต่อปัญหายาเสพติดให้หมดไป สร้างคุณภาพชีวิตและทัศนคติให้กับเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของชาติไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกำหนดให้เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประมาณ 30% จากทั่วประเทศเป็นกลุ่มเป้าหมายเยาวชนก่อนวัยเสี่ยงอันดับแรกที่จะเพิ่มภูมิคุ้มกันป้องกันยาเสพติด โดยเน้นหนักในพื้นที่อำเภอที่มีสภาพปัญหายาเสพติดในเกณฑ์สูงและปานกลาง และให้มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินงานโครงการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาทั่วประเทศ โดยใช้ครูตำรวจ D.A.R.E เป็นกลไกหนึ่งเพื่อร่วมดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในชั้นเรียน ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติมีหนังสือสั่งการ ศพส. ที่ ยธ.1125/9467 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 เรื่อง Action Plan ขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด เดือนมิถุนายน-กันยายน พ.ศ. 2555 กำหนดให้มีการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา โดยจัดครูตำรวจ D.A.R.E ครูพระ เข้าไปสร้างภูมิคุ้มกันในสถานศึกษา พร้อมปรับเพิ่มเป้าหมายของการดำเนินงาน คือเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั่วประเทศ จำนวน 50% เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องเร่งดำเนินการ และเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน ศพส. จึงกำหนดมาตรการส่งเสริมสนับสนุนครูตำรวจ D.A.R.E เข้าสอนในสถานศึกษา มอบหมายให้คณะอนุกรรมการด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด ศพส. กระทรวง/หน่วยงานเจ้าภาพหลัก รับผิดชอบบูรณาการแผนเพื่อขับเคลื่อนมาตรการส่งเสริมสนับสนุนครูตำรวจ D.A.R.E. เข้าสอนในสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมาย

วิธีการสอนของหลักสูตร D.A.R.E.

เป้าหมายของหลักสูตร D.A.R.E. คือ การให้เด็กนักเรียนเกิดการต่อต้านการดื่มเหล้า การสูบบุหรี่ และการใช้ยาเสพติดอื่น ๆ รวมถึงพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในเด็กวัยรุ่น บทเรียนหลักสูตร D.A.R.E. จะเป็นลักษณะของการฝึกให้เด็กนักเรียนได้คิดถึงประเด็นปัญหาในสถานการณ์จำลอง การประเมินทางเลือกปฏิบัติผลที่อาจเกิดขึ้นเมื่อตัดสินใจเลือกปฏิบัติตามทางเลือกต่าง ๆ ของตน การตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสถานการณ์จำลอง การประเมินผลการปฏิบัติว่ามีความเหมาะสมและถูกต้องมากน้อยเพียงใด ดังนั้นวิธีการ

สอนของหลักสูตร D.A.R.E. จึงถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุผลตามที่ตั้งไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ครูตำรวจ D.A.R.E. สอนเด็กนักเรียนครั้งละ 1 ห้องเรียน สอนบทเรียนละ 1 ชั่วโมง ตามเนื้อหาหลักสูตร 13 บทเรียน ใช้ระยะเวลาการสอนทั้งสิ้น 13 สัปดาห์ ต่อ 1 ภาคการศึกษา กำหนดให้ครูตำรวจ D.A.R.E. 1 คน สอนอย่างน้อย 2 ห้องเรียนต่อ 1 ภาคการศึกษา
2. ครูตำรวจ D.A.R.E. แต่งเครื่องแบบทุกครั้งเมื่อเข้าทำการสอน
3. การกำหนดกฎของ D.A.R.E. ร่วมกัน ถือเป็นข้อตกลงระหว่างครูตำรวจ D.A.R.E. กับเด็กนักเรียนในชั้นเรียนทุกคน
4. ทบทวนการเรียนรู้การสอนของสัปดาห์ที่ผ่านมา และทบทวนเมื่อจบบทเรียนในแต่ละครั้ง
5. การติดต่อสื่อสารกับครูตำรวจ D.A.R.E. ด้วยกล่อง D.A.R.E. เด็กนักเรียนสามารถใส่คำถามใด ๆ ซึ่งอาจเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ก็ได้ โดยไม่ต้องระบุชื่อ และครูตำรวจ D.A.R.E. จะตอบคำถามก่อนเริ่มทำการสอนทุกครั้ง และจะนำคำถามที่น่าสนใจที่ยังไม่ได้ตอบในชั้นเรียนมาตอบในการสอนครั้งต่อไป
6. การจัดกิจกรรมมอบใบประกาศนียบัตรให้เด็กนักเรียนที่ผ่านการเรียนหลักสูตร D.A.R.E. เพื่อให้เด็กนักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ มีพันธะสัญญาที่จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดไม่ว่ากรณีใด ๆ อันเป็นกิจกรรม

ความเป็นมาของโครงการ D.A.R.E ประเทศไทย

รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์) พร้อมด้วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (พลตำรวจเอกประชา พรหมนอก) ในขณะนั้น และคณะ ได้เดินทางไปเยือนประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อศึกษาดูงานการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามคำเชิญของหน่วยงานปราบปรามยาเสพติดสหรัฐอเมริกา (DEA) และรายงานสรุปผลการเยือนสหรัฐอเมริกาให้นายกรัฐมนตรีเพื่อทราบและพิจารณา โดยในประเด็นหนึ่งได้รายงานว่าสหรัฐอเมริกาได้ดำเนินงานโครงการ D.A.R.E (Drug Abuse Resistance Education) โดยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งผ่านการฝึกอบรมไปให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยของยาเสพติดแก่เยาวชนในสถานศึกษา ให้รู้จักแนวทางในการปฏิเสธยาเสพติดอย่างเด็ดขาด และเห็นว่าโครงการลักษณะนี้ฝ่ายไทยน่าจะนำมาปรับใช้ให้เกิดความเหมาะสมได้โดย DEA พร้อมทั้งจะจัดผู้เชี่ยวชาญมาฝึกอบรมให้แก่ข้าราชการตำรวจไทยในโอกาสแรก สำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ความสำคัญกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาลมาโดยตลอด โดยเฉพาะการป้องกันกลุ่มเสี่ยงไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้มอบหมายให้กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (D.A.R.E. ประเทศไทย) หรือโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2542

โครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย ถือได้ว่าเป็นโครงการด้านการป้องกันยาเสพติดที่สอดคล้องกับนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของทุกรัฐบาลที่ผ่านมา และยังเป็นโครงการที่มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างตำรวจ โรงเรียน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างใกล้ชิด ในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเสี่ยงที่เป็นเด็กนักเรียนอีกด้วย

ซึ่งกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดได้ผลิตครูตำรวจ D.A.R.E. ให้แก่หน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 3,995 คน ครูตำรวจ D.A.R.E. จะสอนเด็กนักเรียนเพื่อฝึกทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาหรือสิ่งเสพติด และการหลีกเลี่ยงความรุนแรงให้กับกลุ่มเป้าหมาย คือเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครูตำรวจ D.A.R.E. จะสอนเด็กนักเรียนครั้งละ 1 ห้องเรียน สอนบทเรียนละ 1 ชั่วโมง หลักสูตรของโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย มีทั้งหมด 10 บทเรียน ใช้เวลาการสอนทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ ต่อ 1 ภาคการศึกษา กำหนดให้ครูตำรวจ D.A.R.E. 1 คน สอนเด็กนักเรียนอย่างน้อย 2 ห้องเรียน ต่อ 1 ภาคการศึกษา ขณะนี้มีเด็กนักเรียนจากทั่วประเทศเข้าร่วมโครงการ ฯ แล้ว ประมาณ 730,000 คน ดังปรากฏรายละเอียดตัวอย่างโครงการ ในภาคผนวก ข (1)

กรณีศึกษาที่ 2 โครงการอาสาสมัครตำรวจบ้าน

โครงการอาสาสมัครตำรวจบ้าน ที่ผู้วิจัยศึกษาจากระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 และมาตรา 18 (1) และมติคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติในการประชุมครั้งที่ 6/2548 เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2548 ได้ออกระเบียบ ก.ต.ช. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ พ.ศ. 2549 ไปแล้วนั้น

เพื่อให้การส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (4) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 จึงออกระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดังปรากฏในรายละเอียดตัวอย่างโครงการภาคผนวก ข (2)

กรณีศึกษาที่ 3 โครงการชุมชนอุ่นใจได้ลูกหลานกลับคืน

จากคำสั่งศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ (ศพส.) ที่ 24/2555 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2555 ได้กำหนดให้ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างครบวงจรในพื้นที่ที่มีสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในระดับรุนแรง ภายใต้ชื่อ โครงการ “ชุมชนอุ่นใจได้ลูกหลานกลับคืน ปฏิบัติการปิดล้อม X-Ray เชิงรุก 90 วัน” โดยกำหนดพื้นที่การดำเนินงานใน 12 ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ชุมชน และชุมชนในพื้นที่ภาค 1-9 จำนวนภาคละ 1 ชุมชน ซึ่งพื้นที่ที่มีสถานการณ์ปัญหายาเสพติดรุนแรง และได้รับคัดเลือกเพื่อเป็นเป้าหมายแรกในโครงการชุมชนอุ่นใจได้ลูกหลานกลับคืนฯ ได้แก่

- 1) ชุมชนลือค 1-2-3 ชุมชน 4-5-6 และชุมชน 70 ไร่ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร
- 2) ชุมชนไผ่เขียว ต.เชียงรากน้อย อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา
- 3) บ้านมาบสามเกลียว ต.ดอนหัวฬ่อ อ.เมือง จ.ชลบุรี
- 4) บ้านหนองตะลูกปึก ต.หนองบัวศาลา อ.เมือง จ.นครราชสีมา
- 5) บ้านหนองปลาแซ่ ต.ท่าพระ อ.เมือง จ.ขอนแก่น
- 6) บ้านโป่งน้อย ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่
- 7) ชุมชนเสือทิม เทศบาลเมืองนครพิชญ์โลก อ.เมือง จ.พิษณุโลก

8) บ้านแหลมชะอวย ต.ลำพญา อ.บางเลน จ.นครปฐม

9) ชุมชนบ้านนาเหรง เทศบาลตำบลบ้านส้อง อ.เวียงสระ จ.สุราษฎร์ธานี

10) บ้านทุ่งโพธิ์ ต.ทุ่งขมิ้น อ.นาหม่อม จ.สงขลา

และต่อมาได้มีคำสั่ง ศพส.ที่ 25/2555 ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2555 ขยายการดำเนินงานตามโครงการฯ ออกไปให้ครอบคลุมทั่วประเทศ ในพื้นที่ชุมชนเป้าหมาย จำนวน 928 แห่ง และเมื่อครบกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติการเชิงรุก 90 วัน ได้มีคำสั่ง ศพส.ที่ 1/2556 ลงวันที่ 29 มกราคม 2556 ขยายระยะเวลาโครงการออกไปจนถึงเดือนกันยายน 2556 เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติด และความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างสมบูรณ์ โดยมอบหมายให้ ศพส.จ. เป็นกลไกรับผิดชอบในการบริหารจัดการ อำนวยการระดับจังหวัด และ ศพส.อ. เป็นกลไกรับผิดชอบการอำนวยการและปฏิบัติในพื้นที่

กรอบแนวคิด

1.กรอบความคิดอำนวยการรวมศูนย์ (Single Command) คือ การใช้กรอบความคิดที่จะจัดกลไกการสั่งการ แก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว สามารถตอบสนองภารกิจการปฏิบัติได้อย่างทันทั่วทั้ง

2.กรอบความคิดบูรณาการมาตรการ (Integrated Measures) คือ กรอบความคิด ใช้มาตรการแก้ไขปัญหาเสพติดทั้ง มาตรการป้องกัน ปราบปราม บำบัดรักษา ผสมผสาน บูรณาการเข้าด้วยกันกับการแก้ไขปัญหาคriminal การปรับสภาพแวดล้อมอย่างครบวงจร

3.กรอบความคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน (People Participation) คือ กรอบความคิดการส่งเสริมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในการป้องกันเฝ้าระวังยาเสพติดอย่างจริงจัง

4.กรอบความคิดยึดพื้นที่ (Area Approach) คือ กรอบความคิดใช้หมู่บ้าน/ชุมชนเป็นเป้าหมายดำเนินงานแบบเบ็ดเสร็จในลักษณะยึดพื้นที่เป็นส่วน ๆ ก่อนขยายพื้นที่ปฏิบัติการต่อไป

จุดมุ่งหมายหลัก

- 1) ลดปัญหาการค้ายาเสพติดจากผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยในหมู่บ้าน/ชุมชน
- 2) ลดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยนำผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนเข้ารับการบำบัดรักษาให้มากที่สุด
- 3) เฝ้าระวังและติดตาม ช่วยเหลือดูแลผู้ผ่านการบำบัดรักษาให้มีอาชีพ การงาน การศึกษา และไม่กลับไปมีพฤติกรรมซ้ำ
- 4) คนในชุมชนมีความปลอดภัยจากยาเสพติด และอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน
- 5) ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาเสพติดได้

มาตรการการดำเนินงาน

- 1) จัดตั้งกองบัญชาการควบคุม (Command Center) ในพื้นที่เป้าหมาย เป็นกลไกรับผิดชอบแก้ไขปัญหาในพื้นที่ โดยมีกองบังคับการควบคุม (Command Post) เป็นที่ทำการส่วนหน้าสำหรับการปฏิบัติการ

2) มาตรการในการดำเนินงานที่สำคัญ ประกอบด้วย การจัดทำข้อมูล การดำเนินการต่อผู้ค้า/ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด ป้องกันกลุ่มเสี่ยง เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ครอบครัว และสร้างความปลอดภัยจากอาชญากรรมชุมชน

การดำเนินงานในพื้นที่คลองเตย

การเตรียมการ

1) การดำเนินการด้านข้อมูล จัดให้มีการสำรวจข้อมูลสภาพพื้นฐานทางกายภาพของชุมชน ข้อมูลสภาพปัญหาเสพติดในชุมชน ข้อมูลผู้ค้า/ผู้เสพ/ผู้ติดยา/กลุ่มเสี่ยง ข้อมูลพื้นที่เสี่ยง/แหล่งมั่วสุม ข้อมูลหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/ผู้นำชุมชนฯ พร้อมทั้งจัดทำเป็นแผนที่ชุมชนเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการดำเนินงาน

2) การจัดกำลังพลมาปฏิบัติงาน เนื่องจากกำลังของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในคลองเตยที่มีสภาพปัญหารุนแรง จึงได้มีการขอกำลังจากส่วนราชการอื่นๆ เช่น กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจชุมชนสัมพันธ์จากกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 กระทรวงสาธารณสุข (โรงพยาบาลธัญญารักษ์) มาปฏิบัติหน้าที่เป็นการประจำใน Command Post ควบคู่กับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. รวมถึงได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน และกรุงเทพมหานคร เข้ามาช่วยการปฏิบัติงานเป็นครั้งคราวตามการร้องขอ

3) ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบแนวทางการดำเนินงานตามโครงการฯ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการฯ โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ การจัดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ การออกเสียงตามในชุมชน และการใช้รถยนต์ออกประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานในพื้นที่เป้าหมาย ตลอดจนการใช้ตำรวจชุมชนสัมพันธ์จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่

การดำเนินงานด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติด

1) การชักจูงผู้เสพเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา เริ่มตั้งแต่การรณรงค์ออกเสียงตามสาย การกอดดันปิดล้อมตรวจค้น การตั้งจุดตรวจจุดสกัด การลาดตระเวนและสุ่มตรวจปัสสาวะ โดยวิธีการที่ดำเนินการในทุกวัน ได้แก่ การลาดตระเวนและสุ่มตรวจปัสสาวะ และการที่มี Command Post ตั้งอยู่ในพื้นที่และมีการดำเนินการเป็นประจำทำให้ผู้ที่สนใจจะเข้ารับการบำบัดฯ สมัครใจเดินเข้ามารับคำปรึกษาและขอเข้าบำบัดด้วยตนเอง

2) เมื่อได้ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดแล้ว จะดำเนินการตรวจร่างกายและประเมินคัดกรองตามแบบประเมิน ASSIST เพื่อประเมินสภาพการใช้สารเสพติดและเฝ้าข้อมูลวินิจฉัยปัญหาและส่งผู้เสพ/ผู้ติดยาเข้าสู่กระบวนการบำบัดที่เหมาะสม หลังจากนั้นจะดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เสพ/ผู้ติดยาตามแบบรายงานการบำบัดรักษาผู้ใช้สารเสพติด (บสต.3) และแบบเก็บข้อมูลผู้เสพเพื่อทำเป็นฐานข้อมูลยาเสพติดในพื้นที่ต่อไป โดยในระหว่างการสัมภาษณ์นอกจากจะประเมินในเรื่องสภาพการใช้สารเสพติดแล้ว ยังสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจ ครอบครัว สังคม เพื่อเป็นข้อมูลในการให้ความช่วยเหลือผู้เข้ารับการบำบัดรักษา และครอบครัวต่อไป

3) ดำเนินการส่งผู้เสพ/ผู้ติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา โดยจำแนกตามสภาพการใช้สารเสพติดดังนี้

3.1) กลุ่มใช้เป็นครั้งคราว จะนำเข้าสู่ศูนย์บริการสาธารณสุข 41 ของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้การรักษาในรูปแบบผู้ป่วยนอก และให้มารายงานตัวที่ Command Post ในทุกสัปดาห์เพื่อติดตามอาการ

3.2) กลุ่มเสพ ถ้าเป็นผู้เสพที่มีปัญหาในเรื่องของเศรษฐกิจ เช่น ต้องดูแลเลี้ยงดูครอบครัว และมีอาการเสพไม่มาก จะนำเข้าสู่ศูนย์บริการสาธารณสุข 41 และให้มารายงานตัวที่ Command Post ในทุกสัปดาห์เพื่อติดตามอาการ แต่ถ้าไม่มีปัญหาในเรื่องของเศรษฐกิจ หรือเป็นโรคติดต่อจะนำเข้าสู่กระบวนการค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จำนวน 15 วัน หรือเข้ารับการรักษาที่วัดสะพาน

3.3) กลุ่มติด จะนำเข้าสู่ค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม 15 วัน หรือค่ายที่จำนวนวันที่มากขึ้นตามสภาพ อาการ และจำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษา หรือนำส่งโรงพยาบาลธัญญารักษ์

3.4) กลุ่มติดยาแรง นำส่งโรงพยาบาลธัญญารักษ์

* และในบางครั้งถ้าเป็นผู้เสพ/ผู้ติดที่เคยหนี หรือเข้าสู่กระบวนการบำบัดไม่ครบขั้นตอนจะถูกส่งเข้าสู่กระบวนการบังคับบำบัดต่อไป

4) การติดตาม และให้ความช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดการรักษา สำหรับผู้ผ่านการบำบัดรักษา ในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จะมีแบบสอบถามความต้องการของรับความช่วยเหลือ ซึ่งทางสำนักงาน ป.ป.ส. ได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ ในการให้ความช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดทั้งในเรื่องของการศึกษาต่อ การฝึกอาชีพ การจัดหางาน การจัดหาสนับสนุนการดำเนินงาน

ส่วนในเรื่องของการติดตามผู้ผ่านการบำบัดจะดำเนินการทั้งในเชิงรุก และในเชิงรับ ซึ่งในเชิงรุกจะจัดทำสมุดติดตามผู้ผ่านการบำบัดเพื่อมอบให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการติดตาม ควบคู่กับการนัดหมายให้ผู้ผ่านการบำบัดมารายงานตัวที่ Command post ในทุกสัปดาห์ และขยายเวลาในการรายงานตัวออกไปเป็นทุก 2 สัปดาห์ หรือ 1 เดือน นอกจากนี้ ยังได้มีการดึงครอบครัวของผู้เสพ/ผู้ติด ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง และให้กำลังใจแก่ผู้ผ่านการบำบัดรักษาอีกทางหนึ่ง

ขั้นตอนการดำเนิน **แผนปฏิบัติการ** โครงการ”ชุมชนอุ่นใจได้ลูกหลานกลับคืน” ปฏิบัติการปิดล้อม X-Ray เชิงรุก 90 วัน ดังแสดงภาพ 3-14



ภาพ 3- 14 แผนปฏิบัติการ โครงการ”ชุมชนอุ่นใจได้ลูกหลานกลับคืน”
ปฏิบัติการปิดล้อม X-Ray เชิงรุก 90 วัน

กรณีศึกษาที่ 4 โครงการค่ายเยาวชนต้นกล้า

เป็นค่ายที่มุ่งเน้นเยาวชนผู้ใช้ยาเสพติดและเสริมสร้างศักยภาพของครอบครัวเยาวชนผู้ใช้ยาเสพติดให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพโดยโรงพยาบาลธัญญารักษ์เป็นแกนกลางในการพัฒนาหลักสูตรค่ายต้นกล้า เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาค่ายบำบัดฟื้นฟูเยาวชนผู้ใช้สารเสพติดให้มีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์ประสงค์ที่สำคัญไว้ 5 ประการ คือ

- (1) เพื่อบำบัดฟื้นฟูเยาวชนผู้ใช้ยาเสพติดในชุมชนโดยชุมชน
- (2) เพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยใช้หลักการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (Emotion Quotient)
- (3) เพื่อเสริมสร้างพลังให้เยาวชนและครอบครัว สามารถแก้ไขปัญหาเสพติดในครอบครัวได้อย่างเต็มศักยภาพ
- (4) เพื่อให้ครอบครัวได้ทำหน้าที่ของครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (5) เพื่อสร้างเครือข่ายของเยาวชนและครอบครัวในการแก้ไขปัญหาเสพติดในการดำเนินการค่ายต้นกล้าได้เน้นหนักไปที่กลุ่มวิชา 5 กลุ่มวิชาหลัก และกิจกรรมอื่นรวม 88 ชั่วโมง

(1) กลุ่มวิชาโทษพิษภัยของยาเสพติดและการบำบัดรักษา รวม 7:15 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 8.2 ของตารางการอบรม

(2) กลุ่มวิชาการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ จำนวน 14:30 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 16.5

(3) กลุ่มวิชาการทำหน้าที่ครอบครัว จำนวน 16:15 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 18.5

(4) กลุ่มวิชาเสริมสร้างความถนัดในตนเอง จำนวน 5 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 5.7

(5) กลุ่มวิชาหน้าที่พลเมืองไทย จำนวน 8:30 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 9.7

(6) อื่นๆ จำนวน 34:30 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 41.1 ในแต่ละวิชา/กิจกรรมมีเป้าหมายให้เยาวชนรับรู้แตกต่างกัน ดังนี้

- บรรยายพิเศษ “ข้อคิดเรื่องยาเสพติด” มุ่งให้กลุ่มเป้าหมายสามารถจำได้และนำไปปฏิบัติ
- ละครพฤติกรรมกลุ่มสัมพันธ์มุ่งให้กลุ่มเป้าหมายสามารถจำได้และนำไปปฏิบัติ
- ทบทวนบทเรียน มุ่งให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความเข้าใจ
- สร้างสรรค์ EQ. มุ่งให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความเข้าใจ
- ทบทวนตนเอง มุ่งให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความเข้าใจ
- ความคิดสร้างสรรค์ มุ่งให้กลุ่มเป้าหมายสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ
- กลุ่มบำบัดมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความเข้าใจ
- ประชุมเย็นมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ
- ชมรมที่ฉันสนใจ มุ่งให้กลุ่มเป้าหมายสามารถจำได้และนำไปปฏิบัติ
- การฝึกจิต มุ่งให้กลุ่มเป้าหมายสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- คิด-จัดการ (อารมณ์) มุ่งให้กลุ่มเป้าหมายสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- การสร้างความสุขมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

- สานเป้าหมายมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- อย่าโกรธนะมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- การแก้ปัญหามุ่งให้กลุ่มเป้าหมายสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- สายใยรักมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความเข้าใจ
- บทเรียนสอนตนมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความเข้าใจ
- ทักษะสังคมมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความเข้าใจ
- มองโลกในแง่ดีมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความเข้าใจ
- สัมมนาแก้ไขปัญหาในโรงเรียนมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ
- ศึกษาดูงานทัศนสถานหญิงมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายสามารถจำได้และนำไปปฏิบัติ
- ศึกษางานเกษตรพอเพียงมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายสามารถจำได้และนำไปปฏิบัติ
- สรุปผลการศึกษาดูงานมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความเข้าใจ
- โทษและพิษภัยยาเสพติดมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความจำได้
- ความต้องการของวัยรุ่นมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความเข้าใจ
- ความคาดหวังของพ่อแม่มุ่งให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความเข้าใจ
- Walk rally มุ่งให้กลุ่มเป้าหมายสามารถจำได้และนำไปปฏิบัติและเกิดความเข้าใจ
- ปลื้มต้นกล้ามุ่งให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความเข้าใจ
- สายสัมพันธ์และการทำหน้าที่ของครอบครัวมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความเข้าใจ
- ประเมินผล Post test มุ่งให้กลุ่มเป้าหมายสามารถจำได้และนำไปปฏิบัติ
- กิจกรรมอำลามุ่งให้กลุ่มเป้าหมายสามารถจำได้และนำไปปฏิบัติ

หัวข้อวิชาต่างๆ ในหลักสูตรมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการค่อนข้างมากเนื่องจากหัวข้อวิชาส่วนใหญ่ก็เป็นหัวข้อวิชาที่เกี่ยวกับการบำบัดและฟื้นฟูจิตใจผู้ติด/ใช้ยาเสพติดทั้งสิ้น วัตถุประสงค์ย่อยรายวิชาทุกหัวข้อวิชามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการ เนื่องจากรายวิชาย่อยต่างๆ มุ่งเน้นที่การพัฒนาตนเองและให้เรียนรู้ตนเอง รวมทั้งการฟื้นฟูจิตใจ จากวิชา/กิจกรรมทั้งหมดได้มีการกำหนดหลักสูตรแกนกลางและเรียงลำดับหัวข้อ

ระยะเวลา 9 วัน ของการจัดค่ายเห็นได้ว่ามีกิจกรรมที่ไม่ใช่วิชาการอยู่บ้าง พอสมควร การจัดลำดับของหัวข้อวิชาต่างๆ ในหลักสูตรมีความเหมาะสมพอควร เนื่องจากมีการจัดลำดับตามคู่มือที่ทางโรงพยาบาลธัญญารักษ์ได้ทำการวิเคราะห์และทำเป็นตารางมาแล้วเรียบร้อย โดยไม่ได้ทำให้จัดการค่ายเกิดความสับสน เป็นที่น่าสังเกตว่าในวันที่เป็นวิชาการจะมีกิจกรรมนันทนาการน้อยด้วย เมื่อแต่ละแห่งนำไปปฏิบัติ พบว่ามีความแตกต่างจากหลักสูตรแกนกลางอยู่บ้าง

แม้ว่าเวลาในการจัดค่ายในภาพรวมจะไม่แตกต่างจากหลักสูตรแกนกลางมากนักแต่เวลาที่แต่ละค่ายไปใช้ในกลุ่มวิชาการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์มากกว่าหลักสูตร แกนกลาง ในขณะที่กลุ่มวิชาการทำหน้าที่ของครอบครัวใช้เวลาน้อยกว่าที่กำหนด ซึ่งอาจแปรผลได้ว่า กระบวนการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของ

กลุ่มเป้าหมายเป็นไปอย่างเชิงซ้ำ (ไม่ได้รับความร่วมมือ) ดังที่คาดไว้และความสำคัญของครอบครัวถูกลดระดับความสำคัญลง

เทคนิคและวิธีการฝึกอบรมที่ใช้สำหรับแต่ละหัวข้อวิชา ได้รับการออกแบบมาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์แต่เทคนิคที่ใช้กับกลุ่มเป้าหมายดูจะเป็นทางการมาก (บางครั้งมากเกินไปคล้ายการบรรยายในมหาวิทยาลัย) เพราะวิทยากรส่วนใหญ่ทำการบรรยาย ตามคู่มือวิทยากรที่ทางโรงพยาบาลธัญญารักษ์แจกให้ก่อนการอบรม จะมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่วิทยากรใช้เกมส์นำมาเข้าสู่บทเรียนและใช้เป็นสื่อในการสรุปบทเรียนนั้นๆ

บทที่ 4

ผลที่ได้จากการดำเนินการจัดการความรู้เพื่อการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นระบบ โดยมีผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินการ ดังนี้

- 4.1 สถานการณ์ปัจจุบันของการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- 4.2 กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- 4.3 แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- 4.4 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

4.1 สถานการณ์ปัจจุบันของการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

1) สถานการณ์การค้ายาเสพติด (ส่วนข้อมูลเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด สำนักยุทธศาสตร์, 2557)

“การจับกุมคดียาเสพติดรายสำคัญมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น”

สถานการณ์การค้ายาเสพติดพบว่า มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เห็นได้จากสถิติการจับกุมคดีรายสำคัญในช่วงนี้พบการจับกุม 413 คดี ผู้ต้องหา 779 คน (จากเดิม 397 คดี ผู้ต้องหา 822 คน) ปริมาณของกลางยาเสพติดสำคัญที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ยาบ้า 53,051,129 เม็ด (จากเดิม 47,726,520 เม็ด) เฮโรอีน 311.3 ก.ก. (จากเดิม 206.9 ก.ก.) กัญชา 11,510.1 ก.ก. (จากเดิม 9,420.4 ก.ก.) 685 เม็ด (จากเดิม 210 เม็ด) ปริมาณของกลางยาเสพติดที่ลดลง ได้แก่ ไอซ์ 356.5 ก.ก. (จากเดิม 1,013.8 ก.ก.) โคเคน 15,389.2 กรัม (จากเดิม 26,870.0 กรัม) พืชกระท่อม 35 ก.ก. (จากเดิม 1,176.0 ก.ก.) เคตามีนผง 155 กรัม (จากเดิม 5,000 กรัม) เคตามีน 50 ขวด (จากเดิม 760 ขวด) ยาแก้ไอ 1,500 ขวด (จากเดิม 29,828 ขวด) ส่วน ยาแก้หวัดที่มีส่วนผสมของซูโดอีเฟดรีน 299,850 เม็ด ยางกัญชา 5 ก.ก. เมล็ดกัญชา 16,500 ก.ก. โซเดียมคาร์บอเนต 800 ก.ก. และแอมโมเนียมคลอไรด์ 600 ก.ก. (ซึ่งเป็นสารตั้งต้นที่ใช้ในขั้นตอนของกระบวนการผลิตยาเสพติด) ที่จับกุมได้ในช่วงนี้ไม่มีการจับกุมในช่วงที่ผ่านมา

อีกปัจจัยหนึ่งที่บ่งชี้ว่าสถานการณ์ยาเสพติดยังคงรุนแรงอยู่คือ กลุ่มนักค้ายังคงมีศักยภาพในการค้ายาเสพติดจำนวนมากอยู่ เห็นได้จากการจับกุมคดียาเสพติดรายสำคัญที่มีของกลางตั้งแต่ 1 ล้านเม็ดขึ้นไปที่มีจำนวนคดีค่อนข้างสูง ขณะที่นักค้าในระดับแสนเม็ดมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทั้งปริมาณของกลางและจำนวนคดี โดยการจับกุมคดียาเสพติดรายสำคัญที่มีของกลางตั้งแต่ 1 ล้านเม็ดขึ้นไป สามารถจับกุมได้ถึง 7 คดี ของกลางยาบ้า 14,696,000 เม็ด (จากเดิม 14 คดี ของกลางยาบ้า 19,524,000 เม็ด) ขณะที่นักค้าในระดับแสนเม็ดสามารถจับกุมได้ 112 คดี ของกลางยาบ้า 32,522,008 เม็ด (จากเดิม 65 คดี ของกลางยาบ้า 23,981,776 เม็ด) กลุ่มการค้ายาเสพติดสำคัญที่มีการจับกุมมากที่สุดในช่วงนี้คือ เครือข่ายพื้นที่ภาคเหนือ 71 คดี รองลงมา เป็นเครือข่ายพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 68 คดี เครือข่ายชนกลุ่มน้อยและชาวเขา 56 คดี เครือข่ายพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล 44 คดี เครือข่ายพื้นที่ภาคใต้ 38 คดี เครือข่ายเรือนจำ 27 คดี เครือข่ายพื้นที่ภาค

กลาง 22 คดี เครือข่ายแอฟริกันตะวันตก 22 คดี เครือข่ายชาวต่างชาติในไทย 13 คดี เครือข่ายพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 คดี เจ้าหน้าที่รัฐ 3 คดี เครือข่ายการค้ากัญชาข้ามชาติ 3 คดี เครือข่ายแรงงานไทยในอิสราเอล 2 คดี และเครือข่ายการค้าเฮโรอีนข้ามชาติ 1 คดี จากข้อมูลการจับกุมคดีร้ายสำคัญจะพบว่า ชนกลุ่มน้อยมีบทบาทสำคัญทั้งเป็นผู้จัดหา ยาเสพติด ประสานต่อรองรายาเสพติดกับนายหน้าฝั่งประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งยังเป็นกลุ่มที่สำคัญในการลำเลียงยาเสพติดเข้าสู่พื้นที่ตอนในของประเทศ กลุ่มชนเผ่าที่มีบทบาทมากที่สุดในช่วง 6 เดือนนี้ คือ ชาวเขาเผ่าม้ง

ส่วนข้อมูลเฝ้าระวังปัญหา ยาเสพติด สำนักยุทธศาสตร์เดือนมิถุนายน 2557 โดยสามารถจับกุมได้มากที่สุดถึง 47 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมาเป็นชาวเขาเผ่ามูเซอ และชาวเขาเผ่าลีซอ จับกุมได้เท่ากันคือ 16 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 ชาวเขาเผ่าอาข่า 11 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3 จีนฮ่อ 6 คน ร้อยละ 5.6 และเผ่าอื่นๆอีก 11 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3

“กลุ่มการค้าในเรือนจำยังคงมีบทบาทสำคัญในการบงการการค้ายาเสพติด”

ในส่วนของนักค้ายาเสพติดที่มีการบงการจากผู้ต้องขังที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ ที่มีการระบุว่า เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้สถานการณ์ยาเสพติดยังคงรุนแรงอยู่ โดยใน 6 เดือนนี้ พบการจับกุมคดี ยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับนักโทษในเรือนจำ 85 คดี จาก 31 เรือนจำ (จากเดิม 104 คดี จาก 28 เรือนจำ) ดังนี้ เรือนจำกลางสงขลา 13 คดี เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช 8 คดี เรือนจำกลางคลองไผ่ และเรือนจำกลางระยอง เรือนจำละ 6 คดี เรือนจำกลางชลบุรี 5 คดี เรือนจำกลางบางขวาง 4 คดี เรือนจำเขาบิน และเรือนจำจังหวัดสงขลา เรือนจำละ 3 คดี เรือนจำกลางคลองเปรม เรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี เรือนจำจังหวัดนครราชสีมา เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เรือนจำกลางพิษณุโลก เรือนจำจังหวัดนครศรีธรรมราช และเรือนจำสมุทรสาคร เรือนจำละ 2 คดี เรือนจำกลางเชียงใหม่ เรือนจำกลางเชียงราย เรือนจำกลางขอนแก่น เรือนจำกลางสมุทรปราการ เรือนจำกลางอุดร เรือนจำกาฬสินธุ์ เรือนจำจังหวัดเชียงราย เรือนจำจังหวัดตรัง เรือนจำจังหวัดพิษณุโลก เรือนจำจังหวัดลำปาง เรือนจำจังหวัดอ่างทอง เรือนจำพิเศษพัทยา เรือนจำอำเภอดุสิตบุรี เรือนจำอำเภอลำลูกเกด เรือนจำจังหวัดร้อยเอ็ด เรือนจำละ 1 คดี และไม่สามารถระบุเรือนจำอีก 8 คดี

ในช่วงที่ผ่านมาแม้ว่ารัฐบาลจะมีการติดตั้งเครื่องตัดสัญญาณโทรศัพท์ (Jammer) ในเรือนจำ 7 แห่ง ได้แก่ เรือนจำกลางเขาบิน เรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางคลองเปรม เรือนจำกลางระยอง เรือนจำกลางคลองไผ่ เรือนจำกลางพิษณุโลก และเรือนจำกลางราชบุรี แต่ก็ยังพบการจับกุมคดียาเสพติดที่เชื่อมโยงกับผู้ต้องขังในเรือนจำเหล่านี้อยู่ เนื่องจากมีข้อจำกัดของเครื่องมือตัดสัญญาณโทรศัพท์ที่ไม่สามารถตัดสัญญาณได้ 100% ขณะที่บางส่วนก็ได้สั่งการผ่านทางเครือข่ายหรือเครือข่ายทางการเข้าเยี่ยมโดยใช้รหัสลับต่างๆในการสื่อสารแทน

“กลุ่มนักค้ายาเสพติดมีรูปแบบวิธีการค้ายาเสพติด และการลักลอบลำเลียงยาเสพติดที่หลากหลายมากขึ้น”

สำหรับรูปแบบวิธีการค้ายาเสพติดของกลุ่มนักค้ายาเสพติดมีรูปแบบที่สลับซับซ้อนมากขึ้น กลุ่มนักค้ายาเสพติดได้มีการพัฒนาในด้านข้อมูลข่าวสารอย่างไร้พรมแดน โดยอาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น LINE หรือ Facebook ในการติดต่อการค้ากัน ทั้งนี้กลุ่มนักค้ายาเสพติดได้มีการทำธุรกรรมอำพรางทางการเงินมากขึ้น

และจะมีความสลับซับซ้อนในการดำเนินงานด้านธุรกรรมการเงินมากขึ้น เช่น การใช้นอมนี ในการทำธุรกรรมทางการเงินแทน ทั้งนี้เพื่อป้องกันหรือตัดตอนมิให้สามารถจับกุมผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ หรือผู้อยู่เบื้องหลังได้ ขณะที่รูปแบบการซุกซ่อนยาเสพติดของกลุ่มนักค้าจะมีวิธีการซุกซ่อนลำเลียงจากแนวชายแดนเข้าสู่พื้นที่ตอนในที่หลากหลาย เช่น การซุกซ่อนมากับรถบรรทุกพืชผลทางการเกษตร การใช้รถยนต์ส่วนบุคคลในการลำเลียง การดัดแปลงรถยนต์ ในการลำเลียง เป็นต้น อย่างไรก็ตามกลุ่มนักค้าก็มักจะใช้วิธีการเดิมๆแต่ในช่วงหลังพบการลักลอบขนส่งโดยรถโดยสารประจำทาง รถไฟ บริษัทขนส่งสินค้า การส่งทางพัสดุไปรษณีย์บ่อยครั้งขึ้น ซึ่งจากสถิติการจับกุมคดีรายสำคัญ พบว่า การซุกซ่อนของกลุ่มนักค้ายาเสพติด ส่วนใหญ่ซุกซ่อนมากับรถยนต์ ยานพาหนะ 90 คดี ร้อยละ 37.5 ซุกซ่อนมากับสัมภาระ 60 คดี ร้อยละ 25.0 ซุกซ่อนในที่พัก 20 คดี ร้อยละ 8.3 ซุกซ่อนในร่างกาย 11 คดี และอื่นๆ 59 คดี ร้อยละ 24.6

“การจับกุมคดียาเสพติดในพื้นที่พิเศษยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคเหนือและพื้นที่ กรุงเทพฯและปริมณฑล”

การจับกุมคดียาเสพติดรายสำคัญในพื้นที่พิเศษ พบแนวโน้ม ดังนี้พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคเหนือ ยังคงมีการจับกุมได้อย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยช่วงนี้สามารถจับกุมได้ 99 คดี ผู้ต้องหา 199 คน จากเดิมที่จับกุมได้ 79 คดี ผู้ต้องหา 170 คน ปริมาณของกลางที่ยึดได้เพิ่มขึ้นจากช่วงที่ผ่านมา ได้แก่ เฮโรอีน 58.0 ก.ก. (จากเดิม 44.2 ก.ก.) ปริมาณของกลางที่ยึดได้ลดลง จากช่วงที่ผ่านมา ได้แก่ ยาบ้า 21,274,787 เม็ด (จากเดิม 22,911,515 เม็ด) ไอซ์ 138.0 ก.ก. (จากเดิม 495.3ก.ก.) ส่วนสารตั้งต้นที่ใช้ในขั้นตอนการผลิตยาเสพติดที่จับกุมได้ ได้แก่ โซเดียมคาร์บอเนต 800 ก.ก. และแอมโมเนียมคลอไรด์ 600 ก.ก. ไม่มีการจับกุมได้ ในช่วงที่ผ่านมา พื้นที่ กทม. และปริมณฑล พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยช่วงนี้สามารถจับกุมได้ 92 คดี ผู้ต้องหา 150 คน จากเดิมที่จับกุมได้ 76 คดี ผู้ต้องหา 163 คน ปริมาณของกลางที่ยึดได้เพิ่มขึ้นจากช่วงที่ผ่านมา ได้แก่ โคเคน 12,224 กรัม (จากเดิม 2,850 กรัม) กัญชา 731 ก.ก. (จากเดิม 570.4 ก.ก.) เอ็กซ์ตาซี 685 เม็ด (จากเดิม 200เม็ด) ปริมาณของกลางที่ยึดได้ลดลงจากช่วงที่ผ่านมา ได้แก่ ยาบ้า 6,522,455 เม็ด (จากเดิม 9,729,321 เม็ด) ไอซ์ 141.0 ก.ก. (จากเดิม 286.4 ก.ก.) เฮโรอีน 21.0 ก.ก. (จากเดิม 34.5 ก.ก.) เคตามีน 50 ขวด (จากเดิม 757 ขวด) เคตามีนผง 155 กรัม (จากเดิม 5,000 กรัม) ส่วน เมล็ดกัญชา/กัญชา 16,500 ก.ก. ที่ยึดได้ในช่วงนี้ไม่มีการยึดได้ในช่วงที่ผ่านมา พื้นที่ 3 จชต. พบว่ามีแนวโน้มลดลงโดยช่วงนี้สามารถจับกุมได้ 6 คดี ผู้ต้องหา 11 คน จากเดิมที่จับกุมได้ 20 คดี ผู้ต้องหา 34 คน ปริมาณของกลางที่ยึดได้ลดลงจากช่วงที่ผ่านมา ได้แก่ยาบ้า 375,380 เม็ด (จากเดิม 683,985 เม็ด)

2) สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด

จากผลการดำเนินงานในช่วง 6 เดือน พบว่า ผลการดำเนินงานในภาพรวม (1 ต.ค.2556-31 มี.ค. 2557) มีผู้เข้ารับการรักษา จำนวน 95,760 คน (ร้อยละ 31.9) จากเป้าหมายในการนำผู้เสพเข้าบำบัดรักษา จำนวน 300,000 คน เมื่อแยกตามระบบการบำบัดรักษา ได้แก่ ระบบสมัครใจ จำนวน 18,243 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 ระบบบังคับบำบัด จำนวน 71,379 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 และระบบต้องโทษ จำนวน 6,168 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 โดยพื้นที่ที่มีผู้เข้ารับการรักษา ระบบสมัครใจในเกณฑ์สูง 10

อันดับแรก ได้แก่ จ.ปทุมธานี เชียงใหม่ เชียงราย สงขลา ขอนแก่น กทม. ระยอง สุราษฎร์ธานี นครราชสีมา และพระนครศรีอยุธยา นอกจากนี้ยังสามารถติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษาได้ 77,380 ราย (ร้อยละ 17.35)

“เกือบร้อยละ 50 ของนักเรียน/นักศึกษาที่มีการศึกษาระดับมัธยมต้นยังเป็นกลุ่มหลักที่เข้ารับการบำบัดรักษา”

จากรายงานในแบบ บสต. ของข้อมูลผู้เข้าบำบัดรักษา ในช่วง 6 เดือนนี้จะเห็นได้ว่า ร้อยละ 44.7 จะเป็นกลุ่มเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี มีสัดส่วนไม่เปลี่ยนแปลงจากช่วงก่อนหน้านี้ และกลุ่มอายุที่น้อยกว่า 15 ปี มีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 1.3 เป็นร้อยละ 0.8 ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ นั้น อาชีพหลักที่ผู้เข้ารับการบำบัดรักษายังคงเป็นกลุ่มอาชีพ รับจ้าง ว่างาน และเกษตรกรรมคิดเป็นร้อยละ 46.6, 17.1 และ 12.2 ตามลำดับ โดยกลุ่มอาชีพรับจ้างมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 45.4 เป็นร้อยละ 46.6 อาชีพว่างงานมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากร้อยละ 16.7 เป็นร้อยละ 17.1 ส่วนกลุ่มอาชีพเกษตรกรรมมีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 15.5 เป็นร้อยละ 12.2 ในกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา พบว่ามีสัดส่วนลดลง จากร้อยละ 7.6 เป็นร้อยละ 6.8 ส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้มีระดับการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงร้อยละ 47.8 รองลงมาคือระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 19.8 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 16.2 ตัวยาที่นักเรียน/นักศึกษานิยมใช้มากที่สุดยังคงเป็นยาบ้า โดยมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 75.2 เป็นร้อยละ 78.8 รองลงมาคือ กัญชา มีสัดส่วนลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 11.5 เป็นร้อยละ 10.1 และไอซ์ มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเช่นกันจากร้อยละ 3.2 เป็นร้อยละ 3.4 ขณะที่เฮโรอีน และฝิ่น มีสัดส่วนไม่ต่างจากช่วงที่ผ่านมาอยู่ที่ร้อยละ 0.2 โดยพบการใช้เฮโรอีนในกลุ่มนักเรียน/นักศึกษาในพื้นที่ จ.เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง นครสวรรค์ชัยภูมิ ภูเก็ต นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา และกทม. พบการใช้ฝิ่นในกลุ่มนักเรียน/นักศึกษาในพื้นที่ จ.เชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน

“กลุ่มหลักของผู้เข้ารับการบำบัดรายใหม่จะเป็นเยาวชน อายุ 15-24 ปี”

สำหรับผู้เข้ารับการบำบัดรักษาที่จำแนกเป็นรายใหม่/รายเก่า พบว่า ผู้เข้าบำบัดรายใหม่ (ร้อยละ 68.3) มีแนวโน้มสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 71.1 เป็นร้อยละ 68.3 กลุ่มอายุของผู้เข้าบำบัดรักษารายใหม่จะเป็นเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี มากที่สุด ถึงร้อยละ 47.0 และมีสัดส่วนลดลงจากช่วงก่อนหน้านี้ จากร้อยละ 50.5 เป็นร้อยละ 47.0 อาชีพหลักของผู้บำบัดรักษากลุ่มนี้จะเหมือนกับภาพรวม คือ กลุ่มอาชีพรับจ้าง ว่างาน และเกษตรกรรม (ร้อยละ 48.4, 15.7 และ 11.3 ตามลำดับ) ตัวยาที่เข้ารับการบำบัดรักษามากที่สุด คือ ยาบ้า (ร้อยละ 87.2) กัญชา (ร้อยละ 4.5) และไอซ์ (ร้อยละ 3.7) โดยพื้นที่ที่มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษารายใหม่ในเกณฑ์สูงใน 10 จังหวัดแรก ได้แก่ กทม. อุตรธานี อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด นครราชสีมา เพชรบูรณ์ ชลบุรี นครศรีธรรมราช ขอนแก่น และเชียงใหม่

“กลุ่มผู้ติดและผู้ติดยรุนแรงมีแนวโน้มสัดส่วนเพิ่มขึ้น”

ผู้เข้าบำบัดที่จำแนกตามภาวะการใช้ยาเสพติดของผู้เข้ารับการบำบัดรักษา คือ กลุ่มผู้เสพ กลุ่มผู้ติด และกลุ่มผู้ติดยรุนแรง ปรากฏว่า ร้อยละ 61.1 ที่ถูกเจ้าหน้าที่วินิจฉัยว่าเป็นกลุ่มผู้เสพ มีสัดส่วนลดลงจากช่วงก่อนหน้านี้ ในขณะที่ส่วนกลุ่มผู้ติด มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 25.6 เป็นร้อยละ 36.1 และกลุ่มผู้ติดยรุนแรง มีแนวโน้มสัดส่วนเพิ่มขึ้นเช่นกัน จากร้อยละ 1.6 เป็นร้อยละ 2.8 เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มผู้ติดยรุนแรง พบว่า กลุ่มอายุส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 25-29 ปี ร้อยละ 23.1 รองลงมาคือ กลุ่มอายุระหว่าง 30-34 ปี ร้อยละ

21.3 และกลุ่มอายุระหว่าง 20-24 ปี ร้อยละ 18.4 ยาเสพติดที่กลุ่มผู้ติดยาเสพติดรุนแรงเข้ามารับการบำบัดรักษามากที่สุดคือ ยาบ้า สัดส่วนไม่เปลี่ยนแปลงจากช่วงก่อนหน้าอยู่ที่ร้อยละ 63.3 รองลงมา คือเฮโรอีน ร้อยละ 8.4 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และไอซ์ ร้อยละ 8.6 มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ลักษณะการใช้ยาเสพติดของผู้เข้ารับการบำบัดรักษา พบว่า ส่วนใหญ่จะใช้ยาเสพติดชนิดเดียวมากที่สุด (ร้อยละ 84.7) และการใช้ยาเสพติดที่มากกว่า 1 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 15.3 โดยเฉพาะการใช้ยาเสพติดมากกว่า 1 ชนิด มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดจากร้อยละ 10.9 เป็นร้อยละ 15.3

“ไอซ์มีสัดส่วนผู้เข้ารับการบำบัดรักษาลดลงอย่างต่อเนื่อง”

ตัวยาที่ผู้เข้ารับการบำบัดมากที่สุดในช่วงนี้ ได้แก่ ยาบ้า ซึ่งมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 86.0 รองลงมา ได้แก่ กัญชา ร้อยละ 4.0 และไอซ์ ร้อยละ 3.6 โดยตัวยาเสพติดที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น คือ ยาบ้า เฮโรอีน และฝิ่น ในขณะที่ตัวยาอื่นๆ คือ กัญชา ไอซ์ และพืชกระท่อม มีสัดส่วนลดลง เมื่อพิจารณาแยกรายตัวยา พบว่า

ยาบ้า มีสัดส่วนของผู้เข้ารับการบำบัดรักษาเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 84.0 เป็นร้อยละ 86.0 ส่วนใหญ่จะเป็นเยาวชนอายุระหว่าง 15-24 ปี ถึงร้อยละ 45.0 มีแนวโน้มสัดส่วนลดลง จากร้อยละ 46.7 เป็นร้อยละ 45.0 พื้นที่ที่พบผู้เข้าบำบัดรักษาในในเกณฑ์สูง 10 ลำดับแรก ได้แก่ กทม. อุบลราชธานี อุตรธานี ร้อยเอ็ดชลบุรี นครราชสีมา กาฬสินธุ์ เชียงใหม่ พระนครศรีอยุธยา และเพชรบูรณ์

กัญชา มีสัดส่วนของผู้เข้ารับการบำบัดรักษา ลดลงจากร้อยละ 4.9 เป็นร้อยละ 4.0 โดยกลุ่มหลักที่เข้ารับการบำบัดรักษาจะมีอายุระหว่าง 15-19 ปี ถึง 1 ใน 3 ของผู้เข้าบำบัดรักษาในตัวยานี้ และมีแนวโน้มสัดส่วนลดลงอย่างเห็นได้ชัด จากร้อยละ 37.1 เป็นร้อยละ 32.2 พื้นที่ที่พบผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในเกณฑ์สูง 10 อันดับแรก ได้แก่ กทม. สงขลา นครศรีธรรมราช อุตรธานี ตรัง สุราษฎร์ธานี ชลบุรี สตูล ขอนแก่น และสมุทรปราการ

ไอซ์ พบว่า มีแนวโน้มของสัดส่วนผู้เข้ารับการบำบัดรักษาลดลง จากร้อยละ 4.1 เป็นร้อยละ 3.6 กลุ่มหลักที่เข้ารับการบำบัดส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 20-24 ปี มีแนวโน้มลดลงไม่มากนัก จากร้อยละ 26.3 เป็นร้อยละ 25.6 เช่นเดียวกันกับกลุ่มระหว่าง 15-19 ปี ที่มีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 21.9 เป็นร้อยละ 15.4 มีการแพร่ระบาดไปในหลายพื้นที่ โดยพื้นที่ที่มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในเกณฑ์สูง 10 อันดับแรก ได้แก่ กทม. สงขลา สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ชลบุรี ภูเก็ต ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ และจันทบุรี

เฮโรอีน มีสัดส่วนผู้เข้ารับการบำบัดรักษาเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 0.9 เป็นร้อยละ 1.7 กลุ่มอายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไป จะเป็นกลุ่มหลักที่เข้ารับการบำบัดรักษา ถึงร้อยละ 59.4 ในช่วงเวลานี้พบว่า มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 55.4 เป็น ร้อยละ 59.4 พื้นที่ที่มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในเกณฑ์สูง ได้แก่ จ.เชียงราย เชียงใหม่ กทม. และนราธิวาส

ฝิ่น พบสัดส่วนของผู้เข้ารับการบำบัดรักษาเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 0.8 เป็นร้อยละ 1.5 จะพบมากในผู้เสพยาอายุมากกว่า 39 ปีขึ้นไป ที่มีแนวโน้มสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 71.6 เป็นร้อยละ 73.6 พื้นที่ภาคเหนือจะเป็นพื้นที่ที่มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในเกณฑ์สูง ได้แก่ จ.เชียงราย เชียงใหม่ และตาก

สารระเหย ในช่วงเวลานี้พบว่าสัดส่วนไม่เปลี่ยนแปลง อยู่ที่ร้อยละ 1.0 โดยเยาวชนกลุ่มอายุระหว่าง 15-19 ปี จะเป็นกลุ่มที่เข้ารับการบำบัดรักษามากที่สุด และมีสัดส่วนลดลง จากร้อยละ 38.8 เป็นร้อยละ 33.6

มีการแพร่ระบาดในทุกพื้นที่ แต่พบผู้เข้ารับการรักษาในในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ พื้นที่ที่พบการแพร่ระบาดในเกณฑ์สูง ได้แก่ จ.มหาสารคาม อุบลราชธานี อุดรธานี เชียงใหม่ บุรีรัมย์ ขอนแก่น ร้อยเอ็ด และกทม.

พืชรกระท่อม แนวโน้มของผู้เข้ารับการรักษาบำบัดลดลง จากร้อยละ 3.3 เป็นร้อยละ 1.1 ครึ่งหนึ่งของผู้เข้ารับการรักษาในกลุ่มนี้ที่เป็นเยาวชนอายุระหว่าง 15-19 ปี ซึ่งในช่วงเวลานี้มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 47.9 เป็นร้อยละ 50.6 ในขณะที่กลุ่มอายุระหว่าง 20-24 ปีมีสัดส่วนลดลงอย่างเห็นได้ชัด จากร้อยละ 27.1 เป็นร้อยละ 15.4 ในช่วงเวลานี้พบการแพร่ระบาดไปทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ที่พบการแพร่ระบาดในทุกจังหวัด พื้นที่ที่มีผู้เข้ารับการรักษาบำบัดในเกณฑ์สูง ได้แก่ จ.สุราษฎร์ธานี สงขลา นครศรีธรรมราช ยะลา และกระบี่

น้ำดื่มใบกระท่อม สัดส่วนผู้เข้ารับการรักษาบำบัดในช่วงเวลานี้มีสัดส่วนไม่แตกต่างจากช่วงก่อนหน้า อยู่ที่ร้อยละ 0.4 เยาวชนกลุ่มหลักที่เข้ารับการรักษาจะมีอายุระหว่าง 15-19 ปี ร้อยละ 40.2 และมีสัดส่วนการบำบัดรักษาลดลงค่อนข้างมาก จากร้อยละ 51.9 เป็นร้อยละ 40.2 ในช่วงเวลานี้พบผู้เข้ารับการรักษาบำบัดจากทุกจังหวัดในพื้นที่ภาคใต้ และยังพบการแพร่ระบาดไปในพื้นที่อื่นอีก ได้แก่ กทม. และปทุมธานี โดยพื้นที่ที่พบผู้เข้ารับการรักษาบำบัดในเกณฑ์สูง ได้แก่ จ.สงขลา ปัตตานี และยะลา

4.2 กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ในการแก้ไขปัญหาเสพติดกับทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน การจะแก้ไขปัญหาอย่างได้ผล ต้องอาศัยมาตรการทางกฎหมายเพื่อนำไปสู่การบังคับใช้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเป็นธรรม ในช่วงเวลาที่ผ่านมา จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับยาเสพติดในหลายเรื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหาและสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในทางปฏิบัติของต่างประเทศ

เพื่อสนับสนุนให้มีการนำมาตรการทางกฎหมายไปใช้ในการปฏิบัติงานของทุกหน่วยงาน นักวิจัยจึงได้รวบรวมกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเสพติด โดยปรับปรุงจากฉบับเดิม และได้้นำกฎหมายและระเบียบที่ออกใหม่เข้ามารวมไว้ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการนำไปเผยแพร่หรือใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ดังนี้

4.2.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519

1) ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2543) เรื่อง กำหนดประเภทสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ

2) ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 เรื่อง กำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ

3) ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2543) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการสั่งปิดชั่วคราวหรือการพักใช้ใบอนุญาตประกอบการของสถานประกอบการที่มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

4) ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการตรวจหรือทดสอบว่าบุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดมีสารเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่

5) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการดักเตือน การเปรียบเทียบ ปรับ และการปิดชั่วคราวสถานประกอบการ หรือการพักใช้ใบอนุญาตประกอบการ พ.ศ. 2545

6) ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยรายละเอียด และแบบหนังสือ เพื่อปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการดักเตือน การเปรียบเทียบปรับ และการปิดชั่วคราวสถานประกอบการ หรือการพักใช้ใบอนุญาตประกอบการ พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2546

7) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการแต่งตั้งการปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. 2545

8) ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการออกบัตร ประจำตัวและการรายงานการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. 2546

9) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการได้มาการใช้ประโยชน์ และการเก็บรักษาข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2545

10) ประกาศสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรื่อง กำหนดแบบ เอกสารการขอเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

11) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ. 2537

12) ประกาศสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรื่อง กำหนดแบบ รายงานคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

13) ประกาศสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรื่อง ยกเลิกและใช้ แบบรายงานคดีความผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดใหม่

14) บันทึกข้อความ กองคดี กรมตำรวจ เรื่อง ให้กำชับการปฏิบัติหน้าที่ หนังสือกรมตำรวจ เรื่อง สำเนาเอกสารในสำนวนการสอบสวนคดียาเสพติด บันทึกข้อความ กองวิจัยและวางแผน กรมตำรวจ เรื่อง การรายงานผลการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ ระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยวิธีการจัดการเกี่ยวกับคดียาเสพติดให้โทษอื่น ๆ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2537

15) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจับ ยึด และตรวจพิสูจน์ยาเสพติด พ.ศ. 2537

16) คำสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่ 15/2546 เรื่อง กำหนดสถาน ตรวจพิสูจน์ ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้ตรวจพิสูจน์ยาเสพติด พ.ศ. 2546

17) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล คดียาเสพติด พ.ศ. 2537

18) ประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง กำหนดอัตราการจ่ายเงินสินบนเงินรางวัลคดียาเสพติด พ.ศ. 2549

19) ประกาศสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรื่อง กำหนดแบบเอกสาร การขอรับเงินสินบนเงินรางวัลคดียาเสพติด

20) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด พ.ศ. 2542

21) ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการใช้สื่อเกราะป้องกันกระสุนหรือป้องกันสะเก็ดระเบิด พ.ศ. 2549

22) ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยเข้มเครื่องหมายวิทยุฐานันท์กับบริหารงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2546

4.2.2 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

1) กฎกระทรวง (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

2) กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

3) กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

4) กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

5) กฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

6) กฎกระทรวง ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติ

7) มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

8) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคุณสมบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2535

9) ระเบียบสำนักงาน ป.ป.ส. ว่าด้วยการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2542

10) ระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ว่าด้วยการเก็บรักษาทรัพย์สิน ที่ถูกยึดหรืออายัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2547

11) ระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ว่าด้วยการนำทรัพย์สิน ออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. 2548

12) ระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ว่าด้วยการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547

13) ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการขายทอดตลาดทรัพย์สิน พ.ศ. 2548

14) ประกาศสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเรื่อง กำหนดอัตราเพิ่มราคาในการเสนอซื้อราคาการขายทอดตลาดทรัพย์สิน

15) ระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ว่าด้วยกองทุนป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2536

16) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการจัดการทรัพย์สินของกองทุน พ.ศ. 2537

4.2.3 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550

1) ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอการพิจารณา และมีคำสั่งอนุญาต หรือไม่อนุญาตให้ฎีกาในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2551

2) คำสั่งกระทรวงยุติธรรม ที่ 227/2551 เรื่อง การปฏิบัติในการบังคับโทษปรับ ในคดียาเสพติด ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550

4.2.4 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

1) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (พ.ศ. 2539) เรื่อง ระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

2) กฎกระทรวงควบคุมการจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ตำรับที่มีโคเคอินเป็นส่วนผสม พ.ศ. 2546

3) กฎกระทรวง ว่าด้วยการกำหนดลักษณะ ชนิด ประเภทและปริมาณ ยาเสพติดให้โทษ ตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2547

4) กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขออนุญาต และการอนุญาต ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 พ.ศ. 2548

5) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 66 (พ.ศ. 2529) เรื่อง กำหนดมาตรฐานว่าด้วยปริมาณ ส่วนประกอบ คุณภาพ ความบริสุทธิ์ หรือลักษณะอื่นของยาเสพติดให้โทษ ตลอดจนการบรรจุและการเก็บรักษา ยาเสพติดให้โทษตามความในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

6) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 180) พ.ศ. 2545 เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษ ในประเภท 3 ตำรับที่มีโคเคอินเป็นส่วนผสม ที่ผู้อนุญาตจะอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้า

7) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 181) พ.ศ. 2545 เรื่อง กำหนดจำนวนยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ตำรับที่มีโคเคอิน เป็นส่วนผสมที่ให้นับฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

8) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 183) พ.ศ. 2546 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และกำหนดอำนาจหน้าที่เพื่อปฏิบัติการ ตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ

9) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 184) พ.ศ. 2546 เรื่อง กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ

10) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 185) พ.ศ. 2546 เรื่อง การออกเอกสารมอบหมายให้ไว้ประจำตัวพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ

11) ประกาศคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใด มียาเสพติดให้โทษอยู่ในร่างกายหรือไม่

12) ระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยการเก็บรักษา ยาเสพติดให้โทษของกลาง พ.ศ. 2541

4.2.5 พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518

1) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 97) พ.ศ. 2539 เรื่อง ระบุชื่อและจัดแบ่งประเภทวัตถุออกฤทธิ์ ตามความในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518

2) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดชื่อและปริมาณวัตถุออกฤทธิ์ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันชั้นหนึ่งในสาขาทันตกรรม (ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม) หรือผู้ประกอบการบำบัด โรคสัตว์ชั้นหนึ่ง (ผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง) มีไว้ในครอบครอง โดยไม่ต้องขออนุญาต

3) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 104) พ.ศ. 2541 เรื่อง กำหนดปริมาณการมีไว้ในครอบครองหรือใช้ประโยชน์ ซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 หรือประเภท 2

4) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 119) พ.ศ. 2544 ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 เรื่อง ระบุชื่อและประเภทวัตถุออกฤทธิ์ที่ต้องแจ้งกำหนดสิ้นอายุไว้ในฉลาก

4.2.6 พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533

1) กฎกระทรวง (พ.ศ. 2534) ออกตามความในพระราชกำหนด 360 ป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533

2) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2533) เรื่อง กำหนดสถานพยาบาลที่ให้บริการรักษาแก่ผู้ติดสารระเหย

3) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2534) เรื่อง กำหนดสถานตรวจพิสูจน์สารเคมีหรือผลิตภัณฑ์สารระเหยของกลาง

4) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2536) เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533

5) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2538) เรื่อง กำหนดชื่อ ประเภท ชนิด หรือขนาดบรรจุของสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เป็นสารระเหย

6) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2546 เรื่อง กำหนดสถานตรวจพิสูจน์สารเคมีหรือผลิตภัณฑ์สารระเหยของกลาง

7) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2546 เรื่อง กำหนดสถานพยาบาลที่ให้บริการบำบัดรักษาแก่ผู้ติดสารระเหย

8) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2546 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามสารระเหย

4.2.7 พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

1) กฎกระทรวงว่าด้วยคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2546

2) กฎกระทรวง ว่าด้วยค่าตอบแทนของอนุกรรมการที่ไม่ได้เป็นข้าราชการ ประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2546

3) กฎกระทรวง ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นอุทธรณ์และวิธีการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. 2546

4) กฎกระทรวง ว่าด้วยกำหนดลักษณะ ชนิด ประเภท และปริมาณของยาเสพติด พ.ศ. 2546

4.2.8 พระราชบัญญัติควบคุมโคคาอีน พ.ศ. 2495

1) พระราชกฤษฎีกาควบคุมโคคาอีน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2522

2) พระราชกฤษฎีกาควบคุมโคคาอีน (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2535

3) กฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2522) ออกตามความในพระราชบัญญัติ ควบคุมโคคาอีน พ.ศ. 2495

4) กฎกระทรวง ฉบับที่ 19 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติ ควบคุมโคคาอีน พ.ศ. 2495 พระราชกฤษฎีกาควบคุมโคคาอีน (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2545

5) กฎกระทรวง ว่าด้วยการกำหนดให้สารกาเฟอีนเป็นโคคาอีนควบคุมและแต่งตั้ง พนักงานเจ้าหน้าที่ควบคุมโคคาอีน พ.ศ. 2545

6) ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การส่งออกนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสารกาเฟอีน (Caffeine) พ.ศ. 2545

7) ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการส่งออกนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสารกาเฟอีน (Caffeine) พ.ศ. 2545

4.2.9 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

4.2.10 พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2535

1) ประกาศกรมการขนส่งทางบก เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจ หรือทดสอบสารอันเกิดจากการเสพยาเสพติดให้โทษ (ยาบ้า) และกำหนด เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตรวจหรือทดสอบหรือสั่งให้ผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจำรถในขณะปฏิบัติหน้าที่รับการตรวจหรือทดสอบว่ามีสารนั้น อยู่ในร่างกายหรือไม่

4.2.11 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522

4.2.12 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479

4.2.13 พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ. 2490

4.2.14 พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535

- 1) กฎกระทรวง (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535
- 2) กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535
- 3) ระเบียบของผู้ประสานงานกลาง ว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือและการขอความช่วยเหลือตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2537

4.2.15 พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551

4.2.16 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

4.2.17 พระราชบัญญัติการปฏิบัติเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการตามคำพิพากษาคดีอาญา พ.ศ. 2527

4.2.18 ระเบียบ คำสั่ง และหนังสือราชการอื่น

- 1) ระเบียบกรมอัยการ ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2528
- 2) คำสั่งกรมตำรวจ ที่ 1522/2530 เรื่อง การอำนวยความสะดวกในการสอบสวนคดีอาญา (เพิ่มเติม)
- 3) ระเบียบกรมตำรวจ ว่าด้วยอำนาจการสอบสวน (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2535
- 4) หนังสือกรมตำรวจ เรื่อง ตอบข้อหารือกรณีเจ้าพนักงานของสำนักงาน ป.ป.ส. จะนำอาวุธปืนส่วนตัวไปปฏิบัติหน้าที่

4.2.19 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบ ค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (United Nations Convention against illicit Traffic in Narcotics Drugs and Psychotropic Substances, 1988)

รายละเอียดกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องที่สำคัญๆ ปรากฏดังแสดงในภาพผนวก ก

4.3 แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

4.3.1 แนวทางการปรับปรุงการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาการถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนจากผู้แทนของสถานีตำรวจในพื้นที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9 ที่มีผลงานการปราบปรามยาเสพติด กลุ่มผู้พิพากษาและอัยการ ผู้แทนจากกองกำกับการสืบสวนสอบสวนนครบาล 1-9 ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ผู้แทนจากกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ผู้แทนจากกรมราชทัณฑ์ และผู้แทนจากกลุ่มงานตรวจยาเสพติด กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยการประชุมใช้วิธีการเขียนปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Beat practice) ได้ข้อมูลดังนี้

(1) การป้องกันยาเสพติดเป็นภารกิจหลักที่ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นต้องรับผิดชอบและให้ความสำคัญเป็นกรณีพิเศษ และผู้ปฏิบัติต้องดำเนินงานในเชิงรุกอย่างจริงจัง ต่อเนื่องและให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็วที่สุด และการปฏิบัติหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยเด็ดขาด ทั้งนี้ผู้บังคับบัญชา ทุกระดับจักต้องเอาใจใส่ กำกับดูแล โดยใกล้ชิด และให้ดำเนินการทั้งทางวินัย และทางอาญาต่อข้าราชการตำรวจที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างเด็ดขาดและรวดเร็ว ส่วนผู้ที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ให้พิจารณาความดีความชอบเป็นลำดับแรก

(2) แนวทางการป้องกันยาเสพติด เป็นการดำเนินงานเพื่อขจัดหรือควบคุมปริมาณยาเสพติดและการกระทำใดๆ ที่ผิดต่อกฎหมายยาเสพติดให้หมดสิ้นไป หรือลดลงจนอยู่ในระดับต่ำสุดภายใต้เงื่อนไขความเป็นไปได้ตามข้อเท็จจริงของสภาวะแวดล้อม โดยการดำเนินงานป้องกันมีลักษณะเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกันของระบบงานต่างๆ ได้แก่ ระบบการข่าว ระบบการสืบสวนจับกุม ระบบการสอบสวน ดำเนินคดี ตลอดจนมาตรการทั้งปวงในการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย นอกจากนี้ การป้องกันยังหมายรวมถึงการดำเนินงานในส่วนของการป้องปรามในอันที่จะขจัดสาเหตุและโอกาสที่จะเกิดการกระทำความผิดกฎหมายยาเสพติดด้วย

การป้องกันการผลิตยาเสพติด มิติแรกของปัญหายาเสพติด คือ การลักลอบผลิตยาเสพติด โดยมุ่งเน้นการสกัดกั้นตัวยาตั้งแต่ต้นแหล่งกำเนิด มิให้มีโอกาสแพร่กระจายออกไปสู่กระบวนการค้าโดยอาศัยแนวคิดในเชิงอาชญาวิทยามากำหนดกลยุทธ์ ทั้งในแง่ของการป้องกัน ประกอบด้วย การลดมูลเหตุจูงใจในการผลิตด้วยการปฏิบัติการจิตวิทยาการตัดโอกาสในการผลิตด้วยการสกัดกั้นวัตถุดิบ การเพ่งเล็งบุคคล และสถานที่เป้าหมายและการจัดการผลิตด้วยการสืบสวนปราบปรามทำลายแหล่งผลิตยาเสพติด

การปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด กลุ่มการค้ายาเสพติด ทั้งที่เป็นองค์กรในลักษณะชายงาน และกลุ่มการค้าอิสระต่างๆ เป็นชนวนสำคัญในการผลักดันวงจรการค้ายาเสพติดให้ดำเนินไป กระบวนการต่างๆ เหล่านี้เป็นเครือข่ายของพฤติกรรมที่เชื่อมโยงความเคลื่อนไหวตั้งแต่แหล่งผลิต ไปจนกระทั่งถึงแหล่งแพร่ระบาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ แนวคิดนี้จึงมุ่งทำลายขบวนการการค้ายาเสพติด ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ ในด้านการสร้างและขยายอิทธิพลในทางที่ผิดกฎหมาย การก่อให้เกิดการทุจริตแสวงประโยชน์ในทางมิชอบ และการเป็นกลจักรสำคัญต่อปริมาณยาเสพติดในตลาดการค้าที่ส่งผลร้ายต่อประชาชนทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ

(3) โครงสร้างปัญหายาเสพติดจะถูกทำลายด้วยการดำเนินกลยุทธ์ 5 แนวทาง ประสานการปฏิบัติลงสู่ 4 แนวเขตพื้นที่ กล่าวคือ ตัดวงจรปัญหา 3 ด้านให้ออกจากกัน โดยการควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด (Supply) การลดความต้องการในกลุ่มผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด (Demand) การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติด (Potential Demand) ด้วยการสร้างพลังแผ่นดินและชุมชนเข้มแข็ง และการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ

โดยมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินแนวทางแต่ละด้าน ดังนี้

1) การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด ด้วยการกดดันไม่ให้ผู้ค้ากลับมามีพฤติกรรมค้ายาเสพติด และไม่ให้เกิดรายใหม่ ดำเนินมาตรการ/แนวทางในการควบคุมสกัดกั้นตลอดจนการประสานความร่วมมือไม่ให้ยาเสพติดเข้ามาในประเทศไทย ควบคุมปัจจัยที่จะมีส่วนทำให้เกิดการกระทำผิด

2) การลดความต้องการในกลุ่มผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด ด้วยการดูแลผู้เสพผู้ติดให้กลับมาดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข และป้องกันไม่ให้หวนกลับมาใช้ยาเสพติดซ้ำ

3) การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติดด้วยการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กลุ่มผู้มีโอกาส เข้าไปใช้ยาเสพติดโดยมุ่งเน้นกลุ่มเด็กและเยาวชน และพัฒนาปัจจัยแวดล้อมทางบวกและควบคุมปัจจัยลบที่เอื้อต่อการแพร่ระบาด

4) การสร้างพลังแผ่นดินและชุมชนเข้มแข็ง ด้วยการสร้างกระแสพลังขับเคลื่อนทางสังคมเพื่อเป็นพลังแผ่นดิน และสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน ให้มีศักยภาพต่อสู้เอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน

5) การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ ด้วยการบูรณาการมาตรการ แนวทาง แผนปฏิบัติการทุกระดับ ให้ประสานสอดคล้องกัน

ทั้งนี้ การดำเนินกลยุทธ์ทั้ง 5 แนวทาง กลไกของรัฐทั้งหน่วยงานส่วนกลาง กทม. จังหวัด อำเภอ/เขต จะต้องบูรณาการแนวคิด แผนงาน โครงการ งบประมาณ และการดำเนินงานลงสู่พื้นที่เป้าหมาย ซึ่งอาจจำแนกและกำหนดสถานภาพของพื้นที่และแนวทางการดำเนินงานเป็น ดังนี้

1) พื้นที่นอกประเทศ ได้แก่ พื้นที่ที่มีปัญหาการผลิตภายนอกประเทศ ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวเนื่องกับปัญหาความมั่นคงในแนวชายแดนและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จำเป็นต้องใช้การประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นหลัก

2) พื้นที่ชายแดน ได้แก่ พื้นที่ภายในประเทศซึ่งเป็นเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งทางบกและทางทะเล รวมถึงช่องทางเข้าออกตามแนวชายแดน ทั้งด่านถาวร จุดผ่อนปรน มีสถานะเป็นพื้นที่ด่านหน้าของการนำเข้าและลำเลียงยาเสพติดจากแหล่งผลิตภายนอกประเทศเข้ามาและเป็นพื้นที่สุดท้ายของการนำยาเคมีเคมีภัณฑ์ สารตั้งต้น รวมทั้งอุปกรณ์การผลิตออกไปยังแหล่งผลิต จำเป็นต้องเฝ้าระวังและสกัดกั้นด้วยกำลังป้องกันชายแดนและการจัดระเบียบและเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านป้องกันชายแดน

3) พื้นที่ตอนใน ได้แก่ พื้นที่จังหวัดและอำเภอทั่วไป ทั้งในเขตเมืองและชนบท ซึ่งมีปัญหาการค้าและแพร่ระบาดของยาเสพติด แต่โครงสร้างปัญหาและปัจจัยเสี่ยงทางกายภาพและทางเศรษฐกิจสังคมเงื่อนไขซึ่งเกี่ยวเนื่องกับปัญหายาเสพติดยังไม่ซับซ้อน แนวทางดำเนินมาตรการหลักใช้การกดดันแยกสลายผู้ค้าและผู้เสพให้เข้าสู่กระบวนการปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรม การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ และเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนให้เข้ามาดูแลปัญหาอย่างยั่งยืน

4) พื้นที่ใจกลาง ได้แก่ พื้นที่กรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และเมืองสำคัญซึ่งมีการขยายตัวของเมืองสูง มีปัจจัยเสี่ยงทั้งทางกายภาพเศรษฐกิจสังคมและการบริหารที่ซับซ้อน มีปัญหาทั้งการค้าและแพร่ระบาดรุนแรง การต่อสู้ปัญหายาเสพติดจะต้องใช้แนวทางทุกมาตรการเข้าดำเนินการอย่างผสมผสานทั้งการแก้ไขปัญหายาเสพติดควบคู่ไปกับการควบคุมและพัฒนาสถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

4.3.2 แนวทางการพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) พัฒนาข้อมูลเครือข่ายการค้ายาเสพติดระดับประเทศ ให้ถูกต้องเป็นปัจจุบันและเป็นระบบโดยผู้บังคับบัญชาสามารถนำไปใช้ในการอำนวยความสะดวก และผู้ปฏิบัติสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้

2) กำหนดแบ่งมอบเป้าหมายให้หน่วยปฏิบัติดำเนินการสืบสวนปราบปราม มุ่งเน้นการนำมาตรการริบทรัพย์สินค้าตาม พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 และ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาบังคับใช้ พร้อมกับสืบสวนสอบสวนขยายผลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ทราบถึงผู้ที่อยู่เบื้องหลังและผู้ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการค้ายาเสพติด

3) จัดตั้งชุดปฏิบัติการสืบสวนหาข่าว และชุดปฏิบัติการปราบปรามเพื่อสืบสวนติดตามความเคลื่อนไหวและป้องกันเครือข่ายการค้ายาเสพติดระดับประเทศและกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด

4) รวบรวมและจัดทำระบบหมายจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีประกันชั้นศาลในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อดำเนินการออกหมายจับใหม่แล้วเร่งรัดการสืบสวนจับกุม กรณีเป็นผู้ค้ายาเสพติดรายสำคัญและปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่น่าจะยึดหรืออายัดได้ให้พิจารณานำมาตรการริบทรัพย์สินค้าตาม พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 และ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาบังคับใช้ตามกรณี

5) วิเคราะห์ข้อมูลติดตามแนวโน้ม และการเปลี่ยนแปลงเส้นทางลักลอบลำเลียงยาเสพติด เพื่อแจ้งหน่วยปฏิบัติของตำรวจทราบและปรับแผนการตั้งจุดตรวจจุดสกัดให้ทันต่อสถานการณ์อยู่เสมอ

6) สนับสนุนการข่าวและการตรวจสอบข้อมูล รวมถึงการวิเคราะห์เครือข่ายยาเสพติด เมื่อได้รับการร้องขอ

7) สนับสนุนการปิดล้อมตรวจค้นเป้าหมายที่เป็นแหล่งผลิต แหล่งพักยา แหล่งอบายมุขที่มีการแพร่กระจายยาเสพติด เมื่อได้รับการร้องขอ โดยมุ่งเน้นการจับกุมและการรวบรวมหลักฐานข้อมูล เอกสารบัญชีทางการเงิน การติดต่อสื่อสาร เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนขยายผลไปถึงเครือข่ายและผู้ที่อยู่เบื้องหลังการค้ายาเสพติด

8) สนับสนุนการสุ่มตรวจสารเสพติดในปัสสาวะของผู้ที่ไปใช้บริการในสถานบริการที่เป็นแหล่งแพร่กระจายยาเสพติด เมื่อได้รับการร้องขอ

9) สนับสนุนตำรวจ D.A.R.E. (Drug Abuse Resistance Education) ทำหน้าที่เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้และฝึกทักษะการปฏิเสธใช้ยาเสพติดให้แก่เด็กนักเรียน

10) ประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานให้ประชาชนและหน่วยงานอื่นได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง โดยใช้สื่อสถานีวิทยุของตำรวจ และขอความร่วมมือสื่อมวลชนทุกแขนง

ในการดำเนินงานรัฐบาลจึงได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 29/2546, 30/2546 และ 31/2546 ลงวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2546 กำหนดแนวทางการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด การจัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ และจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เอาชนะยาเสพติดระดับต่าง ๆ โดยกลไกของรัฐทุกหน่วยงานและทุกระดับต้องถือว่าการต่อสู้เอาชนะยาเสพติดเป็นสิ่งเร่งด่วน เป็นหน้าที่รับผิดชอบ

ร่วมกันและต้องดำเนินการสนับสนุนการดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องโดยวิธีการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ในการป้องกันยาเสพติดมีหลายวิธีด้วยกัน คือ

1) สายหรือผู้ให้ข่าว เป็นส่วนประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของการสืบสวนคดียาเสพติดตั้งแต่เริ่มคดีจนถึงการพัฒนาขยายผลรูปคดี สายของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำหน้าที่หาข่าวว่าจะมีการซื้อขายหรือลำเลียงยาเสพติดชนิดใด ใช้เส้นทางใด ใช้พาหนะชนิดไหน ยาเสพติดนั้นใช้วิธีซุกซ่อนอย่างไร นอกจากสายที่ทำหน้าที่หาข่าวแล้ว บางครั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ได้ข่าวจากพลเมืองดีด้วยเช่นกัน

2) วิธีล่อซื้อ เป็นวิธีการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้บุคคลที่สามารถทำให้ผู้ค้ายาเสพติดไว้วางใจและนัดหมายซื้อขายยาเสพติด โดยส่วนใหญ่วิธีล่อซื้อนี้จะใช้สายลับที่เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้ผ่านการฝึกฝนมาโดยเฉพาะ เพื่อป้องกันการสงสัยเป็นคนติดต่อใช้เจ้าหน้าที่อำพราง ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นสัญญาบัตร และเงินที่ใช้ล่อซื้อ เมื่อมีการตกลงนัดหมายซื้อขาย เจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะแสดงตัวและจับกุม วิธีล่อซื้อนี้นับว่าเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด แต่ก็ใช่วิธีการที่อันตรายมากที่สุดเช่นกัน เพราะหากความลับรั่วไหล สายลับอาจถูกทำร้ายได้ นอกจากนี้ในบางคดีผู้ค้ายาเสพติดไหวตัวทันก็ลงมือชิงปล้นเงินที่จะนำมาล่อซื้อเสียเอง

3) วิธีสกัดจับตามเส้นทางลำเลียง คือ การนำกำลังเจ้าหน้าที่ตั้งด่านสกัดตามจุดต่างๆ ที่ได้รับรายงานมาจากสายสืบ หรืออาจจะเป็นการตรวจตราในพื้นที่ที่มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดบ่อยครั้ง หรือเป็นสถานที่ที่เกิดคดีอยู่เสมอ เช่น ตามสถานีขนส่งรถโดยสาร หรือบนรถโดยสารประจำทาง ตามโรงงาน สถานศึกษา เป็นต้น

4) วิธีสอบปากคำผู้ต้องหาแล้วขยายผลจับกุมผู้ที่เกี่ยวข้อง เมื่อผู้ต้องหาที่จับกุมได้เป็นผู้กระทำความผิดจริง เจ้าหน้าที่สอบสวนก็จะสอบสวนเพื่อขยายผล การจับกุมเพื่อให้ได้ผู้ต้องหารายอื่นๆ ที่ร่วมขบวนการแต่ยังไม่ถูกจับกุม เนื่องจากกระบวนการค้ายาเสพติดเป็นกระบวนการที่ผู้ค้าพยายามตัดตอนเพื่อไม่ให้ติดต่อผู้ผลิตรายใหญ่หรือแหล่งผลิตรายใหญ่ถูกจับกุมหรือถูกทำลาย โดยใช้ระบบนายหน้าเป็นจุดตัดตอน ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องอาศัยกฎหมายที่ได้ให้อำนาจไว้ เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายยึดทรัพย์ในการขยายผลจับกุมต่อไป

5) วิธีการตรวจค้นและจับกุม เมื่อเป็นที่แน่ชัดแล้วว่าสถานที่ใดหรือบุคคลใดที่เป็นที่ต้องสงสัยตามที่สายสืบรายงานมา หรือได้รับการขัดท้อจากผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมไปก่อนแล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ขอเข้าตรวจค้น โดยมีบัตรเจ้าพนักงานปราบปรามยาเสพติดที่กฎหมายให้อำนาจไว้ และถ้าหากพบของกลางหรือยาเสพติดก็จะดำเนินการจับกุมส่งสำนวนฟ้องศาลเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดต่อไป

ปัญหาที่สลับซับซ้อน ประกอบด้วยเหตุปัจจัยต่างๆ หลายประการมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดจึงต้องไม่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาเฉพาะที่ปลายเหตุเท่านั้น แต่จะต้องประสานการดำเนินงานกับมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครอบคลุมทุกปัจจัยอันเป็นสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา การป้องกันการแพร่ระบาดยาเสพติดที่ผ่านมา มุ่งเน้นไปที่การจับกุมผู้เสพเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการจับกุมผู้จำหน่ายรายย่อยและรายใหญ่ยังไม่มีมากเท่าที่ควร ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จในการขจัดปัญหาการค้าปลีกในแหล่งแพร่ระบาดทั้งไม่สามารถแยกผู้เสพออกจากแหล่งแพร่ระบาดได้นาน ดังนั้น จะต้องมุ่งเน้นการปราบปรามผู้จำหน่ายให้มาก

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการจัดการความรู้จากผู้เข้าร่วมประชุมและได้องค์ความรู้ใหม่อย่างเป็นระบบ มาบูรณาการเกี่ยวกับรูปแบบการสืบสวนที่ใช้เพื่อการปราบปรามยาเสพติด จากองค์กรปราบปรามยาเสพติดของประเทศสหรัฐอเมริกา D.E.A. (Drug Enforcement Administration) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จะได้รูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติด ดังนี้

(1) การดักฟัง (Wire Tap) เป็นการกระทำใดๆ เพื่อล่วงรู้ข้อมูลข่าวสารที่สื่อสารถึงกันทางจดหมายไปรษณียบัตรหรือโดยใช้เครื่องมือสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรเลข โทรพิมพ์ โทรสาร วิทยุติดตามตัว หรือวิทยุสื่อสาร หรือเครื่องมือสื่อสารที่ประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน หรือโดยใช้เครื่องมือสื่อสารที่ประยุกต์ใช้วิธีการทางแสง วิธีการทางแม่เหล็ก หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีการต่างๆ เช่นว่านี้ รวมทั้ง เครื่องมือสื่อสารอื่นๆ สามารถดำเนินการได้หลายวิธี ได้แก่

(1.1) นำตัวอุปกรณ์ส่งสัญญาณไปติดตั้งเพื่อดักรับสัญญาณจากต้นทางหรือตัวเครื่องโทรศัพท์ของเป้าหมายโดยตรง (Transmitter to Monitor)

(1.2) เชื่อมโยงสายโทรศัพท์มายังเครื่องรับที่มีเครื่องบันทึกเสียง

(1.3) การต่อสายตรงจากบ้านเป้าหมาย (Direct Connect)

(1.4) ใช้ตัวส่งสัญญาณจากชุมสายมายังที่ทำการ (Leased Line)

(1.5) การเชื่อมต่อสัญญาณที่ต้องใช้หมายเลขโทรศัพท์ในการต่อเชื่อมสัญญาณกับหมายเลขโทรศัพท์ของเป้าหมาย (Deal-up Slave)

(1.6) การดักฟังโทรศัพท์เคลื่อนที่ด้วยวิธี Active Interception

(1.7) เครื่องดักฟังโทรศัพท์เคลื่อนที่ด้วยวิธี Passive

(2) การใช้เจ้าหน้าที่อำพราง (Undercover Operations) เป็นการใช้เจ้าหน้าที่เข้าปฏิบัติการลับโดยการอำพรางตัวและสถานภาพ รวมทั้งสร้างเรื่องหรือสถานการณ์ลวงให้คนร้ายหรือผู้ต้องสงสัยจะเป็นผู้กระทำความผิด หรือผู้เกี่ยวข้องหลงเชื่อ เพื่อให้ได้รับข้อมูลข่าวสารที่สามารถระบุตัวคนร้าย หรือพฤติการณ์ในการกระทำความผิด และเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดีกับผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจเป็นกลุ่มคนร้ายหรือองค์กรอาชญากรรมที่มีความสัมพันธ์กันโดยเจ้าหน้าที่อำพราง (Undercover or UC) ต้องแฝงตัวแทรกซึมเข้าไป และมีการดูแลควบคุมการปฏิบัติการโดยเจ้าหน้าที่คุ้มกัน (Cover man) และทีมงานสืบสวนในช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ การสืบสวนด้วยวิธีนี้เจ้าหน้าที่อำพรางต้องเสี่ยงอันตราย จึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวังและต้องปฏิบัติอยู่ในกรอบของกฎหมายภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานที่รับผิดชอบมีวิธีการดังนี้

(2.1) การอำพรางตัวบุคคล

(2.5) การอำพรางสถานการณ์

(2.2) การอำพรางเอกสาร

(2.6) การอำพรางอาชีพ

(2.3) การอำพรางยานพาหนะ

(2.7) การอำพรางข้อมูลข่าวสาร

(2.4) การอำพรางสถานที่

(3) **การควบคุมการส่งมอบ (Controlled Delivery)** เป็นการส่งผ่านยาเสพติด หรือสิ่งของผิดกฎหมายจากพื้นที่หนึ่งไปยังพื้นที่หนึ่ง โดยพนักงานจากพื้นที่ต้นทางมีอำนาจที่จะตรวจยึด จับกุมไว้ได้ แต่เลือกที่จะไม่ตรวจยึดไว้ แต่ยอมให้มีการส่งผ่านต่อไป ภายใต้การเฝ้าติดตามเพื่อที่จะสืบสวนทราบความเคลื่อนไหว หรือเพื่อที่จะให้เจ้าพนักงานของพื้นที่ปลายทางสามารถพิสูจน์ทราบตัวผู้กระทำความผิด หรือฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ วิธีการทำได้ดังนี้

- (3.1) กลุ่มคนร้ายเป็นผู้ขนยาเสพติด
- (3.2) สายลับหรือเจ้าหน้าที่อำพรางเป็นผู้ขน
- (3.3) การส่งผ่านทางพัสดุไปรษณีย์
- (3.4) ส่งผ่านทาง Mail การทูต (ความร่วมมือกันระหว่างประเทศ)

(4) **การล่อให้กระทำความผิด (Entrapment)** เป็นการแสวงหาพยานหลักฐาน โดยการลวงให้ผู้ที่มีพฤติกรรม เป็นผู้กระทำความผิดเปิดเผยตัว หรือลงมือกระทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพิสูจน์พฤติกรรมของบุคคล และแสวงหาพยานหลักฐาน มิใช่มุ่งหวังให้บุคคลนั้นกระทำความผิดมีวิธีการดังนี้

(4.1) วิธีการทำในเชิงบวก

- (4.1.1) การล่อซื้อจากผู้กระทำความผิดที่มีเจตนากระทำความผิดอยู่แล้ว
- (4.1.2) การปล่อยข่าวในกลุ่มผู้กระทำความผิดที่มีความต้องการให้เกิดการกระทำความผิด
- (4.1.3) การล่อโดยการนำสิ่งของที่ผู้กระทำความผิด มีความต้องการไปวางล่อไว้ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดปรากฏตัวลงมือกระทำความผิด

(4.2) วิธีการทำในเชิงลบ ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ดี

- (4.2.1) การล่อซื้อจากผู้กระทำความผิดที่ไม่มีพฤติการณ์หรือเคยมีแต่เลิกไปแล้วให้มากระทำความผิดในเรื่องนั้นๆ อีก
- (4.2.2) การล่อขายสิ่งผิดกฎหมายให้ผู้กระทำความผิด
- (4.2.3) การล่อซื้อโดยผู้ให้บริการไม่มียาเสพติด แต่ไปให้ผู้กระทำความผิดจัดหาให้แล้วจับกุม
- (4.2.4) การกระทำความผิดที่เป็นความผิดต่อเนื่อง เมื่อเข้าเงื่อนไขเฉพาะแต่ผู้สืบสวนพยายามไปกระตุ้นล่อให้เกิดการกระทำที่เข้าเงื่อนไข

(5) **การสะกดรอยด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Surveillance)** มีการพัฒนาดัดแปลงเครื่องมือพื้นฐานให้เหมาะสมกับภารกิจ เช่น การใช้กล้องถ่ายรูปธรรมดาหรือกล้อง Video ชุกซ่อนไว้ในกระเป๋าก้นหรือกระเป๋าสะพาย การใช้เครื่องรับส่งสัญญาณ เสียงหรือภาพที่สามารถซื้อได้ในท้องตลาด แต่การดำเนินการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการสืบสวนยังคงอยู่ในวงจำกัด ขึ้นอยู่กับความสนใจ ความถนัดของเจ้าหน้าที่มากกว่าที่จะมีระบบการจัดหา แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

- (5.1) การติดตั้งเครื่องมือไปกับตัวบุคคล
 - (5.2) การติดตั้งเครื่องมือกับยานพาหนะ
 - (5.3) การติดตั้งเครื่องมือในอาคารสถานที่ ห้องพัก ห้องโถงทางเดิน
- การแบ่งประเภทของเครื่องมือที่ใช้ในการสืบสวน

(1) เครื่องมือเกี่ยวกับเสียง (Audio Surveillance)

(2) เครื่องมือเกี่ยวกับภาพ (Video Surveillance)

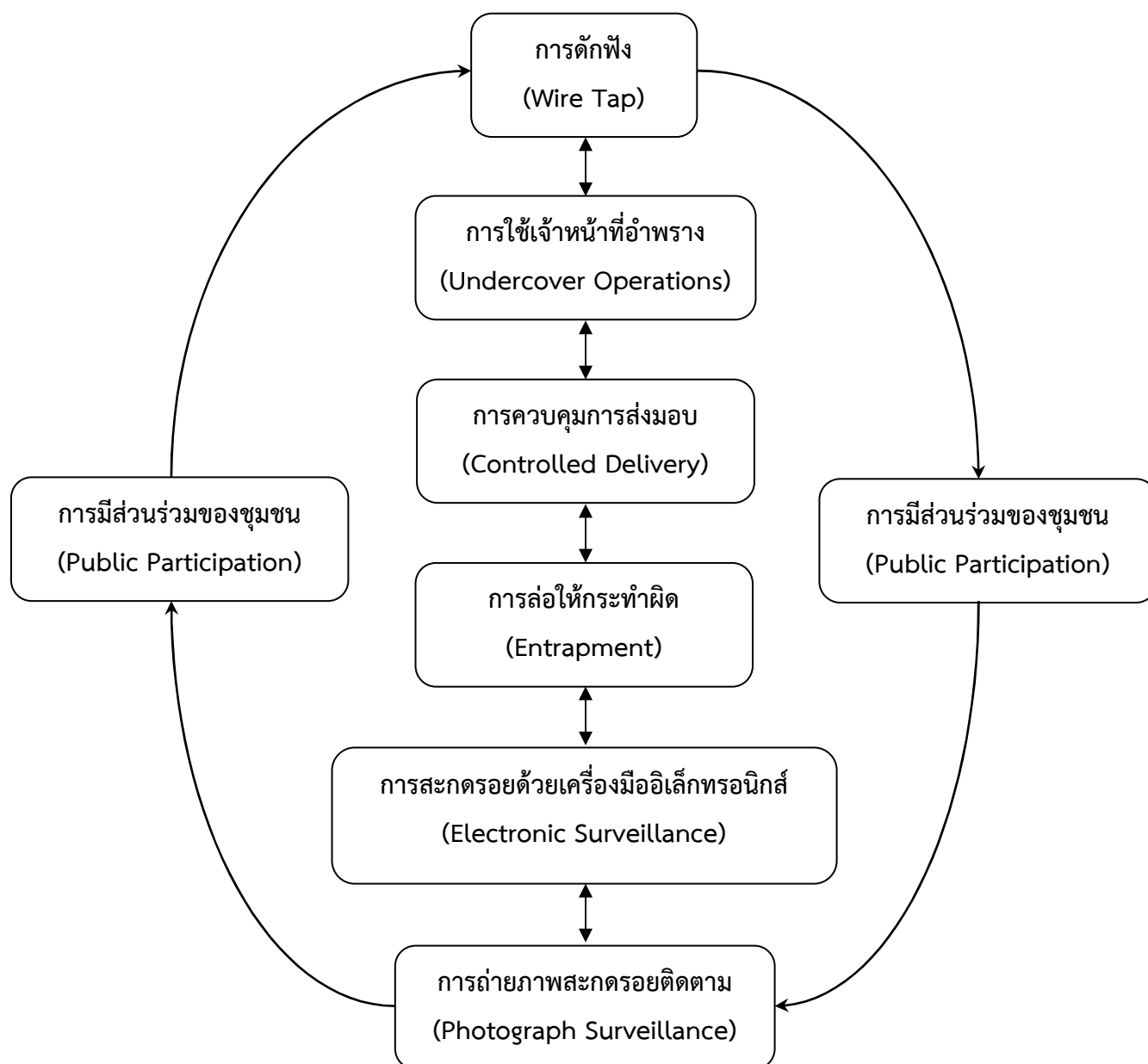
(3) เครื่องมืออื่นๆ ที่ใช้ในการกักตักฟังโทรศัพท์ การติดตามยานพาหนะด้วยดาวเทียม กล้องตรวจการณ์เวลากลางคืน กล้องตรวจรับรังสีความร้อน อุปกรณ์เตือน (Alarm) แบบต่างๆ กัน

(6) การถ่ายภาพสะกดรอยติดตาม (Photograph Surveillance) เป็นหลักฐานสำคัญที่เชื่อถือได้ (Reliable Evidence) ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องรวบรวมประกอบคำให้การของเจ้าหน้าที่ เพื่อพิสูจน์การกระทำผิดของผู้ต้องหา เพื่อให้ศาลเกิดความมั่นใจในพยานหลักฐานและลงโทษผู้ต้องหาตามความผิดนั้นๆ ดังเช่นคำพูดที่ว่า “หมิ่นคำพรรณนา ไม่เท่าภาพถ่ายเพียงภาพเดียว” สามารถทำได้ 2 วิธี

(6.1) การถ่ายภาพนิ่ง ด้วยกล้องถ่ายภาพนิ่ง (Still Camera)

(6.2) การถ่ายภาพเคลื่อนไหว ด้วยเครื่องถ่าย VDO

(7) การมีส่วนร่วมของชุมชน (Public Participation) การสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในชุมชน ไม่ว่าจะใช้วิธีการใดก็ตาม แต่หากไม่ได้รับการร่วมมือจากคนในชุมชนแล้ว การสืบสวนยากที่จะประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในชุมชน จึงจำเป็นต้องใช้การมีส่วนร่วมของชุมชนเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน จึงจะทำให้งานประสบความสำเร็จ ดังแสดงรูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติด ภาพ 4-1



ภาพ 4-1 รูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติด

4.3.2 แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดย การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

การศึกษาถอดบทเรียนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มเป้าหมายที่ได้เชิญตัวแทนผู้นำชุมชนจากเขตพื้นที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9 เพื่อการจัดการความสัมพันธ์ (Connection management) ระหว่างตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยการประยุกต์ใช้แนวทางการเขียนวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) มีข้อสรุปดังนี้

1. บริบทชุมชนมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ปัญหาเสพติดและระดับความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด กล่าวคือ สถานการณ์ปัญหาเสพติดในพื้นที่ชุมชนที่มีความเป็นเมืองสูงจะมีขนาดและความซับซ้อนของปัญหาสูงมาก การติดตาม ตรวจสอบและการเข้าถึงกลุ่มประชากรเป้าหมายทำได้ยาก ส่งผลให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่สามารถครอบคลุมได้ทั้งพื้นที่ ประสิทธิภาพหรือความสำเร็จในการดำเนินงานในเขตเมืองจะเกิดขึ้นบางพื้นที่ หรือบางชุมชนที่คนในชุมชนรวมกลุ่มกันได้อย่างเข้มแข็ง

2. กระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนทุกแห่งที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงาน คือ การประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในชุมชน (หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ภาคธุรกิจ องค์กรอิสระ และเครือข่ายภาคประชาชน) โดยกระบวนการดำเนินงานที่สำคัญที่สุด คือ การร่วมกันค้นหา และทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และวิธีดำเนินงานที่ส่งผลให้กิจกรรมที่จัดทำประสบความสำเร็จ คือ การทำงานเป็นทีมเดียวกันโดยมีการแบ่งหน้าที่ดำเนินงานโดยไม่แบ่งส่วนงาน และการใช้ทุนทางสังคมในชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงาน

3. กลไกการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การใช้ศักยภาพของทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของทุกภาคส่วน ภาคประชาชนและองค์กรเครือข่าย ทำหน้าที่เฝ้าระวังป้องกันปัญหาในชุมชน และติดตามผลการดำเนินงาน โดยกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน คือ การเปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็น และการเปิดโอกาสให้เยาวชนมีบทบาทในการดำเนินงาน

4. ความยั่งยืนของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนจะเกิดขึ้น ได้โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น การสร้างการรับรู้ให้คนในชุมชนเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงผลกระทบที่คนในชุมชนจะได้รับทั้งต่อชีวิต ทรัพย์สิน ครอบครัว เครือญาติ ชุมชนและสังคม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความเข้าใจ ความสำนึก และความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและความสำคัญของการเข้ามามีบทบาทในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกันในฐานะเจ้าของปัญหา ซึ่งจะส่งผลให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเกิดขึ้นได้และเกิดผลอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาและถอดบทเรียนแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน โดยบูรณาการร่วมกับแผนยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกันสกัดกั้นยาเสพติด ที่เป็นยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติดตามนโยบายรัฐบาลชุดปัจจุบันที่มุ่งสร้างกิจกรรม

สร้างภูมิคุ้มกัน สร้างกระบวนการทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐและประชาชนอย่างครบวงจรเพื่อป้องกันจุดอ่อน และสร้างเกราะป้องกันที่สกัดกั้นไม่ให้ยาเสพติดรูล้ำเข้ามา ได้แก่

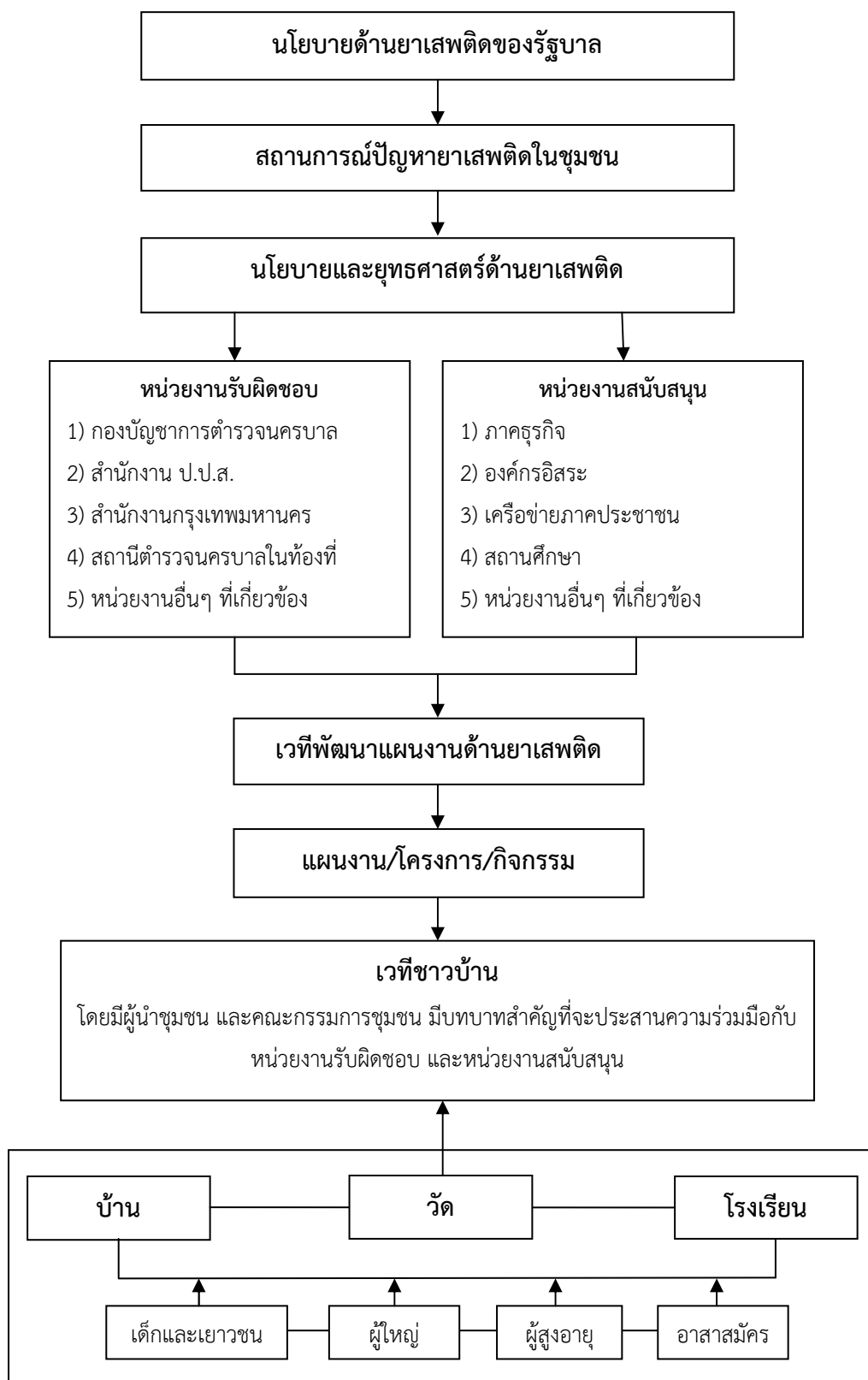
1) **รั้วชายแดน** : ยาเสพติดส่วนใหญ่มีแหล่งผลิตมาจากตามแนวชายแดนประเทศเพื่อนบ้านภารกิจในการป้องกันปัญหาเสพติดจะมีกองบัญชาการกองทัพบก กอ.รมน.กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลักในการสกัดกั้นและปลุกพลังชุมชนตามแนวชายแดนมาเป็นแนวร่วมสำคัญเพื่อป้องกันยาเสพติดไม่ให้แทรกซึมเข้ามา

2) **รั้วชุมชน** : หมู่บ้านและชุมชนที่เข้มแข็งย่อมช่วยในการแก้ปัญหาเสพติดทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมุ่งสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนด้วยการสนับสนุน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาสังคมด้านต่างๆ โดยกระทรวงมหาดไทย กอ.รมน. สำนักงาน ป.ป.ส. มีบทบาทสำคัญที่จะประสานความร่วมมือกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน และ อสม.ในการสร้างรั้วให้กับชุมชนเพื่อป้องกันภัยยาเสพติด

3) **รั้วสังคม** : เป้าหมายมุ่งเน้นไปที่เด็กและเยาวชน ภารกิจสำคัญคือ การจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการ ดำเนินการขยายพื้นที่และกิจกรรมเชิงบวกแก่เยาวชนให้มากขึ้น อาทิ ลานกีฬา ลานดนตรี ลานกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯลฯ เพื่อดึงเยาวชนออกมาให้ไกลจากยาเสพติด ภารกิจนี้ทุกกระทรวง ทบวง กรม โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ล้วนมีบทบาทสำคัญในการสร้างรั้วส่วนนี้

4) **รั้วโรงเรียน** : การมีพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นที่มาของพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องอื่นๆ ตามมา เช่น หนีเรียน มั่วสุม ก้าวร้าว เสพยาเสพติด ฯลฯ การแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชนจึงมุ่งเน้นไปที่สถานศึกษาทุกระดับภารกิจนี้มีกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยหลักในการสำรวจและจัดทำข้อมูล และค้นหาผู้เสพ/ผู้ค้า/เยาวชนกลุ่มเสี่ยง โดยมีครูเป็นกลไกสำคัญที่จะอบรมและปลูกฝัง รวมทั้งดูแลสอดส่องพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนด้วยการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ในสถานศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนด้วยการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ในสถานศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนเหล่านี้

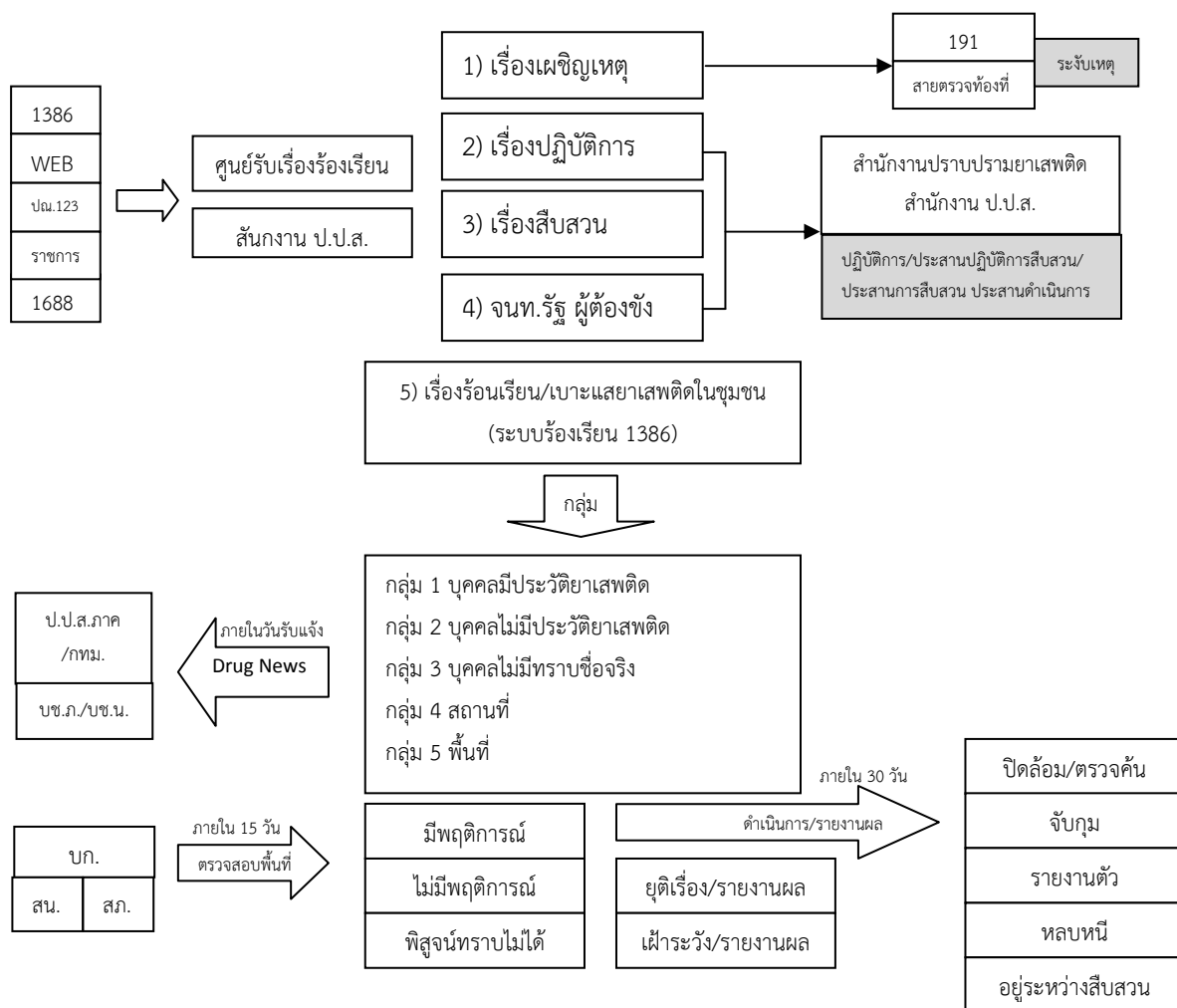
5) **รั้วครอบครัว** : ครอบครัวที่เข้มแข็งย่อมส่งผลต่อพื้นฐานความเข้มแข็งของประเทศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลักที่จะเข้ามาส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน จัดอบรมให้ความรู้ในการป้องกันยาเสพติด เพื่อทำให้ความเข้มแข็งของครอบครัวในชุมชน จัดอบรมให้ความรู้ในการป้องกันยาเสพติด เพื่อทำให้ความเข้มแข็งของครอบครัวกลับคืนมาเป็นหน่วยทางสังคมที่มีความพร้อมในการดูแลสมาชิกในครอบครัวอย่างแท้จริง จะได้รูปแบบกระบวนการดำเนินการพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสำหรับชุมชน ดังแสดงภาพ 4-2



ภาพ 4-2 รูปแบบกระบวนการดำเนินการพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
สำหรับชุมชน

4.3.3 แนวทางการดำเนินการตามรูปแบบร้องเรียนยาเสพติด (วารสารสำนักงาน ป.ป.ส., 2557)

การจัดรูปแบบระบบการป้องกันปัญหาเสพติด และอำนวยการระบบทั้ง 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับเฝ้าระวังฯ ระดับประเทศ, ระดับเฝ้าระวังฯ ระดับพื้นที่ (ภาครัฐ) และระดับเฝ้าระวังฯ ภาคประชาชน ซึ่งการบูรณาการการเฝ้าระวังทั้ง 3 ระดับนั้น เพื่อให้สถานการณ์และแนวโน้มของปัญหาเสพติดตามเป้าหมายได้ลดลง จึงสรุปรูปแบบการร้องเรียนเรื่องยาเสพติดในพื้นที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ดังนี้



ภาพ 4-3 รูปแบบการร้องเรียนเรื่องยาเสพติดในพื้นที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

4.4 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

4.4.1 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่รับผิดชอบ

แม้ว่าหน่วยงานที่นำมาเป็นกรณีศึกษาจะได้รับการยอมรับว่าประสบความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แต่ยังมีประเด็นที่เป็นปัญหาอุปสรรคที่ต้องดำเนินการแก้ไขอีกหลายประการ ดังนี้

1) การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลแม้ว่าจะไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศ แต่ส่งผลอย่างมากต่อโครงสร้างการบริหารจัดการและกระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมทั้งความต่อเนื่องในการดำเนินงานโดยเฉพาะระดับพื้นที่ เนื่องจากเมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะชะลอการดำเนินงานเพื่อรอนโยบายจากรัฐบาลใหม่ ทำให้การประสานงานหรือการสนับสนุนการดำเนินงานแก่ชุมชนเกิดการภาวะชะงักงันขณะที่ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ไม่มีการหยุดพัก

2) ความไม่ชัดเจนด้านนโยบาย เช่น การกำหนดตั้งงบประมาณสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ยังไม่มีการตั้งงบประมาณ เนื่องจากเกรงว่าจะผิดระเบียบ ส่งผลทำให้ไม่มีการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานทั้งที่มีงบประมาณ

3) การกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงานเป็นเหมารวมไม่สอดคล้องกับบริบทชุมชนและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เนื่องจากปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนมีความแตกต่างกันตามบริบทชุมชนและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ซึ่งยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงานที่ส่วนกลางกำหนดขึ้น บางยุทธศาสตร์ไม่สามารถดำเนินการได้ในชุมชนและบางแนวทางไม่สามารถนำมาใช้ได้ชุมชน

4) หน่วยงานที่ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่และไม่มีอำนาจในการสั่งการหน่วยงานอื่นๆ ดังนั้น การทำงานจึงต้องใช้ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลในการประสานงานและการขอความร่วมมือในการทำงาน ซึ่งทำให้ไม่เกิดการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

5) การจัดสรรและการสนับสนุนงบประมาณจากส่วนกลางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความล่าช้าไม่ทันกับแผนงานและกิจกรรมที่ต้องดำเนินงานทำงานและงบประมาณ

6) สถานการณ์ปัญหายาเสพติดและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ยากต่อการกำหนดรูปแบบโครงการ/กิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของกลุ่มเป้าหมายขาดข้อมูลที่จำเป็นในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาและข้อมูลที่เป็นสำหรับการวางแผนงานและโครงการ เนื่องจากชุมชนไม่มีหน้าที่ในการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล

7) ปัญหาด้านกฎหมาย ภารกิจด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีหลายภารกิจที่จำเป็นต้องใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการดำเนินงาน ซึ่งบางหน่วยงานไม่สามารถดำเนินงานได้เพราะมีข้อจำกัดด้านกฎหมาย เช่น การปราบปรามจับกุม การตรวจค้น ฯ ทำให้ไม่สามารถติดตามตรวจสอบสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง

4.4.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชน

ประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ดังนี้

- 1) การขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายและด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ เนื่องจากการดำเนินงานด้านการปราบปรามและการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพ มีความจำเป็นต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะ ซึ่งบางชุมชนยังไม่สามารถจัดหาบุคลากรผู้เชี่ยวชาญมาประจำการได้ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณและโครงสร้างอัตรากำลัง
- 2) การดำเนินงานระดับนโยบายของรัฐบาลขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ส่งผลให้นโยบายไม่หนุนเสริมลงมาถึงการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ประกอบกับยังมีนโยบายบางส่วนที่ยังไม่สอดคล้องกับบริบทชุมชน
- 3) ขาดแกนนำชุมชนที่มีประสบการณ์การดำเนินงานด้านการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดทำให้การดำเนินงานบางเรื่องในชุมชนยังไม่ราบรื่น ขณะที่ประชาชนบางส่วนยังขาดการมีส่วนร่วมเพราะคิดว่าเป็นหน้าที่ของรัฐหรือคณะทำงานส่วนราชการ
- 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่บางส่วนยังขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง
- 5) งบประมาณล่าช้าทำให้การดำเนินกิจกรรมบางอย่างไม่ตรงตามแผนที่วางไว้
- 6) สถานการณ์ปัญหายาเสพติดและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ยากต่อการกำหนดรูปแบบโครงการ/กิจกรรม ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาและตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
- 7) การรวบรวมและจัดระบบข้อมูลปัจจุบันของทางชุมชน ยังไม่ได้จัดเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ในรูปแบบเอกสาร และเป็นฐานข้อมูล ซึ่งทำให้บทเรียนหรือองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงานยังไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการถ่ายทอดให้แก่คนในชุมชน หรือถ่ายทอดให้บุคลากรที่จะปฏิบัติภารกิจในอนาคตอย่างราบรื่นได้ ซึ่งจำเป็นต้องให้นักวิชาการเข้ามาช่วยถอดบทเรียน
- 8) ชุมชนให้ความสำคัญกับปัญหาโครงสร้างพื้นฐานภายในชุมชนมากกว่าปัญหายาเสพติด โครงการแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงถูกจัดอยู่ในลำดับท้ายๆ อีกทั้ง บางคนคนในชุมชนด้วยกันเองยังไม่ให้ความสำคัญกับปัญหายาเสพติด และหันไปสนใจปัญหาภายในชุมชนเรื่องอื่นๆ มากกว่า ชุมชนจึงยังไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากเท่าที่ควร
- 9) การจัดโครงการ / กิจกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีกลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กและเยาวชนในชุมชนไม่สามารถจัดกิจกรรมโดยตรงได้ เพราะเด็กและเยาวชนจะไม่สนใจและไม่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เหล่านั้น จึงควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในทางอ้อมโดยแฝงอยู่ภายใต้กิจกรรมอื่นๆ
- 10) การขัดแย้งกันภายในพื้นที่ และชาวบ้านภายในชุมชนมีการแบ่งกลุ่มหรือแบ่งฝ่ายทางการเมือง การขัดแย้งกันภายในพื้นที่เช่นนี้ส่งผลให้การประสานการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดค่อนข้างลำบาก หรือไม่มีการทำงานร่วมกันเลยในบางครั้ง กลายเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความเข้มแข็ง การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขยาเสพติดจึงค่อนข้างลำบาก

บทที่ 5

สรุปผลการดำเนินการวิจัย และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยโครงการ “การจัดการความรู้เพื่อป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล” ครั้งนี้ได้สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ดังนี้

5.1 สรุปแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

5.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

5.1 สรุปแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

5.1.1 แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(1) การป้องกันยาเสพติดเป็นภารกิจหลักที่ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นต้องรับผิดชอบและให้ความสำคัญเป็นกรณีพิเศษ และผู้ปฏิบัติต้องดำเนินงานในเชิงรุกอย่างจริงจัง ต่อเนื่องและให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็วที่สุด และการปฏิบัติหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยเด็ดขาด ทั้งนี้ผู้บังคับบัญชา ทุกระดับจะต้องเอาใจใส่ กำกับดูแล โดยใกล้ชิด และให้ดำเนินการทั้งทางวินัย และทางอาญาต่อข้าราชการตำรวจที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างเด็ดขาดและรวดเร็ว ส่วนผู้ที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ให้พิจารณาความดีความชอบเป็นลำดับแรก

(2) แนวทางการป้องกันยาเสพติด เป็นการดำเนินงานเพื่อจัดหรือควบคุมปริมาณยาเสพติดและการกระทำใดๆ ที่ผิดต่อกฎหมายยาเสพติดให้หมดสิ้นไป หรือลดลงจนอยู่ในระดับต่ำสุดภายใต้เงื่อนไขความเป็นไปได้ตามข้อเท็จจริงของสถานะแวดล้อม โดยการดำเนินงานป้องกันมีลักษณะเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกันของระบบงานต่างๆ ได้แก่ ระบบการข่าว ระบบการสืบสวนจับกุม ระบบการสอบสวน ดำเนินคดี ตลอดจนมาตรการทั้งปวงในการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย นอกจากนี้ การป้องกันยังหมายถึงความรวมถึงการดำเนินงานในส่วนของการป้องปรามในอันที่จะขจัดสาเหตุและโอกาสที่จะเกิดการกระทำผิดกฎหมายยาเสพติดด้วย

การป้องกันการผลิตยาเสพติด มิติแรกของปัญหายาเสพติด คือ การลักลอบผลิตยาเสพติด โดยมุ่งเน้นการสกัดกั้นตัวยาตั้งแต่ต้นแหล่งกำเนิด มิให้มีโอกาสแพร่กระจายออกไปสู่กระบวนการค้าโดยอาศัยแนวคิดในเชิงอาชญาวิทยามากำหนดกลยุทธ์ ทั้งในแง่ของการป้องกัน ประกอบด้วย การลดมูลเหตุจูงใจในการผลิตด้วยการปฏิบัติการจิตวิทยาการตัดโอกาสในการผลิตด้วยการสกัดกั้นวัตถุดิบ การเพ่งเล็งบุคคล และสถานที่เป้าหมายและการจัดการผลิตด้วยการสืบสวนปราบปรามทำลายแหล่งผลิตยาเสพติด

การปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด กลุ่มการค้ายาเสพติด ทั้งที่เป็นองค์กรในลักษณะขบวนการ และกลุ่มการค้าอิสระต่างๆ เป็นชนวนสำคัญในการผลักดันวงจรการค้ายาเสพติดให้ดำเนินไป กระบวนการต่างๆ เหล่านี้เป็นเครือข่ายของพฤติกรรมที่เชื่อมโยงความเคลื่อนไหวตั้งแต่แหล่งผลิต ไปจนกระทั่งถึงแหล่งแพร่

ระบาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ แนวคิดนี้จึงมุ่งทำลายขบวนการค้ายาเสพติด ที่ก่อให้เกิดผลกระทบ ต่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ ในด้านการสร้างและขยายอิทธิพลในทางที่ผิดกฎหมาย การก่อให้เกิดการ ทุจริตแสวงประโยชน์ในทางมิชอบ และการเป็นกลจักรสำคัญต่อปริมาณยาเสพติดในตลาดการค้าที่ส่งผลร้าย ต่อประชาชนทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ

(3) โครงสร้างปัญหายาเสพติดจะถูกทำลายด้วยการดำเนินกลยุทธ์ 5 แนวทาง ประสานการปฏิบัติ ลงสู่ 4 แนวเขตพื้นที่ กล่าวคือ ตัดวงจรปัญหา 3 ด้านให้ออกจากกัน โดยการควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด (Supply) การลดความต้องการในกลุ่มผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด (Demand) การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ ยาเสพติด (Potential Demand) ด้วยการสร้างพลังแผ่นดินและชุมชนเข้มแข็ง และการบริหารจัดการเชิง บูรณาการ

โดยมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินแนวทางแต่ละด้าน ดังนี้

1) การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด ด้วยการกดดันไม่ให้ผู้ค้ากลับมามีพฤติกรรมค้ายาเสพติดและ ไม่ให้เกิดรายใหม่ ดำเนินมาตรการ/แนวทางในการควบคุมสกัดกั้นตลอดจนการประสานความร่วมมือไม่ให้ยา เสพติดเข้ามาในประเทศไทย ควบคุมปัจจัยที่จะมีส่วนทำให้เกิดการกระทำความผิด

2) การลดความต้องการในกลุ่มผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด ด้วยการดูแลผู้เสพผู้ติดให้กลับมาดำรงชีวิตใน สังคมอย่างปกติสุข และป้องกันไม่ให้หวนกลับมาใช้ยาเสพติดซ้ำ

3) การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติดด้วยการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กลุ่มผู้มีโอกาส เข้า ไปใช้ยาเสพติดโดยมุ่งเน้นกลุ่มเด็กและเยาวชน และพัฒนาปัจจัยแวดล้อมทางบวกและควบคุมปัจจัยลบที่เอื้อ ต่อการแพร่ระบาด

4) การสร้างพลังแผ่นดินและชุมชนเข้มแข็ง ด้วยการสร้างกระแสพลังขับเคลื่อนทางสังคมเพื่อเป็นพลัง แผ่นดิน และสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน ให้มีศักยภาพต่อสู้เอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน

5) การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ ด้วยการบูรณาการมาตรการ แนวทาง แผนปฏิบัติการทุกระดับ ให้ประสานสอดคล้องกัน

5.1.2 แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

มีข้อสรุปดังนี้

1. บริบทชุมชนมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดและระดับความสำเร็จในการดำเนินงาน ป้องกันยาเสพติด กล่าวคือ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ชุมชนที่มีความเป็นเมืองสูงจะมีขนาดและ ความซับซ้อนของปัญหาสูงมาก การติดตาม ตรวจสอบและการเข้าถึงกลุ่มประชากรเป้าหมายทำได้ยาก ส่งผลให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่สามารถครอบคลุมได้ทั้งพื้นที่ ประสิทธิภาพหรือ ความสำเร็จในการดำเนินงานในเขตเมืองจะเกิดขึ้นบางพื้นที่ หรือบางชุมชนที่คนในชุมชนรวมกลุ่มกันได้ อย่างเข้มแข็ง

2. กระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนทุกแห่งที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงาน คือ การประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในชุมชน (หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ภาคธุรกิจ องค์กรอิสระ และเครือข่ายภาคประชาชน) โดยกระบวนการดำเนินงานที่สำคัญที่สุด คือ การร่วมกันค้นหาและทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และวิธีดำเนินงานที่ส่งผลให้กิจกรรมที่จัดทำประสบความสำเร็จ คือ การทำงานเป็นทีมเดียวกันโดยมีการแบ่งหน้าที่ดำเนินงานโดยไม่แบ่งส่วนงาน และการใช้ทุนทางสังคมในชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงาน

3. กลไกการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การใช้ศักยภาพของทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของทุกภาคส่วน ภาคประชาชนและองค์กรเครือข่าย ทำหน้าที่เฝ้าระวังป้องกันปัญหาในชุมชน และติดตามผลการดำเนินงาน โดยกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน คือ การเปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็น และการเปิดโอกาสให้เยาวชนมีบทบาทในการดำเนินงาน

4. ความยั่งยืนของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนจะเกิดขึ้น ได้โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น การสร้างการรับรู้ให้คนในชุมชนเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงผลกระทบที่คนในชุมชนจะได้รับทั้งต่อชีวิต ทรัพย์สิน ครอบครัว เครือญาติ ชุมชนและสังคม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความเข้าใจ ความสำนึก และความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและความสำคัญของการเข้ามามีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกันในฐานะเจ้าของปัญหา ซึ่งจะส่งผลให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเกิดขึ้นได้และเกิดผลอย่างยั่งยืน

5.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

5.2.1 ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของชุมชน

1) การสร้างเครือข่ายและกลไกการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ เพื่อให้ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาและการวางแผนงานและโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ควรเปลี่ยนมุมมองการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยยอมรับและเชื่อมั่นในการดำเนินงานของภาคประชาสังคม และทำความเข้าใจว่า ประชาชนและชุมชน รวมทั้งหน่วยงานของรัฐบาล เป็นเจ้าของปัญหาร่วมกัน

3) ทุกหน่วยงานควรทำความเข้าใจให้ชัดเจนร่วมกันกับชุมชน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการและประสานการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

- 4) ชุมชนต้องการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันภัยยาเสพติด และเข้าตรวจค้นจับกุมผู้ค้ายาเสพติดอย่างรวดเร็ว แน่นนอน และสม่ำเสมอ
- 5) รัฐบาลควรสนับสนุนเกี่ยวกับอุปกรณ์กีฬา หรือกิจกรรมของชุมชน เพราะการแก้ปัญหายาเสพติดอีกทางหนึ่ง
- 6) ควรแก้ไขโดยปลูกฝังจิตสำนึก ในเรื่องภัยของยาเสพติด ตั้งแต่เด็กและควรให้โอกาสทางสังคมแก่ผู้เสพยาเสพติด ไม่ตีตรา ให้โอกาสในการกลับตัว
- 7) การมีส่วนร่วมกับชุมชน ซึ่งชุมชนต้องการให้เจ้าหน้าที่สืบสวนปราบปรามยาเสพติดสร้างเครือข่ายกับผู้นำชุมชนหรือคนในชุมชน ในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด รวมทั้งมีการออกพบประชาชนหาข่าวการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่เสมอ

5.2.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- 1) ควรมีการพัฒนาข้อมูลเครือข่ายการค้ายาเสพติดระดับประเทศให้ถูกต้องเป็นปัจจุบันและเป็นระบบโดยผู้บังคับบัญชาสามารถนำไปใช้ในการอำนวยความสะดวก และผู้ปฏิบัติสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้
- 2) ควรกำหนด และแบ่งมอบเป้าหมายให้หน่วยปฏิบัติดำเนินการสืบสวนปราบปราม มุ่งเน้นการนำมาตรการริบทรัพย์สินค้าตาม พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 และ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาบังคับใช้ พร้อมกับสืบสวนสอบสวนขยายผลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ทราบถึงผู้ที่อยู่เบื้องหลังและผู้ที่ทำให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการค้ายาเสพติด
- 3) ควรจัดตั้งชุดปฏิบัติการสืบสวนหาข่าว และชุดปฏิบัติการปราบปรามเพื่อสืบสวนติดตามความเคลื่อนไหวและป้องกันเครือข่ายการค้ายาเสพติดระดับประเทศและกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด
- 4) ทำการรวบรวม และจัดทำระบบหมายจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีประกันชั้นศาลในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อดำเนินการออกหมายจับใหม่แล้วเร่งรัดการสืบสวนจับกุม กรณีเป็นผู้ค้ายาเสพติดรายสำคัญและปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่น่าจะยึดหรืออายัดได้ให้พิจารณานำมาตรการริบทรัพย์สินค้าตาม พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 และ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาบังคับใช้ตามกรณี
- 5) การนำเสนอปรับปรุงข้อกฎหมายให้มีความทันสมัยกับปัจจุบัน โดยเฉพาะเรื่องการดักฟัง (Wire Tap) ซึ่งในปัจจุบันทางเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถดักฟังได้ แต่หน่วยงานอื่น ๆ เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษที่ปฏิบัติหน้าที่สามารถทำการดักฟังผู้ต้องหาได้ จึงควรแก้ไขกฎหมายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถทำการดักฟังการติดต่อสนทนาของผู้กระทำความผิดได้
- 6) ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลติดตามแนวโน้ม และการเปลี่ยนแปลงเส้นทางลักลอบลำเลียงยาเสพติด เพื่อแจ้งหน่วยปฏิบัติของตำรวจทราบและปรับแผนการตั้งจุดตรวจจุดสกัดให้ทันต่อสถานการณ์อยู่เสมอ
- 7) ควรพัฒนาสนับสนุนการข่าวและการตรวจสอบข้อมูล รวมถึงการวิเคราะห์เครือข่ายยาเสพติดเมื่อได้รับการร้องขอ

8) สนับสนุนการปิดล้อมตรวจค้นเป้าหมายที่เป็นแหล่งผลิต แหล่งพักยา แหล่งอบายมุขที่มีการแพร่กระจายยาเสพติด เมื่อได้รับการร้องขอ โดยมุ่งเน้นการจับกุมและการรวบรวมหลักฐานข้อมูล เอกสารบัญชีทางการเงิน การติดต่อสื่อสาร เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนขยายผลไปถึงเครือข่ายและผู้ที่อยู่เบื้องหลังการค้ายาเสพติด

9) สนับสนุนการสุ่มตรวจสารเสพติดในปัสสาวะของผู้ที่ไปใช้บริการในสถานบริการที่เป็นแหล่งแพร่กระจายยาเสพติด เมื่อได้รับการร้องขอ

10) สนับสนุนตำรวจ D.A.R.E. (Drug Abuse Resistance Education) ทำหน้าที่เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้และฝึกทักษะการปฏิเสธใช้ยาเสพติดให้แก่เด็กนักเรียน

11) ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานให้ประชาชนและหน่วยงานอื่นได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง โดยใช้สื่อสถานีวิทยุของตำรวจ และขอความร่วมมือสื่อมวลชนทุกแขนง

12) ควรนำรูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในชุมชนไปใช้ในการปฏิบัติงานซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงาน เช่น การดักฟัง (Wire Tap) การใช้เจ้าหน้าที่อำพราง (Undercover Operations) การควบคุมการส่งมอบ (Controlled Delivery) การล่อให้กระทำความผิด (Entrapment) การสะกดรอยด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Surveillance) และการถ่ายภาพสะกดรอยติดตาม (Photograph Surveillance) แต่สิ่งสำคัญที่สุด คือ การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน (Public Participation) คือ ต้องทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและเข้ามาให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ให้มากที่สุด

13) การไปล่อซื้อโดยกระตุ้นให้กระทำความผิด ต้องไม่ไปกระตุ้นให้เขากระทำความผิด เป็นรูปแบบการสืบสวนปราบปรามยาเสพติดที่ไม่ถูกต้อง

14) ควรให้ความสำคัญเรื่องความปลอดภัยของสายลับ เพราะการหาสายลับเข้าไปล่อซื้อยาเสพติดในชุมชนยากมาก เพราะอันตราย หากผู้ค้ายาเสพติดทราบ ไม่เฉพาะสายลับที่ได้รับอันตราย แต่หมายถึงครอบครัว ญาติพี่น้องของสายลับด้วย

15) ควรยึดหลักให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย เนื่องจากองค์การสิทธิมนุษยชน จะคอยตรวจสอบหน่วยงานต่างๆ ที่เป็นหน่วยบังคับใช้กฎหมาย แต่จากการถอดบทเรียนจากชุมชนมีความเห็นว่าการปราบปรามยาเสพติดไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

16) ควรปรับปรุง และพัฒนาอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่สืบสวนปราบปรามยาเสพติด จำเป็นต้องมีความรู้ โดยเฉพาะอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสืบสวนเป็นเรื่องที่สำคัญ

17) เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอภาค และเป็นธรรมในการดำเนินคดียาเสพติดอย่างล้นเกล้าประชาชนผู้บริสุทธิ์ รวมทั้งไม่สมรู้ร่วมคิดกับผู้ค้ายาเสพติด หรือจำหน่ายยาเสพติดเสียเอง

18) การสืบสวนปราบปรามควรมีแนวทางการสืบสวนที่ไม่ซ้ำแบบเดิม เพราะการเข้าไปล่อซื้อแล้วจับกุมทันทีนั้น ก่อนตำรวจชุดจับกุมจะเข้าไปถึงจุดที่จำหน่าย ต้องใช้เวลาพอสมควร ผู้จำหน่ายก็จะหลบหนีได้ทันหรืออาจหาพยานหลักฐานไม่ได้ จึงควรรวบรวมพยานหลักฐานก่อน แล้วออกหมายจับ

19) สายล่อซื้อยาเสพติดส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่เสพยาเสพติดหรือค้ายามาก่อนเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงควรควบคุมสายล่อซื้อให้ดี ไม่ให้สายล่อซื้อทำเกินกว่าเหตุ เช่น สายล่อซื้อไปยึดยาเสพติดเป้าหมายหรือไปค้นโกดังเป้าหมายและขโมยเอาทรัพย์สินของเป้าหมายไป

20) เจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดมีส่วนได้เสียกับผู้ค้ายาเสพติด ทำตัวเป็นสายลับคอยแจ้งข่าวให้พ่อค้ายาเสพติด กรณีที่มีเจ้าหน้าที่นอกหน่วยงานเข้ามาทำการปราบปราม จึงต้องระวังในเรื่องนี้ให้มาก

21) มูลค่าการค้ายาเสพติดสูงมากจนผู้ค้าไม่สนใจโทษที่จะได้รับ ดังนั้น จึงต้องช่วยกันในทุกๆ หน่วยงาน ในการส่งนโยบายต่างๆ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). เอกสารการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา.
- เขตในพื้นที่กรุงเทพมหานคร. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2556 สืบค้นจาก [www.th.wikipedia.org/wiki/เขต_\(หน่วยงานปกครอง\)](http://www.th.wikipedia.org/wiki/เขต_(หน่วยงานปกครอง))
- จำเนียร ชุณหโสภาค และคณะ. (2552). รายงานการวิจัยโครงการประเมินโรงเรียนป้องกันยาเสพติด (รั้วโรงเรียน). สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เฉลิมพงษ์ คณะทอง. (2550). ปัญหาการสอบสวนคดียาเสพติดในเยาวชนชายของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 1. ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สังคมศาสตร์เพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2543). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ปณณชิตา สืบบำรุง. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตสถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ บกน.5 บข.น. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- ฝ่ายวิชาการสุตรไพศาล. (2539). พระราชบัญญัติว่า พ.ศ.2518 ปรับปรุง 2539 กรุงเทพฯ: สุตรไพศาล.
- พงศ์ศิริ สอนแก้ว. (2546). การวิเคราะห์นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดการศึกษาการนำแนวทางการใช้พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติดไปปฏิบัติ. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรรณพิกตร์ ศิริพันธุ์. (2550). ปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายด้านการปราบปรามยาเสพติดไปปฏิบัติในพื้นที่กรุงเทพมหานครของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. ภาคนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตรมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พื้นที่ในความรับผิดชอบของกองบัญชาการตำรวจนครบาล. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2556 สืบค้นจาก http://www.royalthaipolice.go.th/agencies_under.php
- ไพบุลย์ ปะวะเสนะ. การบริหารจัดการความรู้ Knowledge Management (KM). 2547. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 29, 2550 จาก <http://www.cgd.go.th/Library/knowledge/article/KM.pdf>
- ยีน ภู่วรรณ. (2546).การจัดการความรู้ทั่วไปสำหรับองค์กร (Knowledge Management: KM).ในการสัมมนาวิชาการ “การจัดการความรู้: ยุทธศาสตร์และเครื่องมือ” (Knowledge Management: Strategies &Tools).
- วรภัทร์ ภูเจริญ. (2548). องค์กรแห่งการเรียนรู้ และการบริหารความรู้ = Learning organization & knowledge management (ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: อริยชน.

- วีรุธ มาชะศิริานนท์. (2542). การบริหารภูมิปัญญา = Knowledge n=management. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เพอร์เน็ท.
- วิจารณ์ พานิช. (2548). การจัดการความรู้ฉบับนักปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- วิจารณ์ พานิช. (2547). การจัดการความรู้คืออะไร ไม่ทำ-ไม่รู้. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ
- วิเชียร สุวรรณสิทธิ์. (2556). พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดชุมพร. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สังคมศาสตร์เพื่อการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ศรัณย์ ชูเกียรติ. (2541). “เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการองค์ความรู้” ในองค์กรกลยุทธ์ เพื่อความสำเร็จภายใต้สภาวะการณ์ปัจจุบัน. ว.จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์.
- ลัก กอแสงเรือง. (2530). พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 พร้อมด้วย พระราชบัญญัติเพิ่มเติมกฎกระทรวงและประกาศกระทรวงสาธารณสุขกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีและคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติดให้โทษ. กรุงเทพฯ: นิติพรรณ.
- สำนักงานกองทุนเพื่อการสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2554
สืบค้นจาก <http://www.thaihealth.or.th/node/9831>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. ประกาศรับข้อเสนอโครงการวิจัยประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร. วันที่ 31 พฤษภาคม 2556.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559). หน้า 6.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2537). การแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยองค์กรชุมชน ยุทธศาสตร์ใหม่สำหรับประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2557). สถานการณ์ยาเสพติดช่วงแผนปฏิบัติ การ “พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด”. ส่วนข้อมูลเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด สำนักยุทธศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2557). การดำเนินการต่อเรื่องร้องเรียนยาเสพติด สายด่วน 1386. วารสารสำนักงาน ป.ป.ส. ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 (เมษายน-กรกฎาคม 2557).
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2554). สถิติคดียาเสพติดในเขตกองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9. สถิติคดีอาญา 5 กลุ่ม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- สุพิศวง ธรรมพันทา. (2540). มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ: ดี. ดี. บุ๊คส์ไตร์.
- อุทัยศรี แสงคล้าย. (2539). สารเสพติด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- Laudon, K.C., & J.P. Laudon, (2002). Management Information Systems: Managing The Digital Firm. (7th ed). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.

Nonaka&Takeuchi H.(1995).**The Knowledge creating company: How Japanese companies create the dynamics of innovation.** Oxford University Press. สืบค้นจาก

http://kromchol.rid.go.th/ffd/Web_Inform/Dr%20Pornpan%20Present/knowledge%20Management%202.doc

Nora D. Volkow. (May-August 2006). **Teen drug reused as the problems of social neglected.** American Society for Addiction and substances abused. 12 (2).

Tiwana , Amrit. (2000). **The Knowledge management toolkit: practicecal techniques for building a knowledge management system.** Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Stair, R.M. & G.W. Reynolds. (1999). **Principles of Information Systems: A Managerial Approach.** (4th ed). Cambridge MA: Course Technology.

Susan V. Denzer. (2004). **The procession and defense of juvenile delinquency.** American: Prosecutors Research Institute Mathew Bender & Co.

ภาคผนวก ก

กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

1. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

"ยาเสพติดให้โทษ"* หมายความว่า สารเคมี หรือวัตถุนิตใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

*นิยามคำว่า "ยาเสพติดให้โทษ" แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528]"

เสพ"* หมายความว่า การรับยาเสพติดให้โทษเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด

*นิยามคำว่า "เสพ" แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2530

"*ติดยาเสพติดให้โทษ" หมายความว่า เสพเป็นประจำติดต่อกันและตกอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องพึ่งยาเสพติดให้โทษนั้น โดยสามารถตรวจพบสภาพเช่นนั้นได้ตามหลักวิชาการ

"*การบำบัดรักษา" หมายความว่า การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ซึ่งรวมตลอดถึงการฟื้นฟูสมรรถภาพและการติดตามผลหลังการบำบัดรักษาด้วย

*นิยามคำว่า "ติดยาเสพติดให้โทษ" และ"*การบำบัดรักษา" เพิ่มความโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2530]

"สถานพยาบาล" หมายความว่า โรงพยาบาล สถานพยาบาล สถานพักฟื้นเฉพาะที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้เป็นสถานที่ทำการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษ

มาตรา 7 ยาเสพติดให้โทษแบ่งเป็น 5 ประเภท คือ

(1) ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน (Heroin) รวมทั้งยาบ้า

(2) ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน (Morphine) โคคาอีน (Cocaine) โคเดอีน (Codeine) ฝิ่นยา (Medicinal Opium)

* (3) ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นตำรับยา และมียาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

*[มาตรา 7 (3) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2530

(4) ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น อาเซติกแอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride) อาเซทิลคลอไรด์ (Acetyl Chloride)

(5) ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4 เช่น กัญชา พืชกระท่อม

มาตรา 15 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เว้นแต่การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาตเป็นหนังสือเฉพาะราย หรือเฉพาะกรณีให้เห็นสมควรการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด

ติดให้โทษในประเภท 1 คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไปให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

มาตรา 49 ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในเวลากลางวันระหว่าง พระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อตรวจ ค้น ยึดยาเสพติดให้โทษที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดให้โทษซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากไม่ดำเนินการในทันที ยาเสพติดให้โทษนั้นจะถูกโยกย้ายหรือทำลาย ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตกได้

(2) ค้นเคหสถาน สถานที่ หรือบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดให้โทษซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ยึดยาเสพติดให้โทษหรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

มาตรา 65 ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา 66 ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท ถ้ายาเสพติดให้โทษนั้นมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินหนึ่งร้อยกรัมต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต

มาตรา 67 ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่ถึงยี่สิบกรัมโดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

มาตรา 90 ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 49 หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 55 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 91 ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 57 หรือยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 58 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงหนึ่งแสนบาท

มาตรา 93 ผู้ใดใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมหรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท ถ้าได้กระทำโดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะหรือเป็นการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญาหรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นในการกระทำความผิดทางอาญา ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สาม

หมิ่นบาทถึงห้าแสนบาท ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดเป็นมอร์ฟิน หรือโคคาอิน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเพิ่มขึ้นอีกกึ่งหนึ่ง และถ้าเป็นการกระทำความผิดหึงหรือบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิด เป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเป็นสองเท่า และถ้าเป็นการกระทำความผิดหึงหรือต่อบุคคล ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

***มาตรา 93 ทวิ** ผู้ใดยักยอกส่งเสริมให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 หรือยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 โดยฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงห้าหมื่นบาท ถ้าการกระทำความผิดหนึ่งเป็นการยักยอกส่งเสริมให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

*[มาตรา 93 ทวิ เพิ่มความโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2530]

มาตรา 94 ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษและได้สมัครขอเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลก่อนความผิดจะปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่อีกทั้งได้ปฏิบัติครบถ้วนตามระเบียบข้อบังคับเพื่อควบคุมการบำบัดรักษาและระเบียบวินัยสำหรับสถานพยาบาลดังกล่าว จนได้รับการรับรองเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีกำหนดแล้วให้ได้รับการยกเว้นโทษสำหรับความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 91 และมาตรา 92

***มาตรา 94 ทวิ** ผู้ใดบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษเป็นปกติธุระโดยใช้อย่างตามกฎหมายว่าด้วยยาวัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ซึ่งมีได้กระทำในสถานพยาบาลไม่ว่าจะได้รับประโยชน์ตอบแทนหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

*[มาตรา 94 ทวิ เพิ่มความโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2530]

มาตรา 99 ผู้ใดหลบหนีไปในระหว่างที่ถูกควบคุมไว้ ณ สถานพยาบาลตามมาตรา 98 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 100 กรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือข้าราชการหรือพนักงานองค์การและหน่วยงานของรัฐผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษอันเป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือร่วมมือสนับสนุนในการกระทำ ดังกล่าวไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา 101* ในกรณีที่มีการยึดยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ประเภท 2 หรือประเภท 3 ตามมาตรา 49 (2) หรือตามกฎหมายอื่นและไม่มีการฟ้องคดีต่อศาล ถ้าไม่มีผู้ใดมาอ้างว่าเป็นเจ้าของภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่ยึด ให้ยาเสพติดให้โทษนั้นตกเป็นของกระทรวงสาธารณสุข

*[มาตรา 101 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2530]

มาตรา 102 บรรดาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ประเภท 2 ประเภท 4 หรือประเภท 5 เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะหรือวัตถุอื่นซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ริบเสียทั้งสิ้น

2. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2519 และกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและหมายความรวมถึงประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดด้วย

"เลขาธิการ" หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเรียกโดยย่อว่า "ป.ป.ส." ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข อธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมอัยการ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการอื่น ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินหกคน และเลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา 6 กรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

มาตรา 13 ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดแผนงานและมาตรการป้องกันและปราบปราม ผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย เกี่ยวกับยาเสพติด

(2) ควบคุมการสืบสวน สอบสวน และการฟ้องคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

(3) วางโครงการและดำเนินการ ตลอดจนสั่งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

(4) ควบคุม เฝ้าระวัง และประสานงานการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

(5) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการหรืองานแผนงาน หรือโครงการของส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

(6) ประสานงานและกำกับเกี่ยวกับการบำบัดรักษาตัวผู้ติดยาเสพติด

(7) พิจารณออนุมัติการแต่งตั้งเจ้าพนักงานเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

*(8) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ และกำหนดให้สถานที่ซึ่งใช้ในการประกอบธุรกิจใด ๆ เป็นสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการดังกล่าว

*(9) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้ บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

*[มาตรา 13 (8) และ (9) เพิ่มความโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543]]

มาตรา 14* เพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้กรรมการ เลขาธิการ รองเลขาธิการ และเจ้าพนักงานมีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจค้น ยึดหรืออายัดยาเสพติดที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือจับกุมบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแต่ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือบุคคลที่จะถูกจับได้หลบซ่อนอยู่ในเคหสถาน หรือสถานที่นั้น ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากไม่ดำเนินการในทันที ยาเสพติดนั้นจะถูกโยกย้าย หรือบุคคลที่หลบซ่อนอยู่จะหลบหนี ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตกได้

*(2) ค้นเคหสถาน สถานที่ หรือบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ยึดหรืออายัดยาเสพติดหรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่ได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

(3) จับกุมบุคคลใด ๆ ที่กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

(4) สอบสวนผู้ต้องหาในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

(5) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการใด ๆ มาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งบัญชี เอกสาร หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือประกอบการพิจารณาเจ้าพนักงานตำแหน่งใดและระดับใด จะมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ให้เป็นไปตามที่เลขาธิการกำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ โดยทำเอกสารมอบหมายให้ไว้ประจำตัวเจ้าพนักงานผู้ได้รับมอบหมายนั้น เจ้าพนักงานผู้ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องแสดงเอกสารมอบหมายนั้นต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง

*[มาตรา 14 (2) แก้ไขเพิ่มเติมความโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534]

มาตรา 14 ทวิ* ในกรณีจำเป็นและมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเสพยาเสพติดในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะ ให้กรรมการ เลขาธิการ รองเลขาธิการ และเจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจหรือทดสอบหรือสั่งให้การตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นมีสารเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่วิธีการตรวจหรือทดสอบตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

*[มาตรา 14 ทวิ เพิ่มความโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543]

มาตรา 15 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามมาตรา 14 ให้ถือว่ากรรมการเลขาธิการ รองเลขาธิการ และเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายให้มีอำนาจตามมาตรา 14 (3) มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร และให้มีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับตามมาตรา 14 (3) ไว้เพื่อทำการสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกินสามวัน เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวหรือก่อนนั้นตามที่เห็นสมควร ให้ส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ โดยมีให้ถือว่า การควบคุมผู้ถูกจับดังกล่าวเป็นการควบคุมของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 16* ผู้ใดไม่ให้ความสะดวก หรือไม่ให้อภัยคำ หรือไม่ส่งบัญชี เอกสารหรือวัตถุใดแก่กรรมการ เลขาธิการ รองเลขาธิการ หรือเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติการตามมาตรา 14 หรือไม่ยินยอมให้ตรวจหรือทดสอบ ตามมาตรา 14 ทวิ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

*[มาตรา 16 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543

3. พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

"ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด" หมายความว่า การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง การสมคบ สนับสนุนช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

"ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด" หมายความว่า เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม

มาตรา 15* ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินคณะหนึ่งประกอบด้วย ปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานกรรมการ อัยการสูงสุดเป็นรองประธานกรรมการ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมบังคับคดี อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมสรรพากร และผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการ และเลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการจะแต่งตั้งข้าราชการคนใดคนหนึ่ง ในสำนักงานเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้.....

*[มาตรา 15 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543]

มาตรา 16 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) เสนอแนะต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 14 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 23 และมาตรา 33

(2) ตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(3) วินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดของผู้ต้องหา หรือผู้อื่นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่

(4) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 22

(5) วางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษา การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดและการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ตามมาตรา 24 และระเบียบเกี่ยวกับกองทุนตามมาตรา 37

มาตรา 34 ให้จัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงานเพื่อใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

มาตรา 35 กองทุนตามมาตรา 34 ประกอบด้วยทรัพย์สินดังต่อไปนี้

- (1) ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา 31 และมาตรา 32
- (2) ทรัพย์สินที่มีผู้ให้
- (3) ทรัพย์สินที่ได้รับจากรัฐบาล
- (4) ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตาม (1) (2) และ (3)

4. พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2534

"ติดยาเสพติด" หมายความว่า เสพยาเสพติดเป็นประจำติดต่อกันและตกอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องพึ่งยาเสพติดนั้น โดยสามารถตรวจพบสภาพเช่นนั้นได้ตามหลักวิชาการ

"การฟื้นฟูสมรรถภาพ" หมายความว่า การกระทำใด ๆ เพื่อบำบัดการติดยาเสพติดและฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติดให้กลับคืนสู่สภาพปกติ

มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมการแพทย์อธิบดีกรมควบคุมโรคติดต่อ อธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดี กรมราชทัณฑ์ อัยการสูงสุด อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา และเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินสองคนเป็นกรรมการ และเลขาธิการส่งเสริมงานตุลาการเป็นกรรมการ และเลขาธิการคณะกรรมการจะแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการหนึ่งคนเป็นผู้ช่วยเลขาธิการก็ได้

มาตรา 6 ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) แต่งตั้งและถอดถอนคณะอนุกรรมการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพตามมาตรา 11
- (2) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการพิจารณาวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพตามมาตรา 12 วรรคสอง
- (3) เสนอแนะรัฐมนตรีในการประกาศเกี่ยวกับศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพตามมาตรา 14 มาตรา 15 และมาตรา 16
- (4) เสนอแนะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการบันทึกประวัติและการตรวจพิสูจน์การติดยาเสพติดตามมาตรา 20
- (5) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาส่งตัวผู้ต้องหาเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพตามมาตรา 21 และการพิจารณาส่งตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานสอบสวนตามมาตรา 21 และมาตรา 33
- (6) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการฟื้นฟูสมรรถภาพ
- (7) วางระเบียบกำหนดประเภทของบุคคลที่จะอนุญาตให้ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว
- (8) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวตามมาตรา 23

(9) พิจารณาอนุญาตให้ย้ายตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพไปรับการฟื้นฟูสมรรถภาพยังศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพแห่งอื่นตามมาตรา 24

(10) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบและติดตามผลการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว

(11) วางระเบียบเกี่ยวกับการเยี่ยมและการติดต่อผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพภายในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ

(12) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ในการลดและการขยายระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพตามมาตรา 2

(13) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรายงานผลการฟื้นฟูสมรรถภาพต่อคณะกรรมการ และวิธีการรายงานผลการตรวจพิสูจน์ รวมทั้งผลการฟื้นฟูสมรรถภาพต่อพนักงานสอบสวน

(14) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาโทษผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบ เงื่อนไข และข้อบังคับตามมาตรา 32

(15) วางระเบียบอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 11 ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพแห่งหนึ่งคณะประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพเป็นประธานอนุกรรมการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ แพทย์หนึ่งคน นักจิตวิทยาหนึ่งคน นักสังคมสงเคราะห์หนึ่งคน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งไม่เกินสองคนเป็นอนุกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพหนึ่งคนเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพจะแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพหนึ่งคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

มาตรา 12 คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) พิจารณาวินิจฉัยว่าผู้ต้องหาเป็นผู้ติดยาเสพติดหรือไม่

(2) พิจารณาอนุญาตให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

(3) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการย้ายตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพไปยังศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพแห่งอื่น

(4) ลดหรือขยายระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพ

(5) พิจารณาวินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพพ้นจากการเป็นผู้ติดยาเสพติดหรือไม่

(6) รายงานผลการฟื้นฟูสมรรถภาพต่อคณะกรรมการตามที่คณะกรรมการกำหนด และรายงานผลการตรวจพิสูจน์รวมทั้งผลการฟื้นฟูสมรรถภาพต่อพนักงานสอบสวน

(7) เสนอแนะต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับวิธีการตรวจพิสูจน์ และวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพหลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาวินิจฉัยตาม (1) และ (5) ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 18 ในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพแต่ละแห่งให้มีผู้อำนวยการศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพหนึ่งคน เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ และมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ตรวจพิสูจน์การติดยาเสพติดของผู้ต้องหาที่ได้รับตัวมาตามมาตรา 19

- (2) ควบคุมผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพไว้ในระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพ และดูแลให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพปฏิบัติตามระเบียบ เงื่อนไขและข้อบังคับต่าง ๆ
- (3) ดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพตามระเบียบที่กำหนด
- (4) ติดตามผลการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว
- (5) จัดทำรายงานผลการตรวจพิสูจน์การติดยาเสพติด รวมทั้งผลการฟื้นฟูสมรรถภาพเสนอต่อคณะกรรมการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ
- (6) ออกข้อบังคับของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
- (7) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการ หรือคณะกรรมการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพมอบหมาย

มาตรา 19 ผู้ใดต้องหาว่ากระทำความผิดฐานเสพหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ประเภท 2 หรือประเภท 5 ตามปริมาณที่กำหนดในกฎกระทรวง และไม่ปรากฏว่าต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นด้วยซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกหรือต้องคำพิพากษาให้จำคุก ให้พนักงานสอบสวนส่งตัวผู้ต้องหาไปยังศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพที่อยู่ในเขตอำนาจเพื่อตรวจพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาผู้นั้นติดยาเสพติดหรือไม่ และให้ถือว่าผู้ต้องหาผู้นั้นยังอยู่ในความควบคุมของพนักงานสอบสวน ส่วนการสอบสวนก็ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไป

มาตรา 21 ในกรณีที่คณะกรรมการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพวินิจฉัยว่าผลการตรวจพิสูจน์ปรากฏว่าผู้ต้องหาผู้นั้นติดยาเสพติด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งตัวผู้ต้องหาเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพแล้วรายงานให้พนักงานสอบสวนทราบ แต่ถ้าผลการตรวจพิสูจน์ไม่ปรากฏว่าผู้นั้นติดยาเสพติด ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งตัวผู้นั้นคืนให้พนักงานสอบสวนพร้อมรายงานการตรวจพิสูจน์

มาตรา 22 ภายใต้บังคับมาตรา 25 มาตรา 26 และมาตรา 27 ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพต้องอยู่รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดเป็นเวลาไม่เกินหกเดือน นับแต่วันถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างรายละเอียดโครงการป้องกันยาเสพติด

1. โครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (D.A.R.E Drug Abuse Resistance Education ประเทศไทย) (ภาคผนวก ข (1))

รูปแบบการดำเนินงานของโครงการ D.A.R.E.

การดำเนินงานตามโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย คือการให้ครูตำรวจ D.A.R.E. เข้าไปสอนเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนั้น รูปแบบการดำเนินงานของโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย จึงเป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติรับผิดชอบการผลิตครูตำรวจ D.A.R.E. กระทรวงศึกษาธิการให้การสนับสนุนห้องเรียน โดยมีรูปแบบการดำเนินงานดังนี้

1) การผลิตครูตำรวจ D.A.R.E. วิทยากรต้นแบบ D.A.R.E. และนักการศึกษา ครูตำรวจ D.A.R.E. (D.A.R.E. OFFICER) คือ ข้าราชการตำรวจทำหน้าที่สอนหลักสูตร D.A.R.E. ให้แก่เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต้องเป็นผู้สำเร็จการฝึกอบรมหลักสูตรครูตำรวจ D.A.R.E. (หลักสูตร 9 วัน) โดยกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดเป็นหน่วยงานรับผิดชอบบริหารจัดการการฝึกอบรมหลักสูตรครูตำรวจ D.A.R.E. ให้แก่หน่วยงานหลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้แก่ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค 1-9 ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ตามมาตรฐานที่องค์กร D.A.R.E. International กำหนด

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรครูตำรวจ D.A.R.E. มีดังนี้

- เป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร หรือชั้นประทวน
- มีวุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงขึ้นไป
- มีอายุระหว่าง 35 – 50 ปี
- รับผิดชอบหรือมีประสบการณ์ในงานชุมชนมวลชนสัมพันธ์
- มีทัศนคติที่ดีและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู
- มีความประพฤติเรียบร้อยและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กนักเรียน
- สามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาของหลักสูตร
- เมื่อสำเร็จการฝึกอบรมแล้ว สามารถสอนเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

2) วิทยากรต้นแบบ D.A.R.E. MO. (MENTOR OFFICER) คือ ครูตำรวจ D.A.R.E. ทำหน้าที่เป็นวิทยากรฝึกอบรมหลักสูตรครูตำรวจ D.A.R.E. ให้แก่ข้าราชการตำรวจ ซึ่งจะต้องสำเร็จการฝึกอบรมหลักสูตรวิทยากรต้นแบบ D.A.R.E. (หลักสูตร 5 วัน)

3) นักการศึกษา (EDUCATOR) คือ คุณครูในสถานศึกษาที่ให้ความรู้เรื่องบริบทสำหรับการเรียนรู้ทักษะการสอนที่เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่มาจากความร่วมมือ การพัฒนาการของเด็ก การบริหารจัดการชั้นเรียน ให้กับผู้ฝึกอบรมหลักสูตรครูตำรวจ D.A.R.E. และหลักสูตรวิทยากรต้นแบบ D.A.R.E.

เนื้อหาหลักสูตรของ D.A.R.E. มุ่งเน้น

- ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับบุหรี่ย สุรา สารระเหยและยาเสพติดชนิดอื่นๆ

- ให้ได้รู้จักใช้ทักษะในการตัดสินใจ
- ให้ได้รู้จักวิธีต่อต้านแรงกดดันของกลุ่มเพื่อน
- ให้ได้รู้จักใช้ทางเลือกอื่นๆ นอกเหนือจากใช้ยาเสพติด และความรุนแรง

เป้าหมายและวัตถุประสงค์

เป้าหมายของหลักสูตร D.A.R.E. ทั้งหลักสูตร คือ การลด/จัดการเสพติด เหล้า บุหรี่ และยาเสพติดอื่น ๆ รวมทั้งการใช้พฤติกรรมที่รุนแรงของวัยรุ่น หลักสูตร D.A.R.E. สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 เป็นชุดแรกในองค์ประกอบสามส่วน (อีกสองส่วน ได้แก่ หลักสูตรสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 3 โดยหลักสูตรสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จะเกี่ยวข้องกับหลักสูตรของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 หลักสูตรสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นหลักสูตรเสริม หลักสูตรสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5,6 และมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาความสามารถที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในการดูแลรับผิดชอบชีวิตของตนเอง โดยเน้นไปที่การใช้ยาเสพติดเป็นพิเศษ วัตถุประสงค์ดังกล่าวประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

- 1) นักเรียนจะเข้าใจถึงความเสี่ยงทางด้านร่างกาย ความรู้สึก สังคม และกฎหมายและผลกระทบของการเสพติด บุหรี่ ภัยคุกคาม และสารระเหยที่มีต่อสมองและร่างกายที่กำลังพัฒนาของเขา
- 2) นักเรียนจะเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของความเชื่อโดยทั่วไปของเพื่อนในชั้นเรียนกับข้อมูลจากสถาบันแห่งชาติเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดประเภทต่าง ๆ และแก้ไขความเข้าใจ/ความเชื่อที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับจำนวนของเพื่อนที่ไม่ใช้ยาเสพติด
- 3) นักเรียนจะมีความรู้เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ดีต่าง ๆ ที่พวกเขาสามารถทำได้ในโรงเรียนและชุมชน (พฤติกรรมที่ดีต่อสังคม) ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติด และนักเรียนจะเลือกทำกิจกรรมที่ดีเหล่านั้นแทนการใช้ยาเสพติด
- 4) นักเรียนจะเข้าใจว่า กลยุทธ์ในการปฏิเสธ ทักษะในการสื่อสารที่ดี รวมทั้งทักษะในการแสดงออกอย่างมั่นใจและการโต้ตอบเป็นอย่างไร และสามารถประยุกต์ใช้ทักษะเหล่านั้นในลักษณะที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงต่าง ๆ ได้

เนื้อหาหลักสูตร D.A.R.E.

เนื้อหาหลักสูตร D.A.R.E. มีความโดดเด่นในรูปแบบของการนำเสนอข้อมูลให้แก่เด็กนักเรียน โดยมีการศึกษาวิจัยค้นคว้าอย่างเป็นระบบ รวมทั้งกิจกรรมในหลักสูตรนี้ได้รับการออกแบบเพื่อเสริมสร้างความสามารถของเด็กนักเรียนในการแก้ไขปัญหาส่วนตัว ปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติด เด็กนักเรียนสามารถตัดสินใจโดยใช้รูปแบบการตัดสินใจแบบ D.A.R.E. นั่นคือ การเลือกวิธีดำเนินการโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบและผลที่อาจเกิดตามมาการนำเสนอบทเรียนมีรูปแบบที่น่าสนใจและเกิดผลสัมฤทธิ์ในเชิงประจักษ์แก่เด็กนักเรียน โดยมีสถานการณ์จำลองและแสดงบทบาทสมมติให้เด็กนักเรียนได้ทำการฝึกปฏิบัติค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาาร่วมกันกับเพื่อน และตัดสินใจเลือกทำอย่างมีความรับผิดชอบในการตัดสินใจนั้น ๆ

นอกจากนี้ยังมีการฝึกทักษะ วิธีการต่อต้านแรงกดดันจากเพื่อนและความรู้สึกภายในของตนเองอันเป็นการพัฒนาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการออกแบบหลักสูตร หลักการ และสมมุติฐานที่ได้มาจาก

การค้นคว้าวิจัย เด็กนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์อื่นที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เนื้อหาหลักสูตร D.A.R.E. ที่ได้รับการพัฒนาสำหรับประเทศไทย มีทั้งสิ้น 13 บทเรียน ดังนี้

บทที่ 1 วัตถุประสงค์และภาพรวมของหลักสูตร D.A.R.E.

เป็นการแนะนำโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย ให้กับเด็กนักเรียนในช่วงแรก อธิบายถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร D.A.R.E. เมื่อจบชั่วโมงการสอนนักเรียนสามารถเข้าใจสาระสำคัญของหลักสูตร D.A.R.E. และอธิบายขั้นตอนรูปแบบการตัดสินใจแบบ D.A.R.E. ได้

บทที่ 2 บุหรี่กับนักเรียน

เป็นการเปลี่ยนความเชื่อของเด็กนักเรียนให้รู้ความจริงว่า เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่ เพื่อช่วยเด็กนักเรียนให้สามารถพัฒนาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับบุหรี่และผลร้ายของมัน เมื่อผ่านการเรียนบทนี้แล้ว เด็กนักเรียนสามารถระบุผลร้ายของบุหรี่ที่มีต่อร่างกาย และสามารถใช้อุปกรณ์การตัดสินใจแบบ D.A.R.E. เมื่อถูกชักชวนให้สูบบุหรี่ได้

บทที่ 3 ม่านควัน

เพื่อให้เด็กนักเรียนเรียนรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลร้ายของกัญชา ซึ่งเป็นการสูบกัญชาชนิดหนึ่งรวมทั้งความแตกต่างของพิษภัยในบุหรี่และกัญชาที่ส่งผลร้ายต่อร่างกายอีกด้วย

บทที่ 4 เหล้ากับนักเรียน

เพื่อให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้ข้อเท็จจริงและผลกระทบของการดื่มเหล้าที่มีต่อสมองและร่างกาย สามารถใช้อุปกรณ์การตัดสินใจแบบ D.A.R.E. เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์การถูกชวนให้ดื่มเหล้า

บทที่ 5 ความจริง

เด็กนักเรียนได้เรียนรู้ความจริงและผลกระทบที่เกิดจากโฆษณาเหล้า นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสารระเหย เหล้า บุหรี่ และยาเสพติดอื่น ๆ บทเรียนนี้เด็กนักเรียนจะได้ทำกิจกรรมแข่งขันผลัดกันตอบ โดยระบุผลร้ายจากยาเสพติดประเภทต่าง ๆ และระบุกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

บทที่ 6 รากฐานของมิตรภาพ

นักเรียนได้เรียนรู้คุณสมบัติของเพื่อนที่ดีและเพื่อนที่ไม่ดี ความหมายของแรงกดดันจากเพื่อนและการแสดงบทบาทสมมติ โดยใช้รูปแบบการตัดสินใจแบบ D.A.R.E. เพื่อโต้ตอบแรงกดดันจากเพื่อนประเภทต่าง ๆ

บทที่ 7 การรวมทุกอย่างเข้าด้วยกัน

การฝึกทักษะการปฏิเสธยาเสพติด หลีกเลี่ยงความรุนแรง/สถานการณ์เสี่ยง เพื่อดูแลรับผิดชอบชีวิตตนเอง โดยใช้รูปแบบการโต้ตอบแบบมั่นใจ และแสดงความสามารถในการประยุกต์ใช้ขั้นตอนการตัดสินใจได้

บทที่ 8 การกระทำของแต่ละคน

การอธิบายถึงแรงกดดันจากภายในที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติด ทบทวนบทเรียนหลักสูตร D.A.R.E. เพื่อนำข้อมูลมาเขียนเรียงความ D.A.R.E.

บทที่ 9 ฝึกฝึก และฝึก

เป็นการประยุกต์ใช้รูปแบบการตัดสินใจแบบ D.A.R.E. วิธีการดูแลรับผิดชอบตนเอง และการโต้ตอบอย่างมั่นใจในสถานการณ์เสี่ยงสำหรับการใช้ชีวิตประจำวันของเด็กนักเรียน

บทที่ 10 กิจกรรมพิเศษ

การจัดกิจกรรมวันปิดโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย เป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้กับนักเรียน D.A.R.E. โดยเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ มาเป็นเกียรติในงาน เช่น ผู้บริหารโรงเรียน คุณครูประจำชั้น ผู้ปกครองของเด็กนักเรียน ผู้บังคับบัญชาของครูตำรวจ D.A.R.E. และหน่วยงานที่สนับสนุนโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย ในพิธีปิดจะมีการอ่านคำปฏิญาณของนักเรียน D.A.R.E. การแสดงของนักเรียน D.A.R.E. และการมอบประกาศนียบัตรให้แก่ นักเรียน D.A.R.E.

หมายเหตุ ครูตำรวจ D.A.R.E.อาจสอนเสริมหลักสูตรวิชาดังนี้เพิ่มเติมได้นอกจากหลักสูตร 10 ชั่วโมง เป็น 13 ชั่วโมง โดยมีวิชาเพิ่มเติม ดังนี้

- 1) **การป้องกันอาชญากรรมด้วยตนเอง** นักเรียนสามารถหลีกเลี่ยงภัยจากการก่ออาชญากรรม สาเหตุของการเกิดอาชญากรรม รู้วิธีหลีกเลี่ยงอาชญากรรม สถานการณ์การก่ออาชญากรรมในปัจจุบัน
- 2) **ความรู้เกี่ยวกับการจราจร** ความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน รู้กฎจราจรที่เกี่ยวข้อง รู้เรื่องเกี่ยวกับเครื่องหมายจราจรที่สำคัญ รู้มาตรการการขับอย่างปลอดภัย การแก้ปัญหาเบื้องต้นเมื่อประสบอุบัติเหตุ
- 3) **โรงพักของเรา** เด็กนักเรียนได้เรียนรู้ระบบการทำงานของตำรวจ วิธีติดต่องานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมถึงระบบงานยุติธรรมเบื้องต้น

2. โครงการอาสาสมัครตำรวจบ้าน (ภาคผนวก ข (2))

จากระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 และ มาตรา 18 (1) และมติคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติในการประชุมครั้งที่ 6/2548 เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2548 ได้ออกระเบียบ ก.ต.ช. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ พ.ศ. 2549 ไปแล้วนั้น

เพื่อให้การส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (4) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 จึงออกระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น และองค์กรมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ พ.ศ. 2551”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจในการวินิจฉัยและชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตามระเบียบนี้

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“การส่งเสริม” หมายความว่า การริเริ่ม ชักนำ ผลักดัน ให้กำลังใจ กระตุ้น เชิญชวน และให้หมายรวมถึงการกระทำที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันนั้นด้วย

“ประชาชน” หมายความว่า บุคคลที่พำนักหรือเข้ามาทำงานในพื้นที่ (ลักษณะประชากรแฝง) รวมตลอดถึง ชาวต่างชาติที่สมรสกับคนไทยและมีถิ่นที่อยู่อาศัยในประเทศไทย

“ชุมชน” หมายความว่า การอยู่ร่วมกัน การเกาะเกี่ยวกันของประชาชน

“ท้องถิ่น” หมายความว่า ชุมชนที่มีการบริหารจัดการ และการปกครอง

“องค์กร” หมายถึง หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่มีการรวมตัวกันเพื่อดำเนินภารกิจ หรือกิจกรรม อันนำไปสู่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

“เครือข่ายชุมชนลักษณะปฏิบัติการ” หมายความว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการตำรวจของประชาชนในลักษณะของการเปิดเผยแสดงตัว มีการกำหนดให้แต่งเครื่องแบบชัดเจน มีบัตรประจำตัวสมาชิก และรหัสสมาชิก

“เครือข่ายชุมชนลักษณะแนวร่วม” หมายความว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการตำรวจของประชาชน ทั้งในลักษณะของการเปิดเผยแสดงตัว หรือในลักษณะที่ไม่ต้องการเปิดเผยตัวโดยที่ไม่ต้องกำหนดให้แต่งเครื่องแบบ อาจมีหรือไม่มีบัตรประจำตัวสมาชิกและรหัสสมาชิก

“อาสาสมัครตำรวจบ้าน” หมายความว่า แนวร่วมประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการตำรวจลักษณะปฏิบัติการ เพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

“อาสาจราจร” หมายความว่า แนวร่วมประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการตำรวจลักษณะปฏิบัติการ เพื่อสนับสนุนการจัดการจราจร

“กต.ตร.สน.” หมายความว่า คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจสถานีตำรวจนครบาล ตามระเบียบ ก.ต.ช. ว่าด้วยคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ

“กต.ตร.สภ.” หมายความว่า คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจสถานีตำรวจภูธร ตามระเบียบ ก.ต.ช. ว่าด้วยคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ

หมวด 1 การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ท้องถิ่นและองค์กรในกิจการตำรวจ

ข้อ 5 รูปแบบการมีส่วนร่วม

(1) การมีส่วนร่วม แบ่งเป็น 3 รูปแบบที่สำคัญ คือ

(1.1) การมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไป

(1.1.1) เครือข่ายชุมชนลักษณะปฏิบัติการ

(1.1.2) เครือข่ายชุมชนลักษณะแนวร่วม

(1.2) การมีส่วนร่วมขององค์กร ได้แก่ องค์กรหรือมูลนิธิต่างๆ

(1.3) การมีส่วนร่วมของพนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชน

ข้อ 6 วัตถุประสงค์

(1) เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น และองค์กรในกิจการตำรวจ

(2) เพื่อกำหนด ปรับและยกระดับลักษณะการมีส่วนร่วมต่างๆ ให้เป็นรูปแบบและมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ โดยเลือกใช้รูปแบบตามสถานการณ์

- (3) เพื่อเสนอให้มีการมีส่วนร่วมแต่ละรูปแบบ มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับรองรับอย่างถูกต้อง
- (4) เพื่อให้การมีส่วนร่วมของส่วนต่างๆ ทั้ง 3 รูปแบบ เป็นเครือข่ายโยงใยซึ่งกันและกันสามารถสนับสนุนและเกื้อกูลกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- (5) เพื่อให้สถานีตำรวจนำรูปแบบมาตรฐานที่กำหนดไว้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมตามสภาพของสถานีตำรวจ

ข้อ 7 การมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไป

เป็นการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนของสถานีตำรวจ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

(1) เครือข่ายชุมชนลักษณะปฏิบัติการ เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมปฏิบัติกับตำรวจเพื่อป้องกันปราบปรามอาชญากรรม รักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยให้แก่ชุมชนและท้องถิ่น ช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดการจราจร รวมถึงการเข้าร่วมในการป้องกันภัยระงับเหตุและช่วยเหลือหรือกู้ภัยจากอุบัติเหตุต่างๆ

(2) เครือข่ายชุมชนลักษณะแนวร่วม เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจ

ข้อ 8 เครือข่ายชุมชนลักษณะปฏิบัติการ

(1) วัตถุประสงค์

(1.1) เพื่อแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน/ชุมชน/ท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ค้ำครองตนเองและชุมชน

(1.2) เพื่อเสริมสร้างบทบาทของกลุ่มพลังในการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของชุมชน/ท้องถิ่น

(2) ประเด็น/ขอบเขตการดำเนินงานอาสาสมัครตำรวจบ้าน

(1) รูปแบบการจัดแนวร่วมเชิงปฏิบัติการ

เป็นการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนให้เข้าร่วมปฏิบัติกับเจ้าพนักงานตำรวจในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ยาเสพติด และอุบัติเหตุต่างๆ รวมทั้งการตรวจตราของตำรวจสายตรวจ

(2) กลุ่มเป้าหมาย

(2.1) ประชาชนทั่วไป ซึ่งมีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ของสถานีตำรวจ

(2.2) ผู้นำชุมชน หรือผู้นำท้องถิ่น และสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

(2.3) บุคคลในสถาบันต่างๆ ที่สมัครใจในการปฏิบัติหน้าที่และอุทิศเวลาให้กับชุมชนที่ตนพักอาศัย หรือสามารถช่วยเหลือทางราชการได้ตามสมควร

(3) บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

(3.1) เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(3.2) เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตำรวจในการรักษาความสงบเรียบร้อยการบริการและอำนวยความสะดวกด้านการจราจร

(3.3) แจ้งเหตุด่วนเหตุร้าย ข้อมูลอาชญากรรม เบาะแสคนร้าย คดีอาญาทั่วไป และคดียาเสพติด

(3.4) ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งจุดตรวจ จุดสกัดในพื้นที่

(3.5) ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับผู้นำชุมชนในหมู่บ้านรวมทั้งเป็นเครือข่ายของฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในพื้นที่

(3.6) นอกเหนือจาก (3.1) ถึง (3.5) อำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(4) วิธี/ขั้นตอนการดำเนินงาน

(4.1) ให้สถานีตำรวจร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน คัดเลือกบุคคลที่สมัครใจเป็นสมาชิกอาสาสมัครตำรวจบ้าน โดยใช้หลักเกณฑ์การคัดเลือกสมาชิกหมู่บ้านละ 5 - 10 คน

(4.2) ให้สถานีตำรวจจัดทำโครงการฝึกอบรมให้มีความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

(4.3) อาสาสมัครตำรวจบ้านที่ผ่านการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจมอบวุฒิบัตรและบัตรประจำตัวอาสาสมัครตำรวจบ้านตามแบบท้ายระเบียบ พร้อมทั้งออกคำสั่งแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตำรวจ

(4.4) ให้สถานีตำรวจจัดฝึกทบทวนในเชิงปฏิบัติการแก่สมาชิกอาสาสมัครตำรวจบ้าน ปีละ 1 ครั้ง และซักซ้อมการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน

(4.5) ให้สถานีตำรวจจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานและอุปสรรคปัญหาข้อขัดข้องทุก 6 เดือน

อาสาจราจร

(1) รูปแบบการจัดแนวร่วมเชิงปฏิบัติการ

เป็นการดำเนินการจัดกลุ่มเยาวชน ราษฎรอาสาสมัคร ผู้แทนชุมชน หน่วยงานเอกชน เป็นต้น โดยผ่านการฝึกอบรมอาสาจราจรให้มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบ กฎหมายด้านการจราจร ทักษะและการใช้รถใช้ถนน ที่ถูกต้อง เพื่อร่วมแก้ไขปัญหารถจราจร โดยให้เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน

(2) กลุ่มเป้าหมาย

(2.1) เยาวชนจากสถานศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจ

(2.2) พนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชนของบริษัท ห้างร้านต่างๆ

(2.3) เจ้าหน้าที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

(2.4) หน่วยสารวัตรทหารในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจ

(2.5) ผู้นำชุมชน หรือผู้นำท้องถิ่น

(2.6) บุคคลที่สมัครใจในการปฏิบัติหน้าที่และอุทิศเวลาให้แก่ชุมชนที่ตนพักอาศัย หรือสามารถช่วยเหลือทางราชการได้ตามสมควร

(3) บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

เมื่อเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมและทดสอบความรู้ของหลักสูตรอาสาสมัครแล้ว จะได้รับการพิจารณาแต่งตั้งเป็นอาสาสมัคร โดยให้หน่วยงานหรือสถานีดำรวจเป็นผู้จัดการฝึกอบรม จัดทำทะเบียน ประวัติ กำหนดหมายเลขประจำตัว และทำหน้าที่ดังนี้

(3.1) การตรวจ ควบคุม และการจัดการจราจรบริเวณที่มีการจราจรติดขัด คับคั่ง ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน หรือกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอ เว้นแต่กรณีไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่อยู่ในที่นั้นก็สามารปฏิบัติหน้าที่ได้โดยลำพัง

(3.2) ดูแล การหยุดรถ จอดรถ การข้ามทาง ในบริเวณที่มีการฝ่าฝืนกฎหมายจนการจราจรไม่สะดวก เพื่อให้การจราจรมีความสะดวก และปลอดภัย

(3.3) ชี้แจง ตักเตือน แนะนำ ตลอดจนประชาสัมพันธ์ให้ผู้ผู้ใช้รถใช้ถนนทราบถึงระเบียบวิธีการที่ถูกต้องและปฏิบัติตามวินัยจราจร

(3.4) รายงานการกระทำผิดของผู้ขับรถ การชำรุดเสียหายข้อขัดข้องของเครื่องหมายและสัญญาณจราจรให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบเพื่อดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

(3.5) แจ้งอุบัติเหตุการจราจรให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบโดยมิชักช้า

(4) วิธี/ขั้นตอนการดำเนินงาน

(4.1) ให้สถานีดำรวจแต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการอาสาสมัครประกอบด้วย

(4.1.1) ที่ปรึกษา แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผู้แทนสถาบันการศึกษา ผู้แทนสำนักงานเขต ผู้แทนผู้ประกอบการกิจกต.ตร.สน. ส่วนภูมิภาค ได้แก่ ผู้แทนนายอำเภอ นายกเทศมนตรี เทศบาล นายกองค์การ บริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการสถานศึกษา ภาคเอกชน กต.ตร.สภ.

(4.1.2) คณะทำงาน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานจราจรประชาชนในพื้นที่และอาสาสมัคร

(4.2) ให้สถานีดำรวจศึกษาข้อมูล จัดประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนกำหนดแนวทางดำเนินการ ระยะเวลาการดำเนินการ และการประเมินผล

(4.3) ให้สถานีดำรวจฝึกอบรมอาสาสมัคร

(4.4) ให้สถานีดำรวจจัดทำบัตรประจำตัวอาสาสมัครตามแบบท้ายระเบียบ

(4.5) ให้สถานีดำรวจจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน และอุปสรรคปัญหา ข้อขัดข้องทุก 6 เดือน

ข้อ 9 เครือข่ายชุมชนลักษณะแนวร่วม

(1) วัตถุประสงค์

(1.1) เพื่อแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน/ชุมชน/ท้องถิ่น โดยการเข้าถึงประชาชน สร้างศรัทธา ให้ความรู้ แนะนำวิธีการปฏิบัติ

(1.2) เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมการป้องกันตัวเองของประชาชน และการป้องกันอุบัติเหตุ

(2) ประเด็น/ขอบเขตการดำเนินงาน

(2.1) รูปแบบลักษณะแนวร่วม เป็นการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เช่น ตั้งเครือข่ายเพื่อติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกเพื่อแจ้งข่าวอาชญากรรม การสร้างชุมชนเข้มแข็ง และความร่วมมือในลักษณะเพื่อนบ้านเตือนภัย เป็นต้น

(2.2) กลุ่มเป้าหมาย

(2.2.1) ประชาชนทั่วไป ที่พักอาศัยในเขตพื้นที่ของสถานีตำรวจหรือพื้นที่ใกล้เคียงหรือประกอบอาชีพในพื้นที่สถานีตำรวจ

(2.2.2) ผู้นำ/กรรมการชุมชน หรือผู้นำ/กรรมการท้องถิ่น

(2.2.3) นักเรียน นิสิต นักศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจที่สมัครใจพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของตำรวจเพื่อป้องกันชุมชน/ท้องถิ่นของตนเองให้ปราศจากอาชญากรรมและยาเสพติด

(2.2.4) พนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชน

(2.2.5) ผู้ขับขี่ยานยนต์สาธารณะและรถจักรยานยนต์รับจ้าง

(2.3) บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

(2.3.1) ผู้ผ่านการอบรมเป็นแกนนำให้คำปรึกษา ให้ความรู้ด้านต่างๆ แก่ประชาชนในพื้นที่ที่พักอาศัยหรือประกอบอาชีพ

(2.3.2) เป็นตัวแทนในการประชาสัมพันธ์ ขอความร่วมมือจากชุมชน/ท้องถิ่น

(2.3.3) จัดข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน/ท้องถิ่นเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลในพื้นที่เพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

(2.3.4) แจ้งข้อมูลเบาะแส ข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรม ยาเสพติดและอุบัติเหตุ

(2.4) วิธี/ขั้นตอนการดำเนินงาน

(2.4.1) กต.ตร.สน./สภ. พิจารณาคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยมีที่ปรึกษาแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผู้แทนสำนักงานเขต ผู้แทนสถาบันการศึกษา หัวหน้าสถานีตำรวจ กต.ตร.สน. ส่วนภูมิภาค ได้แก่ ผู้แทนฝ่ายปกครองหัวหน้าสถานีตำรวจ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนภาครัฐ กต.ตร.สภ. และเอกชน

(2.4.2) ให้สถานีตำรวจประชุมวางแผนร่วมกับผู้นำ ชุมชน/ท้องถิ่นประชาชน และกลุ่มเป้าหมายเครือข่ายชุมชนลักษณะแนวร่วม

(2.4.3) ให้สถานีตำรวจจัดให้มีการฝึกอบรมสมาชิกอาสาสมัครแนวร่วม

(2.4.4) ให้สถานีตำรวจจัดทำประวัติสมาชิกอาสาสมัครแนวร่วม ออกบัตรหมายเลขสมาชิก บันทึกผลงาน ควบคุมการต่ออายุ การเปลี่ยนแปลงบัตร

(2.4.5) ให้สถานีตำรวจกำหนดระบบและแนวทางการประสานงานระหว่างสมาชิกอาสาสมัครแนวร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

(2.4.6) ให้สถานีตำรวจควบคุม และติดตามผลการปฏิบัติงานของสมาชิกอาสาสมัครแนวร่วมทั้งในและนอกพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจ

ข้อ 10 การมีส่วนร่วมขององค์กร

เป็นการประสานงาน ช่วยเหลือหรือสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ขององค์กรหรือมูลนิธิ ประกอบด้วย องค์กร ได้แก่ ศูนย์กู้ชีพเรนทร หน่วยกู้ภัยหรือบรรเทาสาธารณภัย อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เป็นต้น มูลนิธิ ได้แก่ ป่อเต็กตึ๊ง ร่วมกตัญญู เป็นต้น

(1) วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างเครือข่ายและแสวงหาความร่วมมือจากองค์กรหรือมูลนิธิต่างๆ ให้มีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม รักษาความสงบเรียบร้อยและบรรเทาสาธารณภัย

(2) ประเด็น/ขอบเขตการดำเนินงาน

(2.1) รูปแบบลักษณะการมีส่วนร่วม

เป็นการแสวงหาความร่วมมือจากองค์กรหรือมูลนิธิต่างๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับงานในภารกิจของตำรวจ โดยการประสานงาน กำหนดแนวทางในลักษณะการปฏิบัติงานร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือการรักษาความสงบเรียบร้อยร่วมกัน

(2.2) กลุ่มเป้าหมาย

องค์กรหรือมูลนิธิของหน่วยงานราชการ เช่น กรมการปกครอง ทหาร ตำรวจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น รวมทั้งองค์กรเอกชน

(2.3) บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

(2.3.1) ให้ความร่วมมือและสนับสนุนข้าราชการตำรวจในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม การรักษาความสงบเรียบร้อยและบรรเทาสาธารณภัย

(2.3.2) แจ้งข้อมูลเบาะแส ข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรมยาเสพติดและอุบัติภัย

(2.4) วิธี/ขั้นตอนการดำเนินงาน

(2.4.1) ให้สถานีดำรวจประสานงานกับองค์กรหรือมูลนิธิที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม รักษาความสงบเรียบร้อย และบรรเทาสาธารณภัย

(2.4.2) ให้สถานีดำรวจประชุมปรึกษาหารือเพื่อวางแผน กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานและนำแนวทางที่ได้ไปใช้ในการปฏิบัติงานร่วมกัน

(2.4.3) ให้สถานีดำรวจนำเสนอปัญหา อุปสรรค รายงานต่อผู้มีอำนาจเพื่อสั่งการแก้ไขปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องต่อไป

ข้อ 11 การมีส่วนร่วมของพนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชน

เป็นการแสวงหาความร่วมมือจากพนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชนที่ทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รักษาความสงบเรียบร้อยให้กับบุคคลและสถานที่

(1) วัตถุประสงค์

(1.1) เพื่อสร้างเครือข่ายแนวร่วมสนับสนุนตำรวจในการรักษาความปลอดภัยให้กับประชาชน ชุมชน และท้องถิ่น

(1.2) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนและธุรกิจการรักษาความปลอดภัยในการเสริมสร้างความสงบเรียบร้อยในสังคม

(2) ประเด็น/ขอบเขตการดำเนินงาน

(2.1) รูปแบบลักษณะการมีส่วนร่วมเป็นการแสวงหาความร่วมมือจากผู้ประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัยและพนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชน ให้สนับสนุนกิจการตำรวจในการรักษาความปลอดภัยและรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน/ท้องถิ่น

(2.2) กลุ่มเป้าหมายผู้ประกอบธุรกิจรักษาความปลอดภัยและพนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชนที่ปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจ

(2.3) บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

(2.3.1) เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามกฎหมาย

(2.3.2) แจ้งเหตุด่วนเหตุร้าย ข้อมูลอาชญากรรม เบาะแสคนร้าย คดีอาญาทั่วไป และคดียาเสพติด

(2.3.3) ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับพนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชนที่มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยให้กับบุคคลและสถานที่

(2.4) วิธี/ขั้นตอนการดำเนินงาน

(2.4.1) ให้สถานีตำรวจเชิญผู้ประกอบธุรกิจการรักษาความปลอดภัยที่มีสำนักงานอยู่ในเขตพื้นที่มาร่วมประชุมหารือ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความร่วมมืออย่างสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

(2.4.2) ให้สถานีตำรวจประสานกับผู้ประกอบธุรกิจการรักษาความปลอดภัยจัดอบรมให้ความรู้ให้กับพนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชนในเขตพื้นที่เพื่อให้ช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจ

หมวด 2 อำนาจหน้าที่ของอาสาสมัคร

ข้อ 12 กฎหมาย ระเบียบรองรับการดำเนินการ

(1) อำนาจหน้าที่ของอาสาสมัครตำรวจบ้าน

(1.1) ให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องอำนาจการจับกุมกรณีความผิดซึ่งหน้า ในฐานราษฎรคนหนึ่ง

(1.2) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เนื่องจากการช่วยเหลือราชการการปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543

(2) อำนาจหน้าที่ของอาสาจราจร

(2.1) พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 4 (39) มาตรา 136 และมาตรา 137

(2.2) ให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เกี่ยวกับการจับกุมผู้กระทำความผิด

(2.3) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เนื่องจากการช่วยเหลือราชการการปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543

(2.4) ข้อกำหนดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่อง กำหนดคุณสมบัติรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกอบรม หลักสูตร หน้าที่ เครื่องแบบและเครื่องหมายอาสาราจร ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2523

(2.5) ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 และหลักเกณฑ์ แบบ หรือวิธีปฏิบัติในการจ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546

(3) อำนาจหน้าที่ของอาสาสมัครแนวร่วม

(3.1) การแจ้งข่าวอาชญากรรม

- พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. 2498 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(3.2) การแก้ไขปัญหายาเสพติด

(3.2.1) พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

(3.2.2) พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

(3.3) การคุ้มครองเด็ก เยาวชน

(3.3.1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

(3.3.2) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. 2548 ลงวันที่ 18 มกราคม 2548

(3.3.3) ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน ในส่วนเกี่ยวกับคดี (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2547 ลงวันที่ 9 กันยายน 2547

(4) อำนาจหน้าที่ขององค์กรหรือมูลนิธิ

(4.1) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เนื่องจากการช่วยเหลือราชการการปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543

(4.2) พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544

(4.3) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

(4.4) พระราชบัญญัติ สถานบริการ พ.ศ. 2509 ฯลฯ

(5) อำนาจหน้าที่ของพนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชน

(5.1) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(5.2) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เนื่องจากการช่วยเหลือราชการการปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543

หมวด 3 เกณฑ์การคัดเลือกและการพัฒนาของสมาชิกอาสาสมัคร

ข้อ 13 เกณฑ์การคัดเลือกสมาชิก/การปฏิบัติหน้าที่และการพัฒนา

(1) อาสาสมัครตำรวจบ้าน

(1.1) เกณฑ์การคัดเลือก

(1.1.1) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจ

(1.1.2) เป็นผู้มิมีภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ประจำเขตพื้นที่สถานีตำรวจ

(1.1.3) เป็นผู้สัญชาติไทย และมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ หรือชาวต่างชาติที่สมรสกับคนไทย และมีถิ่นที่อยู่อาศัยอันเป็นปกติในเขตพื้นที่สถานีตำรวจ

(1.1.4) เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี มีอาชีพมั่นคง

(1.1.5) ไม่เป็นผู้บกพร่องในทางศีลธรรมอันดี หรือมีพฤติกรรมอันควรสงสัยว่าพัวพันเกี่ยวกับการทำผิดกฎหมาย หรือมีอิทธิพลสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมส่วนรวม

(1.1.6) ได้รับการรับรองจากบุคคลที่เชื่อถือได้หรือตำรวจรวม 3 คน เป็นผู้มีความประพฤติเรียบร้อยและเชื่อถือได้

(1.1.7) เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ได้รับการยกย่องหรือเป็นที่นับถือของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน/ท้องถิ่น

(1.1.8) สมครใจและมีความตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือชุมชน/ท้องถิ่น

(1.2) การปฏิบัติหน้าที่และการพัฒนา อาสาสมัครตำรวจบ้านที่ได้รับการแต่งตั้งอยู่ปฏิบัติหน้าที่ได้คราวละ 2 ปี โดยอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่ได้อีก และพ้นจากหน้าที่ เมื่อ

(1.2.1) ขาดคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ตามเกณฑ์การคัดเลือกที่ระบุไว้ในข้อ (1.1)

(1.2.2) ลาออก

(1.2.3) ครบกำหนดการอยู่ปฏิบัติหน้าที่

(1.2.4) ตาย

(1.2.5) หัวหน้าสถานีตำรวจมีคำสั่งซึ่งมีผลทำให้พ้นจากหน้าที่โดยให้ถือคะแนนเสี่ยงข้างมากของ กต.ตร. สถานีตำรวจ

(2) อาสาจราจร

(2.1) เกณฑ์การคัดเลือก

- เป็นไปตามเกณฑ์การคัดเลือกอาสาสมัครตำรวจบ้าน

(2.2) การปฏิบัติหน้าที่และการพัฒนา

อาสาจราจรที่ได้รับการแต่งตั้งอยู่ปฏิบัติหน้าที่ได้คราวละ 2 ปี โดยอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่ได้อีก และพ้นจากหน้าที่ เมื่อ

(2.2.1) ขาดคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ตามเกณฑ์การคัดเลือกที่ระบุไว้ในข้อ (2.1)

(2.2.2) ลาออก

(2.2.3) ครบกำหนดการอยู่ปฏิบัติหน้าที่

(2.2.4) ตาย

(2.2.5) คณะทำงานดำเนินการอาสาราจรมีคำสั่งซึ่งมีผลทำให้พ้นจากหน้าที่โดยให้

ถือคะแนนเสียงข้างมาก

(3) อาสาสมัครแนวร่วม

(3.1) คุณสมบัติอาสาสมัครแนวร่วมเป็นไปตามเกณฑ์การคัดเลือกอาสาสมัครตำรวจบ้าน

(3.2) การปฏิบัติหน้าที่และการพัฒนา อาสาสมัครแนวร่วมได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ตามระยะเวลาที่สถานีตำรวจกำหนด โดยอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่ได้อีก และพ้นจากหน้าที่เมื่อ

(3.2.1) ขาดคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ตามเกณฑ์การคัดเลือกที่ระบุไว้ในข้อ (3.1)

(3.2.2) ลาออก

(3.2.3) ครบกำหนดการอยู่ปฏิบัติหน้าที่

(3.2.4) ตาย

(4) พนักงานขององค์กรหรือมูลนิธิ

(4.1) พนักงานขององค์กรหรือมูลนิธิต้องมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ขององค์กรหรือมูลนิธิ
นั้นๆ

(4.2) การปฏิบัติหน้าที่และการพัฒนา พนักงานขององค์กรหรือมูลนิธิที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ตามระยะเวลาที่ระเบียบหรือข้อบังคับขององค์กรหรือมูลนิธิกำหนด โดยอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่ได้อีกและพ้นจากหน้าที่เมื่อ

(4.2.1) ขาดคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ในข้อ (4.1)

(4.2.2) ลาออก

(4.2.3) ครบกำหนดการอยู่ปฏิบัติหน้าที่

(4.2.4) ตาย

(5) พนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชน

(5.1) พนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชนต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

(5.1.1) มีสัญชาติไทย

5.1.2) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจ

(5.1.3) เป็นบุคคลผู้มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน 65 ปี

(5.1.4) ไม่เป็นโรคพิษสุราเรื้อรังหรือติดยาเสพติดให้โทษ

(5.1.5) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถหรือไม่เป็นบุคคล
วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(5.1.6) ไม่เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือเคยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน

(5.1.7) เป็นผู้มีความประพฤติดีและมีศีลธรรมอันดีไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงของประเทศ หรือมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าพัวพันเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดกฎหมาย หรือมีอิทธิพล สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมส่วนรวม

(5.1.8) เป็นบุคคลที่สำเร็จการศึกษาภาคบังคับตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

(5.1.9) ไม่เป็นพระภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(5.2) การปฏิบัติหน้าที่และการพัฒนาสภาพ พนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชนที่ได้รับแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ได้ตามระยะเวลาที่สถานีดำรวจกำหนด โดยอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่ได้อีก และพ้นจากหน้าที่เมื่อ

(5.2.1) ขาดคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในข้อ (5.1)

(5.2.2) ลาออก

(5.2.3) ครบกำหนดการอยู่ปฏิบัติหน้าที่

(5.2.4) ตาย

หมวด 4 การฝึกอบรม

ข้อ 14 การฝึกอบรม

(1) อาสาสมัครตำรวจบ้าน

(1.1) ให้สถานีดำรวจจัดทำแผนการฝึกอบรมบุคคลผู้สมัครใจเป็นอาสาสมัครตำรวจบ้านเข้ารับการฝึกอบรม ณ ศูนย์ฝึกอบรมหรือสถานที่ที่เหมาะสม ระยะเวลาการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน หรือตามความเหมาะสม

(1.2) ให้กองบังคับการตำรวจนครบาล/ตำรวจภูธรจังหวัดสนับสนุนวิทยากรจากหน่วยงานภายในและภายนอกสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(1.3) หัวข้อวิชา แบ่งออกเป็นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยเลือกวิชาให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ได้แก่

(1.3.1) ภาคทฤษฎี

(1) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อวินาศกรรมและความไม่สงบเรียบร้อยในสังคม จำนวน 2 ชั่วโมง ได้แก่ ความสำคัญของปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยในสังคม ปัญหาการก่อวินาศกรรม และการจลาจล ปัญหาอาชญากรรม และแนวทางการแก้ไขปัญหา เป็นต้น

(2) การช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้ประสบภัย จำนวน 3 ชั่วโมง ได้แก่ หลักการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ระเบียบและหลักเกณฑ์การให้การช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เป็นต้น

(3) ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้น จำนวน 3 ชั่วโมง

(4) ภาควิชาการตำรวจ วิชาทหาร การบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 2 ชั่วโมง

(5) ความรู้เกี่ยวกับการกู้ภัยเบื้องต้น จำนวน 2 ชั่วโมง ได้แก่ การค้นหาผู้ประสบภัย และช่วยชีวิต การช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากสถานที่สูง เป็นต้น

(6) ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและผู้มีอิทธิพล จำนวน 2 ชั่วโมง ได้แก่ สถานการณ์เกี่ยวกับยาเสพติด ประเภทและพิษยาเสพติด มาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติด มาตรการปราบปรามผู้มีอิทธิพล เป็นต้น

(7) เทคนิคการสังเกตจดจำ จำนวน 2 ชั่วโมง

(8) ความรู้ทั่วไป จำนวน 2 ชั่วโมง ได้แก่ การประสานการปฏิบัติ และการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ การให้บริการและอำนวยความสะดวกด้านการจราจร การร่วมปฏิบัติกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านใกล้เคียงกรณีข้อพิพาทเบื้องต้นในเขตพื้นที่ และการปฏิบัติตามนโยบายของหัวหน้าสถานีตำรวจที่มอบหมายให้ปฏิบัติ เป็นต้น

(1.3.2) ภาคปฏิบัติ ได้แก่ ฝึกยุทธวิธีตำรวจ ฝึกตะบอง ทดสอบกำลังใจ (โรยตัว, โดดหอ) การต่อสู้ป้องกันตัว เป็นต้น

(2) อาสาจราจร

(2.1) ให้สถานีตำรวจจัดทำแผนการฝึกอบรมบุคคลผู้สมัครใจเป็นอาสาจราจร เพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตำรวจ ณ ศูนย์ฝึกอบรมหรือสถานที่ที่เหมาะสม ระยะเวลาการฝึกอบรม จำนวน 3 วัน

(2.2) ให้กองบังคับการตำรวจนครบาล/ตำรวจภูธรจังหวัดสนับสนุนวิทยากรจากหน่วยงานภายในและภายนอกสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(2.3) หัวข้อวิชา แบ่งออกเป็นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยเลือกวิชาให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ได้แก่

(2.3.1) ภาคทฤษฎี

(1) ความรู้เกี่ยวกับมาตรการในการป้องกันอุบัติเหตุทางถนนระเบียบที่เกี่ยวข้อง และมาตรการในการสร้างความปลอดภัย จำนวน 2 ชั่วโมง

(2) การป้องกันและแก้ไขปัญหารถจักรยานยนต์ และหน้าที่อาสาจราจร จำนวน 2 ชั่วโมง

(3) ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย จำนวน 4 ชั่วโมง ได้แก่ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติหรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543

ผู้มีคุณูปการ

การศึกษาวิจัยโครงการเครือข่าย“การจัดการความรู้เพื่อป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล” ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ดังนี้

- | | |
|-------------------------------------|--|
| 1. ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย | รองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย |
| 2. พลตำรวจตรี ดร.อดุลย์ ณรงค์ศักดิ์ | รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล |
| 3. นายสุพิศ ปราณี | หัวหน้าศาลอุทธรณ์ภาค 4 |
| 4. นายประวิทย์ ร้อยแก้ว | อัยการผู้เชี่ยวชาญ |
| 5. พันตำรวจโทหญิง นภัสวี สุนทรอายุ | กลุ่มงานตรวจยาเสพติด กองพิสูจน์หลักฐานกลาง |
| 6. ร้อยตำรวจโทหญิง สุทธิณี แก้วมา | กลุ่มงานตรวจยาเสพติด กองพิสูจน์หลักฐานกลาง |
| 7. พันตำรวจโทธนาธิปไตย สุขสวัสดิ์ | สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) |
| 8. นายอุดม โลหณุต | นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการพิเศษ สำนักปราบปรามยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) |
| 9. พันตำรวจโทศักดิ์ชาย สุวรรณกุล | รองผู้กำกับการฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล |
| 10. พันตำรวจบุญฤทธิ์ เสี่ยงใส | สารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 6 |
| 11. ร้อยตำรวจโทคมสัน เรืองอุดม | รองสารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 9 |
| 12. นายนิรันดร์ เหลืองอร่าม | นักจัดการงานทั่วไป ชำนาญการ ทณฑสถานบำบัดพิเศษ จ.ปทุมธานี |
| 13. ว่าที่ร้อยตรีณิณัย นิยมวัน | นักพัฒนวิทยาปฏิบัติการ กรมราชทัณฑ์ |
| 14. พันตำรวจโทเอกชัย จันทรวะ | สารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 9 |
| 15. ร้อยตำรวจเอกพรประสิทธิ์ มาละมัย | รองสารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 4 |
| 16. ร้อยตำรวจโทจักริน นามมนตรี | รองสารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 6 |

- | | |
|-------------------------------------|---|
| 17. พันตำรวจตรีอวัศ รักยงค์ | สารวัตรกองกำกับการสืบสวน
กองบังคับการตำรวจนครบาล 2 |
| 18. พันตำรวจตรีไพฑูรย์ งามลาภ | สารวัตรกองกำกับการสืบสวน
กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 |
| 19. พันตำรวจโทรัชพัทธ์พงษ์ นอมเทียน | สารวัตรกองกำกับการสืบสวน
กองบังคับการตำรวจนครบาล 3 |
| 20. นายธีระพงษ์ แดนมะตาม | ประธานชุมชนบ้านครัวใต้ (พื้นที่ สน.ปทุมวัน บก.น.6) |
| 21. นายบันลือ เปี่ยมพาน | ประธานชุมชนดงรัก (พื้นที่ สน.หนองแขม บก.น.9) |
| 22. ดาบตำรวจภูผา คำภู | ผบ.หมู่ (ป.) สน.หนองแขม |
| 23. นายมนตรี พิมพ์าศ | ประธานคณะกรรมการชุมชน ชุมชนศรีบุญยืนพัฒนา
(พื้นที่ สน.เตาปูน บก.น.2) |
| 24. นางจันทิมา เลิศณรงค์ | ประธานแฟลต ศรีย่าน ซอย 3 |
| 25. จำอากาศเอกประพัฒน์ นิยมเนียม | นายทะเบียนวัดบวรมงคล |
| 26. นายลำปาง ศรีสอน | ประธานชุมชนวัดคลองภูมิ |
| 27. นายวรพงษ์ พุ่มโกศล | ประธานชุมชนตรอกสะพานยาว |

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ และคณะผู้วิจัย
กันยายน 2557



คู่มือ

การจัดการความรู้เพื่อการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับ
ยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล



ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ และคณะ
หลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต และวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

คู่มือ

การจัดการความรู้เพื่อการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับ
ยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา : กรุงเทพฯ, 2557

หัวหน้าโครงการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ พล.ต.ท.ดร.ณรงค์ กุลนิตะศ

นักวิจัย

พ.ต.อ.สมศักดิ์

หนองพวงษ์

ดร.ศรีปริญญา

ธูปกระจำ

นางสาวณิชา

วงศ์ส่องจำ

พิมพ์ครั้งที่ 1

กันยายน 2557

ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

พิมพ์ที่

COPYCAT สามเสน



คำนำ

คู่มือการจัดการความรู้ “การจัดการความรู้เพื่อการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล” เป็นคู่มือที่ได้รวบรวมความรู้ ด้านกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน และข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยจัดทำเป็นคู่มือเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ และสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลในด้านการสืบสวนสอบสวนในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งคดี

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต และวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และได้รับคำแนะนำในการจัดทำคู่มือจากกองบัญชาการตำรวจนครบาล (บช.น.) จัดทำขึ้นจากการสกัดความรู้โดยผ่านกระบวนการถอดบทเรียน การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ และการเล่าเรื่อง (Storytelling) จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติเพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ สามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ โดยได้รับความร่วมมือจากผู้พิพากษาและอัยการ ตำรวจในพื้นที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด กรมราชทัณฑ์ สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งผู้นำของชุมชนในพื้นที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9 ที่ได้กรุณาสนับสนุนให้ข้อมูลและมุมมองข้อเสนอแนะ และกรณีศึกษาที่ดีต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดต่างก็มีพื้นฐานอยู่บนหลักการเดียวกันเพื่อพัฒนางานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดทำคู่มือเล่มนี้

คณะผู้ศึกษาวิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้การสนับสนุนกระบวนการศึกษา และหวังว่าคู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามเจตนารมณ์ และวัตถุประสงค์ของการวิจัยในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ และคณะ

กันยายน 2557



สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญภาพ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1-1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1-4
1.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	1-4
1.4 กระบวนการผลักดันผลงานดังกล่าวออกสู่การใช้ประโยชน์	1-4
1.5 วิธีดำเนินการการจัดความรู้ทางด้านการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	1-5
1.6 กรอบแนวคิดก่อนและหลังการวิจัย	1-6
บทที่ 2 กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	2-1
2.1 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติม	2-2
2.2 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2519 และกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติม	2-6
2.3 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534	2-9
2.4 พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2534	2-10
บทที่ 3 สถานการณ์ปัจจุบันของการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	3-1
3.1 สถานการณ์การค้ายาเสพติด	3-1
3.2 สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด	3-4



สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลที่ได้จากดำเนินการจัดการความรู้เพื่อป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล	4-1
4.1 แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	4-1
4.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	4-17
บทที่ 5 กรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	5-1
5.1 ข้อมูลดีที่เคยประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	5-1
5.2 ตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Best practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด รวมทั้งการสร้างมวลชนในพื้นที่	5-16
เอกสารอ้างอิง	6-1
ผู้มีคุณูปการ	7-1



สารบัญญภาพ

ภาพ	หน้า
1-1 กรอบแนวคิดก่อนการวิจัยและหลังการวิจัย	1-4
4-1 รูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติด	4-7
4-2 รูปแบบกระบวนการดำเนินงานการพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสำหรับชุมชน	4-15
4-3 รูปแบบการร้องเรียนเรื่องยาเสพติดในพื้นที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)	4-16
5-1 สภาพรถยนต์ของผู้เสียชีวิตในที่เกิดเหตุ	5-4
5-2 ตำรวจแถลงจับกุมนายประวิทย์ ยุทธยา และนายมณฑิธร สนธิชัยวรานนท์ 2 มือปืนยิงนายประสงค์ ครุฑปรีชาสกุล เสียชีวิต สารภาพถูกนักโทษจ้างวานฆ่าสาเหตุหึงหวงแฟนสาว	5-4
5-3 นายวุฒิชัย หรือวุฒิชัย หรือตัน วรมิตร อายุ 32 ปี (เสื้อแดง) ในวันที่ถูกจับกุม	5-8
5-4 เจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. สนธิกำลังร่วมกับตำรวจ บก.น. 4 ตำรวจ สน.ประเวศ ประมาณ 100 นาย และสุนัขตำรวจอีก 2 นาย เข้าค้นชุมชนรวมใจพัฒนาหรือชุมชนโรงขยะ	5-10
5-5 การตรวจค้น และจับกุมผู้ต้องหาพื้นที่ชุมชนรวมใจพัฒนา เขตประเวศ	5-10
5-6 ผู้ต้องหาที่จับกุมได้ในเขตพื้นที่ภายในซอยรามคำแหง 53	5-12
5-7 ขงกลางอาวุธปืน พร้อมเครื่องกระสุน และโทรศัพท์มือถือของผู้ต้องหา	5-12
3-4 แผนปฏิบัติการ โครงการ”ชุมชนอุ่นใจได้ลูกหลานกลับคืน” ปฏิบัติการปิดล้อม X-Ray เชิงรุก 90 วัน	5-24



บทที่ 1

บทนำ

การจัดทำคู่มือ “การจัดการความรู้เพื่อการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล” ในบทนำนี้ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 1.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับ
- 1.4 กระบวนการผลิตต้นผลงานดังกล่าวออกสู่การใช้ประโยชน์
- 1.5 วิธีดำเนินการจัดการความรู้ทางด้านการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- 1.6 กรอบแนวคิดก่อนและหลังการวิจัย

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันปัญหายาเสพติดถือได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญของโลกเนื่องจากปัญหายาเสพติดเกี่ยวพันทั้งในระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค หรือแม้กระทั่งระดับประเทศ ปัญหายาเสพติดได้ก่อให้เกิดผลกระทบในแทบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความมั่นคง การแพทย์ และการสาธารณสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยที่มีแนวชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 3 ประเทศ อาทิสหพันธ์รัฐเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐกัมพูชา ซึ่งทั้ง 3 ประเทศนี้ถือได้ว่าเป็นแหล่งผลิต แหล่งค้าและแหล่งแพร่ระบาดของสำคัญของโลก (พรรณพัตร์ ศิริพันธุ์, 2550, หน้า 1-2)

รัฐบาลในแต่ละสมัยที่ผ่านมาได้ให้ความสนใจในการควบคุมและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทยมาโดยตลอด โดยได้เริ่มปรากฏชัดเจนในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ใน พ.ศ. 2504 ที่ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกลางปราบปรามยาเสพติดให้โทษ (ก.ป.ส.) เพื่อปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มข้น ในสมัยรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นองค์การกลาง จนถึงสมัยของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ได้มีการออกคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 141/2541 ให้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการยาเสพติดแห่งชาติ



(ศปส.ช.) เป็นองค์กรกลางเพิ่มขึ้นจากคณะกรรมการที่มีอยู่ จนกระทั่งถึงสมัยรัฐบาล พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2547 ซึ่งให้ความสนใจกับปัญหายาเสพติดเป็นอย่างมาก โดยในการแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภา ในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 ได้ยกเอาปัญหา ยาเสพติดขึ้นเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) โดยให้อยู่ในหมวดของนโยบายเสริมสร้าง สังคมเข้มแข็ง โดยยึดหลักการป้องกันนำหน้าการปราบปราม และผู้เสพคือผู้ป่วยที่ต้องได้รับการ รักษาขณะที่ผู้ค้าต้องได้รับโทษตามกระบวนการยุติธรรมโดยนายกรัฐมนตรีได้ประกาศทำสงคราม ขึ้นแตกหักกับยาเสพติด และได้กำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ “พลังแผ่นดินจัดสลายยาเสพติด” นอกจากนี้ยังได้มีการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหายาเสพติดขึ้นอีก 12 หน่วยงาน ด้วยกัน ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ถือเป็นหนึ่งในหน่วยงานที่ จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นองค์กรกลางในการแก้ไขปัญหายาเสพติด และในช่วงเวลาดังกล่าว ที่รัฐบาล ดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจังนั้น ทำให้ผู้ผลิตและผู้ค้ายาเสพติด ต้องหา ที่หลบซ่อน ไม่สามารถดำเนินการซื้อขายได้ตามปกติ และทำให้ยาเสพติดมีราคาสูงขึ้น และหาซื้อ ได้ยากขึ้น มีผลทำให้สถานการณ์ยาเสพติดในภาพรวม ในขณะนั้นมีการแพร่กระจายที่ลดลงอย่าง เห็นได้ชัด (พงศ์ศิริ สวนแก้ว, 2546, หน้า 6)

ภายหลังจากนโยบายประกาศสงครามกับยาเสพติดที่ได้ดำเนินการ พ.ศ. 2546 –2547 และการประกาศชัยชนะสงครามยาเสพติด เมื่อ พ.ศ. 2547 สิ้นสุดลงอันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลง คณะรัฐบาล สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดจากช่วงปี พ.ศ. 2548 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นใน ทุกพื้นที่ ทุกภาคของประเทศไทย โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดสำคัญ นอกจากนี้ ยังพบการจับกุมคดียาเสพติดที่ผู้ต้องหาเคยกระทำความผิดคดียาเสพติดและถูกจับกุมมาก่อนแต่กลับมา มีพฤติการณ์กระทำความผิดซ้ำในหลายพื้นที่ หรือประมาณร้อยละ 20 ของจำนวนผู้ที่เข้าสู่ระบบ

การเจริญเติบโตของกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นศูนย์กลางความเจริญในด้านต่าง ๆ จึงเป็น เมืองที่ดึงดูดให้คนอพยพเข้ามาทั้งเพื่อการศึกษาและเพื่อการหางานทำ รวมทั้งยังเป็นเมืองที่มี ชาวต่างชาตินิยมเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากกว่า 10 ล้านคนต่อปี ซึ่งกรุงเทพมหานครได้รับ การจัดอันดับเป็นเมืองที่ดีที่สุดในโลกจากการดึงดูดประชากรเข้ามาในกรุงเทพมหานคร และดึงดูด ใจให้อาชนุกรเข้ามาใช้กรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งประกอบอาชีพอาชญากรรมในความผิดประเภท ต่าง ๆ อย่างมากมาย



กองบัญชาการตำรวจนครบาล ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการดูแลความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในกรุงเทพมหานคร สถานการณ์อาชญากรรมที่เป็นปัญหาเกิดขึ้น ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการ หรือสถานบันเทิง ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่เข้ามาก่ออาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร ปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเด็กหรือเยาวชน ขั้วขี้อายุนยนต์ ก่อความเดือดร้อนรำคาญและก่อเหตุ ปัญหาเกี่ยวกับเด็กนักเรียนติดกัน ปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการพนัน โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จึงจำเป็นต้องมีการจัดการความรู้จะเป็นการสกัดความรู้จากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับคดีเหล่านี้ เพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติที่ดี และคู่มือเพื่อใช้เพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร

จากความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาการแก้ปัญหายาเสพติด โดยการจัดการความรู้จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งจากประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงาน ทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในแต่ละหน่วยงาน ผ่านการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลลัพธ์ รวมทั้งรูปแบบที่ดี (Best Practice) ตลอดจนปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อนำมาพัฒนางานทางด้านดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินงานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเกิดผลสำเร็จอันเป็นหนทางให้ยาเสพติดหมดสิ้นไป



1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของกองบัญชาการตำรวจนครบาลในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- 2) เพื่อสร้างคู่มือในการจัดการความรู้ทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อใช้ในการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตกองบัญชาการตำรวจนครบาล
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตกองบัญชาการตำรวจนครบาล

1.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้เกิดองค์ความรู้และความเข้าใจในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร
- 2) ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร
- 3) ทำให้เกิดแนวความคิดและมาตรฐานของรูปแบบในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร
- 4) ทำให้ได้พัฒนาประสิทธิภาพทางด้านยาเสพติดของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

1.4 กระบวนการผลิตต้นผลงานดังกล่าวออกสู่การใช้ประโยชน์

การประชุมเพื่อทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประชุมร่วมกันระหว่างทีมถอดบทเรียนโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อปรับปรุงและเสนอแนะงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยนำบทความตีพิมพ์ในวารสารต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ผลงานการวิจัยสู่สาธารณชน พร้อมทั้งจัดทำคู่มือการจัดการความรู้ทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และจัดทำเว็บไซต์เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนางานทางด้านการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล



1.5 วิธีดำเนินการการจัดความรู้ทางด้านการป้องกันการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารของทางราชการ กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การถอดบทเรียน จากบุคคลในรูปของ Tacit Knowledge ออกมาจัดเก็บให้กลายเป็นความรู้ที่ปรากฏชัดแจ้ง หรือ Explicit Knowledge เพื่อสร้าง Best Practice หรือวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศสำหรับให้บุคคลอื่นสามารถ นำไปทดลองใช้ และต่อยอดยกระดับความรู้ที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยกำหนดรูปแบบของการวิจัยเป็น ขั้นตอน ดังนี้

1.5.1 การวิจัยเอกสาร

โดยศึกษาจากระเบียบ ข้อบังคับหรือกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบันว่ามีความเหมาะสมหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นๆ ในการป้องกันการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และควรมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

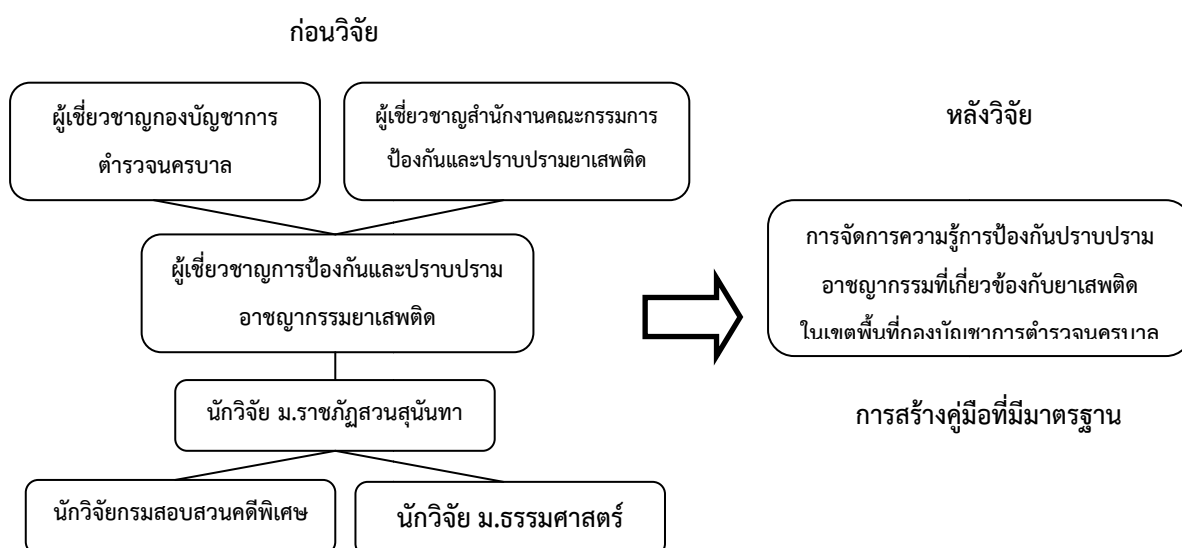
1.5.2 การประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ (Story telling)

แลกเปลี่ยนความรู้ขั้นตอนและการป้องกันการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยการนำความรู้เดิมที่มีอยู่ในรูปของเอกสาร ได้แก่ ระเบียบ กฎหมายและข้อบังคับซึ่งเป็นปัญหา และอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นๆ รวมทั้งความรู้ที่มีอยู่ในตัวผู้ปฏิบัติงาน มาจัดการให้เกิดเป็นความรู้ใหม่ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการสร้างความรู้ใหม่เป็นการใช้ Best Practice หรือความสำเร็จเป็นจุดเริ่มต้น ความสำเร็จ โดยการจัดประชุม แลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นหัวใจของการจัดการความรู้ จัดบรรยากาศ และเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นๆ เกิดการเรียนรู้การป้องกันการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด



1.6 กรอบแนวคิดก่อนและหลังการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเรียนรู้ผสมผสาน โดยนำเอาความรู้เชิงทฤษฎีทางด้านการป้องกัน อาชญากรรม ระเบียบวิธีวิจัย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการวิจัยพัฒนาระบบงานเพื่อการ ป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล รวมทั้งจัดทำคู่มือการจัดการความรู้เพื่อการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดย บูรณาการแนวความคิดและร่วมมือกันระหว่างองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานการมีส่วนร่วมในการ ป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการวิจัย ซึ่งบุคลากรทั้ง 6 องค์กรจะมี “โลกทัศน์ร่วม” (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543) ซึ่งถือเป็นรากฐานที่สำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้และการพัฒนา โดยลักษณะการทำงานแสดงได้ดังภาพ



ภาพ 1-1 กรอบแนวคิดก่อนการวิจัยและหลังการวิจัย



บทที่ 2

กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดกับทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน การจะแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างได้ผล ต้องอาศัยมาตรการทางกฎหมายเพื่อนำไปสู่การบังคับใช้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเป็นธรรม ในช่วงเวลาที่ผ่านมา จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับยาเสพติดในหลายเรื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหาและสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในทางปฏิบัติของต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนให้มีการนำมาตรการทางกฎหมายไปใช้ในการปฏิบัติงานของทุกหน่วยงาน นักวิจัยจึงได้รวบรวมกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยปรับปรุงจากฉบับเดิม และได้นำกฎหมายและระเบียบที่ออกใหม่เข้ามารวมไว้ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการนำไปเผยแพร่หรือใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519
2. พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534
3. พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550
4. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522
5. พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518
6. พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533
7. พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545
8. พระราชบัญญัติควบคุมโคเคนกัญชง พ.ศ. 2495
9. พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535
10. พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2535
11. พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522
12. พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479
13. พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ. 2490
14. พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535
15. พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551



16. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
17. พระราชบัญญัติการปฏิบัติเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการตามคำพิพากษาคดีอาญา พ.ศ. 2527
18. ระเบียบ คำสั่ง และหนังสือราชการอื่น
19. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบ ค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (United Nations Convention against illicit Traffic in Narcotics Drugs and Psychotropic Substances, 1988)

2.1 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

"ยาเสพติดให้โทษ"* หมายความว่า สารเคมี หรือวัตถุนิตใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการนอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

*[นิยามคำว่า "ยาเสพติดให้โทษ" แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528]"

เสพ" หมายความว่า การรับยาเสพติดให้โทษเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด

*[นิยามคำว่า "เสพ" แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2530]

"ติดยาเสพติดให้โทษ" หมายความว่า เสพเป็นประจำติดต่อกันและตกอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องพึ่งยาเสพติดให้โทษนั้น โดยสามารถตรวจพบสภาพเช่นนั้นได้ตามหลักวิชาการ

"การบำบัดรักษา" หมายความว่า การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ซึ่งรวมตลอดถึงการฟื้นฟูสมรรถภาพและการติดตามผลหลังการบำบัดรักษาด้วย

*[นิยามคำว่า "ติดยาเสพติดให้โทษ" และ "การบำบัดรักษา" เพิ่มความโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2530]



"สถานพยาบาล" หมายความว่า โรงพยาบาล สถานพยาบาล สถานพักฟื้นเฉพาะที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้เป็นสถานที่ทำการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษ

มาตรา 7 ยาเสพติดให้โทษแบ่งเป็น 5 ประเภท คือ

- (1) ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน (Heroin) รวมทั้งยาบ้า
- (2) ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน (Morphine) โคคาอีน (Cocaine) โคเดอีน (Codeine) ผื่นยา (Medicinal Opium)

* (3) ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นตำรับยา และมียาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

* [มาตรา 7 (3) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2530]

- (4) ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น อาเซติกแอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride) อาเซทิลคลอไรด์ (Acetyl Chloride)

- (5) ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4 เช่น กัญชา พืชกระท่อม

มาตรา 15 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เว้นแต่การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาตเป็นหนังสือเฉพาะราย หรือเฉพาะกรณีที่เห็นสมควรการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ ได้ตั้งแต่นับปริมาณขึ้นไปให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

มาตรา 49 ในการปฏิบัติหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

- (1) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในเวลากลางวันระหว่าง พระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อตรวจ ค้น ยึดยาเสพติดให้โทษที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดให้โทษซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากไม่ดำเนินการในทันที ยาเสพติดให้โทษนั้นจะถูกลักขโมยหรือทำลาย ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลา กลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตกได้

- (2) ค้นเคหสถาน สถานที่ หรือบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดให้โทษซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ยึดยาเสพติดให้โทษหรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้



มาตรา 65 ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ต้องระวางโทษ จำคุกตลอดชีวิต ถ้าการกระทำผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษ ประหารชีวิต

มาตรา 66 ผู้ใดจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษใน ประเภท 1 มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกินหนึ่งร้อยกรัม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท ถ้ายาเสพติดให้โทษนั้นมีปริมาณ คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินหนึ่งร้อยกรัมต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต

มาตรา 67 ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 มีปริมาณคำนวณเป็น สารบริสุทธิ์ไม่ถึงยี่สิบกรัมโดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึง สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

มาตรา 90 ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา 49 หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 55 ต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 91 ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 57 หรือ ยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 58 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือน ถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงหนึ่งแสนบาท

มาตรา 93 ผู้ใดใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลอง ธรรมหรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท ถ้าได้กระทำโดยมีอาวุธหรือโดยร่วม กระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือเป็นการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้อื่น กระทำความผิดทางอาญาหรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นในการกระทำความผิดทางอาญา ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงห้า แสนบาท ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดเป็นมอร์ฟิน หรือโคคาอิน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเพิ่มขึ้นอีกกึ่งหนึ่ง และถ้าเป็นการกระทำต่อหญิงหรือบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท ถ้ายาเสพติดให้โทษ ซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 1



ผู้กระทำได้ระวางโทษเป็นสองเท่า และถ้าเป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคล ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะผู้กระทำได้ระวางโทษประหารชีวิต

***มาตรา 93 ทวิ** ผู้ใดยยงส่งเสริมให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 หรือยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 โดยฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงห้าหมื่นบาท ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการยยงส่งเสริมให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

**[มาตรา 93 ทวิ เพิ่มความโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2530]*

มาตรา 94 ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษและได้สมัครขอเข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลก่อนความผิดจะปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่อีกทั้งได้ปฏิบัติครบถ้วนตามระเบียบข้อบังคับเพื่อควบคุมการบำบัดรักษาและระเบียบวินัยสำหรับสถานพยาบาลดังกล่าว จนได้รับการรับรองเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีกำหนดแล้วให้ได้รับการยกเว้นโทษสำหรับความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 91 และมาตรา 92

***มาตรา 94 ทวิ** ผู้ใดบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษเป็นปกติธุระโดยใช้อยาตามกฎหมายว่าด้วยยา วัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ซึ่งมีได้กระทำในสถานพยาบาลไม่ว่าจะได้รับประโยชน์ตอบแทนหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

**[มาตรา 94 ทวิ เพิ่มความโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2530]*

มาตรา 99 ผู้ใดหลบหนีไปในระหว่างที่ถูกควบคุมไว้ ณ สถานพยาบาลตามมาตรา 98 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 100 กรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือข้าราชการหรือพนักงานองค์การและหน่วยงานของรัฐผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษ อันเป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือร่วมมือสนับสนุนในการกระทำ ดังกล่าว ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น



มาตรา 101* ในกรณีที่มีการยึดยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ประเภท 2 หรือประเภท 3 ตามมาตรา 49 (2) หรือตามกฎหมายอื่นและไม่มีการฟ้องคดีต่อศาล ถ้าไม่มีผู้ใดมาอ้างว่าเป็นเจ้าของภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่ยึด ให้ยาเสพติดให้โทษนั้นตกเป็นของกระทรวงสาธารณสุข

*[มาตรา 101 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2530]

มาตรา 102 บรรดา ยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ประเภท 2 ประเภท 4 หรือประเภท 5 เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะหรือวัตถุอื่นซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ริบเสียทั้งสิ้น

2.2 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2519 และกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและหมายความรวมถึงประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดด้วย

"เลขาธิการ" หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเรียกโดยย่อว่า "ป.ป.ส." ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข อธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมอัยการ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการอื่น ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินหกคน และเลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา 6 กรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

มาตรา 13 ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดแผนงานและมาตรการป้องกันและปราบปราม ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

(2) ควบคุมการสืบสวน สอบสวน และการฟ้องคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

(3) วางโครงการและดำเนินการ ตลอดจนสั่งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด



(4) ควบคุม แรงจูงใจ และประสานงานการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

(5) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการหรืองาน แผนงาน หรือโครงการของส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับ ยาเสพติด

(6) ประสานงานและกำกับการเกี่ยวกับการบำบัดรักษาตัวผู้ติดยาเสพติด

(7) พิจารณานุมัติการแต่งตั้งเจ้าพนักงานเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

* (8) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการ กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ และกำหนดให้สถานที่ซึ่งใช้ในการ ประกอบธุรกิจใด ๆ เป็นสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการดังกล่าว

* (9) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้ บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการ

*[มาตรา 13 (8) และ (9) เพิ่มความโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543]

มาตรา 14* เพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับ ยาเสพติดให้กรรมการ เลขาธิการ รองเลขาธิการ และเจ้าพนักงานมีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในเวลากลางวันระหว่างพระ อาทิตยขึ้นและพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจค้น ยึดหรืออายัดยาเสพติดที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือจับกุมบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแต่ในกรณีที่มีเหตุ อันควรสงสัยว่ามียาเสพติดซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือบุคคลที่จะถูกจับได้หลบซ่อน อยู่ในเคหสถาน หรือสถานที่นั้น ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากไม่ดำเนินการทันที ยาเสพติด นั้นจะถูกโยกย้าย หรือบุคคลที่หลบซ่อนอยู่จะหลบหนี ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืน ภายหลังพระอาทิตย์ตกได้

* (2) ค้นเคหสถาน สถานที่ หรือบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดซ่อนอยู่ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ยึดหรืออายัดยาเสพติดหรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำ ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่ได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดตามกฎหมาย เกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

(3) จับกุมบุคคลใด ๆ ที่กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

(4) สอบสวนผู้ต้องหาในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด



(5) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการใด ๆ มาให้ ถ้อยคำ หรือให้ส่งบัญชี เอกสาร หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือประกอบการพิจารณาเจ้าพนักงานตำแหน่งใดและระดับใด จะมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ให้เป็นไปตามที่เลขาธิการกำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ โดยทำเอกสาร มอบหมายให้ไว้ประจำตัวเจ้าพนักงานผู้ได้รับมอบหมายนั้น เจ้าพนักงานผู้ได้รับมอบหมายตาม วรรคหนึ่ง ต้องแสดงเอกสารมอบหมายนั้นต่อบุคคล ที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง

*[มาตรา 14 (2) แก้ไขเพิ่มเติมความโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534]

มาตรา 14 ทวิ* ในกรณีจำเป็นและมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเสพยาเสพติดในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะ ให้กรรมการ เลขาธิการ รองเลขาธิการ และ เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจหรือทดสอบหรือสั่งให้การตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคล นั้นมีสารเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่วิธีการตรวจหรือทดสอบตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

*[มาตรา 14 ทวิ เพิ่มความโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543]

มาตรา 15 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามมาตรา 14 ให้ถือว่ากรรมการเลขาธิการ รองเลขาธิการ และเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายให้มีอำนาจตามมาตรา 14 (3) มีอำนาจหน้าที่ เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร และให้มีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับตามมาตรา 14 (3) ไว้เพื่อทำการสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกินสามวัน เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวหรือก่อนนั้นตามที่เห็นสมควร ให้ส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ โดยมีให้ถือว่า การควบคุมผู้ถูกจับดังกล่าวเป็นการควบคุมของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 16* ผู้ใดไม่ให้ความสะดวก หรือไม่ให้ถ้อยคำ หรือไม่ส่งบัญชี เอกสารหรือวัตถุใด แก่กรรมการ เลขาธิการ รองเลขาธิการ หรือเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติการตามมาตรา 14 หรือไม่ยินยอมให้ตรวจหรือทดสอบตามมาตรา 14 ทวิ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

*[มาตรา 16 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543] พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543



2.3 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

"ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด" หมายความว่า การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง การสมคบ สนับสนุนช่วยเหลือหรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

"ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด" หมายความว่า เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม

มาตรา 15* ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินคณะหนึ่งประกอบด้วย ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานกรรมการ อัยการสูงสุดเป็นรองประธานกรรมการ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมบังคับคดี อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมสรรพากร และผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการ และเลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการจะแต่งตั้งข้าราชการคนใดคนหนึ่งในสำนักงานเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้.....

*[มาตรา 15 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543]

มาตรา 16 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) เสนอแนะต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับการออกกฎหมายกระทรวงตามมาตรา 14 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 23 และมาตรา 33
- (2) ตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- (3) วินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดของผู้ต้องหา หรือผู้อื่นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่
- (4) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 22
- (5) วางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษา การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดและการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ตามมาตรา 24 และระเบียบเกี่ยวกับกองทุนตามมาตรา 37



มาตรา 34 ให้จัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงานเพื่อใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

มาตรา 35 กองทุนตามมาตรา 34 ประกอบด้วยทรัพย์สินดังต่อไปนี้

- (1) ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา 31 และมาตรา 32
- (2) ทรัพย์สินที่มีผู้ให้
- (3) ทรัพย์สินที่ได้รับจากรัฐบาล
- (4) ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตาม (1) (2) และ (3)

2.4 พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2534

"ติดยาเสพติด" หมายความว่า เสพยาเสพติดเป็นประจำติดต่อกันและตกอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องพึ่งยาเสพติดนั้น โดยสามารถตรวจพบสภาพเช่นนั้นได้ตามหลักวิชาการ

"การฟื้นฟูสมรรถภาพ" หมายความว่า การกระทำใด ๆ เพื่อบำบัดการติดยาเสพติดและฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติดให้กลับคืนสู่สภาพปกติ

มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมการแพทย์อธิบดีกรมควบคุมโรคติดต่ออธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อัยการสูงสุด อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา และเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินสองคนเป็นกรรมการ และเลขาธิการส่งเสริมงานตุลาการเป็นกรรมการ และเลขานุการคณะกรรมการจะแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการหนึ่งคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

มาตรา 6 ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) แต่งตั้งและถอดถอนคณะอนุกรรมการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพตามมาตรา 11
- (2) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการพิจารณาวินิจฉัยของคณะอนุกรรมการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ ตามมาตรา 12 วรรคสอง
- (3) เสนอแนะรัฐมนตรีในการประกาศเกี่ยวกับศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพตามมาตรา 14 มาตรา 15 และมาตรา 16
- (4) เสนอแนะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการบันทึกประวัติและการตรวจพิสูจน์การติดยาเสพติดตามมาตรา 20



(5) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาส่งตัวผู้ต้องหาเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพตามมาตรา 21 และการพิจารณาส่งตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานสอบสวนตามมาตรา 21 และมาตรา 33

(6) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการฟื้นฟูสมรรถภาพ

(7) วางระเบียบกำหนดประเภทของบุคคลที่จะอนุญาตให้ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

(8) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวตามมาตรา 23

(9) พิจารณาอนุญาตให้ย้ายตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพไปรับการฟื้นฟูสมรรถภาพยังศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพแห่งอื่นตามมาตรา 24

(10) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบและติดตามผลการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว

(11) วางระเบียบเกี่ยวกับการเยี่ยมและการติดต่อผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพภายในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ

(12) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ในการลดและการขยายระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพตามมาตรา 2

(13) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรายงานผลการฟื้นฟูสมรรถภาพต่อคณะกรรมการ และวิธีการรายงานผลการตรวจพิสูจน์ รวมทั้งผลการฟื้นฟูสมรรถภาพต่อพนักงานสอบสวน

(14) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาลงโทษผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบ เงื่อนไข และข้อบังคับตามมาตรา 32

(15) วางระเบียบอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 11 ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพแห่งละหนึ่งคณะ ประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพเป็นประธานอนุกรรมการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ แพทย์หนึ่งคน นักจิตวิทยาหนึ่งคน นักสังคมสงเคราะห์หนึ่งคน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งไม่เกินสองคนเป็นอนุกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพหนึ่งคนเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพจะแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพหนึ่งคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้



มาตรา 12 คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) พิจารณาวินิจฉัยว่าผู้ต้องหาเป็นผู้ติดยาเสพติดหรือไม่
- (2) พิจารณาอนุญาตให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว
- (3) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการย้ายตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพไปยังศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพแห่งอื่น
- (4) ลดหรือขยายระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพ
- (5) พิจารณาวินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพพ้นจากการเป็นผู้ติดยาเสพติดหรือไม่
- (6) รายงานผลการฟื้นฟูสมรรถภาพต่อคณะกรรมการตามที่คณะกรรมการกำหนด และรายงานผลการตรวจพิสูจน์รวมทั้งผลการฟื้นฟูสมรรถภาพต่อพนักงานสอบสวน
- (7) เสนอแนะต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับวิธีการตรวจพิสูจน์ และวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพ หลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาวินิจฉัยตาม (1) และ (5) ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 18 ในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพแต่ละแห่งให้มีผู้อำนวยการศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพหนึ่งคน เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ และมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ตรวจพิสูจน์การติดยาเสพติดของผู้ต้องหาที่ได้รับตัวมาตามมาตรา 19
- (2) ควบคุมผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพไว้ในระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพ และดูแลให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพปฏิบัติตามระเบียบ เงื่อนไขและข้อบังคับต่าง ๆ
- (3) ดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพตามระเบียบที่กำหนด
- (4) ติดตามผลการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว
- (5) จัดทำรายงานผลการตรวจพิสูจน์การติดยาเสพติด รวมทั้งผลการฟื้นฟูสมรรถภาพเสนอต่อคณะอนุกรรมการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ
- (6) ออกข้อบังคับของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
- (7) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพมอบหมาย

มาตรา 19 ผู้ใดต้องการว่ากระทำความผิดฐานเสพหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ประเภท 2 หรือประเภท 5 ตามปริมาณที่กำหนดในกฎกระทรวง และไม่ปรากฏว่าต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นด้วยซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกหรือ



ต้องคำพิพากษาให้จำคุก ให้พนักงานสอบสวนส่งตัวผู้นั้นไปยังศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพที่อยู่ในเขตอำนาจเพื่อตรวจพิสูจน์ว่าผู้ต้องหานั้นติดยาเสพติดหรือไม่ และให้ถือว่าผู้ต้องหายังอยู่ในความควบคุมของพนักงานสอบสวน ส่วนการสอบสวนก็ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไป

มาตรา 21 ในกรณีที่คณะกรรมการประจำศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพวินิจฉัยว่าผลการตรวจพิสูจน์ปรากฏว่าผู้ต้องหานั้นติดยาเสพติด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งตัวผู้นั้นเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพแล้วรายงานให้พนักงานสอบสวนทราบ แต่ถ้าผลการตรวจพิสูจน์ไม่ปรากฏว่าผู้นั้นติดยาเสพติด ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งตัวผู้นั้นคืนให้พนักงานสอบสวนพร้อมรายงานการตรวจพิสูจน์

มาตรา 22 ภายใต้บังคับมาตรา 25 มาตรา 26 และมาตรา 27 ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพต้องอยู่รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดเป็นเวลาไม่เกินหกเดือนนับแต่วันถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ



บทที่ 3

สถานการณ์ปัจจุบันของการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

3.1 สถานการณ์การค้ายาเสพติด (ส่วนข้อมูลเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด สำนักยุทธศาสตร์, 2557)

“การจับกุมคดียาเสพติดรายสำคัญมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น”

สถานการณ์การค้ายาเสพติดพบว่า มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เห็นได้จากสถิติการจับกุมคดียาเสพติดรายสำคัญ ในช่วงนี้พบการจับกุม 413 คดี ผู้ต้องหา 779 คน (จากเดิม 397 คดี ผู้ต้องหา 822 คน) ปริมาณของกลาง ยาเสพติดสำคัญที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ยาบ้า 53,051,129 เม็ด (จากเดิม 47,726,520 เม็ด) เฮโรอีน 311.3 ก.ก. (จากเดิม 206.9 ก.ก.) กัญชา 11,510.1 ก.ก. (จากเดิม 9,420.4 ก.ก.) 685 เม็ด (จากเดิม 210 เม็ด) ปริมาณของกลางยาเสพติดที่ลดลง ได้แก่ ไอซ์ 356.5 ก.ก. (จากเดิม 1,013.8 ก.ก.) โคเคน 15,389.2 กรัม (จากเดิม 26,870.0 กรัม) พืชกระท่อม 35 ก.ก. (จากเดิม 1,176.0 ก.ก.) เคตามีนผง 155 กรัม (จากเดิม 5,000 กรัม) เคตามีน 50 ขวด (จากเดิม 760 ขวด) ยาแก้ไอ 1,500 ขวด (จากเดิม 29,828 ขวด) ส่วน ยาแก้หวัดที่มีส่วนผสมของซูโดอีเฟดรีน 299,850 เม็ด ยางกัญชา 5 ก.ก. เมล็ดกัญชา 16,500 ก.ก. โซเดียมคาร์บอเนต 800 ก.ก. และแอมโมเนียมคลอไรด์ 600 ก.ก. (ซึ่งเป็นสารตั้งต้นที่ใช้ในขั้นตอนของกระบวนการผลิตยาเสพติด) ที่จับกุมได้ในช่วงนี้ไม่มีการจับกุมในช่วงที่ผ่านมา

อีกปัจจัยหนึ่งที่บ่งชี้ว่าสถานการณ์ยาเสพติดยังคงรุนแรงอยู่คือ กลุ่มนักค้ายังคงมีศักยภาพในการค้ายาเสพติดจำนวนมากอยู่ เห็นได้จากการจับกุมคดียาเสพติดรายสำคัญที่มีของกลางตั้งแต่ 1 ล้านเม็ดขึ้นไปที่จำนวนคดีค่อนข้างสูง ขณะที่นักค้าในระดับแสนเม็ดมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทั้งปริมาณของกลางและจำนวนคดี โดยการจับกุมคดียาเสพติดรายสำคัญที่มีของกลางตั้งแต่ 1 ล้านเม็ดขึ้นไป สามารถจับกุมได้ถึง 7 คดี ของกลางยาบ้า 14,696,000 เม็ด (จากเดิม 14 คดี ของกลางยาบ้า 19,524,000 เม็ด) ขณะที่นักค้าในระดับแสนเม็ด สามารถจับกุมได้ 112 คดี ของกลางยาบ้า 32,522,008 เม็ด (จากเดิม 65 คดี ของกลางยาบ้า 23,981,776 เม็ด) กลุ่มการค้ายาเสพติดสำคัญที่มีการจับกุมมากที่สุดในช่วงนี้คือ เครือข่ายพื้นที่ภาคเหนือ 71 คดี รองลงมาเป็นเครือข่ายพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 68 คดี เครือข่ายชนกลุ่มน้อยและชาวเขา 56 คดี เครือข่ายพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล 44 คดี เครือข่ายพื้นที่ภาคใต้ 38 คดี เครือข่ายเรือนจำ 27



คดี เครือข่ายพื้นที่ภาคกลาง 22 คดี เครือข่ายแอฟริกันตะวันตก 22 คดี เครือข่ายชาวต่างชาติในไทย 13 คดี เครือข่ายพื้นที่ภาคตะวันออก 7 คดี เจ้าหน้าที่รัฐ 3 คดี เครือข่ายการค้ากัญชาข้ามชาติ 3 คดี เครือข่ายแรงงานไทยในอิสราเอล 2 คดี และเครือข่ายการค้าเฮโรอีนข้ามชาติ 1 คดี จากข้อมูลการจับกุมคดีรายสำคัญจะพบว่า ชนกลุ่มน้อยมีบทบาทสำคัญทั้งเป็นผู้จัดหายาเสพติด ประสานต่อรองรายาเสพติดกับนายหน้าฝั่งประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งยังเป็นกลุ่มที่สำคัญในการลำเลียงยาเสพติดเข้าสู่พื้นที่ตอนในของประเทศ กลุ่มชนเผ่าที่มีบทบาทมากที่สุดในช่วง 6 เดือนนี้ คือ ชาวเขาเผ่าม้ง

ส่วนข้อมูลเฝ้าระวังปัญหาเสพติด สำนักยุทธศาสตร์เดือนมิถุนายน 2557 โดยสามารถจับกุมได้มากที่สุดถึง 47 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมาเป็นชาวเขาเผ่ามูเซอ และชาวเขาเผ่าลีซอ จับกุมได้เท่ากันคือ 16 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 ชาวเขาเผ่าอาข่า 11 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3 จีนฮ่อ 6 คน ร้อยละ 5.6 และเผ่าอื่นๆอีก 11 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3

“กลุ่มการค้าในเรือนจำยังคงมีบทบาทสำคัญในการบงการการค้ายาเสพติด”

ในส่วนของนักค้ายาเสพติดที่มีการบงการจากผู้ต้องขังที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ ที่มีการระบุว่าเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้สถานการณ์ยาเสพติดยังคงรุนแรงอยู่ โดยใน 6 เดือนนี้ พบการจับกุมคดียาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับนักโทษในเรือนจำ 85 คดี จาก 31 เรือนจำ (จากเดิม 104 คดี จาก 28 เรือนจำ) ดังนี้ เรือนจำกลางสงขลา 13 คดี เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช 8 คดี เรือนจำกลางคลองไผ่ และเรือนจำกลางระยอง เรือนจำละ 6 คดี เรือนจำกลางชลบุรี 5 คดี เรือนจำกลางบางขวาง 4 คดี เรือนจำเขาบิน และเรือนจำจังหวัดสงขลา เรือนจำละ 3 คดี เรือนจำกลางคลองเปรม เรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี เรือนจำจังหวัดนครราชสีมา เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เรือนจำกลางพิษณุโลก เรือนจำจังหวัดนครศรีธรรมราช และเรือนจำสมุทรสาคร เรือนจำละ 2 คดี เรือนจำกลางเชียงใหม่ เรือนจำกลางเชียงราย เรือนจำกลางขอนแก่น เรือนจำกลางสมุทรปราการ เรือนจำกลางอุดร เรือนจำกาฬสินธุ์ เรือนจำจังหวัดเชียงราย เรือนจำจังหวัดตรัง เรือนจำจังหวัดพิษณุโลก เรือนจำจังหวัดลำปาง เรือนจำจังหวัดอ่างทอง เรือนจำพิเศษพัทยา เรือนจำอำเภอดงเจริญบุรี เรือนจำอำเภอลำลูกเกด เรือนจำจังหวัดร้อยเอ็ด เรือนจำละ 1 คดี และไม่สามารถระบุเรือนจำอีก 8 คดี

ในช่วงที่ผ่านมาแม้ว่ารัฐบาลจะมีการติดตั้งเครื่องตัดสัญญาณโทรศัพท์ (Jammer) ในเรือนจำ 7 แห่ง ได้แก่ เรือนจำกลางเขาบิน เรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางคลองเปรม เรือนจำกลางระยอง เรือนจำกลางคลองไผ่ เรือนจำกลางพิษณุโลก และเรือนจำกลางราชบุรี แต่ก็



ยังพบการจับกุมคดียาเสพติดที่เชื่อมโยงกับผู้ต้องขังในเรือนจำเหล่านี้อยู่ เนื่องจากมีข้อจำกัดของเครื่องมือตัดสัญญาณโทรศัพท์ที่ไม่สามารถตัดสัญญาณได้ 100% ขณะที่บางส่วนก็ได้สั่งการผ่านทางเรือญาติหรือเครือข่ายทางการเข้าเยี่ยมโดยใช้รหัสลับต่างๆในการสื่อสารแทน

“กลุ่มนักค้ายาเสพติดมีรูปแบบวิธีการค้ายาเสพติด และการลักลอบลำเลียงยาเสพติดที่หลากหลายมากขึ้น”

สำหรับรูปแบบวิธีการค้ายาเสพติดของกลุ่มนักค้ายาเสพติดมีรูปแบบที่สลับซับซ้อนมากขึ้น กลุ่มนักค้ายาเสพติดได้มีการพัฒนาในด้านข้อมูลข่าวสารอย่างไร้พรมแดน โดยอาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น LINE หรือ Facebook ในการติดต่อการค้ากัน ทั้งนี้กลุ่มนักค้ายาเสพติดได้มีการทำธุรกรรมอำพรางทางการเงินมากขึ้น และจะมีความสลับซับซ้อนในการดำเนินงานด้านธุรกรรมการเงินมากขึ้น เช่น การใช้นอมินี ในการทำธุรกรรมทางการเงินแทน ทั้งนี้เพื่อป้องกันหรือตัดตอนมิให้สามารถจับกุมผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ หรือผู้อยู่เบื้องหลังได้ ขณะที่รูปแบบการชักชวนยาเสพติดของกลุ่มนักค้าจะมีวิธีการชักชวนลำเลียงจากแนวชายแดนเข้าสู่พื้นที่ตอนในที่หลากหลาย เช่น การชักชวนมากับรถบรรทุกพืชผลทางการเกษตร การใช้รถยนต์ส่วนบุคคลในการลำเลียง การดัดแปลงรถยนต์ ในการลำเลียง เป็นต้น อย่างไรก็ตามกลุ่มนักค้าก็มักจะใช้วิธีการเดิมๆแต่ในช่วงหลังพบการลักลอบขนส่งโดยรถโดยสารประจำทาง รถไฟ บริษัทขนส่งสินค้า การส่งทางพัสดุไปรษณีย์บ่อยครั้งขึ้น ซึ่งจากสถิติการจับกุมคดียาเสพติดที่สำคัญ พบว่า การชักชวนของกลุ่มนักค้ายาเสพติด ส่วนใหญ่ชักชวนมากับรถยนต์ ยานพาหนะ 90 คดี ร้อยละ 37.5 ชักชวนมากับสัมภาระ 60 คดี ร้อยละ 25.0 ชักชวนในที่พัก 20 คดี ร้อยละ 8.3 ชักชวนในร่างกาย 11 คดี และอื่นๆ 59 คดี ร้อยละ 24.6

“การจับกุมคดียาเสพติดในพื้นที่พิเศษยังคงมีอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคเหนือและพื้นที่ กรุงเทพฯและปริมณฑล”

การจับกุมคดียาเสพติดรายสำคัญในพื้นที่พิเศษ พบแนวโน้ม ดังนี้พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคเหนือ ยังคงมีการจับกุมได้อย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยช่วงนี้สามารถจับกุมได้ 99 คดี ผู้ต้องหา 199 คน จากเดิมที่จับกุมได้ 79 คดี ผู้ต้องหา 170 คน ปริมาณของกลางที่ยึดได้เพิ่มขึ้นจากช่วงที่ผ่านมา ได้แก่ เฮโรอีน 58.0 ก.ก. (จากเดิม 44.2 ก.ก.) ปริมาณของกลางที่ยึดได้ลดลง จากช่วงที่ผ่านมา ได้แก่ ยาบ้า 21,274,787 เม็ด (จากเดิม 22,911,515 เม็ด) ไอซ์ 138.0 ก.ก. (จากเดิม 495.3 ก.ก.) ส่วนสารตั้งต้นที่ใช้ในขั้นตอนการผลิตยาเสพติดที่จับกุมได้ ได้แก่ โซเดียมคาร์บอเนต 800 ก.ก. และแอมโมเนียมคลอไรด์ 600 ก.ก. ไม่มีการจับกุมได้ในช่วงที่



ผ่านมา พื้นที่ กทม. และปริมณฑล พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยช่วงนี้สามารถจับกุมได้ 92 คดี ผู้ต้องหา 150 คน จากเดิมที่จับกุมได้ 76 คดี ผู้ต้องหา 163 คน ปริมาณของกลางที่ยึดได้เพิ่มขึ้น จากช่วงที่ผ่านมา ได้แก่ โคเคน 12,224 กรัม (จากเดิม 2,850 กรัม) กัญชา 731 ก.ก. (จากเดิม 570.4 ก.ก.) เฮโรอีน 685 เม็ด (จากเดิม 200 เม็ด) ปริมาณของกลางที่ยึดได้ลดลงจากช่วงที่ผ่านมา ได้แก่ ยาบ้า 6,522,455 เม็ด (จากเดิม 9,729,321 เม็ด) ไอซ์ 141.0 ก.ก. (จากเดิม 286.4 ก.ก.) เฮโรอีน 21.0 ก.ก. (จากเดิม 34.5 ก.ก.) เคตามีน 50 ขวด (จากเดิม 757 ขวด) เคตามีนผง 155 กรัม (จากเดิม 5,000 กรัม) ส่วน เมล็ดกัญชา/กัญชา 16,500 ก.ก. ที่ยึดได้ในช่วงนี้ไม่มีการยึดได้ในช่วงที่ผ่านมา พื้นที่ 3 จชต. พบว่ามีแนวโน้มลดลงโดยช่วงนี้สามารถจับกุมได้ 6 คดี ผู้ต้องหา 11 คน จากเดิมที่จับกุมได้ 20 คดี ผู้ต้องหา 34 คน ปริมาณของกลางที่ยึดได้ลดลงจากช่วงที่ผ่านมา ได้แก่ ยาบ้า 375,380 เม็ด (จากเดิม 683,985 เม็ด)

3.2 สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด

จากผลการดำเนินงานในช่วง 6 เดือน พบว่า ผลการดำเนินงานในภาพรวม (1 ต.ค. 2556-31 มี.ค. 2557) มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษา จำนวน 95,760 คน (ร้อยละ 31.9) จากเป้าหมาย ในการนำผู้เสพเข้าบำบัดรักษา จำนวน 300,000 คน เมื่อแยกตามระบบการบำบัดรักษา ได้แก่ ระบบสมัครใจ จำนวน 18,243 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 ระบบบังคับบำบัด จำนวน 71,379 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 และระบบต้องโทษ จำนวน 6,168 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 โดยพื้นที่ที่มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษา ระบบสมัครใจในเกณฑ์สูง 10 อันดับแรก ได้แก่ จ.ปทุมธานี เชียงใหม่ เชียงราย สงขลา ขอนแก่น กทม. ระยอง สุราษฎร์ธานี นครราชสีมา และพระนครศรีอยุธยา นอกจากนี้ยังสามารถติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษาได้ 77,380 ราย (ร้อยละ 17.35)

“เกือบร้อยละ 50 ของนักเรียน/นักศึกษาที่มีการศึกษาระดับมัธยมต้นยังเป็นกลุ่มหลัก ที่เข้ารับการบำบัดรักษา”

จากรายงานในแบบ บสต. ของข้อมูลผู้เข้าบำบัดรักษา ในช่วง 6 เดือนนี้ จะเห็นได้ว่า ร้อยละ 44.7 จะเป็นกลุ่มเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี มีสัดส่วนไม่เปลี่ยนแปลงจากช่วงก่อนหน้านี้ และกลุ่มอายุที่น้อยกว่า 15 ปี มีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 1.3 เป็นร้อยละ 0.8 ผู้เข้ารับ การบำบัดรักษาในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ นั้น อาชีพหลักที่ผู้เข้ารับการบำบัดรักษา ยังคงเป็นกลุ่มอาชีพ รับจ้าง ว่างาน และเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 46.6, 17.1 และ 12.2 ตามลำดับ โดยกลุ่มอาชีพ รับจ้างมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 45.4 เป็นร้อยละ 46.6 อาชีพว่างงานมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากร้อยละ 16.7 เป็นร้อยละ 17.1 ส่วนกลุ่มอาชีพเกษตรกรมีสัดส่วนลดลง จากร้อยละ 15.5 เป็น



ร้อยละ 12.2 ในกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา พบว่ามีสัดส่วนลดลง จากร้อยละ 7.6 เป็นร้อยละ 6.8 ส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้มีระดับการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงร้อยละ 47.8 รองลงมาคือระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 19.8 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 16.2 ตัวยาที่นักเรียน/นักศึกษานิยมใช้มากที่สุดยังคงเป็นยาบ้า โดยมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 75.2 เป็นร้อยละ 78.8 รองลงมาคือ กัญชา มีสัดส่วนลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 11.5 เป็นร้อยละ 10.1 และไอซ์ มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเช่นกันจากร้อยละ 3.2 เป็นร้อยละ 3.4 ขณะที่เฮโรอีน และฝิ่น มีสัดส่วนไม่ต่างจากช่วงที่ผ่านมาอยู่ที่ร้อยละ 0.2 โดยพบการใช้เฮโรอีนในกลุ่มนักเรียน/นักศึกษาในพื้นที่ จ.เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง นครสวรรค์ ชัยภูมิ ภูเก็ต นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา และ กทม. พบการใช้ฝิ่นในกลุ่มนักเรียน/นักศึกษาในพื้นที่ จ.เชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน

“กลุ่มหลักของผู้เข้ารับการบำบัดรายใหม่จะเป็นเยาวชน อายุ 15-24 ปี”

สำหรับผู้เข้ารับการบำบัดรักษาที่จำแนกเป็นรายใหม่/รายเก่า พบว่า ผู้เข้าบำบัดรายใหม่ (ร้อยละ 68.3) มีแนวโน้มสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 71.1 เป็นร้อยละ 68.3 กลุ่มอายุของผู้เข้าบำบัดรักษารายใหม่จะเป็นเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี มากที่สุด ถึงร้อยละ 47.0 และมีสัดส่วนลดลงจากช่วงก่อนหน้านี้ จากร้อยละ 50.5 เป็นร้อยละ 47.0 อาชีพหลักของผู้บำบัดรักษากลุ่มนี้จะเหมือนกับภาพรวม คือ กลุ่มอาชีพรับจ้าง ว่างาน และเกษตรกร (ร้อยละ 48.4, 15.7 และ 11.3 ตามลำดับ) ตัวยาที่เข้ารับการบำบัดรักษามากที่สุด คือ ยาบ้า (ร้อยละ 87.2) กัญชา (ร้อยละ 4.5) และไอซ์ (ร้อยละ 3.7) โดยพื้นที่ที่มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษารายใหม่ในเกณฑ์สูงใน 10 จังหวัดแรก ได้แก่ กทม. อุตรธานี อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด นครราชสีมา เพชรบูรณ์ ชลบุรี นครศรีธรรมราช ขอนแก่น และเชียงใหม่

“กลุ่มผู้ติดและผู้ติดยรุนแรงมีแนวโน้มสัดส่วนเพิ่มขึ้น”

ผู้เข้าบำบัดที่จำแนกตามภาวะการใช้ยาเสพติดของผู้เข้ารับการบำบัดรักษา คือ กลุ่มผู้เสพ กลุ่มผู้ติด และกลุ่มผู้ติดยรุนแรง ปรากฏว่า ร้อยละ 61.1 ที่ถูกเจ้าหน้าที่วินิจฉัยว่าเป็นกลุ่มผู้เสพ มีสัดส่วนลดลงจากช่วงก่อนหน้านี้ ในขณะที่ส่วนกลุ่มผู้ติด มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 25.6 เป็นร้อยละ 36.1 และกลุ่มผู้ติดยรุนแรง มีแนวโน้มสัดส่วนเพิ่มขึ้นเช่นกัน จากร้อยละ 1.6 เป็นร้อยละ 2.8 เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มผู้ติดยรุนแรง พบว่า กลุ่มอายุส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 25-29 ปี ร้อยละ 23.1 รองลงมาคือ กลุ่มอายุระหว่าง 30-34 ปี ร้อยละ 21.3 และกลุ่มอายุระหว่าง 20-24 ปี ร้อยละ 18.4 ยาเสพติดที่กลุ่มผู้ติดยรุนแรงเข้ามารับการบำบัดรักษามากที่สุดคือ



ยาบ้า สัดส่วนไม่เปลี่ยนแปลงจากช่วงก่อนหน้านี้อยู่ที่ร้อยละ 63.3 รองลงมา คือเฮโรอีน ร้อยละ 8.4 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และไอซ์ ร้อยละ 8.6 มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ลักษณะการใช้ยาเสพติดของผู้เข้ารับการบำบัดรักษา พบว่า ส่วนใหญ่จะใช้ยาเสพติดชนิดเดียวมากที่สุด (ร้อยละ 84.7) และการใช้ยาเสพติดที่มากกว่า 1 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 15.3 โดยเฉพาะการใช้ยาเสพติดมากกว่า 1 ชนิด มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดจากร้อยละ 10.9 เป็นร้อยละ 15.3

“ไอซ์มีสัดส่วนผู้เข้ารับการบำบัดรักษาลดลงอย่างต่อเนื่อง”

ตัวยาที่ผู้เข้ารับการบำบัดมากที่สุดในช่วงนี้ ได้แก่ ยาบ้า ซึ่งมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 86.0 รองลงมา ได้แก่ กัญชา ร้อยละ 4.0 และไอซ์ ร้อยละ 3.6 โดยตัวยาเสพติดที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นคือ ยาบ้า เฮโรอีน และฝิ่น ในขณะที่ตัวยาอื่นๆ คือ กัญชา ไอซ์ และพืชกระท่อม มีสัดส่วนลดลงเมื่อพิจารณาแยกรายตัวยา พบว่า

ยาบ้า มีสัดส่วนของผู้เข้ารับการบำบัดรักษาเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 84.0 เป็นร้อยละ 86.0 ส่วนใหญ่จะเป็นเยาวชนอายุระหว่าง 15-24 ปี ถึงร้อยละ 45.0 มีแนวโน้มสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 46.7 เป็นร้อยละ 45.0 พื้นที่ที่พบผู้เข้าบำบัดรักษาในในเกณฑ์สูง 10 ลำดับแรก ได้แก่ กทม. อุบลราชธานี อุดรธานี ร้อยเอ็ดชลบุรี นครราชสีมา กาฬสินธุ์ เชียงใหม่ พระนครศรีอยุธยา และเพชรบูรณ์

กัญชา มีสัดส่วนของผู้เข้ารับการบำบัดรักษา ลดลงจากร้อยละ 4.9 เป็นร้อยละ 4.0 โดยกลุ่มหลักที่เข้ารับการบำบัดรักษาจะมีอายุระหว่าง 15-19 ปี ถึง 1 ใน 3 ของผู้เข้าบำบัดรักษาในตัวยานี้ และมีแนวโน้มสัดส่วนลดลงอย่างเห็นได้ชัด จากร้อยละ 37.1 เป็นร้อยละ 32.2 พื้นที่ที่พบผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในเกณฑ์สูง 10 อันดับแรก ได้แก่ กทม. สงขลา นครศรีธรรมราช อุดรธานี ตรัง สุราษฎร์ธานี ชลบุรี สตูล ขอนแก่น และสมุทรปราการ

ไอซ์ พบว่า มีแนวโน้มของสัดส่วนผู้เข้ารับการบำบัดรักษาลดลง จากร้อยละ 4.1 เป็นร้อยละ 3.6 กลุ่มหลักที่เข้ารับการบำบัดส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 20-24 ปี มีแนวโน้มลดลงไม่มากนัก จากร้อยละ 26.3 เป็นร้อยละ 25.6 เช่นเดียวกับกับกลุ่มระหว่าง 15-19 ปี ที่มีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 21.9 เป็นร้อยละ 15.4 มีการแพร่ระบาดไปในหลายพื้นที่ โดยพื้นที่ที่มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในเกณฑ์สูง 10 อันดับแรก ได้แก่ กทม. สงขลา สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ชลบุรี ภูเก็ต ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ และจันทบุรี



เฮโรอีน มีสัดส่วนผู้เข้ารับการบำบัดรักษาเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 0.9 เป็นร้อยละ 1.7 กลุ่มอายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไป จะเป็นกลุ่มหลักที่เข้ารับการบำบัดรักษา ถึงร้อยละ 59.4 ในช่วงเวลานี้ พบว่า มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 55.4 เป็น ร้อยละ 59.4 พื้นที่ที่มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในเกณฑ์สูง ได้แก่ จ.เชียงราย เชียงใหม่ กทม. และนราธิวาส

ฝิ่น พบสัดส่วนของผู้เข้ารับการบำบัดรักษาเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 0.8 เป็นร้อยละ 1.5 จะพบมากในผู้เสพยาเสพติดกลุ่มอายุมากกว่า 39 ปีขึ้นไป ที่มีแนวโน้มสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 71.6 เป็นร้อยละ 73.6 พื้นที่ภาคเหนือจะเป็นพื้นที่ที่มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในเกณฑ์สูง ได้แก่ จ.เชียงราย เชียงใหม่ และตาก

สารระเหย ในช่วงเวลานี้พบว่าสัดส่วนไม่เปลี่ยนแปลง อยู่ที่ร้อยละ 1.0 โดยเยาวชนกลุ่มอายุระหว่าง 15-19 ปี จะเป็นกลุ่มที่เข้ารับการบำบัดรักษามากที่สุด และมีสัดส่วนลดลง จากร้อยละ 38.8 เป็นร้อยละ 33.6 มีการแพร่ระบาดในทุกพื้นที่ แต่พบผู้เข้ารับการบำบัดรักษามากในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ พื้นที่ที่พบการแพร่ระบาดในเกณฑ์สูง ได้แก่ จ.มหาสารคาม อุบลราชธานี อุดรธานี เชียงใหม่ บุรีรัมย์ ขอนแก่น ร้อยเอ็ด และ กทม.

พืชกระท่อม แนวโน้มของผู้เข้ารับการบำบัดลดลง จากร้อยละ 3.3 เป็นร้อยละ 1.1 ครึ่งหนึ่งของผู้เข้าบำบัดรักษาในกลุ่มนี้ที่เป็นเยาวชนอายุระหว่าง 15-19 ปี ซึ่งในช่วงเวลานี้มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 47.9 เป็นร้อยละ 50.6 ในขณะที่กลุ่มอายุระหว่าง 20-24 ปีมีสัดส่วนลดลงอย่างเห็นได้ชัด จากร้อยละ 27.1 เป็นร้อยละ 15.4 ในช่วงเวลานี้พบการแพร่ระบาดไปทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ที่พบการแพร่ระบาดในทุกจังหวัด พื้นที่ที่มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในเกณฑ์สูง ได้แก่ จ.สุราษฎร์ธานี สงขลา นครศรีธรรมราช ยะลา และกระบี่

น้ำดื่มใบกระท่อม สัดส่วนผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในช่วงเวลานี้มีสัดส่วนไม่แตกต่างจากช่วงก่อนหน้านี้ อยู่ที่ร้อยละ 0.4 เยาวชนกลุ่มหลักที่เข้ารับการบำบัดรักษาจะมีอายุระหว่าง 15-19 ปี ร้อยละ 40.2 และมีสัดส่วนการบำบัดรักษาลดลงค่อนข้างมาก จากร้อยละ 51.9 เป็นร้อยละ 40.2 ในช่วงเวลานี้พบผู้เข้ารับการบำบัดจากทุกจังหวัดในพื้นที่ภาคใต้ และยังพบการแพร่ระบาดไปในพื้นที่อื่นอีก ได้แก่ กทม. และปทุมธานี โดยพื้นที่ที่พบผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในเกณฑ์สูง ได้แก่ จ.สงขลา ปัตตานี และยะลา



บทที่ 4

ผลที่ได้จากการดำเนินการจัดการความรู้เพื่อป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นระบบ โดยมีผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินการ ดังนี้

4.1 แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

4.1.1 แนวทางการปรับปรุงการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาการถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนจากผู้แทนของสถานีตำรวจในพื้นที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9 ที่มีผลงานการปราบปรามยาเสพติด กลุ่มผู้พิพากษาและอัยการ ผู้แทนจากกองกำกับการสืบสวนสอบสวนนครบาล 1-9 ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปป.ส.) ผู้แทนจากกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ผู้แทนจากกรมราชทัณฑ์ และผู้แทนจากกลุ่มงานตรวจยาเสพติด กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยการประชุมใช้วิธีการเขียนปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Beat practice) ได้ข้อมูลดังนี้

(1) การป้องกันยาเสพติดเป็นภารกิจหลักที่ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นต้องรับผิดชอบ และให้ความสำคัญเป็นกรณีพิเศษ และผู้ปฏิบัติต้องดำเนินงานในเชิงรุกอย่างจริงจัง ต่อเนื่องและให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็วที่สุด และการปฏิบัติหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยเด็ดขาด ทั้งนี้ผู้บังคับบัญชา ทุกระดับจักต้องเอาใจใส่ กำกับดูแล โดยใกล้ชิด และให้ดำเนินการทั้งทางวินัย และทางอาญาต่อข้าราชการตำรวจที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างเด็ดขาดและรวดเร็ว ส่วนผู้ที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ให้พิจารณาความดีความชอบเป็นลำดับแรก

(2) แนวทางการป้องกันยาเสพติดเป็นการดำเนินงานเพื่อขจัดหรือควบคุมปริมาณยาเสพติดและการกระทำใดๆ ที่ผิดต่อกฎหมายยาเสพติดให้หมดสิ้นไป หรือลดลงจนอยู่ในระดับต่ำสุดภายใต้เงื่อนไข ความเป็นไปได้ตามข้อเท็จจริงของสภาวะแวดล้อม โดยดำเนินการ



ป้องกันมีลักษณะเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกันของระบบงานต่างๆ ได้แก่ ระบบการข่าว ระบบการสืบสวนจับกุม ระบบการสอบสวนดำเนินคดี ตลอดจนมาตรการทั้งปวงในการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย นอกจากนี้ การป้องกันยังหมายถึง ความรวมถึงการดำเนินงานในส่วนของการป้องปรามในอันที่จะจัดสาเหตุและโอกาสที่จะเกิดการกระทำผิดกฎหมายยาเสพติดด้วย

การป้องกันการผลิตยาเสพติด มิติแรกของปัญหายาเสพติด คือ การลักลอบผลิตยาเสพติด โดยมุ่งเน้นการสกัดกั้นตัวยาตั้งแต่ต้นแหล่งกำเนิด มิให้มีโอกาสแพร่กระจายออกไปสู่กระบวนการค้าโดยอาศัยแนวคิดในเชิงอาชญวิทยาที่กำหนดกลยุทธ์ ทั้งในแง่ของการป้องกัน ประกอบด้วย การลดมูลเหตุจูงใจในการผลิตด้วยการปฏิบัติการจิตวิทยาการตัดโอกาสในการผลิต ด้วยการสกัดกั้นวัตถุดิบ การเพ่งเล็งบุคคล และสถานที่เป้าหมายและการจัดการผลิตด้วยการสืบสวนปราบปรามทำลายแหล่งผลิตยาเสพติด

การปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด กลุ่มการค้ายาเสพติด ทั้งที่เป็นองค์กรในลักษณะขบวนการ และกลุ่มการค้าอิสระต่างๆ เป็นชนวนสำคัญในการผลักดันวงจรการค้ายาเสพติดให้ดำเนินไปกระบวนการต่างๆ เหล่านี้เป็นเครือข่ายของพฤติกรรมที่เชื่อมโยงความเคลื่อนไหวตั้งแต่แหล่งผลิต ไปจนกระทั่งถึงแหล่งแพร่ระบาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ แนวคิดนี้จึงมุ่งทำลายขบวนการการค้ายาเสพติด ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ ในด้านการสร้างและขยายอิทธิพลในทางที่ผิดกฎหมาย การก่อให้เกิดการทุจริตแสวงประโยชน์ในทางมิชอบ และการเป็นกลจักรสำคัญต่อปริมาณยาเสพติดในตลาดการค้าที่ส่งผลร้ายต่อประชาชนทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ

(3) โครงสร้างปัญหายาเสพติดจะถูกทำลายด้วยการดำเนินกลยุทธ์ 5 แนวทาง ประสานการปฏิบัติลงสู่ 4 แนวเขตพื้นที่ กล่าวคือ ตัดวงจรปัญหา 3 ด้านให้ออกจากกัน โดยการควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด (Supply) การลดความต้องการในกลุ่มผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด (Demand) การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติด (Potential Demand) ด้วยการสร้างพลังแผ่นดินและชุมชนเข้มแข็ง และการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ

โดยมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินแนวทางแต่ละด้าน ดังนี้

1) การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด ด้วยการกดดันไม่ให้ผู้ค้ากลับมามีพฤติกรรมค้ายาเสพติด และไม่ให้เกิดรายใหม่ ดำเนินมาตรการ/แนวทางในการควบคุมสกัดกั้น ตลอดจนการประสานความร่วมมือไม่ให้ยาเสพติดเข้ามาในประเทศไทย ควบคุมปัจจัยที่จะมีส่วนทำให้เกิดการกระทำผิด



2) การลดความต้องการในกลุ่มผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด ด้วยการดูแลผู้เสพผู้ติตให้กลับมาดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข และป้องกันไม่ให้อาสาสมัครติดยาเสพติดซ้ำ

3) การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติดด้วยการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กลุ่มผู้มีโอกาส เข้าไปใช้ยาเสพติดโดยมุ่งเน้นกลุ่มเด็กและเยาวชน และพัฒนาปัจจัยแวดล้อมทางบวกและควบคุมปัจจัยลบที่เอื้อต่อการแพร่ระบาด

4) การสร้างพลังแผ่นดินและชุมชนเข้มแข็ง ด้วยการสร้างกระแสพลังขับเคลื่อนทางสังคมเพื่อเป็นพลังแผ่นดิน และสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน ให้มีศักยภาพต่อสู้เอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน

5) การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ ด้วยการบูรณาการมาตรการแนวทางแผนปฏิบัติการทุกระดับ ให้ประสานสอดคล้องกัน

ทั้งนี้ การดำเนินกลยุทธ์ทั้ง 5 แนวทาง กลไกของรัฐทั้งหน่วยงานส่วนกลาง กทม. จังหวัด อำเภอ/เขต จะต้องบูรณาการแนวคิด แผนงาน โครงการ งบประมาณ และการดำเนินงานลงสู่พื้นที่เป้าหมาย ซึ่งอาจจำแนกและกำหนดสถานภาพของพื้นที่และแนวทางการดำเนินงานเป็นดังนี้

1) พื้นที่นอกประเทศ ได้แก่ พื้นที่ที่มีปัญหาการผลิตฝิ่นนอกประเทศ ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวเนื่องกับปัญหาความมั่นคงในแนวชายแดนและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จำเป็นต้องใช้การประสานความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นหลัก

2) พื้นที่ชายแดน ได้แก่ พื้นที่ภายในประเทศซึ่งเป็นเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งทางบกและทางทะเล รวมถึงช่องทางเข้าออกตามแนวชายแดน ทั้งด่านถาวร จุดผ่อนปรน มีสถานะเป็นพื้นที่ด่านหน้าของการนำเข้าและลำเลียงยาเสพติดจากแหล่งผลิตฝิ่นนอกประเทศเข้ามาและเป็นพื้นที่สุดท้ายของการนำน้ำยาเคมี เคมีภัณฑ์ สารตั้งต้น รวมทั้งอุปกรณ์การผลิตออกไปยังแหล่งผลิต จำเป็นต้องเฝ้าระวังและสกัดกั้นด้วยกำลังป้องกันชายแดนและการจัดระเบียบและเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านป้องกันชายแดน

3) พื้นที่ตอนใน ได้แก่ พื้นที่จังหวัดและอำเภอทั่วไป ทั้งในเขตเมืองและชนบท ซึ่งมีปัญหาการค้าและแพร่ระบาดของยาเสพติด แต่โครงสร้างปัญหาและปัจจัยเสี่ยงทางกายภาพและทางเศรษฐกิจสังคมเงื่อนไขซึ่งเกี่ยวเนื่องกับปัญหายาเสพติดยังไม่ซับซ้อน แนวทางการดำเนินการหลักใช้การกดดันแยกสลายผู้ค้าและผู้เสพให้เข้าสู่กระบวนการปรับเปลี่ยน



ความคิดและพฤติกรรม การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ และเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนให้เข้ามาดูแลปัญหาอย่างยั่งยืน

4) พื้นที่ใจกลาง ได้แก่ พื้นที่กรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และเมืองสำคัญ ซึ่งมีการขยายตัวของเมืองสูง มีปัจจัยเสี่ยงทั้งทางกายภาพ เศรษฐกิจสังคม และการบริหารที่ซับซ้อน มีปัญหาทั้งการค้าและแพร่ระบาดรุนแรง การต่อสู้ปัญหายาเสพติดจะต้องใช้แนวทางทุกมาตรการ ดำเนินการอย่างผสมผสานทั้งการแก้ไขปัญหายาเสพติดควบคู่ไปกับการควบคุมและพัฒนาสถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

4.1.2 แนวทางการพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) พัฒนาข้อมูลเครือข่ายการค้ายาเสพติดระดับประเทศ ให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน และเป็นระบบโดยผู้บังคับบัญชาสามารถนำไปใช้ในการอำนวยการ และปฏิบัติสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ 2) กำหนดแบ่งมอบเป้าหมายให้หน่วยปฏิบัติดำเนินการสืบสวนปราบปราม มุ่งเน้นการนำมาตรการริบทรัพย์สืบตาม พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 และ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาบังคับใช้ พร้อมกับสืบสวนสอบสวนขยายผลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ทราบถึงผู้ที่อยู่เบื้องหลังและผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการค้ายาเสพติด

3) จัดตั้งชุดปฏิบัติการสืบสวนหาข่าว และชุดปฏิบัติการปราบปรามเพื่อสืบสวนติดตามความเคลื่อนไหวและป้องกันเครือข่ายการค้ายาเสพติดระดับประเทศและกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด

4) รวบรวมและจัดทำระบบหมายจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีประกันชั้นศาล ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อดำเนินการออกหมายจับใหม่แล้วเร่งรัดการสืบสวนจับกุมกรณีเป็นผู้ค้ายาเสพติดรายสำคัญและปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่น่าจะยึดหรืออายัดได้ให้พิจารณานำมาตรการริบทรัพย์สืบตาม พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 และ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาบังคับใช้ตามกรณี

5) วิเคราะห์ข้อมูลติดตามแนวโน้ม และการเปลี่ยนแปลงเส้นทางลักลอบลำเลียงยาเสพติด เพื่อแจ้งหน่วยปฏิบัติของตำรวจทราบและปรับแผนการตั้งจุดตรวจจุดสกัดให้ทันต่อสถานการณ์อยู่เสมอ



6) สนับสนุนการข่าวและการตรวจสอบข้อมูล รวมถึงการวิเคราะห์เครือข่ายยาเสพติด เมื่อได้รับการร้องขอ

7) สนับสนุนการปิดล้อมตรวจค้นเป้าหมายที่เป็นแหล่งผลิต แหล่งพักยา แหล่งอบายมุขที่มีการแพร่กระจายยาเสพติด เมื่อได้รับการร้องขอ โดยมุ่งเน้นการจับกุมและการรวบรวมหลักฐานข้อมูล เอกสาร บัญชีทางการเงิน การติดต่อสื่อสาร เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนขยายผลไปถึงเครือข่ายและผู้ที่อยู่เบื้องหลังการค้ายาเสพติด

8) สนับสนุนการสุ่มตรวจสารเสพติดในปัสสาวะของผู้ที่ไปใช้บริการในสถานบริการที่เป็นแหล่งแพร่กระจายยาเสพติด เมื่อได้รับการร้องขอ

9) สนับสนุนตำรวจ D.A.R.E. (Drug Abuse Resistance Education) ทำหน้าที่เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้และฝึกทักษะการปฏิเสธใช้ยาเสพติดให้แก่เด็กนักเรียน

10) ประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานให้ประชาชนและหน่วยงานอื่นได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง โดยใช้สื่อสถานีวิทยุของตำรวจ และขอความร่วมมือสื่อมวลชนทุกแขนง

ในการดำเนินงานรัฐบาลจึงได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 29/2546, 30/2546 และ 31/2546 ลงวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2546 กำหนดแนวทางการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด การจัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ และจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เอาชนะยาเสพติดระดับต่าง ๆ โดยกลไกของรัฐทุกหน่วยงานและทุกระดับต้องถือว่าการต่อสู้เอาชนะยาเสพติดเป็นสิ่งเร่งด่วน เป็นหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันและต้องดำเนินการสนับสนุนการดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องโดยวิธีการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ในการป้องกันยาเสพติดมีหลายวิธีด้วยกัน คือ

1) สายหรือผู้ให้ข่าว เป็นส่วนประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของการสืบสวนคดียาเสพติดตั้งแต่เริ่มคดีจนถึงการพัฒนาขยายผลรูปคดี สายของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำหน้าที่หาข่าวว่าจะมีการซื้อขายหรือลำเลียงยาเสพติดชนิดใด ใช้เส้นทางใด ใช้พาหนะชนิดไหน ยาเสพติดนั้นใช้วิธีซุกซ่อนอย่างไร นอกจากสายที่ทำหน้าที่หาข่าวแล้ว บางครั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ได้ข่าวจากพลเมืองดีด้วยเช่นกัน

2) วิธีล่อซื้อ เป็นวิธีการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้บุคคลที่สามารถทำให้ผู้ค้ายาเสพติดไว้วางใจและนัดหมายซื้อขายยาเสพติด โดยส่วนใหญ่วิธีล่อซื้อนี้จะใช้สายลับที่เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้ผ่านการฝึกฝนมาโดยเฉพาะ เพื่อป้องกันการสงสัยเป็นคนติดต่อใช้เจ้าหน้าที่อำพราง ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นสัญญาบัตร และเงินที่ใช้ล่อซื้อ เมื่อมีการตกลงนัดหมายซื้อขาย เจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะแสดงตัวและจับกุม วิธีการล่อนื้มนับว่าเป็นวิธีที่มี



ประสิทธิภาพมากที่สุด แต่ก็เป็นวิธีการที่อันตรายมากที่สุดเช่นกัน เพราะหากความลับรั่วไหล สายลับอาจถูกทำร้ายได้ นอกจากนี้ในบางคดีผู้ค้ายาเสพติดไหวตัวทันก็ลงมือชิงปล้นเงินที่จะนำมา ล่อซื้อเสียเอง

3) วิธีสกัดจับตามเส้นทางลำเลียง คือ การนำกำลังเจ้าหน้าที่ตั้งด่านสกัดตามจุดต่างๆ ที่ได้รับรายงานมาจากสายลับ หรืออาจจะเป็นการตรวจตราในพื้นที่ที่มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดบ่อยครั้ง หรือเป็นสถานที่ที่เกิดคดีอยู่เสมอ เช่น ตามสถานีขนส่งรถโดยสาร หรือบนรถโดยสารประจำทาง ตามโรงงาน สถานศึกษา เป็นต้น

4) วิธีสอบปากคำผู้ต้องหาแล้วขยายผลจับกุมผู้ที่เกี่ยวข้อง เมื่อผู้ต้องหาที่จับกุมได้เป็นผู้กระทำความผิดจริง เจ้าหน้าที่สอบสวนก็จะสอบสวนเพื่อขยายผล การจับกุมเพื่อให้ได้ผู้ต้องหารายอื่นๆ ที่ร่วมขบวนการแต่ยังไม่ถูกจับกุม เนื่องจากกระบวนการค้ายาเสพติดเป็นกระบวนการที่ผู้ค้าพยายามตัดตอน เพื่อไม่ให้ต้นตอผู้ผลิตรายใหญ่หรือแหล่งผลิตรายใหญ่ถูกจับกุมหรือถูกทำลาย โดยใช้ระบบนายหน้าเป็นจุดตัดตอน ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องอาศัยกฎหมายที่ได้ให้อำนาจไว้ เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายยึดทรัพย์ในการขยายผลจับกุมต่อไป

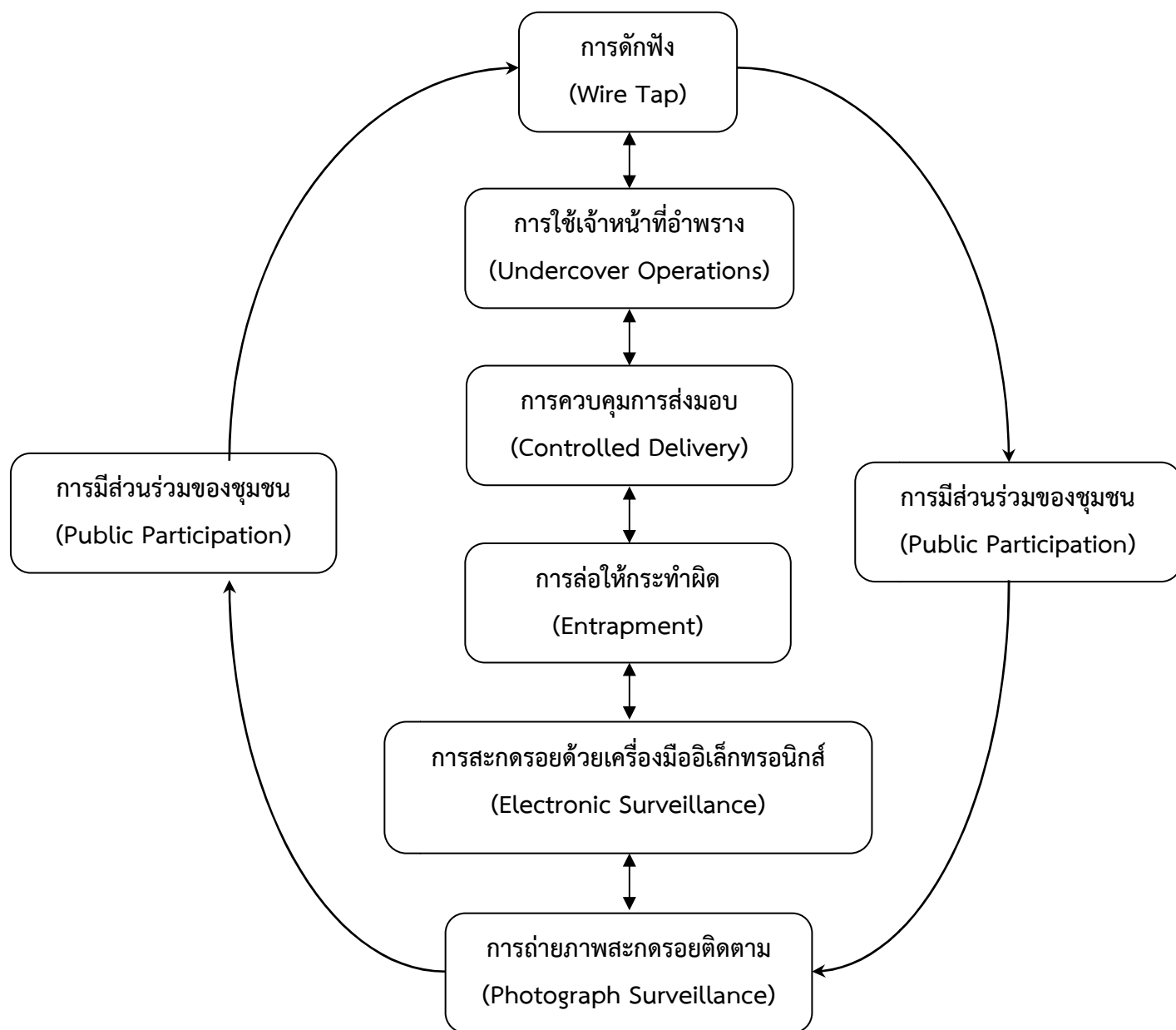
5) วิธีการตรวจค้นและจับกุม เมื่อเป็นที่แน่ชัดแล้วว่าสถานที่ใดหรือบุคคลใดที่เป็นที่ต้องสงสัยตามที่สายลับรายงานมา หรือได้รับการชี้ตอจากผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมไปก่อนแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ขอเข้าตรวจค้น โดยมีบัตรเจ้าพนักงานปราบปรามยาเสพติดที่กฎหมายให้อำนาจไว้ และถ้าหากพบของกลางหรือยาเสพติดก็จะดำเนินการจับกุมส่งสำนวนฟ้องศาลเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดต่อไป

ปัญหาที่สลับซับซ้อน ประกอบด้วยเหตุปัจจัยต่างๆ หลายประการมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดจึงต้องไม่มุ่งเน้นการแก้ไขเฉพาะที่ปลายเหตุเท่านั้น แต่จะต้องประสานการดำเนินงานกับมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครอบคลุมทุกปัจจัยอันเป็นสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา การป้องกันการแพร่ระบาดยาเสพติดที่ผ่านมา มุ่งเน้นไปที่การจับกุมผู้เสพเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการจับกุมผู้จำหน่ายรายย่อยและรายใหญ่ยังไม่มากเท่าที่ควร ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จในการขจัดปัญหาการค้าปลีกในแหล่งแพร่ระบาดทั้งไม่สามารถแยกผู้เสพออกจากแหล่งแพร่ระบาดได้นาน ดังนั้น จะต้องมุ่งเน้นการปราบปรามผู้จำหน่ายให้มาก

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการจัดการความรู้จากผู้เข้าร่วมประชุมและได้องค์ความรู้ใหม่อย่างเป็นระบบ มาบูรณาการ



เกี่ยวกับรูปแบบการสืบสวนที่ใช้เพื่อการปราบปรามยาเสพติด จากองค์กรปราบปรามยาเสพติดของประเทศสหรัฐอเมริกา D.E.A. (Drug Enforcement Administration) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จะได้รูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติด ดังภาพ 4-1



ภาพ 4-1 รูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติด



จากภาพ 4-1 รูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติด โดยสามารถอธิบายรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

(1) การดักฟัง (Wire Tap) เป็นการกระทำใดๆ เพื่อล่วงรู้ข้อมูลข่าวสารที่สื่อสารถึงกันทางจดหมาย ไปรษณียบัตรหรือโดยใช้เครื่องมือสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรเลข โทรพิมพ์ โทรสาร วิทยุติดตามตัว หรือวิทยุสื่อสาร หรือเครื่องมือสื่อสารที่ประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน หรือโดยใช้เครื่องมือสื่อสารที่ประยุกต์ใช้วิธีการทางแสง วิธีการทางแม่เหล็ก หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีการต่างๆ เช่นว่านี้ รวมทั้ง เครื่องมือสื่อสารอื่นๆ สามารถดำเนินการได้หลายวิธี ได้แก่

(1.1) นำตัวอุปกรณ์ส่งสัญญาณไปติดตั้งเพื่อดักรับสัญญาณจากต้นทางหรือตัวเครื่องโทรศัพท์ของเป้าหมายโดยตรง (Transmitter to Monitor)

(1.2) เชื่อมโยงสายโทรศัพท์มายังเครื่องรับที่มีเครื่องบันทึกเสียง

(1.3) การต่อสายตรงจากบ้านเป้าหมาย (Direct Connect)

(1.4) ใช้ตัวส่งสัญญาณจากชุมสายมายังที่ทำการ (Leased Line)

(1.5) การเชื่อมต่อสัญญาณที่ต้องใช้หมายเลขโทรศัพท์ในการต่อเชื่อมสัญญาณกับหมายเลขโทรศัพท์ของเป้าหมาย (Deal-up Slave)

(1.6) การดักฟังโทรศัพท์เคลื่อนที่ด้วยวิธี Active Interception

(1.7) เครื่องดักฟังโทรศัพท์เคลื่อนที่ด้วยวิธี Passive

(2) การใช้เจ้าหน้าที่อำพราง (Undercover Operations) เป็นการใช้เจ้าหน้าที่เข้าปฏิบัติการลับ โดยการอำพรางตัวและสถานภาพ รวมทั้งสร้างเรื่องหรือสถานการณ์ลวงให้คนร้ายหรือผู้ต้องสงสัยจะเป็นผู้กระทำความผิด หรือผู้เกี่ยวข้องหลงเชื่อ เพื่อให้ได้รับข้อมูลข่าวสารที่สามารถระบุตัวคนร้าย หรือพฤติการณ์ในการกระทำความผิด และเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดีกับผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจเป็นกลุ่มคนร้าย หรือองค์กรอาชญากรรมที่มีความสัมพันธ์กันโดยเจ้าหน้าที่อำพราง (Undercover or UC) ต้องแฝงตัวแทรกซึมเข้าไป และมีการดูแลควบคุมการปฏิบัติการโดยเจ้าหน้าที่คุ้มกัน (Cover man) และทีมงานสืบสวนในช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ การสืบสวนด้วยวิธีนี้เจ้าหน้าที่อำพรางต้องเสี่ยงอันตราย จึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวังและต้องปฏิบัติอยู่ในกรอบของกฎหมายภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีวิธีการดังนี้



- (2.1) การอำพรางตัวบุคคล
- (2.2) การอำพรางเอกสาร
- (2.3) การอำพรางยานพาหนะ
- (2.4) การอำพรางสถานที่
- (2.5) การอำพรางสถานการณ
- (2.6) การอำพรางอาชีพ
- (2.7) การอำพรางข้อมูลข่าวสาร

(3) การควบคุมการส่งมอบ (Controlled Delivery) เป็นการส่งผ่านยาเสพติดหรือสิ่งของผิดกฎหมายจากพื้นที่หนึ่งไปยังพื้นที่หนึ่ง โดยพนักงานจากพื้นที่ต้นทางมีอำนาจที่จะตรวจยึด จับกุมไว้ได้ แต่เลือกที่จะไม่ตรวจยึดไว้ แต่ยอมให้มีการส่งผ่านต่อไป ภายใต้การเฝ้าติดตามเพื่อที่จะสืบสวนทราบความเคลื่อนไหว หรือเพื่อที่จะให้เจ้าพนักงานของพื้นที่ปลายทางสามารถพิสูจน์ทราบตัวผู้กระทำความผิด หรือฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ วิธีการทำได้ดังนี้

- (3.1) กลุ่มคนร้ายเป็นผู้ขนยาเสพติด
- (3.2) สายลับหรือเจ้าหน้าที่อำพรางเป็นผู้ขน
- (3.3) การส่งผ่านทางพัสดุไปรษณีย์
- (3.4) ส่งผ่านทาง Mail การทูต (ความร่วมมือกันระหว่างประเทศ)

(4) การล่อให้กระทำผิด (Entrapment) เป็นการแสวงหาพยานหลักฐาน โดยการลวงให้ผู้ที่มีพฤติกรรม เป็นผู้กระทำความผิดเปิดเผยตัว หรือลงมือกระทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพิสูจน์พฤติกรรมของบุคคล และแสวงหาพยานหลักฐาน มิใช่มุ่งหวังให้บุคคลนั้นกระทำความผิดมีวิธีการดังนี้

(4.1) วิธีการทำในเชิงบวก

- (4.1.1) การล่อซื้อจากผู้กระทำความผิดที่มีเจตนากระทำผิดอยู่แล้ว
- (4.1.2) การปล่อยข่าวในกลุ่มผู้กระทำความผิดว่ามีความต้องการให้เกิดการกระทำความผิด
- (4.1.3) การล่อโดยการนำสิ่งของที่ผู้กระทำความผิด มีความต้องการไปวางล่อไว้ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดปรากฏตัวลงมือกระทำความผิด



(4.2) วิธีการทำในเชิงลบ ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ดี

(4.2.1) การล่อซื้อจากผู้กระทำผิดที่ไม่มีพฤติการณ์หรือเคยมีแต่เลิกไปแล้ว ให้มากระทำผิดในเรื่องอื่นๆ อีก

(4.2.2) การล่อขายสิ่งที่ผิดกฎหมายให้ผู้กระทำความผิด

(4.2.3) การล่อซื้อโดยผู้ให้บริการไม่มียาเสพติด แต่ไปให้ผู้กระทำผิดจัดหามาให้แล้วจับกุม

(4.2.4) การกระทำความผิดที่เป็นความผิดต่อเนื่อง เมื่อเข้าเงื่อนไขเฉพาะ แต่ผู้สืบสวนพยายามไปกระตุ้นล่อให้เกิดการกระทำที่เข้าเงื่อนไข

(5) การสะกดรอยด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Surveillance)

มีการพัฒนาดัดแปลงเครื่องมือพื้นฐานให้เหมาะสมกับภารกิจ เช่น การใช้กล้องถ่ายรูปธรรมดา หรือกล้อง Video ซุกซ่อนไว้ในกระเป๋าถือหรือกระเป๋าสะพาย การใช้เครื่องรับส่งสัญญาณ เสียง หรือภาพที่สามารถซื้อได้ในท้องตลาด แต่การดำเนินการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการสืบสวน ยังคงอยู่ในวงจำกัด ขึ้นอยู่กับความสนใจ ความถนัดของเจ้าหน้าที่มากกว่าที่จะมีระบบการจัดหา แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

(5.1) การติดตั้งเครื่องมือไปกับตัวบุคคล

(5.2) การติดตั้งเครื่องมือกับยานพาหนะ

(5.3) การติดตั้งเครื่องมือในอาคารสถานที่ ห้องพัก ห้องโถงทางเดิน

การแบ่งประเภทของเครื่องมือที่ใช้ในการสืบสวน

(1) เครื่องมือเกี่ยวกับเสียง (Audio Surveillance)

(2) เครื่องมือเกี่ยวกับภาพ (Video Surveillance)

(3) เครื่องมืออื่นๆ ที่ใช้ในภารกิจดักฟังโทรศัพท์ การติดตาม ยานพาหนะด้วยดาวเทียม กล้องตรวจการณ์เวลากลางคืน กล้องตรวจจับรังสีความร้อน อุปกรณ์เตือน (Alarm) แบบต่างๆ

(6) การถ่ายภาพสะกดรอยติดตาม (Photograph Surveillance) เป็นหลักฐาน สำคัญที่เชื่อถือได้ (Reliable Evidence) ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องรวบรวมประกอบคำให้การของ เจ้าหน้าที่ เพื่อพิสูจน์การกระทำผิดของผู้ต้องหา เพื่อให้ศาลเกิดความมั่นใจในพยานหลักฐานและ



ลงโทษผู้ต้องหาตามความผิดนั้นๆ ดังเช่นคำพูดที่ว่า “หมิ่นคำพรรณา ไม่เท่าภาพถ่ายเพียงภาพเดียว” สามารถทำได้ 2 วิธี

(6.1) การถ่ายภาพนิ่ง ด้วยกล้องถ่ายภาพนิ่ง (Still Camera)

(6.2) การถ่ายภาพเคลื่อนไหว ด้วยเครื่องถ่าย VDO

(7) การมีส่วนร่วมของชุมชน (Public Participation) การสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในชุมชน ไม่ว่าจะใช้วิธีการใดก็ตาม แต่หากไม่ได้รับการร่วมมือจากคนในชุมชนแล้ว การสืบสวนยากที่จะประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในชุมชนจึงจำเป็นต้องใช้การมีส่วนร่วมของชุมชนเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน จึงจะทำให้งานประสบผลสำเร็จ

4.1.3 แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

การศึกษาถอดบทเรียนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มเป้าหมายที่ได้เชิญตัวแทนผู้นำชุมชนจากเขตพื้นที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9 เพื่อการจัดการความสัมพันธ์ (Connection management) ระหว่างตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยการประยุกต์ใช้แนวทางการเขียนวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) มีข้อสรุปดังนี้

1) บริบทชุมชนมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดและระดับความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด กล่าวคือ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ชุมชนที่มีความเป็นเมืองสูงจะมีขนาดและความซับซ้อนของปัญหาสูงมาก การติดตาม ตรวจสอบ และการเข้าถึงกลุ่มประชากรเป้าหมายทำได้ยาก ส่งผลให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่สามารถครอบคลุมได้ทั้งพื้นที่ ประสิทธิภาพหรือความสำเร็จในการดำเนินงานในเขตเมืองจะเกิดขึ้นบางพื้นที่ หรือบางชุมชนที่คนในชุมชนรวมกลุ่มกันได้อย่างเข้มแข็ง

2) กระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนทุกแห่งที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงาน คือ การประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในชุมชน (หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ภาคธุรกิจ องค์กรอิสระ และเครือข่ายภาคประชาชน) โดยกระบวนการดำเนินงานที่สำคัญที่สุด คือ การร่วมกันค้นหา และทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และวิธีดำเนินงานที่ส่งผลให้กิจกรรมที่จัดทำประสบความสำเร็จ คือ การทำงานเป็นทีมเดียวกันโดยมีการแบ่งหน้าที่ดำเนินงานโดยไม่แบ่งส่วนงาน และการใช้ทุนทางสังคมในชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงาน



3) กลไกการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การใช้ศักยภาพของทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของทุกภาคส่วน ภาคประชาชนและองค์กรเครือข่ายทำหน้าที่เฝ้าระวังป้องกันปัญหาในชุมชน และติดตามผลการดำเนินงาน โดยกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน คือ การเปิดพื้นที่แลกเปลี่ยน ข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็น และการเปิดโอกาสให้เยาวชนมีบทบาทในการดำเนินงาน

4) ความยั่งยืนของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนจะเกิดขึ้น ได้โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น การสร้างการรับรู้ให้คนในชุมชนเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น ในชุมชน รวมถึงผลกระทบที่คนในชุมชนจะได้รับทั้งต่อชีวิต ทรัพย์สิน ครอบครัว เครือญาติ ชุมชนและสังคม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความเข้าใจ ความสำนึก และความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและความสำคัญของการเข้ามามีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกันในฐานะเจ้าของปัญหา ซึ่งจะส่งผลให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเกิดขึ้นได้และเกิดผลอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาและถอดบทเรียนแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน โดยบูรณาการร่วมกับแผนยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกันสกัดกั้นยาเสพติด ที่เป็นยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติดตามนโยบายรัฐบาลชุดปัจจุบันที่มุ่งสร้างกิจกรรม สร้างภูมิคุ้มกัน สร้างกระบวนการทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐและประชาชนอย่างครบวงจรเพื่อป้องกันจุดอ่อนและสร้างเกราะป้องกันที่สกัดกั้นไม่ให้ยาเสพติดรูล้ำเข้ามา ได้แก่

1) **ร้วชายแดน :** ยาเสพติดส่วนใหญ่มีแหล่งผลิตมาจากตามแนวชายแดนประเทศเพื่อนบ้านภารกิจในการป้องกันปัญหายาเสพติดจะมีกองบัญชาการกองทัพไทย กอ.รมน. กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลักในการสกัดกั้นและปลุกพลังชุมชนตามแนวชายแดนมาเป็นแนวร่วมสำคัญเพื่อป้องกันยาเสพติดไม่ให้แทรกซึมเข้ามา

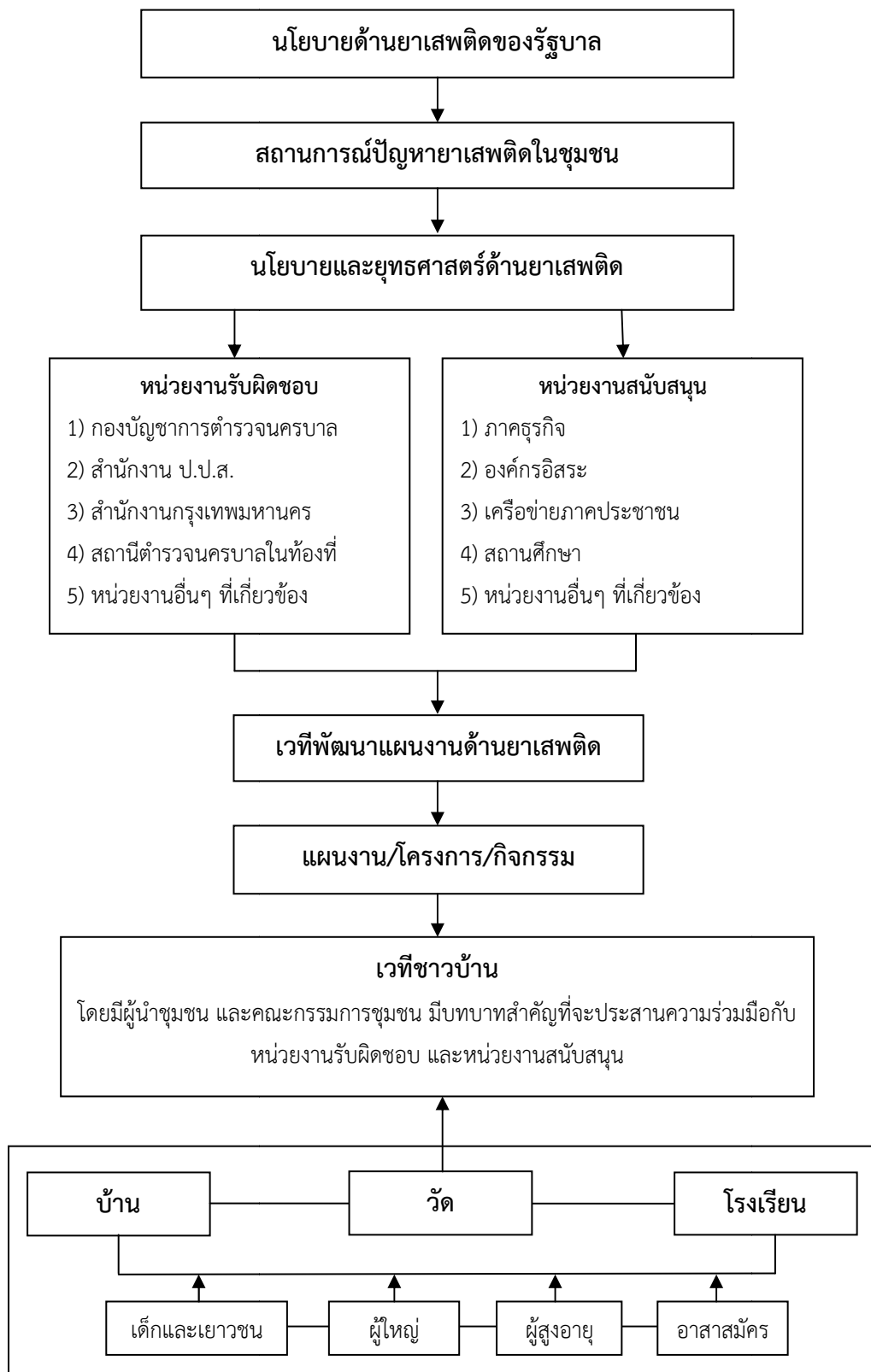
2) **ร้วชุมชน :** หมู่บ้านและชุมชนที่เข้มแข็งย่อมช่วยในการแก้ปัญหายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมุ่งสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนด้วยการสนับสนุน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกระทรวงมหาดไทย กอ.รมน. สำนักงาน ป.ป.ส. มีบทบาทสำคัญที่จะประสานความร่วมมือกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน และ อสม.ในการสร้างร้วให้กับชุมชนเพื่อป้องกันภัยยาเสพติด



3) **ร้วสังคม** : เป้าหมายมุ่งเน้นไปที่เด็กและเยาวชน การกิจสำคัญคือ การจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการ ดำเนินการขยายพื้นที่และกิจกรรมเชิงบวกแก่เยาวชนให้มากขึ้น อาทิ ลานกีฬา ลานดนตรี ลานกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯลฯ เพื่อดึงเยาวชนออกมาให้ไกลจากยาเสพติด การกิจนี้ทุกกระทรวง ทบวง กรม โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ล้วนมีบทบาทสำคัญในการสร้างร้วส่วนนี้

4) **ร้วโรงเรียน** : การมีพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นที่มาของพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องอื่นๆ ตามมา เช่น หนีเรียน มั่วสุม ก้าวร้าว เสพยาเสพติด ฯลฯ การแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชน จึงมุ่งเน้นไปที่สถานศึกษาทุกระดับการกิจนี้มีกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยหลักในการสำรวจและจัดทำข้อมูลและค้นหาผู้เสพ/ผู้ค้า/เยาวชนกลุ่มเสี่ยง โดยมีครูเป็นกลไกสำคัญที่จะอบรมและปลูกฝัง รวมทั้งดูแลสอดส่องพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนด้วยการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ในสถานศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนด้วยการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ในสถานศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนเหล่านี้

5) **ร้วครอบครัว** : ครอบครัวที่เข้มแข็งย่อมส่งผลต่อพื้นฐานความเข้มแข็งของประเทศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลักที่จะเข้ามาส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน จัดอบรมให้ความรู้ในการป้องกันยาเสพติด เพื่อทำให้ความเข้มแข็งของครอบครัวในชุมชน จัดอบรมให้ความรู้ในการป้องกันยาเสพติด เพื่อทำให้ความเข้มแข็งของครอบครัวกลับคืนมาเป็นหน่วยทางสังคมที่มีความพร้อมในการดูแลสมาชิกในครอบครัวอย่างแท้จริง จะได้รูปแบบกระบวนการดำเนินการพัฒนาการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสำหรับชุมชน ดังแสดงภาพ 4-2

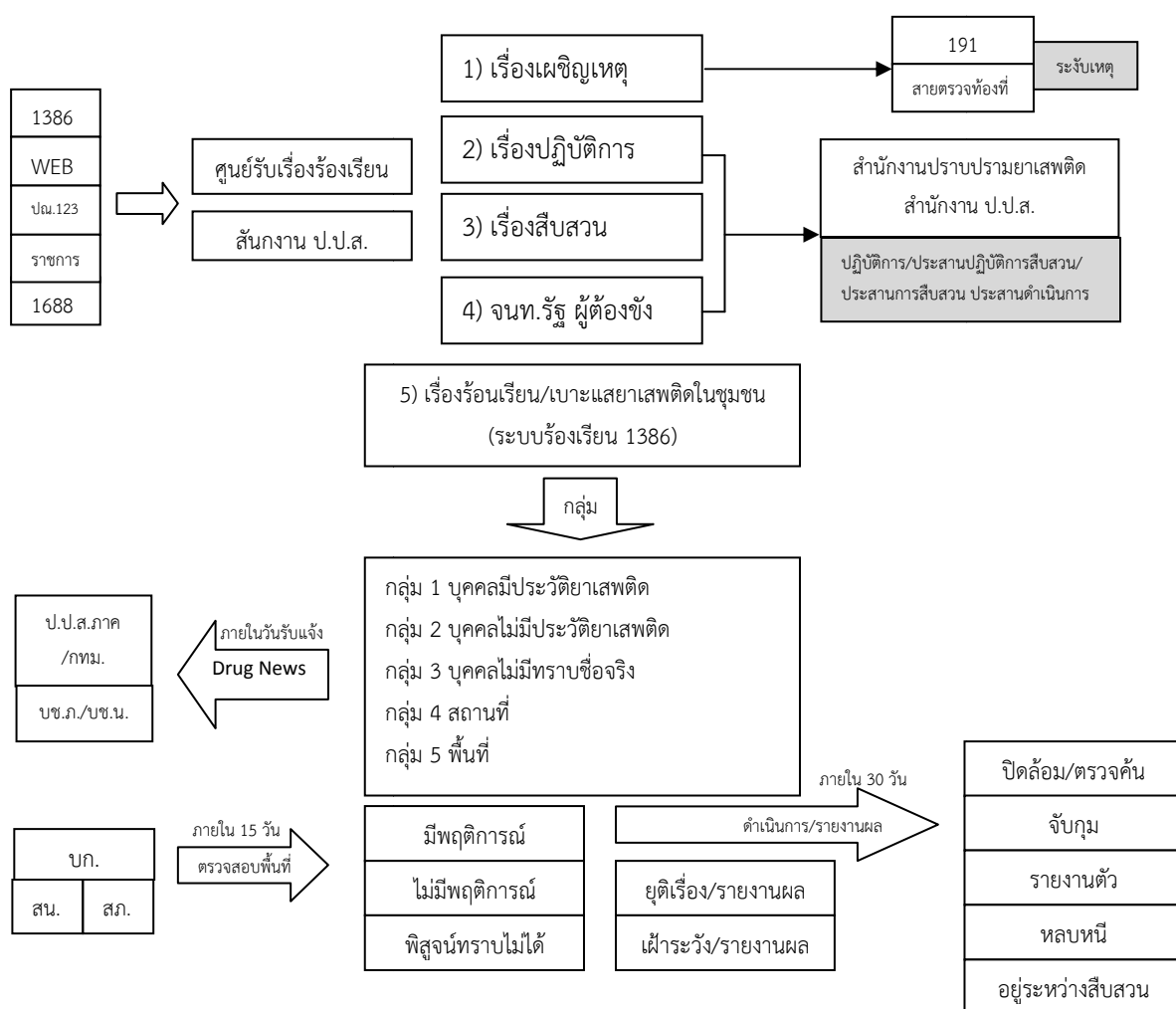


ภาพ 4-2 รูปแบบกระบวนการดำเนินการพัฒนาการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
สำหรับชุมชน



4.1.3 แนวทางการดำเนินการตามรูปแบบร้องเรียนยาเสพติด (วารสารสำนักงาน ป.ป.ส., 2557)

การจัดรูปแบบระบบการป้องกันปัญหาเสพติด และอำนวยการทั้ง 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับเฝ้าระวังฯ ระดับประเทศ, ระดับเฝ้าระวังฯ ระดับพื้นที่ (ภาครัฐ) และระดับเฝ้าระวังฯ ภาคประชาชน ซึ่งการบูรณาการการเฝ้าระวังทั้ง 3 ระดับนั้น เพื่อให้สถานการณ์และแนวโน้มของปัญหาเสพติดตามเป้าหมายได้ลดลง จึงสรุปรูปแบบการร้องเรียนเรื่องยาเสพติดในพื้นที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ดังนี้



ภาพ 4-3 รูปแบบการร้องเรียนเรื่องยาเสพติดในพื้นที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)



4.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

4.2.1 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่รับผิดชอบ

แม้ว่าหน่วยงานที่นำมาเป็นกรณีศึกษาจะได้รับการยอมรับว่าประสบความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แต่ยังมีประเด็นที่เป็นปัญหาอุปสรรคที่ต้องดำเนินการแก้ไขอีกหลายประการ ดังนี้

1) การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลแม้ว่าจะไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศ แต่ส่งผลอย่างมากต่อโครงสร้างการบริหารจัดการและกระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมทั้งความต่อเนื่องในการดำเนินงาน โดยเฉพาะระดับพื้นที่ เนื่องจากเมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะชะลอการดำเนินงานเพื่อรอนโยบายจากรัฐบาลใหม่ ทำให้การประสานงานหรือการสนับสนุนการดำเนินงานแก่ชุมชนเกิดการภาวะชะงักงันขณะที่ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ไม่มีการหยุดพักรอ

2) ความไม่ชัดเจนด้านนโยบาย เช่น การกำหนดตั้งงบประมาณสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ยังไม่มีการตั้งงบประมาณ เนื่องจากเกรงว่าจะผิดระเบียบ ส่งผลทำให้ไม่มีการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานทั้งที่มีงบประมาณ

3) การกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงานเป็นเหมารวมไม่สอดคล้องกับบริบทชุมชนและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เนื่องจากปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนมีความแตกต่างกันตามบริบทชุมชนและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ซึ่งยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงานที่ส่วนกลางกำหนดขึ้น บางยุทธศาสตร์ ไม่สามารถดำเนินการได้ในชุมชนและบางแนวทางไม่สามารถนำมาใช้ได้ชุมชน

4) หน่วยงานที่ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่และไม่มีอำนาจในการสั่งการหน่วยงานอื่นๆ ดังนั้น การทำงานจึงต้องใช้ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลในการประสานงานและการขอความร่วมมือในการทำงาน ซึ่งทำให้ไม่เกิดการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

5) การจัดสรรและการสนับสนุนงบประมาณจากส่วนกลางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความล่าช้าไม่ทันกับแผนงานและกิจกรรมที่ต้องดำเนินงานทำงานและงบประมาณ

6) สถานการณ์ปัญหายาเสพติดและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ยากต่อการกำหนดรูปแบบโครงการ/กิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของกลุ่มเป้าหมายขาดข้อมูลที่จำเป็นในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาและข้อมูล



ที่จำเป็นสำหรับการวางแผนงานและโครงการ เนื่องจากชุมชนไม่มีหน้าที่ในการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล

7) ปัญหาด้านกฎหมาย ภารกิจด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีหลายภารกิจที่จำเป็นต้องใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการดำเนินงาน ซึ่งบางหน่วยงานไม่สามารถดำเนินงานได้เพราะมีข้อจำกัดด้านกฎหมาย เช่น การปราบปรามจับกุม การตรวจค้น ฯ ทำให้ไม่สามารถติดตามตรวจสอบสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง

4.2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชน

ประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ดังนี้

1) การขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายและด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ เนื่องจากการดำเนินงานด้านการปราบปรามและการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพ มีความจำเป็นต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะ ซึ่งบางชุมชนยังไม่สามารถจัดหาบุคลากรผู้เชี่ยวชาญมาประจำการได้ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณและโครงสร้างอัตรากำลัง

2) การดำเนินงานระดับนโยบายของรัฐบาลขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ส่งผลให้นโยบายไม่หนุนเสริมลงมาถึงการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ประกอบกับยังมีนโยบายบางส่วนที่ยังไม่สอดคล้องกับบริบทชุมชน

3) ขาดแกนนำชุมชนที่มีประสบการณ์การดำเนินงานด้านการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดทำให้การเคลื่อนไหวงานบางเรื่องในชุมชนยังไม่ราบรื่น ขณะที่ประชาชนบางส่วนยังขาดการมีส่วนร่วมเพราะคิดว่าเป็นหน้าที่ของรัฐหรือคณะทำงานส่วนราชการ

4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่บางส่วนยังขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

5) งบประมาณล่าช้าทำให้การดำเนินกิจกรรมบางอย่างไม่ตรงตามแผนที่วางไว้

6) สถานการณ์ปัญหายาเสพติดและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ยากต่อการกำหนดรูปแบบโครงการ/กิจกรรม ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาและตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

7) การรวบรวมและจัดระบบข้อมูลปัจจุบันของทางชุมชน ยังไม่ได้จัดเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ในรูปแบบเอกสาร และเป็นฐานข้อมูล ซึ่งทำให้บทเรียนหรือองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงานยังไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการถ่ายทอดให้แก่คนในชุมชน หรือถ่าย



โอนให้บุคลากรที่จะปฏิบัติงานในอนาคตอย่างราบรื่นได้ ซึ่งจำเป็นต้องให้นักวิชาการเข้ามาช่วย
ถอดบทเรียน

8) ชุมชนให้ความสำคัญกับปัญหาโครงสร้างพื้นฐานภายในชุมชนมากกว่า
ปัญหายาเสพติด โครงการแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงถูกจัดอยู่ในลำดับท้ายๆ อีกทั้ง บางคนคนใน
ชุมชนด้วยกันเองยังไม่ให้ความสำคัญกับปัญหายาเสพติด และหันไปสนใจปัญหาภายในชุมชนเรื่อง
อื่นๆ มากกว่า ชุมชนจึงยังไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายา
เสพติดมากเท่าที่ควร

9) การจัดโครงการ / กิจกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่
มีกลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กและเยาวชนในชุมชนไม่สามารถจัดกิจกรรมโดยตรงได้ เพราะเด็กและ
เยาวชนจะไม่สนใจและไม่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เหล่านั้น จึงควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติดในทางอ้อมโดยแฝงอยู่ภายใต้กิจกรรมอื่นๆ

10) การขัดแย้งกันภายในพื้นที่ และชาวบ้านภายในชุมชนมีการแบ่งกลุ่ม
หรือแบ่งฝ่ายทางการเมือง การขัดแย้งกันภายในพื้นที่เช่นนี้ส่งผลให้การประสานการทำงานด้าน
การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดค่อนข้างลำบาก หรือไม่มีการทำงานร่วมกันเลยในบางครั้ง
กลายเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความเข้มแข็ง การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขยาเสพติดจึงค่อนข้างลำบาก



บทที่ 5

กรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกกรณีศึกษาที่เป็นข้อมูลดีที่เคยประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Best practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมทั้งการสร้างมวลชนในพื้นที่เพื่อเป็นตัวแทนในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน จากเรื่องเล่าในการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจากเอกสาร ดังนี้

5.1 ข้อมูลดีที่เคยประสบความสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

กรณีศึกษาที่ 1 คดียิงหนุ่มดับคาฮอนด้าแจ๊ซ

กรณีศึกษาที่ 2 คดีจับตัวเตอร์ อาจารย์เอก กวดวิชาดัง หน้ามหาวิทยาลัยรามคำแหง

กรณีศึกษาที่ 3 คดีผู้ต้องหาตามหมายจับปฏิทินโจร ลำดับที่ 7 ค้ายาบ้า-พยายามฆ่าตำรวจ

กรณีศึกษาที่ 4 คดีจู่โจมคั่นชุมชนโรงขยะกวาดล้างยาเสพติดยึดยาบ้า 180 เม็ด

กรณีศึกษาที่ 5 คดี สส.บก.น.4 ระดมกวาดล้างยาเสพติด รวบผู้ต้องหา 9 ราย

กรณีศึกษาที่ 6 คดีจับ “เล็ก ลาย” ขาใหญ่ค้ายา ย่านนวนมิตร

กรณีศึกษาที่ 7 คดีรวบแก๊งค้ายาเครือข่ายชาวไนจีเรีย

5.1.1 กรณีศึกษาที่ 1 คดียิงหนุ่มดับคาฮอนด้าแจ๊ซ

1) ลำดับเหตุการณ์

เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2557 เวลา 04.30 น. ได้มี 2 คนร้ายขับขี่รถจักรยานยนต์ ไล่ประกบยิงนายประสงค์ ครุฑปรีชาสกุล อายุ 34 ปี อยู่บ้านเลขที่ 75 ถนนวังหลัง แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย เสียชีวิตการยิงนัดฮอนด้าแจ๊ซ ทะเบียน ศจ 543 กรุงเทพมหานคร บริเวณหน้าปั้มน้ำมันเอสโซ่ ถนนเพชรเกษม ซอย 69 แขวงหลักสอง เขตบางแค จอดอยู่ริมถนนในสภาพย้อนศร กระโปรงหน้าพังยับ ล้อหน้าข้างซ้ายครูดฟุตบาทจนยางและแม็กซ์



แตกละเอียด กันชนด้านหน้ามีรอยถูกเฉี่ยวชนจนหลุดทั้งชิ้น นอกจากนี้ ยังมีรอยถูกยิงรอบตัวรถ 6 แห่ง ภายในรถที่เบาะคนขับพบผู้เสียชีวิต ในสภาพสวมเสื้อคอปกสีขาว นุ่งกางเกงยีนส์สามส่วน ใส่รองเท้าผ้าใบสีขาวว่อน สะพายกระเป๋าสีดำ ภายในบรรจุเงินสด 5,000 บาท และพระเลี่ยมทอง 3 องค์ มีบาดแผลถูกยิงด้วยปืน 11 มม. ที่ขมับขวา 1 นัด ท่อนแขนขวาทะลุเข้าใต้รักแร้ขวา 1 นัด ขณะขับรถออกจากฝัไปส่งเพื่อนสาว ส่วนคนร้ายรีบขับขึ้นถนนสายหลักหลั่ม ห่างจุดที่รถผู้ตายจอดไปทางปากซอยเพชรเกษม 69 ประมาณ 200 เมตร พบรถจักรยานยนต์ยี่ห้อยามาฮ่า รุ่นวอเอเอ็มเอ็กซ์ สีดำ ทะเบียน วลย 579 กทม เป็นรถคนร้ายล้มตะแคงติดอยู่กับล้อหน้ารถ กระบะ ยี่ห้อฮิซุรุ รุ่นดีแมคซ์ สีเขียว ทะเบียน บน 4258 กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ ยังพบปลอกกระสุนปืน 11 มม. ตกอยู่ 3 นัด ลูกกระสุนปืนขนาดเดียวกันอีก 6 นัด และโทรศัพท์มือถือถือคาดว่าเป็นของคนร้าย 1 เครื่อง เจ้าหน้าที่เก็บรวบรวมไว้เป็นหลักฐาน

เมื่อสอบสวนนายอ้วน บุญศักดิ์ อายุ 53 ปี พ่อค้าอาหารตามสั่ง เจ้าของรถกระบะฮิซุรุ ดีแมคซ์ ให้การว่า กำลังขับรถออกจากซอยมุ่งหน้าตลาดบางแค ได้มีรถจักรยานยนต์คู่กรณี เป็นชาย 2 คน ขับขี่อย่างเร็วเครื่องยนต์มาอย่างรวดเร็วจนเกิดอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ไถมาติดที่ล้อหน้ารถตน จากนั้นคนร้ายทั้ง 2 คน เชื่อว่าน่าจะได้รับการบาดเจ็บ รีบวิ่งไปเรียกรถแท็กซี่ไม่ทราบสีและทะเบียนหนีไปทางปากซอย

ต่อมา นายณรงค์ศักดิ์ งามน้ำใจ อายุ 29 ปี เพื่อนรุ่นน้องผู้เสียชีวิตให้การว่า ก่อนเกิดเหตุ ตนและผู้ตายพร้อมเพื่อนๆ ชายหญิง ประมาณ 10 คน ไปกินดื่มสังสรรค์กันที่สถานบันเทิงแห่งหนึ่ง ย่านถนนพหลโยธินซอย 1 กระทั่งร้านปิดแยกย้ายกันกลับ ผู้ตายขับรถมุ่งหน้าซอยเพชรเกษม 69 เพื่อส่ง นางสาวพลอยณิศา หรือ โบว์ ทิพย์วงศ์ อายุ 32 ปี แฟนสาวนั่งคู่มากับผู้ตาย และนางอารยา อรุณธรรมสกุล อายุ 35 ปี เพื่อน นางสาวพลอยณิศา ที่นั่งอยู่เบาะหลัง ถูกกระสุนเฉี่ยวเข้าที่ข้อศอกด้านซ้ายบาดเจ็บเล็กน้อย แต่ระหว่างทางทั้งแฟนผู้ตายและเพื่อนสาวนอนหลับ ไม่รู้ที่มาที่ไป โดยยืนยันว่าขณะอยู่ในร้านไม่ได้มีเรื่องทะเลาะเบาะแว้ง กับใคร

โดยต่อมาพบร่องรอยคนร้ายขี่รถจักรยานยนต์ ไถชิงรถผู้ตายมาตั้งแต่ต้นซอยเพชรเกษม 69 ระยะทางประมาณ 200-300 เมตร หลังจากถูกยิง ผู้ตายแจ้งใจขับรถหนี กระทั่งเฉี่ยวชนขอบฟุตบาทจนรถพังยับเยิน แต่ขณะนี้ยังไม่ทราบว่าผู้ตายทำธุรกิจอะไร และชววนสังหารคือเรื่องใดกันแน่ เพราะทั้งแฟนสาวและเพื่อนที่นั่งมาในรถด้วยกันยังไม่ให้ข้อมูลที่เพียงพอต่อรูปคดี



ต่อมาเวลา 12.00 น. วันเดียวกัน ที่ สน.เพชรเกษม ชุดสืบสวนได้นำตัว พยานปากสำคัญ เป็นคนขับรถแท็กซี่ที่ขับรถรับคนร้ายหลบหนีมาสอบปากคำ โดยคนขับรถแท็กซี่ให้การว่า ได้รับคนร้ายทั้ง 2 คน จากที่เกิดเหตุ ตอนแรกคนร้ายให้ไปส่งในซอยเพชรเกษม 77 ย่าน หนองแขม แต่เปลี่ยนใจให้ไปส่งที่หน้าโรงพยาบาลเกษมราษฎร์บางแค หลังจากทราบจุดที่คนร้ายลงรถ ชุดสืบสวนได้ไปตรวจสอบกล้องวงจรปิดที่หน้าโรงพยาบาลเกษมราษฎร์บางแค พบภาพคนร้าย เป็นชาย 2 คน อายุประมาณ 25-30 ปี คนแรกไว้ผมรองทรง ใส่เสื้อแขนยาวสีเทา กางเกงยีนส์ รองเท้าผ้าใบสีขาว อีกคนไว้ผมรองทรง ใส่เสื้อคลุมแขนยาวสีดำ แอบแขนสีขาว กางเกงขาสีส่วน สีครีม รองเท้าแตะ ตรวจสอบทะเบียนรถจักรยานยนต์คนร้ายที่ทิ้งไว้ในที่เกิดเหตุ ทำให้ทราบว่า ทะเบียน วลย 579 กทม. เป็นทะเบียนปลอม ส่วนทะเบียนจริงถูกถอดไว้ใต้เบาะก่อนนำมาก่อเหตุ คือ ทะเบียน กวข 411 สมุทรสาคร ผู้ครอบครองรถคือ นายปัญญาณัฐ ภูระหงษ์ อายุ 31 ปี อยู่ บ้านเลขที่ 29 หมู่ 1 ต.ห้วยม่วง อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม เจ้าหน้าที่จะได้เรียกตัวมาสอบว่ามี ส่วนรู้เห็นกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือไม่

โดยรายงานจากชุดสืบสวนจากการสอบปากคำประมวลเหตุการณ์ทราบว่า นายประสงค์ ผู้ตายขมิภรรยาอยู่แล้ว ส่วนผู้ตายเปิดแผงขายลอตเตอรี่อยู่หน้าโรงพยาบาลศิริราช ส่วนความสัมพันธ์กับ นางสาวพลอยนิศา หรือโบว์ เพื่อนสาวที่นั่งคู่กันมาก่อนพบจุดจบ เพิ่งคบกัน ได้ 2 เดือน โดยนางสาวพลอยนิศา มีแฟนอยู่แล้ว แต่เมื่อ 6 ปีที่ผ่านมา แฟนหนุ่มถูกจับในคดียา เสพติด ศาลตัดสินจำคุก 16 ปี ขณะนี้ถูกจองจำอยู่ที่เรือนจำคลองเปรม ก่อนเกิดเหตุ 2 วัน แฟน ของนางสาวพลอยนิศาได้โทรศัพท์มาขอให้บอกนายประสงค์ อย่ามายุ่งกับแฟนสาวอีก ถ้ายังไม่หยุด ตายแน่ และก่อนเกิดเหตุที่ นางสาวพลอยนิศาจะออกจากบ้านไปหาผู้ตาย แฟนหนุ่มยังโทรศัพท์ มาถามว่าจะไปไหน ขณะที่นายประสงค์อาจจะคิดว่าแฟนหนุ่มของนางสาวพลอยนิศายังอยู่ใน เรือนจำ คงทำได้แค่ข่มขู่ จากนั้นเจ้าหน้าที่จะได้สืบสวนหาตัวคนร้ายมาดำเนินคดีต่อไป

2) ผลสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- (1) การรวบรวมบุคคลที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้ตาย คนยิง และคนสั่งการที่อยู่ใน เรือนจำ
- (2) การสอบสวนจากผู้ยิงที่รอดชีวิตว่า ผู้ที่สั่งการเป็นแฟนเก่าของตน
- (3) การค้นหาข้อมูลการใช้โทรศัพท์เพื่อค้นหาพื้นที่คนร้าย
- (4) การติดตามคนร้ายจากการประสานงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจพม่า บริเวณชายแดนพม่าจากการติดสินบนของคนร้าย



ภาพ 5-1 สภาพรถยนต์ของผู้เสียชีวิตในที่เกิดเหตุ



ภาพ 5-2 ตำรวจแถลงจับกุมนายประวิทย์ ยุทธยา และนายมนต์เตียร สนิธิชัยวรานนท์ 2 มือปืนยิงนายประสงค์ ครุฑปรีชาสกุล เสียชีวิตการรถยนต์ สารภาพถูกนักโทษจ้างวานฆ่า สาเหตุหึงหวงแฟนสาว



5.1.2 กรณีศึกษาที่ 2 คดีจับตัวเตอร์ อาจารย์เอก กวดวิชาดัง หน้ามหาวิทยาลัย ขาย “ยานรก”

1) ลำดับเหตุการณ์

วันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2557 เวลา 16.00 น. ตำรวจกองกำกับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล 4 จับกุมตัวเตอร์สถาบันกวดวิชาชื่อดัง ค้ายาเสพติดให้วัยรุ่นภายในซอยรามคำแหง 55 และยังสามารถจับกุมผู้ต้องหาหนีคดีร่วมกันฆ่าทิ้งศพคนงานพม่าในพื้นที่สถานีตำรวจภูธรจตุจักร จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ขณะนั้นได้เดินเข้ามาซื้อยาเสพติดภายในสถาบันกวดวิชาดังกล่าวด้วย

โดยตำรวจกองกำกับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล 4 จับกุมนายทักษิณ หรือเอก พุ่งฤทธิ์ อายุ 45 ปี ตัวเตอร์สถาบันกวดวิชากลุ่มบัณฑิตเกียรตินิยม อยู่บ้านเลขที่ 34 แขวงปากคลองภาษีเจริญ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พร้อมของกลางยาไอซ์ 2 กรัม ยาบ้า 8 เม็ด เงินล่อซื้อ 500 บาท โทรศัพท์มือถือ 1 เครื่อง จับกุมได้ที่สถาบันกวดวิชากลุ่มบัณฑิตเกียรตินิยม ซอยรามคำแหง 55 แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

พันตำรวจเอกสง่า กรรณิรมย์ ผู้กำกับการกองกำกับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล 4 เผยว่า สืบเนื่องจากเมื่อคืนวันที่ 11 สิงหาคม ที่ผ่านมา ตำรวจกองกำกับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล 4 จับกุมผู้ต้องหาคดีเสพยาเสพติด ขยายผลเบื้องต้นทราบว่านายทักษิณ หรืออาจารย์เอก ตัวเตอร์ประจำสถาบันกวดวิชากลุ่มบัณฑิตเกียรตินิยม ในซอยรามคำแหง 55 ลักลอบขายยาเสพติดให้กับวัยรุ่นในพื้นที่เป็นเวลาหลายปี อาศัยอาชีพตัวเตอร์บังหน้า จึงวางแผนล่อซื้อจับกุมได้ภายในสถาบัน พบผู้ต้องหารายนี้มีปัสสาวะสีม่วง แจ้งข้อหาเมียเสพยาเสพติดประเภทที่ 1 ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายโดยผิดกฎหมาย ตรวจประวัติผู้ต้องหารายนี้มีหมายจับในคดีฉ้อโกงทรัพย์ติดตัวอีกหนึ่งคดีโดยระหว่างการจับกุม เจ้าหน้าที่ยังสามารถควบคุมตัวนายณฤเทพ หรือต้น ชูเกิด อายุ 23 ปี อยู่บ้านเลขที่ 81 หมู่ 2 ต.หนองหญ้าบุญ อ.จุฬาภรณ์ จ.นครศรีธรรมราช ขณะเข้ามาซื้อยาบ้าจากนายทักษิณ ตรวจสอบพบเป็นผู้ต้องหาตามหมายจับศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช เลขที่ 298/2556 ลงวันที่ 11 เมษายน พ.ศ.2556 ในข้อหาร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน โดยทรมานหรือโดยทารุณโหดร้าย มีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตและพกพาอาวุธปืนไปในที่สาธารณะโดยไม่มีเหตุอันควร หลังก่อเหตุก็อุ้มคนงานชาวพม่าไปรวมซ้อมใช้ปืนยิงจนเสียชีวิต ก่อนนำศพไปทิ้ง สาเหตุจากการทะเลาะวิวาท เหตุเกิดในพื้นที่ สถานีตำรวจภูธรจตุจักร



จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเจ้าหน้าที่นำตัวผู้ต้องหาทั้งสองส่งพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลหัวหมาก พร้อมประสาน สถานีตำรวจภูธรจุฬารัตน์ มารับตัวนายณเทพไปดำเนินคดี

2) ผลสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(1) การทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่อำพรางอาชีพเป็นพนักงานส่งอาหารเพื่อติดตาม และวางแผนล่อซื้อจับกุม

(2) การขยายผลจากผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยไปยังผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ได้

5.1.3 กรณีศึกษาที่ 3 คดีผู้ต้องหาตามหมายจับปฏิทินโจร ลำดับที่ 7 ค้ายาบ้า-พยายามฆ่าตำรวจ

1) ลำดับเหตุการณ์

เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2557 ศาลอ่านคำพิพากษา คดีหมายเลขดำที่ อ.3079/2552 ที่พนักงานอัยการฝ่ายคดีอาญา 10 เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวุฒิไชย หรือ วุฒิชัย หรือ ต้น วรมิตร อายุ 32 ปี ผู้ที่ถูกออกหมายจับตามปฏิทินจับโจรของกองบัญชาการตำรวจนครบาล ลำดับที่ 7 เป็นจำเลยในความผิดฐานร่วมกันพยายามฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติหน้าที่ ร่วมกันต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงาน และร่วมกันมีและพกพาอาวุธปืนติดตัวไปในเมือง โดยไม่ได้รับใบอนุญาต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138, 140, 289, 371, พระราชบัญญัติอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน พ.ศ.2490 และ พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

คดีนี้อัยการยื่นฟ้องเมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2552 ระบุพฤติการณ์สรุปว่า เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2548 เวลาใกล้ค่ำ จำเลยกับพวกอีกหนึ่งคนซึ่งหลบหนี ยังไม่ได้ตัวมาฟ้อง ได้ร่วมกันมีอาวุธปืนพกสั้นไม่ทราบชนิดและขนาด 1 กระบอก กระสุนปืนไม่ทราบชนิดและขนาด 2 นัด พกติดตัวไปบริเวณปากซอยระนอง 2 เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ซึ่งจำเลยกับพวกร่วมกันต่อสู้ขัดขวางและพยายามฆ่า ดาบตำรวจบรรจง ตุ่นทา เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลพระโขนง ขณะเข้าจับกุมจำเลยกับพวกในข้อหาร่วมกันจำหน่ายยาบ้า ยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (เมทแอมเฟตามีน) ซึ่งจำเลยได้ผลัดรถจักรยานยนต์ให้ล้มใส่ ดาบตำรวจบรรจง จนเสียชีวิตแล้วใช้อาวุธปืนยิง ดาบตำรวจบรรจง โดยมีเจตนาฆ่า ซึ่งจำเลยกับพวกได้ลงมือกระทำและกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล เหตุเกิดที่แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ชั้นพิจารณาจำเลยให้การปฏิเสธตลอดข้อกล่าวหา ศาลพิเคราะห์ พยานหลักฐานที่สองฝ่ายนำสืบแล้ว เห็นว่า โจทก์มี ดาบตำรวจบรรจง และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ร่วม



วางแผนล่อซื้อยาบ้าจากสายลับที่ติดต่อกับจำเลย เบิกความสอดคล้องต้องกันว่า หลังจากได้ข่าวจากสายลับที่ติดต่อซื้อยาบ้าจำนวน 4,000 เม็ด ราคา 470,000 บาท แล้ว เจ้าหน้าที่ที่ได้ติดต่อขอรับเงินเพื่อล่อซื้อยาจากหน่วยปราบปรามยาเสพติด ตชด. ภาค 4 โดยนัดพบสายลับเพื่อล่อซื้อบริเวณกลางซอยสุขุมวิท 62 แต่ต่อมาย้ายสถานที่ไปที่ ซอยระนอง 2 ย่านราชดำริ ซึ่งมีจำเลยเข้ามาขอเงินก่อนการส่งมอบยา แต่เมื่อ ดาบตำรวจบรรจุ แสดงตัวว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำเลยพยายามหลบหนีเมื่อ ดาบตำรวจบรรจุ ติดตามได้ซึ่งรถจักรยานยนต์ชนจนล้ม แล้วยังได้ชักปืนยิงใส่หน้าอก ดาบตำรวจบรรจุ 2 นัด

ศาลเห็นว่า ดาบตำรวจบรรจุ เป็นประจักษ์พยาน ซึ่งให้การเกี่ยวกับรายละเอียดการวางแผนล่อซื้อได้สอดคล้องกับเจ้าหน้าที่ ตำรวจที่ชุมนุมเหตุการณ์บริเวณโดยรอบ และบันทึกคำให้การของ ดาบตำรวจบรรจุ ซึ่งได้ทำภายหลังเกิดเหตุการณ์ทันที อีกทั้งดาบตำรวจบรรจุ ไม่เคยมีเหตุโกรธเคืองกับจำเลยมาก่อน โดยระหว่างที่มีการล่อซื้อ ดาบตำรวจบรรจุ ยังได้มีเวลาพูดคุยกับจำเลยด้วย และรถจักรยานยนต์ของกลางยังพบสำเนาใบขับขี่ที่มีภาพจำเลย และใบสั่งที่มีชื่อจำเลยอยู่ด้วย จึงเชื่อว่าพยานสามารถจดจำใบหน้าจำเลยได้ และไม่มีเหตุให้ระแวงสงสัยว่าจะปรักปรำจำเลย แต่พยานและพวกเบิกความไปตามข้อเท็จจริงที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ ส่วนที่จำเลยต่อสู้คดี อ้างถิ่นที่อยู่ โดยนำน้ำขาย เป็นพยานเบิกความและคัดค้านเรื่องแสงไฟ บริเวณที่ล่อซื้อนั้น เห็นว่า พยานเป็นญาติใกล้ชิด จึงน่าสงสัยว่าจะเบิกความช่วยเหลือจำเลย ส่วนเรื่องแสงไฟ ปรากฏว่าโจทก์มีพยานเอกสารเป็นแผนผังแสดงการตั้งอยู่ของเสาไฟและชนิดหลอดไฟ ที่เห็นว่าบริเวณดังกล่าวมีแสงสว่างเพียงพอในระยะ 5 เมตร ที่เจ้าหน้าที่ชุมนุมเหตุการณ์ สามารถมองเห็นการล่อซื้อได้ ประกอบกับดาบตำรวจบรรจุ อยู่ห่างจากจำเลยเพียง 1 เมตรเท่านั้น พยานจำเลยจึงไม่มีน้ำหนักหักล้างพยานโจทก์ได้

พิพากษาว่าจำเลยมีความผิดหลายกรรม ให้เรียงกระทงลงโทษทุกกรรม ให้จำคุกตลอดชีวิตและปรับ 1 ล้านบาท ฐานมีและจำหน่ายยาเสพติด, จำคุกตลอดชีวิต ฐานพยายามฆ่าเจ้าหน้าที่, มีอาวุธปืน จำคุก 1 ปี และพกอาวุธปืนในที่สาธารณะ จำคุกอีก 1 ปี แต่จำเลยให้การรับสารภาพชั้นสอบสวน จึงเห็นควรลดโทษ 1 ใน 4 ให้จำคุก 37 ปี 6 เดือน และปรับ 750,000 บาท ฐานมีและจำหน่ายยาเสพติด, จำคุก 37 ปี 6 เดือน ฐานพยายามฆ่าเจ้าหน้าที่, มีอาวุธปืน จำคุก 8 เดือน และพกอาวุธปืนในที่สาธารณะ จำคุก 8 เดือน เมื่อรวมโทษทุกกระทงให้จำคุก 74 ปี 28 เดือน แต่ตามกฎหมายเมื่อรวมทุกกระทงความผิดแล้ว ให้จำคุกสูงสุดได้ไม่เกิน 50 ปี จึงให้จำคุกจำเลย 50 ปี และปรับ 750,000 บาท และให้ริบของกลาง



สำหรับ นายวุฒิไชย หรือ ต้น วรมิตร นั้น นอกจากคดีนี้แล้วยังถูกออกหมายจับข้อหาพรากผู้เยาว์ ของพื้นที่ สถานีตำรวจนครบาลพญาไท ด้วย โดยถูกจับกุมได้ที่ซอยรามคำแหง 24 แยก 14 อพาร์ทเมนต์ รามฯ 24 เรสซิเดนซ์ ย่านบางกะปิ โดย นายวุฒิไชย ถูกตั้งรางวัลนำจับ 50,000 บาท

2) ผลสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- (1) ผลจากการจับกุมผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยได้ขยายผลมายังตัวผู้ต้องหา
- (2) การดำเนินการล่อซื้อจับกุมสามารถทำให้ตัวผู้ต้องหาได้ง่ายขึ้น
- (3) ความสำคัญของพยานแวดล้อมที่พบเห็นเหตุการณ์



ภาพ 5-3 นายวุฒิไชย หรือวุฒิชัย หรือต้น วรมิตร อายุ 32 ปี (เสื้อแดง) ในวันที่ถูกจับกุม

5.1.4 กรณีศึกษาที่ 4 คดีโจงคั่นชุมชนโรงขยะกวาดล้างยานรก ยึดยาบ้า 180 เม็ด

1) ลำดับเหตุการณ์

เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2553 เวลา 06.00 น. เจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สนธิกำลังกับตำรวจกองบัญชาการตำรวจนครบาล 4 และตำรวจสถานีตำรวจนครบาลประเวศ ประมาณ 100 นาย และสุนัขตำรวจอีก 2 นาย นำหมายค้นจากศาลจังหวัดพระโขนง เลขที่ 66/2553 ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2553 เข้าตรวจค้นยาเสพติดที่บ้านต้องสงสัยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในชุมชนรวมใจพัฒนาตามยุทธศาสตร์ 5 รื้อป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 ราย ได้แก่ บ้านของนายแดง บุญรอด



นายพิสันต์ ดวนด่วน นายปิยชาติ บานเย็นงาม และนางสาวอังคณา มั่นจิตร ภายในชุมชนรวมใจพัฒนา หรือชุมชนโรงขยะ ซอยอ่อนนุช 86 และบ้านพักของนายธวัชชัย แก่นสน ภายในชุมชนกระทุ่มเสือปลา ซอยอ่อนนุช 67 ถนนอ่อนนุช แขวงและเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

โดยพลตำรวจตรีสมวุฒิ วรรณพิรุณ ผบก.น.4 กล่าวว่า การสนธิกำลังครั้งนี้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ 5 รั่ว ป้องกันระยะ 2 ที่ต้องเฝ้าระวังเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยกรุงเทพมหานครมีชุมชนทั้งหมด 1,700 ชุมชน และมี 587 ชุมชน ที่ต้องเฝ้าระวังอย่างมาก ซึ่งในเขตพื้นที่ชุมชนรวมใจพัฒนา เขตประเวศก็อยู่ในจำนวนนี้ด้วย

จากการตรวจค้นสามารถจับกุมผู้ต้องหาจำหน่ายยาเสพติดได้ จำนวน 4 ราย ครอบครองยาเสพติด 14 ราย ผู้เสพ 6 ราย และของกลางยาบ้าจำนวน 180 เม็ด นอกจากนี้ยังมีการตรวจยึดเอกสารการเคลื่อนไหวทางการเงินของผู้ต้องสงสัยอีกจำนวนหนึ่ง เพื่อนำไปตรวจสอบว่ามีที่มาที่ไปอย่างไร มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือไม่ และจากนี้ในพื้นที่ของ บก.น.4 จะมีการเฝ้าระวังป้องกันยาเสพติด อบายมุข และสิ่งผิดกฎหมายต่างๆ ให้เข้มงวดมากยิ่งขึ้น

2) ผลสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(1) ความสำเร็จตามแผนการเฝ้าระวังยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจตามยุทธศาสตร์ 5 รั่ว ป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด

(2) การปฏิบัติการเข้าตรวจค้นชุมชนที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด

(3) การประสบความสำเร็จในการเข้มงวดที่มากขึ้น และการเฝ้าระวังยาเสพติดภายในพื้นที่ บก.น. 4



ภาพ 5-4 เจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. สนธิกำลังร่วมกับตำรวจ บก.น. 4 ตำรวจ สน.ประเวศ ประมาณ 100 นาย และสุนัขตำรวจอีก 2 นาย เข้าค้นชุมชนรวมใจพัฒนา หรือชุมชนโรงขยะ



ภาพ 5-5 การตรวจค้น และจับกุมผู้ต้องหาในพื้นที่ชุมชนรวมใจพัฒนา เขตประเวศ



5.1.5 กรณีศึกษาที่ 5 คดี สส.บก.น.4 ระดมกวาดล้างยาเสพติด รวบผู้ต้องหา 9 ราย

1) ลำดับเหตุการณ์

เมื่อวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2557 พันตำรวจเอกสง่า กรรณิรมย์ ผกก.สส.บก.น.4 พันตำรวจโทวิวัฒน์ อัครวิบูลย์ รอง ผกก.สส.บก.น.4 พร้อมด้วยกำลังเจ้าหน้าที่ชุดปราบปรามยาเสพติด กก.สส.บก.น.4 ได้ลงพื้นที่ภายในซอยรามคำแหง 53 แขวงซอยโรงเชือด ริมคลองแสนแสบ แขวงพลับพลา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ซอยเป้าหมายเพื่อกระทำการระดมกวาดล้างขบวนการยาเสพติด ซึ่งจากการบุกกวาดล้างครั้งนี้ สามารถจับกุมผู้ต้องหาได้ 9 คน ประกอบไปด้วย นายวิรัตน์ ปุราคร อายุ 25 ปี นายอานนท์ มินิ อายุ 26 ปี นายชาญชัย แสงวิเชียร อายุ 23 ปี นายขวัญ สุมานนท์ อายุ 26 ปี นายสุขุม รอดศิริ อายุ 28 ปี น.ส.รักษพร เลิศฤทัยกุล อายุ 20 ปี นายอนันต์ ยีโย๊ะ อายุ 22 ปี นายวุฒิชัย สมสุข อายุ 22 ปี และ น.ส.หนูดี (นามสมมติ) อายุ 17 ปี พร้อมของกลางได้หลายรายการ อาทิ ยาไอซ์ 33 กรัม ยาบ้า 97 เม็ด อาวุธปืนขนาด .38 แบบลูกไม้ สีดำ 1 กระบอกพร้อมด้วยกระสุนขนาดเดียวกันจำนวน 10 นัด เงินสดล่อซื้อจำนวน 5,400 บาท

โดยพื้นที่ดังกล่าวทาง กก.สส.บก.น.4 ได้เฝ้าจับตาเป็นพิเศษ โดยการจับกุมในครั้งนี้เป็นการลงพื้นที่เป้าหมายบริเวณภายในซอยดังกล่าว ซึ่งเป็นอพาร์ทเมนต์แห่งหนึ่งเนื่องจากก่อนหน้านี้เจ้าหน้าที่สามารถจับกุมผู้ต้องหาคดียาเสพติดและสืบ ทราบว่าที่อาคารดังกล่าวมีการซื้อขายยาเสพติดโดยวิธีการโยนยาเสพติดลงมาจาก ห้องพัก และซอยดังกล่าวยังถือเป็นพื้นที่สลับซับซ้อนยากต่อการเข้าตรวจค้น และมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างมาก จึงนำกำลังเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการกวาดล้าง จนสามารถจับกุมผู้ต้องหาได้ที่บริเวณ อพาร์ทเมนต์ดังกล่าวถึง 8 คนในเวลาไล่เลี่ยกัน แบ่งเป็นคดีเสพ 4 คน คดีจำหน่ายอีก 4 คน ส่วนผู้ต้องหาอีกคนที่จับได้เป็นการล่อซื้อจากย่านซอยรามคำแหง 116 แขวงและเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร

ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ยังจะขยายผลจับกุมไปยังพื้นที่ใกล้เคียง เนื่องจากพื้นที่แถบนั้นส่วนใหญ่เป็นอาคารหอพักสูงเบียดชิดติดกัน มีซอกซอยเยอะยากต่อการเข้าตรวจค้นจับกุม จึงต้องมีการระดมกำลังอย่างต่อเนื่อง และจากการจับกุมครั้งนี้สามารถยึดปืนได้อีก 1 กระบอก ซึ่งคงต้องนำไปตรวจสอบประวัติคดีเก่าเนื่องจากปืนมีการซื้อขายกันมาเป็นทอดๆ มีความน่าสงสัยว่าอาจถูกนำไปก่อคดีมาแล้วอีกด้วย



ยาเสพติด

2) ผลสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับ

- (1) การขยายผลจากผู้ค้ารายย่อยไปยังผู้ค้ารายใหญ่
- (2) ประสบผลสำเร็จจากการล้อมจับกุมภายในชุมชน
- (3) ขยายผลไปยังคดีอื่นๆ ด้วย คือ การซื้อขายอาวุธปืนเถื่อนในพื้นที่



ภาพ 5-6 ผู้ต้องหาที่จับกุมได้ในเขตพื้นที่ภายในซอยรามคำแหง 53



ภาพ 5-7 ของกลางอาวุธปืน พร้อมเครื่องกระสุน และโทรศัพท์มือถือของผู้ต้องหา



5.1.6 กรณีศึกษาที่ 6 คดีจับ “เล็ก ลาย” ขาใหญ่ค้าขาย่านนวมินทร์

1) ลำดับเหตุการณ์

เมื่อวันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2554 เวลา 06.00 น. กองบัญชาการปราบปรามยาเสพติด ร่วมกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พร้อมด้วยกำลังตำรวจร่วม 70 นาย และสุนัขตำรวจจำนวนหนึ่ง ได้นำหมายศาลอาญารัชดา เลขที่ 579/2554 ลงวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2554 เข้าตรวจ ค้น 7 จุดภายในชุมชน สามัคคีพัฒนา นวมินทร์ 26 แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

โดยจุดแรกเป็นบ้านของนายวิเวก จัปอันชอบ อายุ 39 ปี อยู่บ้านเลขที่ 650/711 หมู่ 5 แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร บริเวณด้านหน้าบ้านเปิดเป็นร้านขายของชำ เจ้าหน้าที่ได้ตะโกนเสียงเจ้าของบ้านประมาณ 30 นาที นายวิเวกจึงยอมเปิดบ้านให้เข้าตรวจค้น จากการตรวจค้นภายในบ้าน พบปืนลูกม่ ขนาด .38 พร้อมกระสุนใส่กล่องแน่นหนา ซุกไว้ในถังน้ำซักโครก จากการสอบสวนนายวิเวกอ้างว่าเป็นปืนที่คนรู้จักนำมาจำหน่าย เจ้าหน้าที่จึงควบคุมตัวไปสอบสวนอย่างละเอียดอีกครั้งที่ สถานีตำรวจนครบาลบึงกุ่ม

หลังจากนั้นได้เข้าตรวจค้นบ้านเลขที่ 650/48 แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม ซึ่งเป็นบ้านของนายสุชาติ พุ่มเกิด หรือรู้จักกันดีในนาม “เล็ก ลาย” จากการตรวจค้นอย่างละเอียดภายในบ้าน พบอุปกรณ์การเสพยา, สมุดบัญชีเงินฝาก ธนาคารกสิกรไทย มียอดเงินหมุนเวียนจำนวน 1,489,000 บาท นอกจากนี้ยังพบจดหมายจากญาติที่ส่งมาจากเรือนจำ คลองเปรม โดยมีเนื้อหาบรรยายถึงความสุขสบายที่นายสุชาติ สามารถใช้ชีวิต เสพยาได้อย่างสนุกสนาน จากการสอบสวนนายสุชาติ ที่มีลักษณะภูมิฐาน ใส่สร้อยคอทองคำหนักประมาณ 10 บาท อ้างว่าเงินสดหมุนเวียนที่พบในบัญชีเงินฝากนั้นเป็นเงินที่ได้มาจากการทำงานด้านชิปปิ้ง ซึ่งเป็นงานที่มีค่าตอบแทนสูง

จากนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำกำลังเข้าตรวจค้นบ้านเลขที่ 650/35 บ้านญาติของนายสุชาติ ตั้งอยู่บริเวณปากซอย ซึ่งบ้านหลังดังกล่าวชาวบ้านในละแวกใกล้เคียงระบุว่า มักจะถูกใช้เป็นที่พักของวัยรุ่นในบริเวณดังกล่าว โดยเฉพาะในเวลากลางคืน จะใช้เป็นจุดจำหน่ายยา และจุดเสพยา โดยเฉพาะในเวลาหลังเที่ยงคืนของทุกคืนจะมีวัยรุ่นที่รถจักรยานยนต์จำนวนมาก วิ่งวนเวียนเข้ามาซื้อยา และเสพยา โดยชาวบ้านในละแวกดังกล่าวระบุว่า ทุกคืน จะมีวัยรุ่นที่รถจักรยานยนต์เข้ามาทั้งซื้อยาและเสพยาจำนวนมาก ส่งผลเสียงดังรบกวนไปทั่ว ไม่มี



ชาวบ้านคนไหนกล้าที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ ยากให้ตำรวจจับพวกนี้ไปให้หมด เพราะทุกวันนี้ แพบจะไม่ได้หลับได้นอน

ขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุม ระบุว่า จากการสืบทราบทางด้านการข่าวพบว่า นายสุชาติถือเป็น ขาใหญ่ในซอยดังกล่าว มีพฤติกรรมนำยาเสพติดมาจำหน่ายให้กับวัยรุ่นภายในซอยดังกล่าว ซึ่งหลังจากนี้จะต้องนำตัวนายสุชาติไปตรวจหาสารเสพติดก่อนที่จะนำตัวไปดำเนินคดีที่ สถานีตำรวจนครบาลบึงกุ่ม

2) ผลสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- (1) ผลสำเร็จได้จากการล้อมซื้อยาเสพติดจากผู้ต้องหา
- (2) การดักซุ่มรอผู้ต้องหาภายในพื้นที่
- (3) การขยายผลในการหาผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่

5.1.7 กรณีศึกษาที่ 7 คดีรวบแก๊งค้ายาเครือข่ายชาวไนจีเรีย

1) ลำดับเหตุการณ์

เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 ที่สถานีตำรวจนครบาลพหลโยธิน พันตำรวจเอกเจริญ ศรีศลักษณ์ รองผู้บังคับการตำรวจนครบาล 2 พร้อมด้วย พันตำรวจเอกชาตรี กาญจนกันติ ผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลพหลโยธิน พันโทจอมไตร กิจประसार ผบ.ร.11 พัน. 1 รอ. พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ชุดจับกุมร่วมกันแถลงการจับกุม นายณัฐวุฒิ แก่นสาร หรือเอ็ม อายุ 23 ปี, นายอดุลย์ บารมี หรือดุลย์ อายุ 30 ปี, นางสาวรุจิรา แซ่ไหล หรือปอนด์ อายุ 23 ปี, นายณัฐพล วงศ์สว่างพานิช หรือกอล์ฟ อายุ 33 ปี, นางสาวกมลวรรณ เชิดชูเกียรติศักดิ์ หรือแนน อายุ 27 ปี, นายจักรกฤษ เตียะเพชร หรือหนู อายุ 41 ปี, นายชิมา ไมเคิล โอเมรา อายุ 22 ปี ชาวไนจีเรีย, นายออสติน เอเมกา ออดีเอล อายุ 56 ปี ชาวไนจีเรีย และนายนอร์ซอ ชาควูดี อีเคนซูกู อายุ 36 ปี พร้อมของกลางยาไอซ์น้ำหนักรวม 628.52 กรัม โคเคนน้ำหนักรวม 80.35 กรัม อาวุธปืนยาวเล็ก เอฟเอ็น 14 นาโต ขนาด 5.56 มม. จำนวน 1 กระบอก พร้อมเครื่องกระสุนขนาด 5.56 มม. จำนวน 84 นัด อาวุธปืนพกสั้นขนาด .32 มม. จำนวน 1 กระบอก พร้อมเครื่องกระสุนขนาด 9 มม.จำนวน 37 นัด กระสุนปืนขนาด 7.65 มม.จำนวน 5 นัด และบัตรข้าราชการปลอมจำนวน 2 ฉบับ ระบุชื่อ ร้อยตำรวจตรีณัฐพล วงศ์สว่างพานิช และ สิบตำรวจโทณัฐวุฒิ แก่นสาร โดยสามารถจับกุมได้เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคมที่ผ่านมา



พันตำรวจเอกเจริญ กล่าวว่า สืบเนื่องจากทางเจ้าหน้าที่สืบทราบว่ามี ขบวนการลักลอบจำหน่ายยาเสพติดใน ย่านห้วยขวาง และย่านรัชดา ซึ่งเจ้าหน้าที่สืบทราบว่ามี ขบวนการดังกล่าวมีชาวไนจีเรียร่วมด้วย จนกระทั่งเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคมที่ผ่านมา เจ้าหน้าที่ สามารถจับกุมนายณัฐภูมิพร้อมของกลางไอซ์ และอาวุธปืนยาวเล็กได้ที่ซอยรัชดา 36 แขวงจันทรเกษม เขตจตุจักร จากการสอบสวนนายณัฐภูมิให้การรับสารภาพว่าได้รวมกลุ่มค้ายาไอซ์กันโดยมี นายอดุลย์ เป็นหัวหน้า เจ้าหน้าที่จึงขยายผลจนสามารถจับกุมนายอดุลย์กับ นางสาวรุจิรา พร้อมของกลางยาไอซ์และอาวุธปืนพกสั้น ได้ที่ย่านรามอินทรา โดยนายอดุลย์ให้การรับสารภาพว่า นอกจากตนและนายณัฐภูมิ แล้วยังมีนายณัฐพล และนายจักรกิษฐ์ร่วมขบวนการด้วย โดยกลุ่มของตนจะรับยาเสพติดจากชาวไนจีเรียเพื่อนำมาจำหน่าย ต่อมาเจ้าหน้าที่จึงทำการล่อซื้อจากชาวไนจีเรียได้ของกลางเป็นยาไอซ์ และโคเคน จึงตรวจยึดไว้เป็นหลักฐาน

นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ยังพบบัตรข้าราชการระบุชื่อ ร้อยตำรวจตรีณัฐพล วงศ์สว่างพาณิชย์ และสืบตำรวจโทณัฐภูมิ แก่นสาร จากการสอบสวนผู้ต้องหาทั้งสองให้การรับสารภาพว่า บัตรข้าราชการดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากจากเจ้าหน้าที่ในกองบัญชาการ ตำรวจปราบปรามยาเสพติด (บช.ปส.) ทำบัตรให้ ซึ่งตนทำบัตรดังกล่าวไว้เพื่อหลบเลี่ยงการตั้งด่านของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และขอร้องยืมว่าไม่เคยใช้บัตรดังกล่าว ในการรีดไถเงินจากประชาชนแต่อย่างใด ดังนั้นทางเจ้าหน้าที่จะประสานไปยังกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด (บช.ปส.) เพื่อตรวจสอบหาผู้ที่ให้การสนับสนุนการทำบัตรปลอมให้กับผู้ต้องหาต่อไป

ซึ่งเบื้องต้นทางเจ้าหน้าที่แจ้งข้อหาร่วมกันครอบครองยาเสพติดประเภท 1 (ยาไอซ์) ยาเสพติดประเภท 2 (โคเคน) เพื่อจำหน่าย มีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ในความครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต ปลอมแปลงและใช้เอกสารที่ทางราชการปลอม และอยู่ในราชอาณาจักรโดยใบอนุญาตสิ้นสุด ก่อนนำตัวผู้ต้องหาไปดำเนินคดีตามกฎหมายและผลักดันกลับประเทศต่อไป

2) ผลสำเร็จ (Best Practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- (1) ผลจากการจับกุม และการขยายผลจากผู้ต้องหา
- (2) การสืบสวนสอบสวนขยายผลเพิ่มเติมจากผู้ต้องหาที่จับกุมได้



5.2 ตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Best practice) ในการป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมทั้งการสร้างมวลชนในพื้นที่

กรณีศึกษาที่ 1 โครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (DARE ประเทศไทย)

กรณีศึกษาที่ 2 โครงการอาสาสมัครตำรวจบ้าน

กรณีศึกษาที่ 3 โครงการชุมชนอุ่นใจได้ลูกหลานกลับคืนตามยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดในพื้นที่เป้าหมาย

กรณีศึกษาที่ 4 โครงการค่ายเยาวชนชนต้นกล้า

5.2.1 กรณีศึกษาที่ 1 โครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (D.A.R.E Drug Abuse Resistance Education ประเทศไทย)

ตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ 154/2554 ลงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2554 เรื่อง ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด และคำสั่งศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติที่ 1/2554 ลงวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2554 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด พ.ศ. 2555 โดยใช้ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดเป็นยุทธศาสตร์หลัก กำหนดกลยุทธ์สำคัญที่จะดำเนินการ คือ 7 แผน 4 ปรับ 3 หลัก 6 เร่ง เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยึดเป็นหลักในการขับเคลื่อนงานยาเสพติด โดยแผนการที่ 3 การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด (Potential Demand) เป็นแผนที่มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับเยาวชนกลุ่มเสี่ยง เยาวชนทั่วไป รวมถึงประชาชนทั้งประเทศ เป็นการตัดการเพิ่มขึ้นของผู้เสพยาใหม่ โดยให้ความสำคัญเรื่องการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาทุกแห่ง รวมทั้งจัดปัจจัยเสี่ยงที่เอื้อต่อปัญหาเสพติดให้หมดไป สร้างคุณภาพชีวิตและทัศนคติให้กับเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของชาติไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกำหนดให้เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประมาณ 30% จากทั่วประเทศเป็นกลุ่มเป้าหมายเยาวชนก่อนวัยเสี่ยงอันดับแรกที่จะเพิ่มภูมิคุ้มกันป้องกันยาเสพติด โดยเน้นหนักในพื้นที่อำเภอที่มีสภาพปัญหาเสพติดในเกณฑ์สูงและปานกลาง และให้มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินงานโครงการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาทั่วประเทศ โดยใช้ครูตำรวจ D.A.R.E เป็นกลไกหนึ่งเพื่อร่วมดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในชั้นเรียน ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติมีหนังสือสั่งการ ศพส. ที่ ยธ.1125/9467 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 เรื่อง Action Plan ขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด เดือนมิถุนายน-กันยายน



พ.ศ. 2555 กำหนดให้มีการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา โดยจัดครูตำรวจ D.A.R.E ครูพระ เข้าไปสร้างภูมิคุ้มกันในสถานศึกษา พร้อมปรับเปลี่ยนเป้าหมายของการดำเนินงาน คือ เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั่วประเทศ จำนวน 50% เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องเร่งดำเนินการ และเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน ศพส. จึงกำหนดมาตรการส่งเสริมสนับสนุนครูตำรวจ D.A.R.E เข้าสอนในสถานศึกษา มอบหมายให้คณะกรรมการด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด ศพส. กระทรวง/หน่วยงานเจ้าภาพหลัก รับผิดชอบบูรณาการแผนเพื่อขับเคลื่อนมาตรการส่งเสริมสนับสนุนครูตำรวจ D.A.R.E. เข้าสอนในสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมาย

วิธีการสอนของหลักสูตร D.A.R.E.

เป้าหมายของหลักสูตร D.A.R.E. คือ การให้เด็กนักเรียนเกิดการต่อต้านการดื่มเหล้า การสูบบุหรี่ และการใช้ยาเสพติดอื่น ๆ รวมถึงพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในเด็กวัยรุ่น บทเรียนหลักสูตร D.A.R.E. จะเป็นลักษณะของการฝึกให้เด็กนักเรียนได้คิดถึงประเด็นปัญหาในสถานการณ์จำลอง การประเมินทางเลือกปฏิบัติ ผลที่อาจเกิดขึ้นเมื่อตัดสินใจเลือกปฏิบัติตามทางเลือกต่าง ๆ ของตน การตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสถานการณ์จำลอง การประเมินผลการปฏิบัติว่ามีความเหมาะสมและถูกต้องมากน้อยเพียงใด ดังนั้นวิธีการสอนของหลักสูตร D.A.R.E. จึงถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุผลตามที่ตั้งไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ครูตำรวจ D.A.R.E. สอนเด็กนักเรียนครั้งละ 1 ห้องเรียน สอนบทเรียนละ 1 ชั่วโมง ตามเนื้อหาหลักสูตร 13 บทเรียน ใช้ระยะเวลาการสอนทั้งสิ้น 13 สัปดาห์ ต่อ 1 ภาคการศึกษา กำหนดให้ครูตำรวจ D.A.R.E. 1 คน สอนอย่างน้อย 2 ห้องเรียนต่อ 1 ภาคการศึกษา
2. ครูตำรวจ D.A.R.E. แต่งเครื่องแบบทุกครั้งเมื่อเข้าทำการสอน
3. การกำหนดกฎของ D.A.R.E. ร่วมกัน ถือเป็นข้อตกลงระหว่างครูตำรวจ D.A.R.E. กับเด็กนักเรียนในชั้นเรียนทุกคน
4. ทบทวนการเรียนรู้การสอนของสัปดาห์ที่ผ่านมา และทบทวนเมื่อจบบทเรียนในแต่ละครั้ง
5. การติดต่อสื่อสารกับครูตำรวจ D.A.R.E. ด้วยกล่อง D.A.R.E. เด็กนักเรียนสามารถใส่คำถามใด ๆ ซึ่งอาจเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ก็ได้ โดยไม่ต้องระบุชื่อ และครู



ตำรวจ D.A.R.E. จะตอบคำถามก่อนเริ่มทำการสอนทุกครั้ง และจะนำคำถามที่น่าสนใจที่ยังไม่ได้ตอบในชั้นเรียนมาตอบในการสอนครั้งต่อไป

6. การจัดกิจกรรมมอบใบประกาศนียบัตรให้แก่นักเรียนที่ผ่านการเรียนหลักสูตร D.A.R.E. เพื่อให้เด็กนักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ มีพันธะสัญญาที่จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดไม่ว่ากรณีใด ๆ อันเป็นกิจกรรม

ความเป็นมาของโครงการ D.A.R.E ประเทศไทย

รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์) พร้อมด้วย ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (พลตำรวจเอกประชา พรหมนอก) ในขณะนั้น และคณะ ได้เดินทางไปเยือนประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อศึกษาดูงานการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามคำเชิญของหน่วยงานปราบปรามยาเสพติดสหรัฐอเมริกา (DEA) และรายงานสรุปผลการเยือนสหรัฐอเมริกาให้นายกรัฐมนตรีเพื่อทราบและพิจารณา โดยในประเด็นหนึ่งได้รายงานว่าสหรัฐอเมริกาได้ดำเนินงานโครงการ D.A.R.E (Drug Abuse Resistance Education) โดยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งผ่านการฝึกอบรมไปให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยของยาเสพติดแก่เยาวชนในสถานศึกษา ให้รู้จักแนวทางในการปฏิเสธยาเสพติดอย่างเด็ดขาด และเห็นว่าโครงการลักษณะนี้ฝ่ายไทยน่าจะนำมาปรับใช้ให้เกิดความเหมาะสมได้โดย DEA พร้อมทั้งจะจัดผู้เชี่ยวชาญมาฝึกอบรมให้แก่ข้าราชการตำรวจไทยในโอกาสแรก สำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ความสำคัญกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาลมาโดยตลอด โดยเฉพาะการป้องกันกลุ่มเสี่ยงไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้มอบหมายให้กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียน (D.A.R.E. ประเทศไทย) หรือโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2542

โครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย ถือได้ว่าเป็นโครงการด้านการป้องกันยาเสพติดที่สอดคล้องกับนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของทุกรัฐบาลที่ผ่านมา และยังเป็นโครงการที่มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างตำรวจ โรงเรียน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างใกล้ชิด ในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเสี่ยงที่เป็นเด็กนักเรียนอีกด้วย

ซึ่งกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดได้ผลิตครูตำรวจ D.A.R.E. ให้แก่หน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 3,995 คน ครูตำรวจ D.A.R.E. จะสอนเด็กนักเรียนเพื่อฝึกทักษะการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาหรือสิ่งเสพติด และการหลีกเลี่ยงความรุนแรงให้กับกลุ่มเป้าหมาย คือเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครูตำรวจ D.A.R.E.



จะสอนเด็กนักเรียนครั้งละ 1 ห้องเรียน สอนบทเรียนละ 1 ชั่วโมง หลักสูตรของโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย มีทั้งหมด 10 บทเรียน ใช้เวลาการสอนทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ ต่อ 1 ภาคการศึกษา กำหนดให้ครูตรวจ D.A.R.E. 1 คน สอนเด็กนักเรียนอย่างน้อย 2 ห้องเรียน ต่อ 1 ภาคการศึกษา ขณะนี้มีเด็กนักเรียนจากทั่วประเทศเข้าร่วมโครงการ ฯ แล้ว ประมาณ 730,000 คน

5.2.2 กรณีศึกษาที่ 2 โครงการอาสาสมัครตำรวจบ้าน

โครงการอาสาสมัครตำรวจบ้าน ที่ผู้วิจัยศึกษาจากระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 และมาตรา 18 (1) และมติคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติในการประชุมครั้งที่ 6/2548 เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2548 ได้ออกระเบียบ ก.ต.ช. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ พ.ศ. 2549 ไปแล้วนั้น

เพื่อให้การส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (4) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 จึงออกระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

5.2.3 กรณีศึกษาที่ 3 โครงการชุมชนอุ่นใจได้ลูกหลานกลับคืน

จากคำสั่งศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ (ศพส.) ที่ 24/2555 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2555 ได้กำหนดให้ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างครบวงจรในพื้นที่ที่มีสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในระดับรุนแรง ภายใต้ชื่อ โครงการ “ชุมชนอุ่นใจได้ลูกหลานกลับคืน ปฏิบัติการปิดล้อม X-Ray เชิงรุก 90 วัน” โดยกำหนดพื้นที่การดำเนินงานใน 12 ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ชุมชน และชุมชนในพื้นที่ภาค 1-9 จำนวนภาคละ 1 ชุมชน ซึ่งพื้นที่ที่มีสถานการณ์ปัญหายาเสพติดรุนแรง และได้รับคัดเลือกเพื่อเป็นเป้าหมายแรกในโครงการชุมชนอุ่นใจได้ลูกหลานกลับคืนฯ ได้แก่

- 1) ชุมชนล๊อค 1-2-3 ชุมชน 4-5-6 และชุมชน 70 ไร่ เขตคลองเตย กรุงเทพฯ
- 2) ชุมชนไผ่เขียว ต.เชียงรากน้อย อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา
- 3) บ้านมาบสามเกลียว ต.ดอนหัวฬ่อ อ.เมือง จ.ชลบุรี
- 4) บ้านหนองตะลูกปึก ต.หนองบัวศาลา อ.เมือง จ.นครราชสีมา
- 5) บ้านหนองปลาแซ่ ต.ท่าพระ อ.เมือง จ.ขอนแก่น
- 6) บ้านโป่งน้อย ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่



- 7) ชุมชนเสื่อทิม เทศบาลเมืองนครพิชญ์โลก อ.เมือง จ.พิชญ์โลก
- 8) บ้านแหลมชะอูย ต.ลำพญา อ.บางเลน จ.นครปฐม
- 9) ชุมชนบ้านนาแหง เทศบาลตำบลบ้านส้อง อ.เวียงสระ จ.สุราษฎร์ธานี
- 10) บ้านทุ่งโพธิ์ ต.ทุ่งขมิ้น อ.นาหม่อม จ.สงขลา

และต่อมาได้มีคำสั่ง ศพส.ที่ 25/2555 ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2555 ขยายการดำเนินงานตามโครงการฯ ออกไปให้ครอบคลุมทั่วประเทศ ในพื้นที่ชุมชนเป้าหมาย จำนวน 928 แห่ง และเมื่อครบกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติการเชิงรุก 90 วัน ได้มีคำสั่ง ศพส.ที่ 1/2556 ลงวันที่ 29 มกราคม 2556 ขยายระยะเวลาโครงการออกไปจนถึงเดือนกันยายน 2556 เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาเสียดิต และความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างสมบูรณ์ โดยมีเป้าหมายให้ ศพส.จ. เป็นกลไกรับผิดชอบในการบริหารจัดการอำนวยการระดับจังหวัด และ ศพส.อ. เป็นกลไกรับผิดชอบการอำนวยการและปฏิบัติในพื้นที่

กรอบแนวคิด

1. **กรอบความคิดอำนวยการรวมศูนย์ (Single Command)** คือ การใช้กรอบความคิดที่จะจัดกลไก การสั่งการ แก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว สามารถตอบสนองภารกิจ การปฏิบัติได้อย่างทันที่

2. **กรอบความคิดบูรณาการมาตรการ (Integrated Measures)** คือ กรอบความคิด ใช้มาตรการแก้ไขปัญหาเสียดิตทั้ง มาตรการป้องกัน ปราบปราม บำบัดรักษา ผสมผสาน บูรณาการเข้าด้วยกันกับการแก้ไขปัญหาลักษณะ การปรับสภาพแวดล้อมอย่างครบวงจร

3. **กรอบความคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน (People Participation)** คือ กรอบความคิดการส่งเสริมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในการป้องกันเฝ้าระวังยาเสพติดอย่างจริงจัง

4. **กรอบความคิดยึดพื้นที่ (Area Approach)** คือ กรอบความคิดใช้หมู่บ้าน/ชุมชนเป็นเป้าหมายดำเนินงานแบบเบ็ดเสร็จในลักษณะยึดพื้นที่เป็นส่วน ๆ ก่อนขยายพื้นที่ปฏิบัติการต่อไป



จุดมุ่งหมายหลัก

- 1) ลดปัญหาการค้ายาเสพติดจากผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยในหมู่บ้าน/ชุมชน
- 2) ลดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยนำผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนเข้ารับการบำบัดรักษาให้มากที่สุด
- 3) เฝ้าระวังและติดตาม ช่วยเหลือดูแลผู้ผ่านการบำบัดรักษาให้มีอาชีพ การงาน การศึกษา และไม่กลับไปมีพฤติกรรมซ้ำ
- 4) คนในชุมชนมีความปลอดภัยจากยาเสพติด และอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน
- 5) ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถเฝ้าระวังและป้องกันปัญหายาเสพติดได้

มาตรการการดำเนินงาน

- 1) จัดตั้งกองบัญชาการควบคุม (Command Center) ในพื้นที่เป้าหมาย เป็นกลไกรับผิดชอบแก้ไขปัญหาในพื้นที่ โดยมีกองบังคับการควบคุม (Command Post) เป็นที่ทำการส่วนหน้าสำหรับการปฏิบัติการ
- 2) มาตรการในการดำเนินงานที่สำคัญ ประกอบด้วย การจัดทำข้อมูล การดำเนินการต่อผู้ค้า/ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด ป้องกันกลุ่มเสี่ยง เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ครอบครัว และสร้างความปลอดภัยจากอาชญากรรมชุมชน

การดำเนินงานในพื้นที่คลองเตย

การเตรียมการ

- 1) การดำเนินการด้านข้อมูล จัดให้มีการสำรวจข้อมูลสภาพพื้นฐานทางกายภาพของชุมชน ข้อมูลสภาพปัญหายาเสพติดในชุมชน ข้อมูลผู้ค้า/ผู้เสพ/ผู้ติด/กลุ่มเสี่ยง ข้อมูลพื้นที่เสี่ยง/แหล่งมั่วสุม ข้อมูลหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/ผู้นำชุมชนฯ พร้อมทั้งจัดทำเป็นแผนที่ชุมชนเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการดำเนินงาน
- 2) การจัดกำลังพลมาปฏิบัติงาน เนื่องจากกำลังของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในคลองเตยที่มีสภาพปัญหารุนแรง จึงได้มีการขอกำลังจากส่วนราชการอื่นๆ เช่น กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจชุมชน สัมพันธ์จากกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 กระทรวงสาธารณสุข (โรงพยาบาลธัญญารักษ์) มาปฏิบัติหน้าที่เป็นการประจำใน Command Post ควบคู่กับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส.



รวมถึงได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน และกรุงเทพมหานคร เข้ามาช่วยการปฏิบัติงานเป็นครั้งคราวตามการร้องขอ

3) ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบแนวทางการดำเนินงานตามโครงการฯ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการฯ โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ การจัดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ การออกเสียงตามในชุมชน และการใช้รถยนต์ออกประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานในพื้นที่เป้าหมาย ตลอดจนการใช้ตำรวจชุมชนสัมพันธ์จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่

การดำเนินงานด้านการแก้ไขปัญหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด

1) การชักจูงผู้เสพเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา เริ่มตั้งแต่การรณรงค์ออกเสียงตามสาย การกีดกันปิดล้อมตรวจค้น การตั้งจุดตรวจจุดสกัด การลาดตระเวนและสุ่มตรวจปัสสาวะ โดยวิธีการที่ดำเนินการในทุกวัน ได้แก่ การลาดตระเวนและสุ่มตรวจปัสสาวะ และการที่มี Command Post ตั้งอยู่ในพื้นที่และมีการดำเนินการเป็นประจำทำให้ผู้ที่สนใจจะเข้ารับการบำบัดฯ สมัครใจเดินเข้ามารับคำปรึกษาและขอเข้าบำบัดด้วยตนเอง

2) เมื่อได้ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดแล้ว จะดำเนินการตรวจร่างกายและประเมินคัดกรองตามแบบประเมิน ASSIST เพื่อประเมินสภาพการใช้สารเสพติดและ(เ)นข้อมูลวินิจฉัยปัญหาและส่งผู้เสพ/ผู้ติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดที่เหมาะสม หลังจากนั้นจะดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เสพ/ผู้ติดตามแบบรายงานการบำบัดรักษาผู้ใช้สารเสพติด (บสต.3) และแบบเก็บข้อมูลผู้เสพเพื่อทำเป็นฐานข้อมูลยาเสพติดในพื้นที่ต่อไป โดยในระหว่างการสัมภาษณ์นอกจากจะประเมินในเรื่องสภาพการใช้สารเสพติดแล้ว ยังสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจครอบครัว สังคม เพื่อเป็นข้อมูลในการให้ความช่วยเหลือผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและครอบครัวต่อไป

3) ดำเนินการส่งผู้เสพ/ผู้ติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา โดยจำแนกตามสภาพการใช้สารเสพติดดังนี้

3.1) กลุ่มใช้เป็นครั้งคราว จะนำเข้าสู่ศูนย์บริการสาธารณสุข 41 ของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้การรักษาในรูปแบบผู้ป่วยนอก และให้มารายงานตัวที่ Command Post ในทุกสัปดาห์เพื่อติดตามอาการ

3.2) กลุ่มเสพ ถ้าเป็นผู้เสพที่มีปัญหาในเรื่องของเศรษฐกิจ เช่น ต้องดูแลเลี้ยงดูครอบครัว และมีอาการเสพไม่มาก จะนำเข้าสู่ศูนย์บริการสาธารณสุข 41 และให้



มารายงานตัวที่ Command Post ในทุกสัปดาห์เพื่อติดตามอาการ แต่ถ้าไม่มีปัญหาในเรื่องของ เศรษฐกิจ หรือเป็นโรคติดต่อจะนำเข้าสู่กระบวนการค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จำนวน 15 วัน หรือเข้ารับการรักษาที่วัดสะพาน

3.3) กลุ่มติด จะนำเข้าสู่ค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม 15 วัน หรือ ค่ายที่จำนวนวันที่ยาวขึ้นตามสภาพ อาการ และจำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษา หรือนำส่ง โรงพยาบาลธัญญารักษ์

3.4) กลุ่มติดยาแรง นำส่งโรงพยาบาลธัญญารักษ์

* และในบางครั้งถ้าเป็นผู้เสพ/ผู้ติดที่เคยหนี หรือเข้าสู่กระบวนการ บำบัดไม่ครบขั้นตอนจะถูกส่งเข้าสู่กระบวนการบังคับบำบัดต่อไป

4) การติดตาม และให้ความช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดการรักษา สำหรับผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษา ในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จะมีแบบสอบถามความต้องการของ รับความช่วยเหลือ ซึ่งทางสำนักงาน ป.ป.ส. ได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ ในการให้ความช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดทั้งในเรื่องของการศึกษาต่อ การฝึกอาชีพ การจัดหางาน การจัดหาสนับสนุนการดำเนินงาน

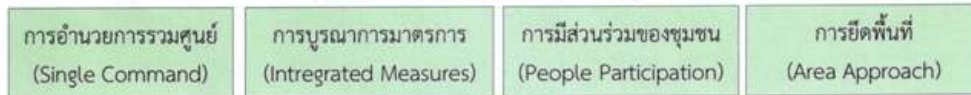
ส่วนในเรื่องของการติดตามผู้ผ่านการบำบัดจะดำเนินการทั้งในเชิงรุก และ ในเชิงรับ ซึ่งในเชิงรุกจะจัดทำสมุดติดตามผู้ผ่านการบำบัดเพื่อมอบให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการ ติดตาม ควบคู่กับการนัดหมายให้ผู้ผ่านการบำบัดมารายงานตัวที่ Command post ในทุกสัปดาห์ และขยายเวลาในการรายงานตัวออกไปเป็นทุก 2 สัปดาห์ หรือ 1 เดือน นอกจากนี้ ยังได้มีการตั้ง ครอบครัวของผู้เสพ/ผู้ติด ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง และให้กำลังใจแก่ผู้ผ่านการ บำบัดรักษาอีกทางหนึ่ง

ขั้นตอนการดำเนิน แผนปฏิบัติการ โครงการ”ชุมชนอุ่นใจได้ลูกหลานกลับคืน” ปฏิบัติการปิดล้อม X-Ray เชิงรุก 90 วัน ดังแสดงภาพ 5-8

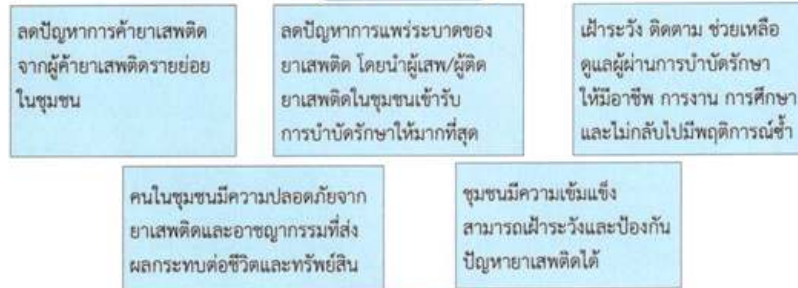


โครงการ “ชุมชนอุ่นใจได้ลูกหลานกลับคืน” ปฏิบัติการ ปิดล้อม X-Ray เชิงรุก ๙๐ วัน

๔ กรอบความคิดยุทธศาสตร์



๕ จุดมุ่งหมายหลัก



๑๒ พื้นที่เป้าหมาย

- | | |
|---|---|
| <p>๑. พื้นที่กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ๑ พื้นที่ ได้แก่</p> <p>๑.๑ เขตคลองเตย : กลุ่มชุมชนคลองเตย (ชุมชน ๑-๒-๓-๔-๕-๖ และ ชุมชน ๗-๘-๙-๑๐-๑๑-๑๒)</p> <p>๑.๒ เขตลาดกระบัง : กลุ่มชุมชนเคหะร่มเกล้า (ชุมชนร่มเกล้า โซน ๕ และ โซน ๗)</p> <p>๑.๓ เขตธนบุรี : กลุ่มชุมชนบ้านสมเด็จ (ชุมชนมัลลียะบ้านสมเด็จ ชุมชนวัดใหญ่ศรีสุพรรณ และ ชุมชนวัดศิริวิฑูรย์)</p> <p>๒. พื้นที่ภาค ๑ : ชุมชนฝั่งซ้าย หมู่ที่ ๖ ค. เชียงรายน้อย อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา</p> <p>๓. พื้นที่ภาค ๒ : บ้านเมฆาสามเหลี่ยม หมู่ที่ ๗ ค. ดอนหัวฬ่อ อ.เมือง จ.ชลบุรี</p> | <p>๔. พื้นที่ภาค ๓ : บ้านหนองตะกั่วปุก หมู่ที่ ๑๐ ค. หนองบัวลำภู อ.เมือง จ.นครราชสีมา</p> <p>๕. พื้นที่ภาค ๔ : บ้านหนองปลาแซ่ หมู่ที่ ๑ ค. ทาพระ อ.เมือง จ.ขอนแก่น</p> <p>๖. พื้นที่ภาค ๕ : บ้านโป่งน้อย หมู่ที่ ๖ ค. สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่</p> <p>๗. พื้นที่ภาค ๖ : ชุมชนเลื้อยหิน เขตเทศบาลนครพิษณุโลก อ.เมือง จ.พิษณุโลก</p> <p>๘. พื้นที่ภาค ๗ : บ้านแพนชะอู หมู่ที่ ๑๑ ค. ลำพูน อ.บางเลน จ.นครปฐม</p> <p>๙. พื้นที่ภาค ๘ : ชุมชนสันติสุข เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี</p> <p>๑๐. พื้นที่ภาค ๙ : ชุมชนร่วมใจพัฒนา เขตเทศบาลนครสงขลา อ.เมือง จ.สงขลา</p> |
|---|---|

๒ มาตรการการปฏิบัติ

๑. กลไกการอำนวยความสะดวกและปฏิบัติ

บก.ควบคุมการปฏิบัติ (Command Center)

- ที่ทำการ บก.ควบคุมการปฏิบัติ (Command Post)
- องค์ประกอบของ บก.ฯ
- การกิจ บทบาทของ บก.ฯ
- การจัดเจ้าหน้าที่เข้าร่วมปฏิบัติงาน

หน่วยรับผิดชอบ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, กระทรวงมหาดไทย, กระทรวงสาธารณสุข, กระทรวงศึกษาธิการ, กระทรวงแรงงาน, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวงเทคโนโลยีและสารสนเทศ, กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, กระทรวงวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร, กระทรวงยุติธรรม, สำนักงาน ป.ป.ส. ฯลฯ

๒. มาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน

๑. ข้อมูล (สำรวจข้อมูล - จัดห้อง War Room)
๒. ผู้ค้ายาเสพติด (ปิดล้อม/ตรวจค้น จับกุม ปราบปราม)
๓. ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด (ค้นหา ชักชวน บำบัด ติดตาม ช่วยเหลือ)
๔. กลุ่มเสี่ยง/ปัจจัยเสี่ยง (รณรงค์ ป้องกัน ขจัดแหล่งรวม)
๕. ครอบครัวยุ (สร้างภูมิคุ้มกัน จัดกิจกรรมต่อเนื่อง)
๖. สร้างความปลอดภัยในครอบครัวยุและชุมชน (จัดตั้งจุดตรวจกล้อง CCTV บริเวณพื้นที่เสี่ยง)

ระยะเวลา

๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕

ภาพ 5-8 แผนปฏิบัติการ โครงการ “ชุมชนอุ่นใจได้ลูกหลานกลับคืน”
ปฏิบัติการปิดล้อม X-Ray เชิงรุก 90 วัน



5.2.4 กรณีศึกษาที่ 4 โครงการค่ายเยาวชนต้นกล้า

เป็นค่ายที่มุ่งเน้นเยาวชนผู้ใช้นิยาเสพติดและเสริมสร้างศักยภาพของครอบครัวเยาวชนผู้ใช้นิยาเสพติดให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพโดยโรงพยาบาลธัญญารักษ์เป็นแกนกลางในการพัฒนาหลักสูตรค่ายต้นกล้า เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาค่ายบำบัดฟื้นฟูเยาวชนผู้ใช้นิยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์ที่สำคัญไว้ 5 ประการ คือ

- (1) เพื่อบำบัดฟื้นฟูเยาวชนผู้ใช้นิยาเสพติดในชุมชนโดยชุมชน
- (2) เพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยใช้หลักการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (Emotion Quotient)
- (3) เพื่อเสริมสร้างพลังให้เยาวชนและครอบครัว สามารถแก้ไขปัญหาเสพติดในครอบครัวได้อย่างเต็มศักยภาพ
- (4) เพื่อให้ครอบครัวได้ทำหน้าที่ของครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (5) เพื่อสร้างเครือข่ายของเยาวชนและครอบครัวในการแก้ไขปัญหาเสพติดในการดำเนินการค่ายต้นกล้าได้เน้นหนักไปที่กลุ่มวิชา 5 กลุ่มวิชาหลัก และกิจกรรมอื่นรวม 88 ชั่วโมง

(5.1) กลุ่มวิชาโทษพิษภัยของยาเสพติดและการบำบัดรักษา รวม 7:15 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 8.2 ของตารางการอบรม

(5.2) กลุ่มวิชาการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ จำนวน 14:30 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 16.5

(5.3) กลุ่มวิชาการทำหน้าที่ครอบครัว จำนวน 16:15 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 18.5

(5.4) กลุ่มวิชาเสริมสร้างความถนัดในตนเอง จำนวน 5 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 5.7

(5.5) กลุ่มวิชาหน้าที่พลเมืองไทย จำนวน 8:30 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 9.7

(5.6) อื่นๆ จำนวน 34:30 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 41.1 ในแต่ละวิชา/กิจกรรม



หัวข้อวิชาต่างๆ ในหลักสูตรมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการค่อนข้างมากเนื่องจากหัวข้อวิชาส่วนใหญ่ก็เป็นหัวข้อวิชาที่เกี่ยวกับการบำบัดและฟื้นฟูจิตใจผู้ติด/ใช้ยาเสพติดทั้งสิ้น วัตถุประสงค์ย่อยรายวิชาทุกหัวข้อวิชามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการ เนื่องจากรายวิชาย่อยต่างๆ มุ่งเน้นที่การพัฒนาตนเองและให้เรียนรู้ตนเอง รวมทั้งการฟื้นฟูจิตใจ จากวิชา/กิจกรรมทั้งหมดได้มีการกำหนดหลักสูตรแกนกลางและเรียงลำดับหัวข้อ

ระยะเวลา 9 วัน ของการจัดค่ายเห็นได้ว่ามีกิจกรรมที่ไม่ใช่วิชาการอยู่บ้างพอสมควร การจัดลำดับของหัวข้อวิชาต่างๆ ในหลักสูตรมีความเหมาะสมพอสมควร เนื่องจากมีการจัดลำดับตามคู่มือที่ทางโรงพยาบาลธัญญารักษ์ได้ทำการวิเคราะห์และทำเป็นตารางมาแล้วเรียบร้อย โดยไม่ได้ทำให้จัดการค่ายเกิดความสับสน เป็นที่น่าสังเกตว่าในวันที่เป็นวิชาการจะมีกิจกรรมนันทนาการน้อยด้วย เมื่อแต่ละแห่งนำไปปฏิบัติ พบว่ามีความแตกต่างจากหลักสูตรแกนกลางอยู่บ้าง

แม้ว่าเวลาในการจัดค่ายในภาพรวมจะไม่แตกต่างจากหลักสูตรแกนกลางมากนัก แต่เวลาที่แต่ละค่ายไปใช้ในกลุ่มวิชาการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์มากกว่าหลักสูตร แกนกลาง ในขณะที่กลุ่มวิชาการทำหน้าที่ของครอบครัวใช้เวลาน้อยกว่าที่กำหนด ซึ่งอาจแปรผลได้ว่ากระบวนการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มเป้าหมายเป็นไปอย่างเชื่องช้า (ไม่ได้รับความร่วมมือ) ดังที่คาดไว้และความสำคัญของครอบครัวถูกลดระดับความสำคัญลง

เทคนิคและวิธีการฝึกอบรมที่ใช้สำหรับแต่ละหัวข้อวิชา ได้รับการออกแบบมาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์แต่เทคนิคที่ใช้กับกลุ่มเป้าหมายดูจะเป็นทางการมาก (บางครั้งมากเกินไปคล้ายการบรรยายในมหาวิทยาลัย) เพราะวิทยากรส่วนใหญ่ทำการบรรยาย ตามคู่มือวิทยากรที่ทางโรงพยาบาลธัญญารักษ์แจกให้ก่อนการอบรม จะมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่วิทยากรใช้เกมส์มานำเข้าสู่บทเรียนและใช้เป็นสื่อในการสรุปบทเรียนนั้น ๆ



เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). เอกสารการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา.
เขตในพื้นที่กรุงเทพมหานคร. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2556 สืบค้นจาก
[www.th.wikipedia.org/wiki/เขต_\(หน่วยงานปกครอง\)](http://www.th.wikipedia.org/wiki/เขต_(หน่วยงานปกครอง))
- จำเนียร ชุณหโสภาค และคณะ. (2552). รายงานการวิจัยโครงการประเมินโรงเรียนป้องกันยาเสพติด (รู้โรงเรียน). สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เฉลิมพงษ์ คณะทอง. (2550). ปัญหาการสอบสวนคดียาเสพติดในเยาวชนชายของพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 1. ปริญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สังคมศาสตร์เพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2543). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.
กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ปิ่นผืนนา สืบบำรุง. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในเขตสถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ บก.5 บช.น. ปริญารัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- ฝ่ายวิชาการสุตรไพศาล. (2539). พระราชบัญญัติวัตถุ พ.ศ.2518 ปรับปรุง 2539 กรุงเทพฯ:
สุตรไพศาล.
- พงศ์ศิริ สอนแก้ว. (2546). การวิเคราะห์นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
การศึกษาการนำแนวทางการใช้พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติดไปปฏิบัติ.
วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรรณพักตร์ ศิริพันธุ์. (2550). ปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายด้านการปราบปราม
ยาเสพติดไปปฏิบัติในพื้นที่กรุงเทพมหานครของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามยาเสพติด. ภาคนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.



พื้นที่ในความรับผิดชอบของกองบัญชาการตำรวจนครบาล. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2556 สืบค้นจาก http://www.royalthaipolice.go.th/agencies_under.php

ไพบูลย์ ปะวะเสนะ. การบริหารจัดการความรู้ Knowledge Management (KM). 2547.

สืบค้นเมื่อ มีนาคม 29, 2550 จาก

<http://www.cgd.go.th/Library/knowledge/article/KM.pdf>

ยีน ภู่วรรณ. (2546).การจัดการความรู้ทั่วไปสำหรับองค์กร (Knowledge Management: KM). ในการสัมมนาวิชาการ “การจัดการความรู้: ยุทธศาสตร์และเครื่องมือ” (Knowledge Management: Strategies & Tools).

วรภัทร์ ภูเจริญ. (2548). องค์กรแห่งการเรียนรู้ และการบริหารความรู้ = Learning organization & knowledge management (ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: อริยชน.

วีรจ ฆะศิริานนท์. (2542). การบริหารภูมิปัญญา = Knowledge management. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

วิจารณ์ พานิช. (2548). การจัดการความรู้ฉบับนักปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.

วิจารณ์ พานิช. (2547). การจัดการความรู้คืออะไร ไม่ทำ-ไม่รู้. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ

วิเชียร สุวรรณสิทธิ์. (2556). พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาการมีส่วนร่วมในการป้องกัน ยาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดชุมพร.ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สังคมศาสตร์เพื่อการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ศรันย์ ชูเกียรติ. (2541). “เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการองค์ความรู้” ในองค์กรกลยุทธ์ เพื่อความสำเร็จภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน. ว.จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์.

ลัก กอแสงเรือง. (2530). พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 พร้อมด้วย พระราชบัญญัติเพิ่มเติม กฎกระทรวงและประกาศกระทรวงสาธารณสุขสุขกับ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีและคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติดให้โทษ. กรุงเทพฯ: นิติพรรณ.

สำนักงานกองทุนเพื่อการสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2554 สืบค้นจาก <http://www.thaihealth.or.th/node/9831>

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. ประกาศรับข้อเสนอโครงการวิจัยประสิทธิภาพในการ ป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร. วันที่ 31 พฤษภาคม 2556.



สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)**. หน้า 6.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2537). **การแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยองค์กรชุมชน ยุทธศาสตร์ใหม่สำหรับประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2557). **สถานการณ์ยาเสพติดช่วงแผนปฏิบัติการ “พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด”**. ส่วนข้อมูลเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด สำนักยุทธศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2557). **การดำเนินการต่อเรื่องร้องเรียนยาเสพติด สายด่วน 1386**. วารสารสำนักงาน ป.ป.ส. ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 (เมษายน-กรกฎาคม 2557).

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2554). **สถิติคดียาเสพติดในเขตกองบัญชาการตำรวจนครบาล 1-9**. สถิติคดีอาญา 5 กลุ่ม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.

สุพิศวง ธรรมพันทา. (2540). **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพฯ: ดี. ดี. บุ๊คส์ไตร์.

อุทัยศรี แสงคล้าย. (2539). **สารเสพติด**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

Laudon, K.C., & J.P. Laudon, (2002). **Management Information Systems: Managing The Digital Firm**. (7th ed). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.

Nonaka & Takeuchi H.(1995).**The Knowledge creating company: How Japanese companies create the dynamics of innovation**. Oxford University Press.
สืบค้นจาก

http://kromchol.rid.go.th/ffd/Web_Inform/Dr%20Pornpan%20Present/knowledge%20Management%202.doc

Nora D. Volkow. (May-August 2006). **Teen drug reused as the problems of social neglected**. American Society for Addiction and substances abused. 12 (2).

Tiwana , Amrit. (2000). **The Knowledge management toolkit: practiceal techniques for building a knowledge management system**. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.



- Stair, R.M. & G.W. Reynolds. (1999). **Principles of Information Systems: A Managerial Approach**. (4th ed). Cambridge MA: Course Technology.
- Susan V. Denzer. (2004). **The procession and defense of juvenile delinquency**. American: Prosecutors Research Institute Mathew Bender & Co.



ผู้มีคุณูปการ

การศึกษาวิจัยโครงการเครือข่าย“การจัดการความรู้เพื่อป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล” ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ดังนี้

- | | |
|-------------------------------------|--|
| 1. ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย | รองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย |
| 2. พลตำรวจตรี ดร.อดุลย์ ณรงค์ศักดิ์ | รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล |
| 3. นายสุพิศ ปราณี | หัวหน้าศาลอุทธรณ์ภาค 4 |
| 4. นายประวิทย์ ร้อยแก้ว | อัยการผู้เชี่ยวชาญ |
| 5. พันตำรวจโทหญิง นภัสรพี สุนทราญ | กลุ่มงานตรวจยาเสพติด กองพิสูจน์หลักฐานกลาง |
| 6. ร้อยตำรวจโทหญิง สุทธิณี แก้วมา | กลุ่มงานตรวจยาเสพติด กองพิสูจน์หลักฐานกลาง |
| 7. พันตำรวจโทธนาธิกร สุขสวัสดิ์ | สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) |
| 8. นายอุดม โลหะนุกูล | นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการพิเศษ สำนักปราบปรามยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) |
| 9. พันตำรวจโทศักดิ์ชาย สุวรรณนุกูล | รองผู้กำกับกองฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล |
| 10. พันตำรวจบุญฤทธิ์ เสียงใส | สารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 6 |
| 11. ร้อยตำรวจโทคมสัน เรืองอุดม | รองสารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 9 |
| 12. นายนิรันดร์ เหลืองอร่าม | นักจัดการงานทั่วไป ชำนาญการ ทัณฑสถานบำบัดพิเศษ จ.ปทุมธานี |
| 13. ว่าที่ร้อยตรีณิธิชัย นิยมวัน | นักพันพิทยาปฏิบัติกร กรมราชทัณฑ์ |
| 14. พันตำรวจโทเอกชัย จันทระเวช | สารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 9 |
| 15. ร้อยตำรวจเอกพรประสิทธิ์ มาละมัย | รองสารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 4 |
| 16. ร้อยตำรวจโทจักริน นามมนตรี | รองสารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 6 |
| 17. พันตำรวจตรีอวัศ รักยงค์ | สารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 2 |
| 18. พันตำรวจตรีไพฑูรย์ งามลาภ | สารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 |
| 19. พันตำรวจโทรัชท์ฐพงษ์ นอมเทียน | สารวัตรกองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 3 |
| 20. นายธีระพงษ์ แดนมะตาม | ประธานชุมชนบ้านครัวใต้ (พื้นที่ สน.ปทุมวัน บก.น.6) |
| 21. นายบันลือ เปี่ยมพาน | ประธานชุมชนดงรัก (พื้นที่ สน.หนองแขม บก.น.9) |
| 22. ดาบตำรวจภูผา คำภู | ผบ.หมู่ (ป.) สน.หนองแขม |
| 23. นายมนตรี พิมพ์าศ | ประธานคณะกรรมการชุมชน ชุมชนศรีบุญยืนพัฒนา (พื้นที่ สน.เตาปูน บก.น.2) |
| 24. นางจันทิมา เลิศณรงค์ | ประธานแฟลต ศรีย่าน ซอย 3 |
| 25. จำอากาศเอกประพัฒน์ นิยมเนียม | นายทะเบียนวัดบวรเมศ |
| 26. นายลำปาง ศรีสอน | ประธานชุมชนวัดคลองภูมิ |
| 27. นายวรพงษ์ พุ่มโกศล | ประธานชุมชนตรอกสะพานยาว |

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ และคณะผู้วิจัย

กันยายน 2557